

ספר

בספ מזוקק

סבעתים סאור החכמה בהיר הוא ונהיר וזהיר אשר
אור לו כגימי טפוי טמוני כל הכתוב בספר התורה
ותורה לו כנהר הימר במלי דאגדת ואף כל דבריהם
אל רבותי הקדושים היו לו לחלה ער ימדי כף
יריהם במאמריהם ובפירושיהם הריזה זריו. ומכר
סה פועלו מחברו ומתוליו בעתחשיבים לספר בספ
כבחר הקוד' ליו אשר זה סבע עמים נבנתה הרפסתו
ויבא ראסוק' טבעו בעולם. ואחר כן יבא אחיו זה חלק
סני לו ראי זה כראוי זה בדמש עמוק' לן וכו' כרפס
ככרוף. בספ' בכוכ הבחל המולד אותם ברומה לעומק
סכלו הוא מעלת הרב המומך כמהרר יאשירו כרו
בן ההר' יוכף עיטו. כע רוח הנוסס' בו בהרומות
דמלכ' אשר היתה עליו רבו הגרול כדורו כמהרר
יעקב אבואלעפוא זללה וחכמתו היו סמכתו :

כרפס והוגה בעיון כמרץ כפי כח האפסר

בויניציאה

סנת שפח לפק

כניס ויואני קאליוני

IN VENETIA 1628.

Appresso gli Illustri. Sig. Pietto, Aluife, &
Lorenzo Bragadini.

דרוש ב לפרשת ויקרא

המציבה אשר דבר פיה אליו פניו בוערות כלפידים דכתיב ומראה ה' כחש אוכלת ונאות שעה שעלה פנחם היה רוח הקודש שורה עליו ולזה מלאך ה' וכפי דרך זה כל דבריו נכונים ולמה קורא אותו מלאך ה' ורוק שלמעלה במטה אחר וכי מלאך ה' היה והלא מטה היה והרי במטה לא כתיב מלאך ה' אלא ושלח מלאך ויציאנו ממדברים לכך אני אומר שהוא טעות המדפיס ולמעלה במטה כריך לברוס וכי מלאך היה והלא מטה היה ובפנחם גרסינו ולמה קורא אותו מלאך ה' ורבינו אמרי אפי' בטעה שאין רוח הקודש שורה עליו נקרא הכבי מלאך ה' וראיה לרבר מאשת מנוח כשדבר המלאך אל האשה לפי מחשבתה שהיה נביא ראהמה היא אומרת איש אלהים בא לי וכי תאמר מנין אני יורעת שהוא נביא לפי שמראהו כמלאך מלאך האלים הרי שנקרא האיש הנביא מלאך האלים וא"כ מ"ם בפנחם מלאך ה' אינו על שפנטנה פנחם והיו פניו בוערות כלפידים כי גם שלא היו פניו בוערות כלפידים נקראו הכביאוי מלאכי אלהים וז"ל רבי יוחנן מבית אב שלהם נקראו הכביאוי מלאכי וז"ל כאמר ויאמר חגי מלאך ה' א"כ גם כאן שנאמר ויעל מלאך ה' מרבר בפנחם ומה שלא אמר כאן ודכוותה בחגי לפי שיש לדחות רהתם נקרא מלאך מלשון שליח שהרי כתוב ט"ס בתלפחות שהוא לשון שליחות א"כ גם מלאך ה' הוא שליח ה' לזה א"ל יוחנן מ"ם מבית אב שלהם שהם הכביאוי באים בשליחות ה' א"כ הרי הם רומים למלאכים ההולכים בשליחות ה' וע"כ אתה למר שנקראו הכביאוי מלאכים כי כולם הם שלוחי ה' וכפ"ס שהם נקראו מלאכים גם הכביאוי נקראו מלאכי אלהים *

סדר ויקרא דרוש ב

מדרש רבתי ויקרא אל משה מח כתיב למעלה מהענין פרשת משכן באשר צוה ה' את משה משה למלך שצוה את עבדו ואמר לו בנה לי פלאין על כל דבר שהיה בונה חיה כורזב עליו שמו של מלך וכו' אמר רמב"ל כל הכבוד הוה עשה לי עבדי ואני מבנינים והוא מבחוץ קראו לו שיכנס לפני ולפניו ככ בשעת שאמר הבה למשה עשה לי משכן על כל דבר ודבר שהיה עושה חיה כורזב עליו באשר צוה האת משה אמר חכה כל הכבוד הוה עשה לי משר וואני מבנינים והוא מבחוץ קראו לו שיכנס לכך נאמר ויקרא אל משה *

ידוע

הוא שאמר מעמודי העולם הוא עמוד העבודה כרתנן על ג' דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל ג' זאזל בפ"טא במדרש רבה ער שלא הוקם המטבח היה העולם רותת משהוקם המטבח נתבסס העול' לכך לאמר להקים את המטבח הה"ך כחית בחסדך עם זו ג'את התן תצנן על ג' דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל ג'מילות חסדים ושלשתן אמרן משה בפסוק אח' כחית בחסדך זו החסד כהלך בעזר זו תורה כמר ה'עז לעמו יתן אל כוה קדשיך זו עבודת המטבח והמקדש כחית בחסדך אלנו הרורית שעמרו מכריאת העולם עד שיבאו ממזרי שקבלו התורה שהיה הב"ה מנהיג אותם בחסדו שלא היו בידם מעשים טובים שיחיו בהם וזכ"ה בחסדו ונגדן אמר רוד כ'ו פעמי כללח ובלאותו חקר יבאו ישראל מזכרים לכך אמר כחית בחסדך עם זו ג'אלת בעזר כיהלם בזכות התורה שקבלו ער הקמת המטבח למה היה העולם רומה באותה שעה לטורקל של סתי רגלי שאינו יסול לעמוד והוא נותת כיון טעפנו לו רגל שלישי נתבסס ועמד

דרוש ב רפרשת ויקרא

למטה ועל מה מספר לנו שהוא שער אחד נתן לנו הקב"ה כבוד זה שמיה אותו ללמד את בני ישראל טומאה וטהרה ולהזהירם על הקרבנות וזו ויקרא אלף זעירא לדרוש ויקרא של האלף שהיה חסר משה מעט מאלהים שהוא שער אחד של הביכ"זכה ליקר זה וזו יתמוך כבוד שהוא היקר שזכה משה שדבר הא"י לחמד לבני ישראל ולהזהירם על עניני הקרבנות וכיוצא בזה ביארתי במאמר יש זהב ורב פנינים שהוא מבואר בס' כסף נבחר בפרשה זו ועכשיו חרשתי שכוונת חז"ל לדרוש ויקרא אלף משה שהוא כלי יקר שפתי דפת ואמר לנו הקב"ה ריבוך חביב עלי יותר מהל מועד שהוא המסכן אשר עמו בני ישראל ובפסרי דרשו מהל מועד לחמד כל ואמרו להם דברי כיבוט' בשבילכם הוא מדב' עמי וכל שכוונת לדרוש רה"ל באל מועד אמנם לפי שראה הקב"ה שהיו יפ' עיבי' מסיבת אהל מועד שהביאו הכרב' ולא יכלו להקימו למלא משה שהקי' אותו משה גם היו עבדים ישראל לפי שהבטיח ה'ב' ונועתי סמה לבני ישראל ועכשיו ראו שלא קרא מכולם לא למשה לכה מסיבת אהל מועד שהיו עבדים יפ' אמר ה'ב' לחמד דבר אל בני ישראל לך אמר להם כי בשבילם אני מדבר עתה וזו לחמד ובשבילם אני מדבר עתה ובכסף נבחר ביארתי משה מהל מועד באופן אחר עפ' ועכשיו אבא לביאור המאמ' שהתחלתי ויש לרקוק ולבקש בד רמז ואסמכתא לרשע וזו לכאורה נר' שהיא רמזו במש' מהל מועד מסיבת מה שכתוב באל מועד כאשר בזה ה' את משה זכה לחמד' ענין הקרבנות לישראל אמנם נרקוק דקדוק אחר משה כתיב למעלה מהענין פרשת מסכן שהיה אפשר לומר הרשעה הזאת אעפ"י שלא יהיה כתוב למעלה מהענין פרשת מסכן ממ' יש לדרוש סקרא ה' למטה בשביל שכתב על כל רבר כאשר בזה ה' את משה ועפ' שלמעל' מפרשת ויקרא הפסוק בין פרשת המסכן בפרשת ויכס הענין לכה אני אומר שבאו חז"ל לרקוק בפרשת ויכס הענין שכתוב בפעמים וכבוד ה' מלא את המסכן סכן כתיב ויכס הענין את אהל מועד וכבוד ה' מלא את המסכן ולא יכול משה לבא אל אהל מועד כי סכן עליו הענין וכבוד ה' מלא את המסכן ולמה כתב וכבוד ה' בפעמים זה סמון לזה לזה דרשו שהכתו השני בא לומר כי סכן הענין על אהל מועד ולא יכול משה לבא ולהיות שכיבד משה לה'ב' לכתוב על כל רבר כאשר בזה ה' את משה וכבוד ה' סכיבו משה מלא את המסכן על כל דבר ורבר לפי ויקרא אל משה סיכנס לפנים זה אפשר שהוא משה ה'ב' חביב עלי דברך יותר מהל שהוא הכיבוד הזה שכיבדו משה לה'ב' על כל רבר ודבר שהיה אומר כאשר בזה ה' את משה אמ' ה'ב' ריבוך הזה חביב עלי יותר מהל ולזה תמא אלף ויקרא זעירא לדרוש ויקרא אל משה שמתוך כבוד ויקר שכיבד משה להקדוש ברוך הוא במעשה המסכן לכתוב על כל רבר ודבר כאשר בזה ה' לכה בא הדיבור אליו שמאל מועד מתוך הכבו' שכיבד להקדוש ברוך הוא לכתו בכל פרטי אהל מועד כאשר בזה ה' נתלה הגדולה בבליה זכה לחמד ענין הקרבנות של בני ישראל ונראה נכון והרחבתי עוד הביאור במשל והגמטל מה תוספת כבוד יש לכתוב על כל פרט שמו של מלך אמנם במשל רבה האומץ להורות שמלכד שהפלטריץ הוא של מלך גם לא יקרא עם האומץ עליו שהוא בכאו שאפילו הכותלים וקורות שדרכו של אומץ לבנותם גם הם נבנו בכסו של מלך והרי קרא שמו של מלך עליהם שהוא הבונה והוא בעל הפלטריץ גם במעשה המסכן כל מה שעשה משה במסכן גם עשה בכלל ואהליאב הכל היה בעזרת הכמו תיעשה המורה מאליה בעזרת ה' והיה כותב על כל פרט כאשר

סאיו ברפנוי אל. אכני אכני הוא מוחה פשעך למעני וחטאתיך לא אזכור להסליך את יפ' מעל פני והזכירני זכות ישראל והשפטה יחר לשקול במאזנים העונות כנגד הזכות וכאו אלן באלו וספר אתה בתחלת הזכות למען תברק כי צדיק הראשון ושמעתי באומרים עם מחל שלעתיד מוריר הקב"ה לכל האומות בבהינם עם אלהיהם שנאמר כי כל העמים ילכו איש במס' אהיו והרשעי' החוטאי' יורדים לבהינם וכביכול יודד הקב"ה פתחהם וזו רוד גם כי אלך בביא כלמות לא אירא רע כי אתה עמדי ולזה אמר הקב"ה לאדם הזה שלא תחטא והזכירני שנשפטה יחר ואתה גורם לי להשפט יחר עתה בבהינם וספר אתה תמיד רבר זה למען תהיה צדיק ולא רשע וזו אסף לא על זבחך אוכתך אותו תוכחת שאמרתי לא הבאת לי מה עולותיך לא היה תוכחת על ביטול הזבחים כי הרי עולותיך היו לכבד תמיד כי היו מנגדים לי כיון שמחשבותיך היו רעות וחטאות ועולה באה על הרוד הלכ גם אם היית מביא עולותיך היו לכבד ולא לרצון וערבו לי ואם חפצתי בעולה וזבח לא אקח מביתיך פר כיון שהי' אחז עפ' בודאי כי פרו ועתרוני היו נעבדים ולא בחר ה' בהם כי לו כל חיתו יצר ולהיות שהם ררפים ולא בחר בהם ה' ואיך אבחר מביתיך פר כיון שהוא בית רשעים תועבת ה' וכי תאמר בלבבך שכיון שאמרתי את קרבני לחמי אכ' יחסר לחמי בחסרון הקרבן לא יעלה על לבבך כי אם ארעב לא אומר לך לא הייתי אומר לך להביא לי לחמי כי לי תבל ומלוא' האוכל בשר אבירים וכ' חליה לי אכל מה שצויתך על הקרבן הוא לומר זבח אלהים תזדה להורות להק' בה על כל אשר נמך כל טוב וזבח תהי' זריז לשל' לעליון נרדיך וקראמי ביום צרה אחלכך כיון שאתה משלם נדריך אשר נדרת ביום צרה אחלכך ותכבדני בנרדיך אשר תדור לה' אלהיך אבל לרשע כמו אחז שהיה עפ' אמר אהים מה לך לספ' חוקי ותשא בריתי ברית התורה עלי פוך כי התור' שלמדת היתה עלי פוך מהשפה ולחוק ותחת ואמר זוכה תורה יכבדני כבוד ברוך כבוד כיון שכוונתו בקרבנו הוא להורות לשם ה' השם ברוך הוא משים דרך ישראל וטובה לעכמו שמתורה אראנו ביסע אלהים ועכשיו נבא לביאור מחל בליקוט ויקרא ל משה זשה באות אדם תפילנו ושפל רוח יתמוך כבוד כל מי שבורח מהשררה השררה רודפת אחריו וכ' משה ברח מהשרר' בשפה שאמר לנו הקב"ה ועתה לך ואלתלך אל פרעה ויאמר בי השלח נא ביד תשלח וכ' אמר לנו הקב"ה חייך סופך לילך כיון שהלך וכו' לסקוף הוציאה ממצרים וק' רע להם היס הוריר להם המן וכו' ועשה את המסכן אמר מחלך ואילך מה יש לי לעשות עמר ויסב לו אמר לנו הקב"ה חייך יש לך מלאכה גדולה מכל מה שעשית ללמד לבני טומא' וטהר ולהזהירם היאך יהיו מקריבוך קרבן לפני ה' וישפ' רוח יתמוך כבוד זה משה שגא' ותחסרהו מעט מאלהים וכבוד והדר תעטרהו לכה נאמר ויקרא אל משה וכל' שדקדקו חז"ל משה ויקרא אל משה ומספיק לומר וירבר ה' א משה מהל מועד ועוד שכתוב אלף זעירא בויקרא ומה עני' לזה הביא פסוק ושפל רוח יתמוך כבוד שמשע בענותנותו עמר לכה אחר כשעשה את המסכן כי אמר מחלך ואילך מה יש לי לעשות ואמר לנו הקב"ה יש לך מלאכה גדולה מכל מה שעשית והוא ללמד את בני ולהזהירם היאך יהיו מקריבוך קרבן וזכה לכבוד זה שנאמר ותחסרהו מעט מאלהים כי כ' שערי בינה הם שנמסרו למשה מט' שערי בינה ולא היה חסר מאלהים כי אם שער אח' ונרמז באומרו מעט מלאהי' שבאותיו' שבא אלהים האות שמספרה ממוטת מכל שאר האותיו' היא אות אלף שעולה במספר אחד וזה המספר שהוא אח' תחסרהו

דרוש א לשבת הגדול

קי

שהיתה גדולה בכבודה ואמר זה מאמתי אדם אחד מאלף מאמתי זה אברהם אינו בהנדרף גב לטרה בתוך האף ומכאן אברהם גדול ממנה אלא אשה בכל אלה זו טרה לא מאמתי לומר שהיתה בכלל האלף אלא לא היתה טרה בתוך האלף האלה ומפני כך למרתי אדם אחר זה לאברהם מאלף מאמתי ולעולם טאילנו הית' טרה בכלל האף לא הייתי מסבח לאברהם טהיה גדול מכולם כיון טטרה היתה עם ועל דרך זה יתבאר אדם אחר זה עמרם וגם זה משה טהיה גדול מכולם ולא היו בכלל כולם נטי דור המדבר טהיו כעמות בעמ' העבל כי לא כוכל לומר אדם אח' זה משה מאלף מאמתי טגם הנטיס ההם היו מביאה מצד מעטיהם הטובים אלא כיון שלא היו נטיס בכלל האלף אלא אנטים מחטאו בעגל לכך אמר אדם אחד זה משה מאמתי מכלל האלף ויש לרמוז אשה בכל אלה טהוא אלה אלהך בעגל טום אשה לא מאמתי באותו עת כי כולם מתאימות זעירות *

סדר לשבת הגדול

דרוש א

מדרש חזית לבבחיני אחוזתי כלת אמר חקבר במצרים חית לכם לב אחד ונרצחם רי' כ' לבבות לבבחיני באחד מעניך בדם הפסח וכדם חמילח באחר ענק בצאורונק ות טסה חסיוחר וחגבור שבשכתי *

רבר טלח ה' ביעקב ופראו מיד חזק ממנו ממדרי' גלגן ונאל' את אבותינו באותות ומופתים וינחמונו מכור הברזל אשר על כן על כל הנפלאות האלה נכטוינו להרבות בספור הנס ולהזכי ביציאת מצרים כל מי חיינו כי ממנו נקח אמונה שלימה בפטותינו לבטוח בטס ה' אלהינו הוא אבינו הוא גואלינו וינאלנו טנית ברחמינו מיר בריס הזוררי' אותנו בגלות המד והנמחר הזה ולא כתיאט מהגאולה חראות ברעה הגדולה אשר מאמתי כי עבר קציר כלה קיץ ואמתי לא כוטענו אמנס עלינו להאמין מט הנביא'ס יתמהמה חכה לו כי בא יבא לא יאחר וכדיק באמונתו יחיה כי עינינו הרואות אשר הפליא לעשות עמנו בגאולת מצרים ומי טעסה נטיס ליבנותינו הוא יעטה עמנו ולזה רמז הנביא ירמיה טמעו זאת כל הגויס והגידו באייס ממרחק ואמרו מזרה ישראל יקבצנו ושמרו כרועה עדרו כי פרה ה' את יעקב וכו' הכוונה להחזיק לב כמי ישראל על גאולה העתידה טממקום טכמח יאוש בלבבס לאמור פאברה תקותס כיון טהס טזורים ונרחיס בכנפות הארץ אלה משה ואלה משה אררבה הוא ניהו יסוד גאולתס כי מזרה ישראל הוא גרמה טיקבצנו כמחזל בתדרט חזית בפסוק קול רורי הנס זה בא טלפי טנטבע הקרוס ברוך הוא טיטעברו ישראל לפ' חומות לכך פזרס בכל העולם ואחר מישראל נטטעבר לגומה אחת הרי כאילו נטטעברו כל ישראל תחת אותה חומה וכך אחד האומה אחת טטעבר בישראל כאילו טעברו בהס' כל האומה ההוא הרי טאילו לא נטפזרו ישראל בר' רחיות העולם היו כריכין להתעכב עד טיטעברו בע' אומות ומתוך טנפזרו ויש אחד בקצה הארץ טולט על יהודי אחד תקייס בו טעבוד אותה חומה על כל יטר' הרי טמכר מזויה ישראל יש תקוה טיקבצנו במהרה ואעפי' טזרס בכל הארצות וטמרו כרועה עדרו טיס הפרט בין רועה כאן טל אחרים בטכר לרועה עדרו טל עצמו טבוראי מעולה היא טמירקה

בזה' את משה טהכנוי טנה הקבה זה היה עיקר המעשה כי דברו טל הקבה עטה והגליח וכיון טכיברו מטה להקבה בכל פרט ופרט אז קראו הקבה לפני ולפניס טגם בטמחיה טלפניס הוא רטאי ליכנס והוא מרה כנגד מרה טמטה טיבר להקבה אפילו ברברים הקליס טדרסט טל בני אדם לעשותס והבה טיברו למטה במה טאיץ בני אדם רגילין ליכנס טס טיכנס לפני ולפניס עור במדרט רבה רברו אל בני זמר' אדם כי ייקריב מכס בטובט טלף נכנסים למקרא יוצאים מהס מלה מלה בטכניס למטנה יוצאים מהס טעטרה עטרה נכנסים לגמרא יוצאים מהס אחר ההד' אדם אחר מאלף מאמתי בא אדם אחר מאלף זה אברהם ואשה בכל אלה לא מאמתי זו טרה בא אדם אחר מאלף זה עמרם ואשה בכל אלה זו יוכבר דא אדם אחר מאלף זה משה ואשה בכל אלה טגו דוח המדבר ויש להבין מהבאו לרועט בפסוק דברו אל בני וטהאל אדם כי יקריב מכס בהקדמה זו טהקדמה טלף נכנסו למקרא ומהו זה טאמרו ההד' אדם אחר מאלף מאמתי ועק' לבא טדרטו אדם אח' זה אברהם איך ומכן להדוט ואשה בכל אלה זו טרה זהרמטה במיב טה כל אטרת אמר אלך טרה טמע בקולה מלמה טהיה אברהם טעל' בטרה לנכמה וכן קטה להבין בעמ' ומטה עתה אשה בכל אלה לא מאמתי וכל ער טבאו לדרקק כפל רבר אל בני ישראל ואמרת אליהם ומהו אדם ס וקריב מכס רהילל המקרי' יקריב קרבן לה' מן הבהמה כו' לכך דטנו טרממה כאן התורה מט טלמה עה אדם אחר מאלף מאמתי רהייט אלף נכנסים למקרא יוצאים מלה ומהמלה למטנה יוצאים עטרה ומעטרה לתלמוד יוצא אדם אחד זה לרמוז כאן דבר אל בני ישראל בקול בכל מקום טנח' בני ישראל סס עטרה כדכתי' ומקרטתי בתוך בני ישראל זולפי חזל טוך מתוך כתיב טהיה מתוך הערה וילפי בני ערה מערה כתי' ער מתי לער' הרעה הזאת טהס עטרה המרגליס הרי רהיט דכתיב בני ישראל ומכלל העטרה טמקראו בני ישראל יוצא אדם אחר ומהו ואמרת אליהם אדם כי יגלו העט' יוצא אדם אחד כי אותו אדם יקריב מכס טמכס עולה במספר מלה וממהמלה יבאו עטרה ומכולס יוצא אדם אחר לענין לימוד בהלכות קרבנות עבודה וזהו יקריב מכס יוצא אחד טלמוד בתורת קרבן לה' טהוא גמרא ואס האלף נכנסים כרמו בפסוק במלת ויקרא טיט כאן אלף זעירא לרמוז טאלף רכתי הוא עולה למינן אלפיים ואלף זעירא עולה במכפ' אחר ומכאן כי מסך מינן אלף יבא אלף זעירא טהוא מכין אח' וזהו ויקר אלף זעירא כלומר מהמקרא טל האלף טכנסים למקרא יוצא אחד לתלמוד אלף זעירא טהוא אדם אחר וגם יש לרמוז מלגון יקר וכבוד טכבוד כל האלף טכנסו למקרא מתחלת באדם אחר טינחא מכולס רהיינו אלף זעירא ואל' אדם אחר מאלף מאמתי ר'א אדם אחר מאלף זה אברהם ואשה בכל אלה זו טרה נכמה לי ברקרוק רהילל אדם באלף מאמתי ואשה בכל אלה אויאר אדם מאלף מאמתי ואשה מכל אלה לא מאמתי אמנס ביאור הכתוב כך הוא אדם אחר זה אברהם טמקרא האדם הגדול ויקרא אחר היה אברה' מאמתי אותו כרטיב ומכא' את לבבו נאמץ לפניך מכלל אף וט תחטוב טמה טככר אברהם מכלל האלף הוא בהטערפות אכסי' וכטי' סכין כולס היו אלף ונמחא אברהם מביב ימכולס אבל טמח מאלף אנטים כולס קדוטיס לא יקרא עלינו מאמתי אחר מאלף לא ואשה בכל אלה האף לא מאמתי טהיו הנטי' בכלל מספר האלף אלא הכל במספר אלף אנטים ועכ' אחר היה אברהם מאמתי מכלל זה אפטר לפרט כפי פטוטו טל מקרא אבל כפי סוף הדרטה טאמר ואשה בכל אלה זו טרה בא לטבח מ' טרה

דרוש א רשבת הנדור

יום לכו להרמית השנין בזה כי הרוע שהוא רועה אלן בסדר
מקדקן שלא יתפורו האלן הזה והנה כדי שלא יהיה לו טורח
אחכ לקבצם אעפ"י שהם מעביחות יותר כשהם פוזרו בטמא
מקומות מכל מעט אלן אוכלות בה כרחב מה שאין כן בהיות
כל האלן מקובצות במקום אחד לרעות אותם משפיעות לפי
עמקן מרעיתם אינו מספיק לטמא ובמרעיתם יטבעו אבל
הרועה אלן של עצמו הוא רואה טיטביתם האכס והוא מעמדם
אלה מפה ואלה מפה ויזינו חושש על גורמם סכריך לטורח כדי
לקבצם כל אחת מקצה כי באלה חפץ בטוב הנאת על האלן
שיטביחו ויטביעו במרעה טוב הרג טרוע עררם של עצמו מה
שמפורס הוא לטובה כן הקבחה מזהה ישאל הוא לטובתם
ויקבצו וסמרו כרועה עדרו שהוא של עצמו והנטינות האלה
הבאלנה העתידה מאשר ראינו כי פרה ה' את יעקב בצאלה
פעברה ובאלו מיד חזק ממנו ומעריס היה חזק ממנו מאשר
כמבואר בס' הזהרה שבאלותם עמים היה רבר קשה עד מאד
לפני הבה ולכך נקרא כור הברזל שהיה אחיזה גדול לקליפו
ולא היו מניחים לישראל להבאל לולי רחמי ה' וחסדו גברו
עלינו ויזילנו מירם ומכאן ראיה לבאלנה העתידה בעה זכרה
מרוקדקן הכתוב שפסוק ראשון מדבר לפון עתיר יקבצו
ובפסוק השני מדבר לפון עבר כי פרה ה' וגאלו לרמות מה
סכרובנו זהו שאמר הטבא ישפיה עורי עורי לבשי עז צרע
העורי כימי קרם דורות עולמים הלא את היא המחכבת רהב
מחוללת תנין הלא את היא המחברת ים מי תהום רבה ושמה
מעמקי ים דרך לעבור גאולי ופרוי ה' יטובון וכושם לרקדקן
כפל עורי עורי וחזר ושלם עורי כימי קרם ולמה הפסוק בין
פרוי עורי עורי כימי קרם ולא אמרם כאחד ג' פעמים עורי
ועור מהו לבשי עז זרוע ה' ומהו דורות עולמים ועור כפל הלא
את היא ב' וליערי בהנה הלא את היא המחכבת רהב מחוללת
תנין ומחברת מי ים ולמה אמר מי תהום רבה אמנם כל
ג' הפסוקים לומר שמכינו במכרים הנדיל ה' לפנות עמנו לגאנו
על הכרית את אויבנו וזהו עורי כפול כי הקבחה לא יכנס ולא
ייפן בזמן שהוא שומר ישראל מכל צרה אז הוא ער לא יכנס
ובזמן שישראל חוטאים ואינו יכול לסמדם מפני חטאתן אז
כב יכול הוא כיסן ולזו עורי להקם מאויביו ועורי להושיענו
גלבשי עז זרוע ה' כי במכרי ה' ימיקך ה' נאדרי בכח להושיע
את ישראל ובימין עצמו היה מכה ומתנקם באויביהם ודרשו
בזוהר תרעץ ולא אמר רעצה לרמוז על הבאלנה העתידה
שתרעץ אויב בימין עצמו אשר הושיע את ישראל וזם אלן
לבשי עז זכרה להקם מאויביו בימין שהוא זרוע ה' של
מדת הרחמים בזרוע ה' עצמו שהוא הימין תרעץ אויב ולבשי
עז ובבורה הרי ים אלן ב' מיני התפוררות בקמת האויבים
ובישועתן של ישראל וכדי לבא לירי זה צריך להתעורר תחלה
על הסר של מעלה כמו שעשה במכרי ספקד העל כבא המרו'
תחלה וירא ישראל את מכרים מת זה סרו של מכרים ועל זה
אמר עורי כימי קרם לפקוד על הסר תחלה כרבת' כי רותה
בשמים חרבי ואחכ הבה על ארום תרד ואח' אלן דודו עולמי
לפי שענין זה של כפילת הסר תחלה לא היה במכרים בלבד
כי ברורות עולמים היה כך שבימי כבוד נכר קל משמיא
כפל תחלה שהוא הסר שלו וכך כפל המלכות אינו פוקדקן ער
סיקפוד תחלה על הסר שלהם יפקוד העל כבא המרו במרם
ואחכ על מלכי הארמה על הארמה הרי סברורות עולמים
עורר ה' מעינתו על הסר תחלה ולזה סמך הלא את היא המחכב'
רהב שהוא סרו של מכרים שממו רהב ואחכ מחוללת תנין זה
פרעה הנקרא התנין הגדול הרובץ בתוך יאוריו וכוכבנד
עורי עורי שהיא ישועת ישראל ונקמת המכרים את הלא את

היא המחברת ים מכתוב עם נכבו כמו במחלים ולא לטורח
הבה להכריב היס בלבד אלא שיעלו המים כחומה לבסות את
מכרים כדכתיב ויטובו המים ויכסו וכו' וזם המסרבת ים
מחוקת בניבם היו מי תהום רבה לבסות למכרי הרי סבימין
אחר באברו המכריים וישראל נוסע בה' שהיו מעמקי ים דרך
לעבור גאולים ומהבאלנה הזאת תחזקת ידהם לעתיד כי
פרוי ה' יטובון ובזו כפון ברכה ושמתת עולם מהם ב' עטרות
סכתעטרו בסיני וכעצמו העבל כיטלו מהם עתה יחזרו עטרו'
לראשינו ופנהב מהרם ל טיך זלחה מהב' כתרים הם אחד
חירות מהמלכות ואחר חירות ממה וכבנד חירות מהמלכות
אמר שטן וממחה יסיגון וכבנד חירות ממה אחכ וגסו יגון
ואחכה כי לא יהיה עוד מות ומסכלת אלן עוב בכי ואחכה כי
אם מסון וממחה ובמ תילום דרשו חזל פסוק זה במזמור
זאמרו גאולי ה' צסה למעני למעני אעפ"י וכו' ובארתיו בדרוט
האחר והוא מתיחס להקדמתיו וגם בסוף המזמור אמר יראו
זערים כס יבואת מכרים וישמת על הבאלנה העתידה מי חסם
ויסמור לה פהק ממנו ים גלבד כס ייבואת מכרים בהנה כל
עולתה הכופה בגאולה העתידה קשפה פיה ואלן לו פה להרבר
סכסה לפי שגאלה ז' יתבוננו סכחי ה' עתיד לבא ויקמח
ה' גאולתנו ועכשיו נבא לבואת המלצר וזם לרקדקן
מה הקשה לו בפסוק לדרוט דרסה ה' ועק מלם היה להם
לב אחר וכתתם לי בלבב' כי אין ארם מתן מה שאין לו ואם
לא היה להם לב אחר כיצד יתמסמים ואם באנו לומר
שלא עברוהו להבה במכרי ב' הבה כרתיים כפל לבבך בסני
יכרים לה ב' כסה לברו ועכשו עברוהו בסני הלבבות יכסה
זכרה יקשה סהרי במכרים היו ג' מקרב ג' ולא עברוהו
באחר משניהם ועק דרשו באחר מעיקך כדם ש' פסוק ודם
מילה והרי אלן הם סתים והרי הכתוב אמר באחר מעיקך
ועק למה דרשו באחר ענין על מסה ולא דרש בכ על אחר כי
בזכות סביהם בגאלו ממכרים כמחזל בפסוק אלה סני בני
הצהר וכו' ונלעד שהוקשה להם כפל לבבתינו ב' פעמים
ועור שהפסיק בכת' באחותי כלה והלל אחותי כלה לבבתינו
באחר מעיקך ומה באחר מעיקך ולא בסתי עינים ועו' סחור
לומר באחר ענין והלל באחר מעיקך וענין מצאנו וחקי' ועור
רה"ל ובאחר ענין בזו לזה דרשו אמר הקבחה לב אחר היה
לכם ויובן כמחזל על פסוק זאת קומתך דמתה לתמר ביכרי'
רעים הם יכר העז ויכר הזנות ומכינו סיסראל הם גאורים
מיכה' קל זכות במכרים ג' נעול וכו' אבל היה להם לב אחר
שהוא לב רע של העז' שלא רכו לפרוש מעז' כרתיים ומעבורה
קשה מדרשו חזל מעז' היה קשה להם לפרוש ממנה ובאויבתם
כתתם לי בלבבות ספרשו גם כן מעז' וכרמו בכתוב עצמו
לבבתינו כתת לי בלבבות דהיינו בענין עז' כעצמו זרים
למקום ועכשיו נעשית אחותי סכתאחו לי וכפרו בעז' כרתיים
למפן אחי וריעי וכבנד לב זנות אמר כלה כרתיים ג' בעול
אחותי כלה סנגדרו בזנות ועכשיו בא לפרס האלך הדבר של
לבבתינו בסתי הלבבות אמר באחר מעיקך ע' אחר מעיני
הערה שהם מסה והארץ הזקנים ע' האחד מהם כתת לי ב'
לבבות כדם פסח כפרו בעז' שהיא הטלה סעברו במכרי' לעז'
וברס המילה הוא הזנות סנגדרו בברית קרם של המילה וכו'
תאמר והרי דם פסח ודם מילה היה דבר כולל בכל ישראל
סכולס עשו פסח ונימולו ואיך הוא תולה באחר מעיקך לזה
חזר ואמר באחר ענין תרע עלמה אמרתי באחר לפי שהענין
היה תלוי במשה שהיה מיוחד וגבו ענין כאחר מהעל כמחזל
שלא היו רוכים לימול ונתן הבה ריח של ג' בפתחו של מסה
והיתה קוהא נפסם לבאת ושאלו ממנו ואמר איכתיכול ליתן
לעולים

דרוש א לשבת הנזיר

רא

לעולם ונימולו כדי לאכול מהזבח ומי מלם זה משה ואין לך גבורה גדולה מזו שהיה כח במשה למול את כל ישראל שמכאן הפסח והמילה היתה עי' משה המיוחד וגבור טב בטבטך ותו באחד ענק מבוארוניך וכיון שנגדרו בפני דברים האלו עמד ושבתה מה יפו דורך אחותי כלה וכו' עוד ידמת מה יפו דורך בענין הפסח שעשו ישראל כי בזה כתאחו להכה בכפירת עז ששטנו הטלה שהוא תופעת מכרים והרי הכופר בעז' כמורה בכל התורה כולה ולזה כתוב בענין שחיטת הפסח והיה לכס למשמרת שענין זה של לקיחת הפסח איש מה לבית אבות ומיחו בכרפי המטה ונפסם של מכרים קורא על איה' אשר יעשו בו העברים נקמה והיו ללעג וקלם זה הדבר הוא לכס למשמרת להיות נשמרים מכל דבר רע ומעתה אני בא לבואו הבריתא שבמכילתא ס' באזה למונה ויש לדרקך במאי פליגי הני תלתא סבי דברת אל עדת בני יש' הדיבור הזה בר'ח ולקח' בעשור ושחיטה ביד' אתה אומר הדיבור הזה בר'ח ולקחיה בעשור ושחיטה ביד' או אינו לא הדיבור ולקח' בעשור ושחיט' ביד' תל' החדש הזה לכס דברו אימתי היה הדבר בר'ח הא' און ולקחיה בעשור ושחיטה ביד' רבי אחא בר יאסיה אמ' הדיבור בר'ח ולקחיה בעשור ושחיט' ביד' אתה אומר כן או אינו לא הדיבור ולקחיה בר'ח ושחיטה ביד' תל' דברו אל כל עדת בני ישראל שאין תל' אלא להפסיק הענין הא' און לך לרין כלסון האחרון לא כלסון הראשון הדבר בר'ח ולקחיה בעשור ושחיטה ביד' ר' יוסי הגלילי: אומר הדיבור בר'ח ולקחיה בעשור ושחיטה ביד' אתה אומר כן או אינו אלא הדיבור בר'ח ולקחיה ושחיטה בעשור תל' והיה לכס למשמר' ער יד' אם אמרת כן עקרת את כל הכתו' הא' און עליך לרין וכו' הכר הסוה טביהס הוא לדרוס דיבור בר'ח ולקחיה בעשור ושחיטה ביד' ולא מצינו מחלוקת ביניהם אלא במה שיש לטעות ולומר או אינו לא דיבור ולקחיה בעשור דלרבי אחא אמר או אינו לא דברו ולקח' בר'ח ולר' יוסי הגלילי אמר או אינו אלא דיבור בר'ח ולקחיה ושחיטה בעשו' אבל כולם מודים לפי האמת שהיה הדיבור בר'ח ולקח' בעשו' ושחיט' ביד' איכ' במאי פליגי ועוד כריכין אנו לתת טעם במם או אינו אלא דיבור ולקחיה בעשור דמהי תיתי לומר כך כיון שהתקרא מפורש החדש הזה לכס ועיק' טובא בדרסת ר' אחא שאמר או אינו אלא דיבור ולקחיה בר'ח ושחיטה ביד' ורברים אלו און להם שחר דאין נעקור הכתו' שאמ' בעשו' לחדש ויקחו איש מה כו' ולא די לא שלא דמה פי' זה מהאי דכתי' בקר' בעשו' ולא דמה אותו פירוש מפורסם דכתיב דברו אל עדת יש' הפסיק הענין און כחלקו בכברה מהקצה לקצה דמר סבר דמדכתי' החדש הזה דברו אל כל עדת ישראל משמע שהריבו' היה בר'ח זמר סבר דמרכתי' דברו אל כל עדת ישראל הפסיק הענין שלא היה הדיבור בר'ח ועיק' לרבי יוסי הגלילי שאמר או אינו אלא דיבור בר'ח ולקחיה ושחיטה בעשור און יעלה על הרע' לומר כן כיון שכתוב ושטנו אותו ביד' לחדש ולמה הוצרך לדמות הדבר הזה עדכתיב והיה לכס למשמרת היה לו לומר בקיבו' מרכתיב ארבעה עשר לחדש הזה ושטנו אותו בין הערבים וכלער דהני תלתא תנאי פליגי דתק' סבר שהדיבור שרבר הבה עם משה ואהרן החדש הזה לכס היה בר'ח וגם הדיבור טמטה ואהרן ידברו אל ישראל שיקחו איש עזה לבית אבות היה בר'ח שיקהילו את ישראל בר'ח ויאמרו אליה' כה כזה השתקחו אישמה לבית אבות בעשו' לחדש ולזה דייק תק' שאמר וריבור הזה נאמר בר'ח כלומר אין צריך לומר שריבורו של הבה שאמר למשה החדש הזה ושיברו עם בני ישראל שאותו ריבור של קבה היה בר'ח אבל גם הדיבור שירברו משה ואהרן עם יש'

דרוש א לפרשת צו

לומר להם יחזרו ופחטו אותם ביום יד אלה לא
 אזרו לישראל זולת הלקיחה שיקחו מה לבית אבות ולא הזכי
 להם מה שיעשו בו אם ישחטוהו ביד או לאו ועל הדבר הזה
 הוא אומר או אינו לא הריבור ב"ח והלקיחה והשחיטה בעשור
 כלומר שדיבור הלקיחה וגם דיבור השחיטה שישחטוהו
 ביד היה הריבור ההוא ביום העשור ולכל הפרטים ליכא
 למטעם בפעל השחיטה דהכא פשיטה השחיטה תהיה
 ביד כרתיב ושחטו אותם בין הערבים ומה שהכריח לרחות
 אותה פברה טאם הדבר כן שמים העשור כזה אותם ענין
 השחיטה שישחטוהו ביד אך קשה למה הוצרך לומר להם עור
 והיה לכס פר יום יד רבכלל הדבר טאם להם שישחטוהו ביום
 יד כתבאר שיהיה ביום למשמרת מיום הלקיחה שהוא בעשור
 עד יום השחיטה שהוא יום יד ומה הוצרך לומר והיה לכס
 למשמרת ולא הזכיר להם ענין השחיטה באותו יום ולכך אמר
 להם והיה לכס למשמרת ערי יום יד וביום היד אמר להם ושחטו
 אותם כל קהל ערתי יש ובה נדקרק טאמר והיה לכס למשמרת
 שהוא דיבור לנכח ואלחכ מרב טאל לנכח ושחטו אותם וה"ל
 ושחטתם אותם לא דיבור של והיה לכס למשמרת היה ביום
 העשור שיהיה תדבר עם כל ערתי ישראל וביד היד שהלכו כל יש
 ולא היו אצל משה שלח משה לומר ושחטו אותם כל קהל ערתי
 ישראל בין הערבים ובה נתיישבה הכרייתא הזאת באר
 היטב *

אל תקרי מחללו אלא מחול לו והנה ישראל חטאו בעצם במצרים
 ובשבת הזה שכפרו בה בקמירת הטלה בכרעי המטה מחול
 להם עון ראשון ומכאן נמשכת זו גדולה יותר על כל שאר
 העבירות שהכופר בעצם כמורה בכל התורה כלה ובשב"ז שיש
 בו מחילת העון היא גדולה על כלם * ובה יש לנו
 לרקרק רכן ראוי לומר שבת הגדולה ולא שבת הגדול סכן
 נאמר ושמדתם את השבת כי קדש היא ולא אמר קדש הוא
 והיכא רכתיב יום השבת כתוב לשון זכר לעשות אותו אבל
 היכא רכתיב שבת כריך לומר היא אלא כיון לומר משה כי אני
 ירעתי כי גדול ה' וארומיני מכל אלהים וביום העשור של שנה
 סיכאו יש ממברי' שהיא יום השבת נעשה שפגו באלהי מצרי'
 וכודע ה' כי גדול הוא על כל אלהי חנו ספקר' אותו שבת שבת
 הגדול כי בו יודע כי גדול ה' ואין זולתו ויש לנו להרחיב עוד
 הענין הזה כי שבת ראשון סכנונו יס' לא שמרו כהלכתו ועל זה
 נאמר עד אנה מאתם לשמור מצותי שהמחלל את השבת
 ככופר בכל התורה וביום שבת זה שהיה בעשור לחרט כפרו
 בעצם שהוא כמורה בכל התורה כלה יונמכא שבת זה הוא גדול
 על השבת הראשון שהיה לאחר שקבלו את השבת לפי שם
 נרדפו ככופר בכל התורה כלה ואלו בקמירת הטלה שכתבו
 בעצם הרי הם כמורים בכל התורה כלה * ועוד נקרא גדול
 בשביל הדרשה שרופים בו דימי הרגל ועניניו יביאת מצרים
 והוא גדול משאר שבתות שלפני הרגל סכן שבת כלה לפי
 שאין בהם זולת דימי הרגל אבל כאן רבו דימי חמץ ומז' ודימי
 הרגל ולכך נקרא שבת הגדול שמארכיס בענין הדרשה
 בשבת זו לספר ביביאת מצרים ולהגיד ענינו ומפלאותיו אשר
 עשה עמנו וגאלנו מצרים באותות ומופתים וכפלאו' מתתוך
 מיתנו מכירים חסדי ה' לספר כפלאותיו ישובה' לשוט עלינו
 לטוב בגאולה אחרונה כרתיב' כמי כאתך מארץ מצרי' ארצת
 כפלאות וכמאמר חז' במדרש אראנו כפלאות אראנו מה טאל
 הראתי לאבות כתיב נורא תהלות עושה פלא וניסים וכפלאות
 טאכי עתיד לעשות עם הבנים כתיב אראנו כפלאות וכך הוא
 אומר לעושה כפלאות גדולות לברו ואומ' ברוך ה' אלהי ישראל
 עשה כפלאות לברו * והנה ביאור המאמר הזה ביארתינו בס'
 ספך כבחר בשבת הגדול ומכאן כי תרדפנו ועוד חידשתי
 עכשוו שדורשים חז' רהוה ליה למימר ארץ כפלאות וכתיב
 אראנו כפלאות לומר שאותו הפלא הכתיב במצרי' עושה פלא
 אראנו לאותו פלא עשמו עם כפלאות אחרות טאל ראו האבות
 לפי טאם הזכנה היה להראות לבנים מה טאל ראו האבות שהם
 ראו אופן פלא אחר והם עתידים לראות כמה אופני פלאו' אך
 גם האבות ראו באותו פלא מה טאל ראו הבנים אעפי' שהרבו
 לראות כמה כפלאות אחרות לכך אמר אראנו לבנים מה טאל
 הראתי לאבות ולעולם שמה טאלו האבות ראו הבנים לפי
 שאראנו לבנים הפלא טאלו האבות ועוד נוסף כפלאות שכאמ'
 לעושה כפלאו' גדולו' לברו רהיכו לעתיד וכי תימא מכל' רהאי
 קרא מדבר בגאולה עתירה שיעשה עמם כפלאו' הרבה רילת'
 הכי קאמר לעושה כפלאות גדולות והן הן הכתובות בתומור
 לעושה השמים לרוקע הארץ לגוררים סוף ובהכטרפות כולם
 קראם כפלאות לז' ואומר ברוך ה' אלהים עושה כפלאו' וספוק
 זה מדבר לימות המשיח סכן כתיב לפני שמטגלן סמו וסמי
 ליה ברוך ה' עושה כפלאות היינו שיעשה לבנים כמה כפלאות
 ויש לרדע שפי' דרך זה מ' כפלאות לבנו שהוא כפלאו' מלבר
 אותו פלא שיעשה במצרים והבן * ולזה כיון הכתוב טאמ' זכר
 עשה לכפלאותיו חנו ורחום ה' טאל האדם זוכר תמיד בפיו
 כפלאותיו הבה חוכן ומרחם לעתיד ואעפי' שיש' הם מטורפים
 בגלות כי טרף כתן ליריאו' בעב' תמ יזכור לעולם בריתו
 לעתיד

לומר להם יחזרו ופחטו אותם ביום יד אלה לא
 אזרו לישראל זולת הלקיחה שיקחו מה לבית אבות ולא הזכי
 להם מה שיעשו בו אם ישחטוהו ביד או לאו ועל הדבר הזה
 הוא אומר או אינו לא הריבור ב"ח והלקיחה והשחיטה בעשור
 כלומר שדיבור הלקיחה וגם דיבור השחיטה שישחטוהו
 ביד היה הריבור ההוא ביום העשור ולכל הפרטים ליכא
 למטעם בפעל השחיטה דהכא פשיטה השחיטה תהיה
 ביד כרתיב ושחטו אותם בין הערבים ומה שהכריח לרחות
 אותה פברה טאם הדבר כן שמים העשור כזה אותם ענין
 השחיטה שישחטוהו ביד אך קשה למה הוצרך לומר להם עור
 והיה לכס פר יום יד רבכלל הדבר טאם להם שישחטוהו ביום
 יד כתבאר שיהיה ביום למשמרת מיום הלקיחה שהוא בעשור
 עד יום השחיטה שהוא יום יד ומה הוצרך לומר והיה לכס
 למשמרת ולא הזכיר להם ענין השחיטה באותו יום ולכך אמר
 להם והיה לכס למשמרת ערי יום יד וביום היד אמר להם ושחטו
 אותם כל קהל ערתי יש ובה נדקרק טאמר והיה לכס למשמרת
 שהוא דיבור לנכח ואלחכ מרב טאל לנכח ושחטו אותם וה"ל
 ושחטתם אותם לא דיבור של והיה לכס למשמרת היה ביום
 העשור שיהיה תדבר עם כל ערתי ישראל וביד היד שהלכו כל יש
 ולא היו אצל משה שלח משה לומר ושחטו אותם כל קהל ערתי
 ישראל בין הערבים ובה נתיישבה הכרייתא הזאת באר
 היטב *

סדר צו לשבת הגדול דרוש א

בילקוט חילים הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו
 יאמרו גאולי ה' אשר גאלם מיד צר ר'מח
 אשר גאלם מיד צר זשה' למעני למעני אעש' למח למעני בפעמי'
 אמר חכה בשחייתם במצרים גאלתי אחכם כשביל שמי שלא
 יתחלל בגוים תהו וירעם בי אני האף באדום איני עושה אלא
 למען שמי שנאמר ונושעים ר'מען שמו אר' הונא חבהן ד'ומה
 שמשח מוכיחן בסוף מסנה חורח לא בצדקתך וכיושר ר'בכך
 וירעת כי לא בצדקתך חרי ג'אמר חכה לא עשיחו ל' בשביל
 אכרחם יצחק ויעקב אלא בשביל שמו הגדול אמר רוד חואיל
 ובשביל שמו עשה נקלם להבחן הודו לה' כי טוב יאמרו גאולי
 ה' אלו ישראל וכן ישעיה אומר ופרויו ח'שובון ולא פרויו יחיו
 ולא פרויו ס'ך חסיה אלא ופרויו ח' *

מהיות חובב לזכור תמיד יביאת מצרים כרתיב למען
 תזכור את יום כאתך מארץ מצרים כל ימי
 חיך בימים ובלילות וגם לימות המשיח לא תעקר יביא' מצרי'
 ממקומה כסברת חכמים ררשי כל ימי חיך להכיא לימות
 המשיח ולזה נהגו ישראל בכל מקומות מושבותיהם להיות
 שואלים ודורשים בהלכות הפסח ביום השבת הגדול והמורא
 הזה המרבים לרדע ביביאת מצרים וכל המרבה לספר הרי
 זה משוכח אשר על כן נקרא שבת זה שבת הגדול לפימותו גדול
 כסא א' נעשה בו כפיכאו ישראל מצרים שהיה יום השבת
 בעשור לחרט והיו לוקחים איש מה לבית אבות וקושרי' אותו
 בכרעי המטה וכל מצרים רואים בזולת תופעת מצרים ואין
 מכלים * גם יש אומרים שנקרא שבת הגדול להיות שרדעו
 חז' על פסוק אשרי אנוש יעשה זאת' שומר שבת מחללו כל
 המשמר את השבת אפילו עבר ע' האכנס מחילין לו ש' מחללו

דרוש א לפרשת צו

רב

לעתיד לבא כמו שדרשו חז"ל ברברים רבה אף אלעזר מתוך הדברים נבאנו אבותינו ממזרים מתוך כרה מתוך תפלה מתוך זכות אבות מתוך תשובה מתוך הקץ שנאמר וימת מלך מצרים ויאמרו הרי מתוך כרה וישמע אלהים נאחזקת הרי מתוך תפלה ויזכור אלהים את בריתו את אברהם ויזכור זכות אבות וירא אלהים את בני ישראל הרי תשובה וירע להימתוך הקץ וכן לעתיד נבאליס מתוך ה' רבי אלון בכר לך הרי מתוך כרה ומכאן כל הדברים באחרי הימי' הרי מתוך קץ וטבת מתוך תשובה לא ישכח ברית אבותיך מתוך זכות אבות כי לא רחום ה' אל הדין הרי מתוך רחמים ודור פירש אותן וירא בכר להם מתוך כרה בטעמו את רמתם מתוך רחמים ויזכור להם בריתו מתוך זכות אבות מתוך תשוב וינחם כרוח חסדו ויתן אותם לרחמים הושיענו ה' אלהינו הרי מתוך הקץ ואעפ"י שבגירסתו מדרש רבה כתוב במצרים מתוך תשובה כתיב ותפל שופעם ומתוך רחמים דכתיב וירא אלהים את בני ישראל וכן ברברי רור כתוב בטעמו את רמתם הרי מתוך תשובה כתיב חפטי בידולמתי תעניתי וכן במ' ט"ט והגירסה היא כמו שהתבתי למעלה וכן בס' שמות רבה וירא אלהים את בני ישראל טעמו תשובה ויש לדרקק למה הזכירו רברים אלון כיון שיש טעם תשובה וכן קשה דלא טיך לומר נבאנו מתוך כרה שהרי הנאולה הוא שנבאנו מהכרה ואין הכרה סיבה לבאולה כמו התפלה או זכות אבות שבזכות זה הם נבאליס וכן קשה כיון שיש קץ ונש"ל הקץ מה צורך עוד לרברי אחרי' וגו' נבאר למה הזכירו לפירושו של דור פירש כיון שכתוב בתורה וכן נבאר מנין למדו תשובה מפסוק וירא אלהים את בני ישראל וינל' רבי אלעזר חז"ל לטעמי' שאלו אף ישראל נבאליס לא בתשובה שנאמר בשוה וזכות תושעו ואלו אינם עושים תשובה הבה מעמיר להם מלך קשה ומייסרן ועושים תשובה באופן שמכניסו שתוקף הכרה הבאה על ישראל היא גרמת הנאולה שמחזקה עושים תשובה זאת ועוד כיון שגורמים בגזירות קשות כתיב אני קפצתי מעט והמה עזרו לרעה ואילו עשו את אשר גזר ה' ולא יותר עדין היו בגלותם ופי' אמר הנביא רמיה ראה הכי הגדיל אויב ירעה הגדיל ויתר ממה שגזרת וקפצת עלינו וז"ל שאל תשמחי אויבתי לי כי נעלתי קמתי מהרה אתה רואה שמתוך כפילה יש לה קימה זכיון טכא אשכ בחטך בגלו' הזה שהוא כרה כפולה יש לך לדעת שה' אור לי ועיין בדרוש ס' שמות' עוד ירעה עם החז"ל על פסוק השבעתי אתכם ב' שבועות יש כאן אחר לישראל שלא ימרוך במלכות ואחר לאה שלא יקפו על על ישראל שאם תקשים עול על ישראל הן גורמין לקץ לבא שלא בעונתו וכפי זה מתוך הכרה שהכביר פרעה על ישראל והיינו וימת מלך מצרי' שנכבדו והיו שומעים לנו ק"ץ בבקר כו' והיתה עת כרה גדולה לישראל ויאמרו מתוך הכרה ומרוב הכרה בעקו אל ה' ועשו תשובה ואעפ"י שלא היתה תשובה הגונה כי אם מתוך הכרה והכרה ממזכר ה' ברית אבות וירא אלהים את בני ישראל וזו התשובה כי בזה הקבה מיחר שמו את בני ישראל אבל מ' זה היה מממת פחד אלהים וזהו וירא אלהים את בני ישראל וזה יורה שמתוך הפחד חזרו בתשובה וכיון שכן לא הספיקה התשובה לבאול אותם וכן מפורש כינכא בזה בס' שמות רבה שדרשו וירא אלהים טעמו תשובה ואעפ"י טעמו תשובה לא יבאו משם אלמלא זכות אבות מפני שמדת הדין מקטרג' עליהן על העגל שהיו עתירין לעשות וכפי זה יתבאר גם כן וירע אלהים מתוך הקץ שהרבה קצת יש בגלות מצרי' אם חטוב הת' שבה מיוחדת למצרים או משעה שנולד וזמק ואיש לא ירע בירוד הקץ ומתוך הכרתם הדברים הללו וירע אלהים הודיע למשה

שהקץ עליהם נמשך ויזמק וכן נבאולה העתיד' אינם נבאליס אלא בתשובה ואעפ"י שאינה תשובה מאהבה כי אם מתוך יראה ותוקף הכרה מנטרפין כל החמשה רברי' כרתי' בכר לך מתוך כרה וטבת ער ה' והבה זוכר ברית אבו' שאעפ"י שזכות אבות תמה ברית אבות לא תמה ויקרב הקץ כרתי' אפי' ה' בעתה אחיטבה ודריס ר' אלעזר בעתה זו תם כ' כרתי' ועתה ישראל מה ה' שאל מעמך הרי שמתוך תשובה יחיש הנאול' וזהו מתוך הקץ אשר יבחר הבי כמה קנים יש לבאולה והיה אשר יבחר היקרב אמ' ירוד פירש אותו משום דקטא' מכל דלעתיר לבא חונס נבאליס אלא מתוך הדברים אלון דילמא קרא דבכר לך הוא מרב' על הרוב בית ראש' כרתי' ונכונת' בארץ ר' היינו דרשת חז"ל מנין ונכונתם ויז' הזכירו כ' דברים אלון אבל לעתיד לבא מכל' לז' ורוד פירש אותו רכתי' וירא בכר להם וכו' ובתי' התם הושיענו האל היינו וקבצנו מן הגוים הרי שמרבר לעתיד לבא בקיבוץ גלויות וזהו שכתוב יזכר לעולם בריתו והיינו ברית אבות ונרמז ג' מתוך הכר' היינו טרף נתן ליריאו והיינו טירוף הכרות נתן ליראו שמתוך היראה עושים תשובה והבה ממחר הקץ כמו שמכניסו נבאולה מצרים ובזה יש לדרוש פסוק קול רודי הנה זה בא שמך לפסוק השבעתי אתכם שדרשו חז"ל שם שתי שבועות יש כאן אחד לישראל ואחד לאומות העולם וכריך לדרקק היכן נרמזו שתי שבועות ואפי' לרמזו בכתו' ריש לדרקק בו כיון שהשבעו' היא לבנות אש כן הילל השבעתי אתכם שהיא בינו לבקבה ולא אתכם שהיא כינוי לזכר אמנם עם מחז' שבנות ירושלים הם האומות שדומות לבקבה' נבאר שכנגד מה שהשביע לישראל אמ השבעתי אתכם בכינוי זכר ואמ' בבאיות בענין זמן הקץ שלא תרחקו את הקץ והשביע לבנות ירושלים שהם אה' שהם כקבה ואמר כנגד אה' בחילות העדה שמהר הבה גאולת ישראל אש תעירו מלשון שוכא וער אש תקפו עול על ישראל כמו שוכאים אש תעירו ותשכילו לישראל להקשות להם עול ויתר מראי וכנגד ישראל אמר אש תעוררו תמרוו במלכות ותרחקו את הקץ והיינו לפורר אהבתו של הקבה קורם זמנה אלא ער שתחפץ שיגיע הקץ שקבב הבה ולהיות שעבר פרעה על ברית שבועת האלהים והקשה את עולו וית' מראי על ישראל לכך קול רודי זה הבה זה בא מרלב על הקיב' למחר גאולת ישראל שכן אמר הקבה לאומות העולם שאם תקשים עול על ישראל הם גורמים לקץ לבא שלא בעונתו וזהו דעתם ז"ל במה שדרשו שם תבא און ניתן לעבדיך וחטא' עמך את חטוי על עמך ואת חטוי על אומתך ואת גורם לעבדך שתסתלק המלכות מתך ותנתן לאומה אחרת וכל' שדקדקו שחטאת שהוא שם דבר כמו חטאה היא הוא נקוד חטוי פתח וחטוי קמץ וכאן נקוד כולו קמץ לדרוש שבהיותו מקשה עולו על ישראל את חטוי על עמך ואומתך לפי שהיו ישראל מחזרי' לקושש קם בשדותיהם של מצרים והמצרי' בא לקפח סוקיו במחז'ל ובוה נמטך להם חטא' לעמך גם את גורם לעבדך המלבו' כי מתוך שאתה מקשה עול ויתר מראי נטל מלכותך ויהיה לשון חטאת כמו והיינו אני ובני שלמה חטאים שהוא לשון גרעון נכבא שאתה גורם מעבדך עמך מהיותך מלך עליהם וכפי זה מתבאר תשובתו של פרעה ויאמר נרפי' אתם נרפים ויש לפרש נרפים אתם השוטרי' ולכך הם נרפים העם ועוד כ"ל שהכונה לומר איני מקשה עול ויתר כי עדין נרפים אתם ובכל זאת שאני גוזר לקנותם קם עדין אתם נרפי' שאינו עול קשה ויתר מראי ולז' נרפים אתם נרפים ולא אמר נרפים נרפים אתם ועתה לבו עבדו כי כל זה אינו אלא עבודה ולא קוסי' עול ככר' וכחזור לענינינו שהבה ברמתו מיהר לקבוא

דרוש א רפרשת במדבר

ה'את עמו בעבור שמו הגדול דהיינו שם אל הכלל במס ישרא
 וזהו שטמעה נעמי במד' מואב כי פקד ה' את עמו לתת להם
 לחם כמו שהרחבתי הביאור בפסוק עם מחול עם במ' רות
 שאמרו ומה שמעה כי פקד ה' את עמו כהו' א'אומ' כי לא יטום
 ה' את עמו בעבור שמו הגדול כו' עיין בכסף נבחר סדר במדב'
 טכונת הכתו' שטמעה נעמי כי פקד ה' בעבור עמו שהיו זכאין
 ולא הורכו לזכות שמו הגדול לפי שהיו באותו זמן זכאין
 ובשביל כך ותקם היא וכלותיה וכו' ותלכנה בדרך אחזל עברו
 על שורת הרין והלכו ביום טוב וכריכין אנו לתת טעם לנעמי
 הזרקת איך עברה על שורת הרין לילך ב'יט' ואין לומ' סעמי
 לא היתה יורעת הרין לפי שהם דרשו ברבריה' שאמר' לה רות
 אל אשר תלכי אלך באשר תליני לך לפי שאמר' לה נעמי אסיר
 לך לזאת חוץ לתחום שבבת אז אמרה רות אל אשר תלכי אלך
 אסיר לך יחוד באשר תליני לך חוץ לתחום באיסור יביאת
 התחום ואם למה עברה על האיסור והלכה ביום טוב ויל
 דכיון שהיו בדרך במדב' נעים ויחירו חילולו יט על פיקוח נפש
 כדן העולך במדב' פים בו פקוח נפש שמחלל את השבת
 אבל עדין קשה שא"כ כדן עשו ואיך הוא אומ' עברו על שורת
 הרין שאם הוא במקו' סכנה כדן וכס'רה עשו ואם הוא במקו'
 ישו' למה עשו כך להלך שלא כדן ואפס' סכפי הרין אין יזכאין
 בשיירה ג' ימים קודם השבת כדי שלא יבא לזר חילול שבת
 ונעמי לא דקדקה בכך שיבאה בתוך ג' ימים קודם המוע' ועד
 אמ' עברו על שורת הרין ומ' כיון סכמכאז בדרך מקום סכנה
 הלכו ב'יט' ותאמר נעמי לטתי כלותיה הלא ידעתי שמתור' דרך
 ארץ באתם ללון' אותי כיון שמתו הבנים ונאבד המזון ואין
 כוונתכם להתבייר לכנה טובה אשה בית אמה ואמרה לכנה
 ואח' טוב' עם מחול שהלכו ב'יט' ועברו על שורת הרין מפני
 כי חיבת ארץ ישראל ועכשו' שאמרה לכלותיה לחזור אמרה
 לכנה ואל תמוסו מאיסור יט' כיון שאתם חוזרי אשה בית אמה
 דהיינו לאומת' שאעפ' שיש לכם קורת רוח בחברתי עכ' רוב
 האשה יותר באמה תלשבת את חמותה החביבה לה כי סוף
 דבר היא כלה בחמות' ומה גם לאחר שמתו בעליהן ודיק' לומ'
 לכנה טובה לומ' טילכו לבית אמה ויתייעצו עם אמה אם טוב
 להם להתבייר ואח' טוב' לארץ יהוד' ועל פסיעו הללו טעמיתם
 לזיה יעשה העמכם חסד מנטול לגלית מ' יום כנגד מ' פסיעות
 שלותה ערפה לחמותה ולמד' ר' פסיעו יבאו ממנה ר' גבור' ור' זל
 דרשו אשר עשיתם עם המת' ליטפל בתכריכהן ועמדו שויתרו
 לה כתובותיה' וכתוב יעשה וקרינן יעש' לומ' בלשון תפלה יעש'
 העמכם חסד ואמירה יעשה שמובטחת אני שיעשה ה' עמכם
 חסד ולהחזיק לבן על שויתרו הכתובות אמרה להן יתן ה' לכן
 ומכאנה כו' שה' יתן לכן המזון שויתרתם לי ואלמרה לה כן
 בעת הזאת לפי שחשטה נעמי שמה כוונתם שרבות לבא עם
 נעמי להיותם מחפטי' אם נשאר נכס' מ'א'מלך ויבנו הכתוב'
 לזא' להן יתן ה' לכם ממון ולא יצטרכו לבקש אחר יתובתכם
 כיון שויתרתם אותה * וגם אם תבואו עמי ותנסאו לאים' אי
 אפשר לכם למכוא מנוחה אשה בית איסה כיון שנעמי חמותן
 יושבת עם ותפוך שמחתכם לאבל לזא' שעכשו' אם תשובו
 תמכאו מנוחה אשה בית איסה כי אין לכם מעכב כיון שאני
 הולכת מאתכם ותפק לה כו' יום לרקרק למה לא ררשו מכאן
 חזל טים הטיקה של פרישות כמו שדרשו מהפסוק המאומ' לזה
 וחתק ערפה לחמותה * אמנם כל שנעמי נשקה אותן בתורת
 פרישות והם השיבו לה כי אתך נשוב לעמך כלומ' את מחזקת
 נטיקה זו לעצן פרישות ואנו מחזיקים אותה בתור' נטיקה של
 קורבה יתירה כי אתך נשוב לעמך דהיינו קורבה יתירה ועל
 כר זה תהיה נטיקה זו שנשקת לנו' ותאמר נעמי טובה בנותי

הנה היא אומרת הרבה ועשה מעט שאמר' לקטה נא ואספתי
 בעמרים כרי לסייע את הקוצרים ותבא ותעמר עומר ובטילה
 מאז הבקר וער עתה אפילו לקט לא לקטה כי אם דבר מועט
 מזה שלקטה אפילו לאותה סיוסבת בבית זו נעמי המצפה לה
 הוא דבר מועט וכס' שאינו מספיק לשתיהן וז' אחזל תפיש לו
 ק' ומאותה טבבית טהיא יושבת ומצפה לה שהכונה לומר כי
 הנער תפיש ק' וואמר מזה מה שלקטה הוא מעט לאות' טבבית
 היושב ומצפה לה וכס' וק' שלא יספיק לשתיהן ואין זה כי אם
 עכלה טים בה שערמה בטלה מאז הבקר וער עתה * ויאמר
 בועז אל רות הלא שמעת בתי מה שדנו אותך לכף חובה ואם
 כך הוא בצדוית מה יעשו בסדי אחרים א תלכי ללקוט בסדה
 אחרי עיניך בסדה אשר יקצרון שאעפ' שאכלו להסתכל בסדה
 כשעומרת בקמותיה עיניך הם של ברכה יסתכלו בסדה אשר
 יקצרון ואין בזה חשט נזק ותקלה והלכת אחריהן שאף על
 פי שכתוב ולא תקורו אחרי עיניכם הנה עיניך הם של ברכה
 וחסירות והלכת אחריהן אחרי עיניך וכו' * ותפול על פניה
 ותטחנות ותאמר מדוע מצאתי חן בעיניך לעשו עמי כל הטוב'
 הזאת ואני ככריה פקראני הנער מואביה שערין אני ככריה
 ולא נתביירתי וואמ' לה הונד הונד לי כל אשר עשית שנתבייר'
 את חמותך ותעזבי אביך ואמך היא העז ותלכי אל עם
 וכו' עוד יאמר ה'אמת שהברתי להיטיב עמי אבל אני תמהה
 מדוע הכרתני עם היותי ככרי' לך ולא הכרת את נעמי להיטיב
 עמה והיא קרובה לך * ויאמר לה הגר הונד לי אשר עשית
 את חמותך לפרנס' וא'כ כשאני מיטיב לך הוא בשביל חמותך
 הקרובה אלי יסלם העעלך * במ' אר' חסא אשר באת לחסו'
 תחת כנפיו ורבר' פתומי' הם' וכל' ער שדקדקו בכתוב רה' לל
 ה' יסלם פעלך אשר באת לחסות תחת כנפיו ומהו זה שכתוב
 אחר שאמר מעם ה' אלהי ישראל אשר באת לחסו' תחת כנפיו
 כי הפעולה היא אשר באת לחסו' תחת כנפיו ואין כריך סימן
 לה' אלהי ישראל שהוא אשר באת לחסות תחת כנפיו לזה אר'
 חסא דרטה מחורטת בכתוב טבא לומר מהו הסכר שישלם ה'
 שתהיה ביאה זו אשר באת גרמה לחסות תחת כנפיו של הב' ו
 והענין הוא כי כל הגרים הם תחת כנפי השכינה זו שגמלה
 חסד תזכה לחסות תחת כנפי הקבה שהוא למעלה מהשכינה
 כנודע לירעי חן וזהו שסמכו חזל לומ' גדול חסן של עמי חסד
 דכתיב מה יקר חסדך אלהים ובני אדם בכל כנפיהן יחסין
 ואפשר שמתח' כנפיו הוא חשוב מלהיות בכל לפי שהכל הוא
 פעמים לרחוק ויושב בכל ואינו תחת הכנפים ממס' אבל את
 תזכי לחסות תחת כנפיו ממס' :

סדר במדבר דרוש א

במדבר

רבת * איש על דגלו באותות תהי' נרגנר
 בישועתך אבר יש' לתבת חרי אנו פרגנים
 בישועתך מה שעשית לנו מושע ת' ביום החוא את ישראל ויושע
 בחיב כניכול ישראל נגאלים וכאילו הוא נגאל ובשם אל' רינו
 גדגול שקבע תב' שמו בשמינו ועשר אותנו דגלים שנאמר
 איש על דגלו *

מהיות

חביבים ישראל לפני ה' קבע שמו הקדוש
 בשם יש' כי הוא יורה סכל הנוגע בהם כאילו
 נוגע כניכול בכבודו הגדול וכל המיכר לישראל הוא ח' מיכר
 לכבודו וי' וישועתן של ישראל היא יושעתו של ה' וז' למען
 שמו אחרך אפי' שדרשו חזל שאעפ' שאינן ישראל כדאין ממ
 בעבור שמו המשותף בשם ישר' מאריך אפו וז' כי לא יטום

דרוש ב לפרשת צו

הקץ מתוך מעבר פרעה על מה שהטביעו שלא להקפות על על ים יקול רודי הנה זה על הרבר הזה בא מרלב על ההרים מקפץ על הגבעות ורומה לכבי הממהר למרוכתו הנה זה עומד אחר כתליו שאמר הקבה החרט הזה לכס אף על פי שהיה בדיכוי כמה עונות שהם כותל מפטיק ומבריל לביץ קונינו שנאמר עונותיכם היו מברילים בנייכם לביץ אלהיכם והנה הטוביח מן החלונות שהם זכות מטה ואהרן מציץ מן התרכים הם תיסקות של בית רבץ והקטנים שבישראל שאין בידם עון וכמו שאחזק קול רודי הנה זה בא רבי יהודה ורבי נחמיה ורבינן וכו' וברדוס אחר כתבתי ביאורם ועוד אשוב ונאבנה לחמית רבריהם וקטה לרבי יהודה מה שאמרו היאך אנו כנאלי' והנה אמר ת' טנה ואין בדיכוי לא ר'ו טנה דהילל מטה תמלת החטובן הוא משנולד יצחק דהיינו גר יהיה זרעך ולמה הוצרך לומר מרלב על הקיפ' ועו' למה הוצרכו ב' רילוני' מרלב מקפץ ועוד שהרי חזל רמסו טנאלו בזכות שעתירין לקבל התורה טכ' בהוציחך את העם וכו' ועו' נבאר מאי איכא בינייהו ררבי יהודה ורבי נחמיה ורבינן דנראין כל רבריהם דומים זה לזה ומשמעו' רורטיץ בלבר איכא בינייהו ועוד קטה לרבי נחמיה שאמרו היאך אנו כנאלי' והרי אין בדיכוי מעשו' טובים והרי כיון שנשלם הקץ למה הוצרכו להם מ' לנאל' ומה גס שיש בירם זכות התורה כדכתיב בהוציחך את העם תעברון' ועוד תשובתו של מטה שאמר אינו מביט במעשיה' הרעים טכיון שלמדנו ממחזל למעלה טעמו תשובה לא תזכרך עוד חטאתם ומעשיהם הרעים' ועוד אמר ובמי מביט רמי אמר לך שהקבה מביט כרי לומר ובמי הוא מביט ורילמ' אינו מביט במעשיהם הרעים וגם אינו מחזר להביט בצדיקים ומה גס טכ' הילל' אינו מביט במעשיהם הרעים ומביט במעשיהם הצדיקים ולמה הוצרך לומר ומביט בצדיקים ובמעשיה' וע' ברברי רבינן שאמרו היאך אנו כנאלי' ומכרים מטונפת מע' שאיך נמשכה חקירה זו לדבריו של מטה שאמ' בחרט זה אתם כנאלי' טגס אים היו כנאלי' בחרט אחד ולא חרט זה ים לחק' ולרדוס על שארץ מכרים מטונפת מע' וכראה לעד טחזל דקרקו מאי קול דודי הנה זה בא דהילל קול רודי בא אמנם רמז טמשה בא לישראל במאמ' החרט הזה לכס וזהו קול רודי בא והנה בפיו זה החרט הזה אמרו ים' היאך אנו כנאלי' שהנה גזר ועברדוס וענו אותם ואם כוננת הבה לומר מטעה טיה' לו זרע שנולד יצחק יהיה כחטב הגרות והעברות אכ' כך הילל' גר יהיה זרעך ועברדו ועיוו אותו לזרע הכז' ועוד ליעריביכחו כי זרעך יהיה גר ועברדו ועמו אותו ומרקאמר כי גר יהי' זרעך ואמר ועברדוס ועיוו אותו היינו לבניהם ועברדוס ועיוו אותם ר' טסה וכן ביארתי בכסף נבחר מטה ותמלא הארץ אותם ויקם מלך חרט כפי טיטת חזל טקמו על גזירת ועיוו אותם ולכך אמרו אין בדיכוי אלא ד' רנו טנה אמ' להם מטה הרי אתם מוכרחי' לומר שאין הבה מדקרק ומביט בחטבותיכ' שהרי לפי חטבותכ' טגזר ת' טנה היה על ועברדוס ועמו אותם והרי לא היה עמו כי אים פ'ו טנה משנולד מרים על טס המרד וגם העברות לא היה אלא מטמת יוסף וכל אחיו וכל הדוד הוא אלא וראי שאין הבה מביט בחטבותכס וכיון טהוא מרלב מ' טנה לר'ו טנה כך מרלב דילוג גרול על החטבות לחטוב משנולד יצחק והיינו ב' רילוני' אחר מחטובן פ'ו טנה לחטובן ר'ו טנה ואמר עד חטובן ת' טנה ואעפי' שאמ' ועיוו אותם הוא לומר כי בכלל הכל רהיינו ג' ר'ו זרעך זה יצחק טהי' גר בארץ ובזמן העברות והעניו טיענו אותם לבניו יהיה הכל ת' טנה וזהו שאמר החרט הזה לכס בטבילכס דילוג על הקץ רהיינו מניח ק' טנה מת' טנה וכטארו ד' רנו טנה יעוד ירצה לרשת חזל

טעטבור מכרים היה בטביל מכירת יוסף ד' כאן תחת הטמ דהיינו גזירת ת' טנה וכפי זה אין לחטוב אלא מזמן ירדתך למכרי' ולא מזמן אברה' ולפ'א' אנו אין בירינו ת' טנה והטיב' מטה טהבה רילג על ההרים על הקינים וכ' נ' נחמיה שאמרו ים' היאך אנו כנאלי' ואין בדיכוי מעשים טובים ויתבאר עס מחזל ממרדט רבה החרט הזה לכס ה' אלה טני בני היצהר העומדים על ארזן כל הארץ מלמר טהיה הקבה חוזר ומבקט באיזה זכות לבאול את ישראל ולא מצא לא זכות מטה ואהרן ה' אלה טני בני היצהר מטל למלך טבקט ליטא אטה אמרו לו עניה היא זו ואין לה אלא ב' כ' מים בלבד וכ' כך אמר הבה רייץ לישראל טינאלו בזכות מטה ואהרן לכך נאמר וירבר ה' אל מטה ואל אהרן בארץ מכרים לאמר וכרך לבאר קטר ב' הכתובים ומה ראו על ככה להביא פטוק של ב' בני היצהר עס פטוק החרט הזה' ועוד לקרקרק מה שאמר היה עומד ומחזר דהילל היה מבקט זכות וכ' וע' מהרי היה להם זכות בקבלת התורה ממחזל בהוציחך את העם וכ' טכ' הגיע הקץ ולמה הוצרכו לזכות מטה ואהרן ועוד מ' ה' אלה טני בני היצהר כי מה קרקקו עכטיו יותר בכחוב עמך דפתח בקרא דהחרט הזה לכס ויטא בפטוק אחר לכך נאמר וירבר ה' אל מטה בארץ מכרים וכ' ולא ריטיה כסיפ' ונלעד דהקטה להם בפטוק שאמר החרט הזה לכס כי לכל ישראל הוא החרט זלמה אמר להם החרט הזה לכס לזה הביאו פטוק אלה ב' בני היצהר כי אין לו הבנה טהטמן אין לו בנים ורדטוהו על מטה ואהרן טהם בני עמרס בן יצהר ובאול' העניו טמכיו טיטראל במכרים היו עע' וכטמת מלך מכרים אז נכטרע ויטמחו בני ישראל רצה הבה לבאול אותם מתוך ה' דברים כמו טכתבתי למעלה רברי חזל והיה בכללס תטוביה ואעפי' טאינה מאהבה כי אים מתוך צרה ויחכ' כטגזר עליה' פרעה לקוטט קט לתכץ וכטרעט מטה לפני הבה אמר לו הבה רבר אל בני ישראל איני ה' והוצחתי והכלתי וגאלתי וכ' ורדטו חזל וידבר מטה כן אל בני ישראל טכוס לפרוט מע' ולא טמענו אל מטה טהיה קטה בעיניהם לפרוט מע' וזהו ומעבורה קטה טמעבורה וזה היה קטה להם לפרוט וזהו הקין טעפה מטה הן בני ישראל לא טמענו אלי' כלומ' שלא טמענו לפרוט מע' וא' ארץ יטמעמי פרעה כיון טים עבירה גדולה עון של ע' וירבר ה' אל מטה ואהרן זהו טנסמך הבה על זכות מטה ואהרן וזהו טנסמך טס אלה ראטי בית אבותם וכ' אלה ראטי אבות הלויט הוא מטה ואהרן לות' טזכות זה עומר להם לישראל ולזה רמז כאן המאמר מלמד טהיה הבה עומר ומחזר לבקט להם זכות כי בחמילה זכו לבאולה מתוך ה' דברים טעמו תטובה ויחכ' מזרו לחטוב עוד והיה קטה בעיניהם לפרוט מע' והיה הבה חוזר ומבקט להם זכות של תטובה ולא מצא כי אים זכות מטה ואהרן טעמי טכבר עון הע' וזה נרמז בכתיב לה ב' בני היצה' כי יתב' לה נרמז' בע' אלה אלהיך ישראל וכנגד עון זה עמד זכות בני היצהר הם מטה ואהרן בני עמרס בן יצהר על ארזן כל הארץ לבאול את ישראל בזכות ה' אלה טני בני היצהר טרקקו עכטיו מטה מה הנה ב' טבלי הזיתים ויטמר אלנו ב' בני היצהר וקטה טהזית הוא אבי הטמן ואיך הוא אומר על הזיתים טהם בני הטמן אלא בדרטה זו טמרב' על מטה ואהרן ניחא טהם בני היצהר הנ' ובזה מרקרק קיה שאמר ה' למטה ואהרן החרט הזה לכס טנאלותן של ישראל בחרט הזה הוא לכס בטבילכ' לכך נאמר וירבר ה' אל מטה ואל אהרן בארץ מכרים טתיב' בארץ מכרי' הוא למוות אמנם בא לרמוז על טעברו ע' טבטביל. הע' טעטו ישראל בארץ מכרים היתה מחטבת גאולתם לכך אמ' הבה החרט הזה לכס בטביל זכות מטה ואהרן כי ביר ישראל לא

היה להם זכות לגאול והיו שאמר כאן רבי בחמיה מאתרו ים
 כיון שיש בירינו עו' ואין בירינו מעשים טובים היאך חנו כגל'
 אחר להם משה כשהגיה חפץ בגאולתה אינו מבטל במעשים
 הרעים ובמי מבטל כרי לגאול אתכם בעמדם וביתרנו מהם
 בזמי הבה משה ואהרן ורבנו ררמו שאמרו ישראל כיון
 שמכרים מטובת מפי' שלנו מהא הטלה ואין לנו כגל' בחרע
 זה הוא חרע כיון שמזלו טלה והרי הוא מקטב על גאולתינו
 ואחר ממה כיון שהכה חפץ בגאולתכם אינו מקרקק בעו'
 מלכם ומרלב רהיינו בצחיות הטלה שאתם כופרי' בעו' והיה
 לכם למשמרת שתהיו נשמרים בזכות זה ולפי' אהמו חייבים
 להודות בגמי וחמרי האל יתבא אחר גאלנו קמבריוס והמרה
 לפשר ה' מטובת חס' והגרת לבך ביום ההוא לאמר
 וצרימו' אינו לבאר לרברי המג' שירע מקי' זה במי שאינו
 יודע לשאל והגרת לבך את פתח לו וכפי זה איך
 אלו הדרשים המקרא הכתוב בו בעבור זה עסק ה' לי כנגד
 הפך רעש מהו' לי ולא לו שאלו היה סס לא היה כגל' בעל זבח
 פסח תדק' מהוא בהטלה באם אינו ענין ולא נתמזרו אלי
 דבריו ועק' בגאולת הבן חכם שאומ' אף אתה אמו' לו בהלכות
 הפסח אף מפטירין את הפסח אפיקומין דמה זו טלת החכם
 זמה האל חסבותו ועוד שלא הסיבו לו מה שכתוב בתורה פ'
 ואתחנן והיה בי ישראלך בקך מה הערות והחוקים והמעשטים
 האלה אשר צוה אלהינו אתכם ואמרת אליו עבדים היינו וכו'
 ועוד נבאר כיון שפרשת בן חכם היא בתור' ואתחנן ופרשת
 בן רשע היא בס' בא בתחילת הפנין למה הקרום המג' טלת
 בן חכם ימ' מרבה המגד ליוכם בבי טעם בבן חכם ולא בבן
 רשע ומק' קשה כיון שהתור' כתבה לשאלת בן רשע בראשונה
 עם המגד' היה לו לתפוס למזן האמון שכתוב בתור' וענ' כבאר
 גלוה רבבה בבן רשע בלמזן רעים וה' כי יאמרו בני' ובאשר
 העבדים כתוב בלמזן יחד' כי ישאלך בך' ונראה לעד
 שאלף רמז הכתוב שאלת כל הבנים וזהו שאמר והיה כי יאמת
 אליכם במים מה העבור' הזאת רהיינו בן חכם ובן רשע ובן
 תם וכנגד הבן חכם ששאלתו היא מה העבודה רמז כאן ואת'
 וזהו כיון אמרו בניכם מה וכנגד בן רשע אחר העבודה סך
 הם רברי הרשע כל העבודה הזאת למה וכנגד הבן תם אחר
 הזאת סך הוא אומר מה זאת ולכך אחר בניכם בלמזן רבים
 כנגד כל הבנים כי הבן הד' שאינו יודע לשאל הוא אינו אומר
 אבל את פתח לו והבן רשע אחר בשאלתו לכם רמז מע לכם
 זלא לו ואפי' טעם הבן חכם אחר צוה ה' אתכם לא רייקן
 אתכם ולא אותי לפי שכבר אחר ה' אלהינו סעורה בלהותו ית'
 אבל הרשע לא אחר אלהינו רק אחר לכם ונ' שתשובת הבן
 רשע לא באה ביחוד אליו לפי שאסור להסתכל בדמות אדם
 רשע והאב שיש לו בן רשע ובן קטן שאינו יודע לשאל אחר
 והגרת לבך הקטן לאמר בשביל אמירת הבן רשע שאמר
 העבודה לכם ולא לו הפוך עמך כנגד הבן שאינו יודע לשאל
 ואומר בעבור זה עשה ה' לי ולא לו לאחיק הרשע ובוה מדוקד'
 לאמר הכתוב בפסוק זה שאין לו הבנה וגם ידוקדק שאם
 מדבר פס הכן רשע הי' עשה ה' לי ולא לך ומזהו זה שאמר לי
 ולא לו אלא מהוא מדבר עם הבן שאינו יודע לשאל על מה
 שאמר הכן רשע מהיא עבודה לכם ולא לו אף אתה הורה את
 סיניו שלא תרבר עמו למבח אל והגרת לבך שאינו יודע לשאל
 ואומר לו רע לך כי עשה ה' לי ולא לו לזה הרשע אחיק ודוק'
 בפרשת זו על והגרת לבך כתוב והיה כי יבאך ה' ובעד' את
 העבודה שמתוך העבודה התרים רשע לומר לכם ולא לו ולכך
 והגרת לבך האחר שאינו יודע לשאל לאמר בשביל אמירת
 הבן רשע הקהה עיניו ואמר בעבור זה עשה ק' לי בבאתי

ממכרים ולא לו שאינו מדבר עמו למכח ומה שהקטבה התורה
 למעלה ואמרתם זבח פסח הוא תשובה כוללת לכל בניכם
 החכם והרשע והתם וכאן רמז תשובה ביחוד לכל א' המבנים
 ולבן חכם ששאל מה העבודה וכו' רמז' זל פי' שאל החכם כיון
 שיש קרבן פסח וחגיג' והעיקר הוא פסח למה הקדימו אכילת
 החגיגה לאכילת הפסח שהוא כאל' אחר השבע לזה את' אף
 אתה אומר לו בהלכות הפסח סכרין טיה' נבאר טעם הפסח
 בפניו כי אין מפטירין את הפסח אפיקו מיני מתיק' שלא לבטל
 טעם הפסח ויש מפירשו שהסיבו לבן חכם טעם האוכל אין
 לדבר בהלכות הפסח אבל אחר אכילת הפסח שאין אחריו
 אכילה שאין מפטירין אחר הפסח אפיקו מיני אכילה עוד אז
 וסי' בוהו על שאלתו ולא בעת האכילה יחל' הוא שהבן
 חכם הקשה לשאל שכתוב ומרתם את החק הזה לך ולבניך
 עד עולם ובשלא בזמן שהיה הפסח קרב ידק' בו חוקה לפי
 שזאת חוקת הפסח כל ערל לא יאכל בו ועם לא יסבור בו
 וכאל' על השבע וכיוצא בזה אבל כתוב לחק ער עולם אפילו
 בזמן הזה שאין בו פסח ואם מה החוקים האלה אשר צוה ה'
 אתכם אפילו בימים האלה ובזמן הזה אף אתה אמו' לו כהלכו'
 הפסח דוק' רלא אחר אומר לו מהלכו הפסח לא כהלכו הפסח
 לומר שבו בזמן הזה חק כהלכות הפסח בזמן שהיה קרב
 סכסם שאין מפטירין אחר הפסח אפיקומן כך אין מפטירין
 את המצה אפיקו מיני אכילה רהדב' הזה הוא לחק לך ולבניך
 עד עולם ואפי' שכתוב בשאלת החכם מה הפדות והחוקים
 והמעשטים ממ' נראה ששאלתו היא על החוקים בלבד שכן
 כתוב בתשובת הפסוק ויבוינו לעשות את החוקי' האלה ליראה
 את ה' אלהינו דהיינו טעם שאין אומרים אפיקו מיני אכילה
 אחר הפסח או אחר המצה כדו' שיתעסקו בספור הנסים אשר
 עשה ה' ליראה את שמו ולדבר' בו והבן תם שאל מה זאת לפי
 טראה שמקדשין על היז' וכשהוא בא לאכול על השולחן
 מתעסקין בטובל הירק בחומץ והוא העב' ללחם ומה גם אם
 התענה ערב הפסח בבטור' שפסחו שוק' לאכול ובעת האוכל
 מפליגים בדברי' אחר' לכך שאל מה זאת כי בכל ליני שבתו'
 וימים טובים הם אוכלים תכף לקידוש ונטילת סעודה ועכשיו
 מה זאת ואמרת אליו בחזוק יד וכך בריך מיתון עד שתגיע לירי
 הנחת המאכל זה נראה לעד' עוד יש לרשע שאלו הבן רשע
 שאמר תיכח סעודה לעשות פסח כשגאל את ישראל ממצרים
 לפי שבאותו הרם שראה ה' פסח על בתי ישראל סכפרו בעו'
 ושחטו הטלה ודלג עליהם ולא נתן המצמית לבא אל בתיהם
 אבל לאחר שכבסו לארץ מה העבודה הזאת למחוט פסחים
 כיון שאותו רבר היה לפי טעם ואמרתם זבח פסח הוא להז'ו'
 לשם האשר פסח על בתי בני ישראל סגם בבתיהם של ישראל
 שהיו עם ב'רי מצרים היה הבה פוסח ומרחם על על בכורי
 ישראל היוגבים יחד עם המצרי' בגנפו את מצרי' ואם בתינו
 הציל הבכור' שבבתינו הציל ויקוד הרוחי' אותנו הנם ושתחנו
 באותו פרק וכיון סכן חייבים להלל ולהורו' לטעם ה' אשר עשה
 לנו בזמן הזה בענין הפסח שריחק ופסח עלינו ועכשיו נבא
 לביאור המאמר שהענין ויש לדקדק במאמר מהו זה
 ששאלו למה אשר גאלם מיר כר היא חגיגה ברברי' וקשר
 הכתובים שאמר זמה למעני כו' עק' שאמר ההד' וידעת' כי
 הכי התם לא קאמר שגאלם בשביל שמו וכן קשה מניקה ללמזן
 שבגאולת מצרים הוא אומר בשביל שמי שלא יתחלל ובגאולת
 אדם לא אחר בשביל שמי שלא יתחלל אלא בשביל שמי שאל
 ויועיס למען שמו וכן כבאר מ' ואמרו גאולי ה' אלניסיהאל
 וכי סד' שיהיו גאולי ה' אחר מגוי הארץ סוכרך לזר' אלני' ים

דרוש ב לפרשת צו

לחת מחמת צדקה לעניו עיריזו ויס בצדקה ל תועלות הא' לחטאת כי בחסד ואמת יוספר עון ומטאת גם מצלת הצדקה מרינה על גיהנם סכרמא באשם מלסון אש גיהנ' כתיב ואשם לא תבדה וכתיב לא יועיל הן ביום עברה זו גיהנם סכא' יוס עברה היום ההוא וצדקה תציל מניגנס גם הצדקה מעלמת סנותיו על ארס ואת מספר ימיו ומלא כדכתיב וצדקה תציל ממות וכו' וכתיב רורף צדקה כו' ומצא חיים וכו' וזהו למילואים וגם חטובה הצדקה כמקריב זבח כתיב עשה צדקה כבח' לה' מצבה וזהו ומצבא אמנס צריך תנאי אחד בצדקה מהיל' למלמי' למסל' את כדרי' בבל תאחד ובזכו' זה יציג' הע'בותיו וגי'אטו סכית כדכתיב הן גאלתי' אחסס' אחרית כראשית' .

סדר להודאה צו דרוש ב

ירקוט וזאת חורת זבח השלמים וזהו השמעת מוח ידבר האל ה' כי ידבר שלום ב' עמו ואל חסדיו אמרו אומות העולם לבלעם למת' אמר הקבה לישראל שיקראו לו קרבנות ולנו לא אמר אמל'אם בלעם הקרבנו אינ' לא שלחם למי שקבל'אח החורה שחם בחובים בוד צריך שיקריב קרבן אחם מהחלח פסלחם אותה ועבשו אתם מבקשים לחקריב קרבן מי שקבלח' הוא מקריב שנא' ה' ע'ו לעמו יתן ח' יברך את עמו בשלום לכך גאמר כי ידבר שלום אל עמו ומח רבד וזאת חורת זבח השלמים למח נאמר זבח השלמים שחוא עושה שלום בין חטובה ובין חכחנים ובין ישראל וכו' ובשחיו מקריבין זבח השלמים חיה חקבה' נוסא לחם פנים שנאמר ישא ח' פניו אליך' .

ימלא כינוי תהלות ה' להודו' להלל ולטבח לכו' עולם על הכסים והנפלאות אשר תמיד הוא נמלא ומכר יכרנו מבלי הודיע לנו כדכתיב אתה סתרי לי מצר' תכרני אעפ' שאכחנו יוסבי' בטח תמי' ולא ראו עינינו את כל תאוות אמונה אומץ לנו מה'ה מצילנו ממכה פגעים ומקרים רעים והם נסתרי מנב' עינינו וכו' כן רמי פלט כריכין אנו לסובב בדבר רנה וסיר' על פליטתינו ועל פדיון נפסינו מיר כר כדכתיב הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו כי לעל' כתי' סחסדו הם כעלמים מאתנו ואפילו בעל הנס אינו מכיר בביסג ולזה כוונת חזל במזמור למנכח לבני קרח על עלמות מיר סאמרו . זשה עושה גדולות עד אין חקר אין ארס יכול לספר כפלאותיו על הק'בה וכך הוא אומר לעושה כפלאו' גדולו' לברו מהוה לברת הוא לברו יודיע נסים וכפלאו' שהוא עושה עמך לכך אחרו בני קרח על עלמות מיר מעולמים הם הדברים מראינו ואין אנו יודעים מה ראינו . וצריגין . אנו לבאר מה עכין יש לב' כתובים הללו עושה גדולות עם פסוק על עלמו' וכך מה הוקט' להם מהו לברו דויל קרי בי רב הוא טה'בה עושה כפלאו' לברת ואין לזרי' אתנו ומכין לחזל לדרוש אין ארס יכול לספר כפלאותיו דהא פטטיה רקרא הוא טרבו כפלאות' ה' מספר עד כי חרל לספור כי אין חספר' ועק' טקורס דרמו אין ארס יכול לספר כי הוא לברו חרע מה עושה ואחכ' הוא אנו חשולמי' הם הדברי' מראינו ואין אנו יודעים מה ראינו דמטמע סכך ראינו אבל לא ידענו וקור' אמר טאפילו ראה אין כאן כי הוא לברו יודיע מה עושה . אמנס חזל דקרקו בפסוק זה דה'לל למנכח מיר לבני קרח על עלמות ומחו' זס קורס למנכח ובסוף הכתוב אמר מיר לזה הביאו פסוק עושה גדולות מיס לרקרק בו רליעריבנה עושה גדולות וכפלאו' עד אין חקר ומספר' ופך דהיינו גדול' היינו כפלאות ואלו כתיב כפלאות גדולות כחא וחאמי עשה מהס ב' לחוקות' . לזה דרמו עשמה הבה גדולות עד אין חקס

וכן נבאר מנס זכין עפיה אומר ופתי' ה' ישובן ופרויי ה' זל'א פדונו אליהו מה ענין דברים אלו . ונל' ערקרקו חזל בכתוב זה רל'א ריסיס סיפיה יאמרו גאולי' ה' הוא עתיר אשר גאלס מיר כר הוא עבר הילל יאמרו גאולי' האסר יגלס מיר צר ולמה אמר אשר גאלס כיון רפתח בלסון עתיר יאמרו גאולי' ה' זאלו נקט אמרו גאולי' ה' אחי טפיר לומר אשר גאלס חה שאמר בעל המאמר למה אשר גלס מיר כר סרבר בלסון עבר אשר גאלס כיון טקורס אמר לטון עתיר יאמרו גאולי' ה' הצעור דקרק' כיון סמרבר על גאולה העתיר' יאמרו גאולי' ה' אכ חיך הוא אומר מיר כר טהרי כחה כרים צוררים ליסר' במלחמת גנו ומגו . וכל האומות והילל גאלס מיר כרים לזה הביאו פסוק למעני למעני רקסה למה אמ' ב' פעמי' טאס מרב' על ר' גאולות למה אמ' למעני ב' פעמי' ולא ר' פעמי' או יאח פעם אחת ועק' שלא סכל גכ העשת לומ' למעני אעשה למעני אעשה אז כסס שלא כתב גאלס אעשה פעם ח' גם לא יכפול למעני למעני לזה דרמו טהוא מרבר בגאולת מצרים סכבר גלנו ה' ובגאולת ארו' טהוא לקתי' ולכא' למעני עשיתי במכר' ולמעני אעשה לפתיר וכת למה לא הזכיר סאה הגאולות בארוס לפי טענין הגאולה סל מצרי' היא טוה לגאול ארוס כי גאול' מצרי' היתה בסביל סס ה' שלא יתחלל לפי טאמר פרעה לא ידעתי את ה' וגאלס הקבה כרי טירעו את ה' זשה וידעתס כי אנו ה' טפסוק זה היה צורך לאומרו קורס וגאלתי והצלתיו וכו' . ומה גם כיון סכבר כתוב למעלה אנו ה' והוצאתי והצלתיו וכו' מה צורך לומר עוד וידעת' כי אנו ה' אלא לומ' ענין הגאולה היתה בסביל סתרעו כי אנו ה' להוצי' מלבנו סל פרעה סאח' לא ידעתי את ה' וכרי' שלא יתחלל בגויים וידעת' כי אנו ה' לכך אנו גול אחסס ובגאולת ארוס גכ יעשה למען סמו והסוטה סאין הטס מלא והסכא מלא עד סיכרי' זרעו סל עמלק הוא בן עטו אבי ארו' בסביל עמי אנו אעשה ולכך לא אמ' כאן סלא יתחלל לפי סאין הענין אלא כרי סייהי' הטס טלס כי בעה' כל הכסמה תהלל יה ולפתיר יהיה הטס טלס וכפי זה יהיה כדרס פסוק יאמרו גאולי' ה' אלנו ישר'א'ל סאינו מרבר בגאולת מצרי' בלבר כמו טהוא מובן בפטט הכתוב אלא בכללות ישראל מרבר על יוכאי מצרים ועל זמן הפתיר בגאולה אחרונ' זס יאמרו גאולי' ה' אלנו ישר' תמיד יאמרו בפייהם טהס גאולי' ה' בסביל סמו ומי הם האומרים כן בין אותס טגאלס מיר כר זה פרעה ביציאת מצרים ובין אותס שלעתיד מארצות קבצס ממזרח וממערב וכו' אלנו ואלו יאמרו הודו לה' כי טוב ייאמרו טהס גאולי' ה' ולא כגאלו ממצרים בזכות אברהם יצחק כו' כמו סאמר וידעת כי לא בצדקתך וכו' אלא בסביל סמו הגדול גם לעתיר לבא ופרויי ה' ישובן ולא פרויי' איהו ומטיח לא בסביל סס ה' ובז' מרוקרק מ'ס יעטיה ופרויי' ה' ישובן ובאו בין ברנה רמספ' לומ' ופרויי' ה' יבואו בין ברנה או יאמר ופרויי' ה' ישובו בין ברכול' אמ' ישובן ובאו בין אלא הסוה לומ' טכסס טבמצרים היו גאולי' ה' בסביל כבוד סמו גם לעתיר ישובן פעם ב' להיות כגאלים בסביל סס ה' ופרויי' ה' ישובן להיות סכית כגאלים כבראסונה בסביל כבוד סס ה' זשה וכבורי' לאחר לא אתן טהוא כבוד ה' סייהי' סמו טלס לאחרי לא אתן סייהי' הגאולה בסביל איהו או מלך מטיח אלא בסביל סס ה' . וזשה הסלמתי הררוס הכנוג לספור יציאת מצרס וסאחי' לכונת הכוסא טהתחלתי מאת בני יס' סוקת עולם סדרום זה בסבת זו היא חוקתן עולם מאת בני ישראל לומר זאת התורה לעולה לספר כס אשר העלה ה' את ישראל ממצרים וחזרתי לומר זאת התור' לעולה לרבר בענין כרבת ג' גדולים טהיא במקן עליית ג' פעמים ובטונותיו כרוב מקרס ולא עולה אין כאן עליית ג' גדולים ויס במקומה מנחה

דרוש ב דפרשת צו

קיר

כי רבו מלחמות פעליות וגם זאת עשה ה' לנו. פהם נפלאות
 מתכונות מבני אדם שאין אדם יודע בכפי האל מתב ער כי אין
 אדם יכול לספר ולומר כס זה עשה ה' לי כי הנם הוא מכוס חבני
 אדם ואין בעל הנם מכיר בכיסו ואין יוספר בכיסו כיון שהאל
 הכיר בו וזהו פי הכתוב אף מספר אין אדם יכול לספר נפלאותיו
 מחמת העלם הנם ואין הכוונה שאמר ער אין מספר מחמת
 ריבוי הנסים שזה נרמז במ"ם אין סוף אלא כח רמז שאותם
 נפלאות הם מתכונות מעיני בני האדם באופן כי לא יוכל לספר
 מחמת שאינם גלויים אליו כדכתיב לעושה נפלאות גדולו לברו
 מהו לברו כו' ולבאר ענין זה יפה נבאר מח"ל בילקוט סימן
 קל"ג לעושה נפלאות גדולות לברו וכי אחר עשה עמוד דבר
 שהוא אומר לברו אלא הוא לברו יודע מה פלאים עושה כיבר
 אדם בתון על המטה והנחם לפניו על הארץ בא לעמוד הרגיש
 לו הנחם מלפניו ואינו יודע מה פלאי עשה ה' עמו ומי יודע
 הבה וכהא' רבות עשית אתה ה' אלהי נפלאותיך ומחשבותיך
 וכו' אין ערך לך אין להעריך סבתך ואין כדי לספר נפלאותיך
 אף אלעזר אפילו בעל הנם אינו מכיר בכיסו של לברו וכו' וזהו
 רב יוסף מ' אורך ה' כי אפתי בני במה הכתו מדבר בסני בני
 אדם שהלכו לסחור יטב לו קוץ לא מהם התחיל מחרף ומגרף
 לימים שמש טטבע ספיכת חביריו בים הגדול והתחיל מורה
 ומטבח לכך כח' יטוב אפך ותחממי * וצריך לבאר מה
 הקשו ח"ל וכי אחר עשה עמו רבר כיון דקרא כתי' לברו מאין
 ולאין יש לטעות שאמר עשה עמו ומה גם אומרו שהוא אומר
 לברו אין לו הבנה ומכיון לנו לדרוש הוא לברו יודע מה פלאים
 עושה * ועוד נבאר מה בא רבי אלעזר להוסיף על הראשון
 שרברו סנייהם עוליס לסגנון אחר ומהו ז'ם אפי בעל הנם מאי
 אף דקאמר רבי אלעזר ומאי בכיסו רה"ל אין בעל הנם מכיר
 בגם * ונבאר למה הביא רבי אלעזר משל מי טיטב לו קוץ
 בפנייה ובתמילה הביאו משל הנחם כי לא רבר ריק הוא *
 נפק מה הוקשה לרב יוסף לומר במה הכתוב מדב' שאם רוב'
 לדרוש רשטנו הרשעה תרם אכל אין מקום להקשות בה
 הכתוב מדבר דמשמע רחוק הבנה לכתוב כי אם בדרשתנו *
 ונג'עד שח"ל הקשו כיון שמזמור זה של הירוש' לה' כי טוב יש
 בו כו' כי לעולם חסדו על כמה נפלאות אשר עשה
 אורים גדולים והשמים בתבונה ורוקע הארץ ומכה מלכים
 גדולים וכו' וכו' כלם לא אמר לברו למה הוכרח לומר בכתו זה
 של לעושה נפלאות גדולות לברו וכי אחר עשה עמו דבר בכל
 שאר הדברים הכתובי' במזמור זה כדי להכטרך לומר נפלאות
 שהוא לברו עשאו ולא כשאר הדברים טענשו על הקבה וע'
 אחר זהו גם בכל שאר הדברים לא עשאו כי אם הוא יתב'
 לברו ואפי' לא כתי' לברו ולמה הוכרח לפרט בכתו זה ולומר
 לעושה נפלאות גדולות לברו לזה דרשו שמש לברו הוא לומר
 שעושה הבה נפלאות מתכונות מבני אדם והוא לברו יודע בכס
 שעושה לו והאדם לא יודע בו כמו היסן על המטה שהיה הנחם
 לפניו וכס' לירד הרגיש הנחם והלך האר' הזה בקומו וממתנו
 לא יודע אם היה סם נחם וכיכול ממנו או לאו וה' בה לברו יודע
 בגם שעשה לו להברית את הנחם ולא ידורך על הנחם בדרת
 מהמטה ולטרקיה חוייא הרי לך פלא גדול שלא יודע בו האדם
 כי אם הקבה לברו וזהו רבות עשית אתה ה' אלהי אין עריך
 אליך כלומר אין לנו כח להעריך את פלאיך כיון שאין האדם
 רואם ויודעם אינו יודע מה יוספר לומר כס זה נעשה לי * אף
 אלעזר אפילו בעל הנם אינו מכיר בכיסו * בא ר' אש' להפליג
 על פלאיו יתב' פלא מבעיני מי שלא ראה כס הנחם פאי' יודע
 בורק הקבה לברו אבל גם לפעמים רואה האדם הנם ואינו
 עידי בכיסו סחוטב שאותה רבר אינו כס כי אם דבר של כפר

כמו אוחיו טיטב לו קוץ סבאמת הקוץ סבא חיה ל' לטעם קוץ
 שמממת הקוץ הוא נתפסב מלכת בספינה הוה סבטרה
 וחיתה נפטו מסיבת הקוץ הוה ועכו' האדם אינו מכיר מיד
 בכיסו כי כשיטב לו הקוץ התחיל מחרף ומגרף והרי זה האדם
 הנם בעיניו סהיא תחיבת הקוץ ולא השיגה דעתו לידע שהוא
 כס ופלא לו ער לאחר נכטברה הספינה וזהו חידוש גדול מכס
 הנחם שלא ראה האדם שום דבר לתלו בו שים באותו רבר כס
 ופלא וכאן ראה ולא ידע מה ראה ואינו מכיר בכיסו שהוא כס
 פרטי לו לברו וז'ם שאמר לברו כלומר סלררטה ראסונה חסר
 מהספר לעושה נפלאות גדולות ויודע הוא לברו והכתוב אינו
 אומר רק לעושה נפלאות גדולות לברו אבל רבי אלעזר פירשו
 כך לעושה נפלאות גדולות לאים זה לברו כי לו לברו הוא נקרא
 כס תחיבת הקוץ אבל לאדם המטב בביתו איס יתחב לו קוץ
 אינו נקרא כס ופלא כי אם סלון ממאיר וקוץ מכאיב ודיקא
 לאדם שהיה מזומן לפרוש בספינה ומסיבת הקוץ הוה נתפסב
 הוא נקרא לברו פלא וגם אותו קוץ וכו' ראי שהס נפלאות גדול'
 סבדבר אחר והיה לאדם אחר לברו כס מה שהוא כפר לומר
 בני אדם ומי יעשה כמעשה ה' אלהינו ולכך הביא רבי אלעזר
 לדרשתו דרשת רב יוסף ממסל הקוץ לפי שבמסל הנחם אין
 לדרוש סלאים אחר לברו הוא כס ולאדם זולתו אינו כס לפי
 סבהלת הנחם כל אשייא טוין שהוא כס ופלא מה סניכול ולא
 דרם על הנחם ומה סדקרק רב יוסף לומר במה הכתו מדבר
 לפי שהוקט' לו כפשוטו למה אמ' אורך ה' כי אפתי בלסון עבר
 וסייס הפסוק בלסון עתיד יטוב אפך ותחממי ולא כתיב כתי
 סב אפך ומחממי לכך אמר במה הכתו מדבר לא חפיו לטעב'
 לכך דרש לעתיד דרש' זו לסני בני אדם כו' דהסת' כחא שאותו
 טיטב לו הקוץ כסרחה סבטרה הספינה הורה לטעבר ואמר
 אורך ה' כי אפתי בי לתחב בי קוץ מכאיב והתפלל לעתיד
 סמאיום והלאה כשתראה דרך עונכ' בי שאבא לירי סכ' יטוב
 אפך סניית להכאיבני כמו טעפית בקוץ ותתבטל הגור' מתני
 ותחממי כפרס הוא כיון סממך ממני יטובה ורחמי ועכשו
 נחזור למאמרינו שאמר מהו לברו סדקרקו מה סהזכרנו סם
 כיון סבכל פרטי המזמור לא כתיב בהו לברו למה פרט כאן
 לכתוב לברו אלא בא לרמז שהוא לברו יודע כמו דמיון מסל
 הנחם שאיש לא ידע שהיה סם כסם וכיכול הימנו כי אם הקבה
 לברו וז'ם כאן על עלמו' סיר סהאדם חייב לסודר ולטב להבה
 על הדברים המעולמי' אשפי' שלא ראו עיניו דבר של כס כריך
 סתמיד ידבר דברי סיר לאלהינו סהכילו מפג' רע ומק' רע
 וזה אין פירוש סיר הכתוב כאן כמו סור מזמור לא על עלמו'
 יאמר האדם סיר וטבח להבה וזהו ואמר לכך כתי' על עלמות
 סיר סדקרק דקרוק אחר רה"ל על העלם סיר מאי עלמות
 אמנס בא לרמז גכ סברת רבי אלעז' מג'ם יש דברי מעולמי'
 סראינו ולא ידענו מה ראינו כמו דמיון הקוץ סמוחה האדם
 הנם ואינו מכיר בכיסו ומחרף ומגרף על קוץ מכאיב סניתב
 בו וראוי לומר על ב' מיני העלמו' בין על כיוכא בגם הנחם שלא
 ר'זה כלום ובין על כיוכ' בגם הקוץ סראה ואינו יודע מה רוא'
 אם הוא קוץ מכאיב או כוס יטופת על כלם יש לומר דברי סיר
 ורנה וז'ם הלהי' לנו מחסה ועו' סנגד הבלת כס הנחם אהיס
 לנו למחסה למסתור להזילנו מהנחם וכנגד כס הקוץ אחר
 עזרה בברות סמתוך הברה סנותן בארם כמוהו הקוץ המכאיבו
 ז'ם ריה תקוף העזרה והיס והייתו עזרה בכרות כחא מתוך
 צרה עזרה יטופה זהו כס גדול מאד יותר מהראשון כי מתוך
 אותו קוץ על כל לא כירא בהמיר ארץ ובמטו הריס בלב ימים
 כי לעולם הספינה הנסברת בלב ימים הוא מכר שים ארץ או
 הר בלב ימים ופגעה הספינה במקום ההוא וסבטרה וסיון

דרוש ב לפרשת צו

ה'ורמז הכתוב ואמר חסדיו האזכיר תהלות ה' ולא אמר תהלות חסדיו האזכיר לומר שבכלל חסדיו ה' ונסתו עם ברוחיו הוא חסד גדול סודו ה' בתהלות יתום רטום נטום עלי ארץ כי מה יתן ויוסף לפני זור כל העולמים גבוה על כל גבוהים תהלת ה' שפל משפלים וברוב חסדיו יערבבו לפניו תהלות נטמת כל חי אזכיר צדקתו לברו וזש חסדיו ה' גברו עלי בהיות נטמת לי רשות שאזכיר תהלת ה' יוש להרחיב עוד הענין חסדיו האזכיר בהיות לי זכות להזכיר חסדיו הכי מי ימלל גבורותיו ונפלאותיו וחכמי ה' להזכיר חסדיו עלי לטבח לה' אשר זיכני לכך ושקול עלי חסד זה שעשה עמי לתת לי רשות לספר נפלאותיו כמו החסד שעשה עמי להצילני מיד זר וזש כעל כל אשר גמלנו ה' טוה היה כרוב רחמינו וחסדיו גם החסד הזה פניתי לי רשות להללנו הוא שקול כמוהו: עוד ירחו ורב טוב לבית ישראל לומר פויתר טוב הוא לבית יש' מה שמחמסבם הבה להתקלס מהם יותר מהטוב עמה שעושה עמהם לפי שעשי' הטוב הוא כפי דרכי טובו וית' אשר גמלם כרחמינו וכרוב חסדיו אבל פיהסוף הבה בקילום ב' זהו פלא וחסד יותר גדול: והוא שאמר דוד מה אשיב לה' כל תגמלוהי עלי וית' צדק עם הכתובי הקודמי' אתהלך לפני ה' בארצות החיים כי בודאי נחמל עוני והאמתני דבר זה אשר אני דובר לפי שאני עניתי מאד עניתיסרתי בפורתי קשים שהוא הכרעת ורשנו חז' וחרסס נטרע רוד ופירשו ממנו סנהדרין דכתיב יסובו לי יראיך וכו' אני אמרתי בחפזי כשרדף אחרי אבשלום ושלח חוסי הארכי לומר לו קמו ועברנו מהרה את המים אז אמר רוד בהיותו נחפו ללכת כל האר' כחב זה נתן הנביא שהבטיחו בשם ה' ואז' גם הע'בי חטאתיך כן עוד רמז כל הארס כחב על נתן הנביא סאל' ועסיתי לך עם גדול וכו' זה שאומר מ' דוד: וכססיו הוא בורח ואותו המ'ן היכן הוא ובודאי שאנכי חטאתי ברבר הזה ומה אשיב לה' כשיביא עמי לרץ על רברים אלו כי בודאי כל תגמלוהי עלי וכל מחסבותיו עלי הם לטובה כרי לקיים ממלכ' שלמה במית' אבשלום וכיון סכן כוס יסופות אשא ורז' דרשו במ' פסחים פ' ערבי פסחים: אר' אמי מאי רכתיב ויגדל הילר ויגמל עתיר הבה' לעשות סעודה לצדיקים ביום שיגמל חסד עב זרעו של יצחק וכו' ונותנים כוס של ברכה לאברהם ואומר יבא ממני יסמעאל ליצחק ואומר יבא ממני עשו ליעק' ב' ואומר נטמתי ב' אחרות וכו' ואח' אומרים לרוד טול זכרך ואומר אני אברך ולי נאה לברך וכו' ויש לתת טעם לרוד שאמר לי נאה לברך לפי שרז' הוא נפשו של ארס הראשון והפרי לו ע' סנה' משמתי וזב לבגים הסמוכים על שולחנו הוא יברך הזבח ועל המזון ולכך רוד שהוא משרס ארס אבינו הראשון לו נאה לברך על כל המסובי בניו ועומטעס א'כי אורח הוא המברך ואיך אורח כרוד סאיך לו חיים מעצמו כי אס מ'ארס או מהאבות פנתנו לו מחייהם והוא אורח רלית ליה מברמיה כלום אמנס:

גל' שהטעם שאומר רוד לי נאה לברך הוא לפי שהוא הקיס עולה של תשובה ובסיבת התשובה זכו יש' לאכול באות' סעודה וזכות כל אותם הרבים תלוי בו וזש רוד מה אשיב לה' על החס' אשר עשה עמי למחול לי עון זה שמלבר ממילת עמי גרס ברבר הזה שכל תגמלוהי עלי כל אותם סהו' בא לגמול חסד עמם והם מסובי בסולחן גבוה באותה סעוד' הוא בטבילי ועליהם סומכים שעשו תשובה ממה שראוי עושה תשובה ונתקבלתי וכיון סכן כוס יסופות אשא לעתיר: ובס' ה' אלקרא מוכיחי לכך על שהקדיתי שס' ה' בפי הבריות בסיבת התשובה שלמרתיו אותם: ולזה כיון רוד במ' רגלי עמדה במישור כו' והכונה הוא שאמר רוד רגלי שחטא בהליכתי על הגב וראף אשך

סזה נתעבב בצרת הקוף לא יירא בהמיר ארץ כסנתחלפ' הים ליבסה ונטו הרים בלב ימים יהמו יחמרו מימיו מרד סירעשו הרים בלבים והיוסב לבטח בביתו ועזרה נמצא לו מתוך צרתו: ולמרנו מאיך שצריך הארס למלא פיו תהלו' ויתמיד לא יחסה כי בזה מכבד להבה ומכבד לעצמו כי יסוב ה' לשוט עליו לטוב כדכתיב זוכה תורה יכבדני כבוד כשול שמתוך שמכי' בחסדיו ית' להללו ולסבחו יסוב ה' לשוט עליו לטוב וחז' לכבדו להקב'ה וכי תאמר בלבבך ומי הכניסני לבקש שאבא עוד לירי חולי או יסודקי ויעשה לי נס פעם אחרת להורות לסם ה' וטוב לי שלא אחלה ואכבדך לירי נס ל'ז' וסס דרך כי מה שיכבד אני פעם אחר פעם לא יהיה מרד חולי או יורד בבית האסורך רלה אמרי אינסי לא מרובשך ולא מעוקצך אלא יהיה הנס בענין הולכי דרכים שהוא מהר' מצריכי' להורו' וזה יכבדני וסס דרך שאס יהיה סס לדרך פעמינו להרויח אראנו ביפע אלהים כיון שהוא מכיר בטובתו של ה' הבה כי הבה חפץ בקילום של יש' ועל זה אמר הנביא חסדיו העול' אשרי' ואח' בליקוט תילים: מסכיל לאיתן האזרחי חסדיו העול' אשרי' אשה כי אס באאת יתהלל המתהלל השכל וירוע אותי אמ' איתן אמי השכלתי אמר לו השכלת מסכיל לאיתן האזרחי עוש' חסד משפט וצדקה אמר הבה כי באלה חפכתי מי שהוא מקלסני א יקלסני אלא באלה וכהא כי חסד חפכתי ולא זבח אל רוד חסד חפכתי וחסר אמי מקלסך לכך נאמר כי לך חסד ולא חסד א' בלבד לא חסדים וכך יסעיה אומר חסדיו האזכיר וכך איתן אמר חסדיו האסיר: ויש לרדק קסר ב' הכתובי הבאי' כאחר: ונ' דרדקו מאי משכיל לאיתן ולא אמר מזמור לזה הביאו פסוק אל יתהלל סיס לרדק בו מט' כי אס בזאת מאי בזאת דמספיק לומר כי אס יתהלל: ועוד כפל המתהלל: ועוד דה' כי אס בזאת יתהלל המתהלל בהשכל וירוע וכו' ומהו כי באלה חפכתי: ועוד מהו אמי ה': אמנס חז' רשנו כאן ענין מחודס שאמר א יתהלל הארס בחכמתו סיס לו ולא בגבורתו ולא בעשרו כי אס בזאת הדבר של חכמ' וגבור' יבא הארס להשתבח אס כן יתהלל ברבר' או הבה שהו' המתהלל אסר לו נאה להיות מתהלל ויקלסוה ברברים לו שהוא חכם ועסיר ואכן חזינא רמ' החכם האמיץ העוז וכו' שתקוהו רבנן ואס יש' בזא' שבח לאר' א' יתהלל המתהלל מי שיכול: להתהלל ברברים לו שהוא חכם ועסיר וגבור שהוא הבה ומי יעריך לו יתהלל המתהלל מי שראוי לו המתהלל בענין זה ועכ' ראינו סלא נתהלל בזה שהוא חכם או עסיר א' אתה בן ארס השכל וירוע אותו כי בענין המתהלל שמהללים אותו הוא על' כר שהוא עושה חסד משפט וצדקה בתחונ' כי בלה חפכתי סיקלסוני על מה שאני עושה בארץ בתחונ' לא מרד עצמו שהוא חכם או עסיר וגם גבור למלא רחמיה משה לא הוינא אמרי' וענין הגבור הוא לומר טעו על גבורותיו בתחונ' וגמל חסדיו טובים ועושה משפט לעסוקים ואכ' בלה הסבחי חפכתי נאוס ה' סיהיה נאוס ה' ואמר בשבח על מה שאני עושה בארץ בתחונ' ומכאן ילמוד הארס שלא להלל עצמו בחכמתו סקנ' חכמה וכך עשרו סקנה ממוץ אלא השכל וירוע אותי על מה שמהללים אותי אפ' שאני המתהלל שבודקים בי הסבחים וההללים עכ' באלה חפכתי ומי שמקלסני א יקלסני א בלה גם הארס לא יקלס עצמו לא על מה שעושה ומזכ' לבני הארס התחונ' וזש איתן אני השכלתי בזה ואיני אומר סירות ותוסבחות להבה לומר שהוא חסיד וכיוצא לא חסדיו' עולם על החסדים שעושה בעולם בתחונ' אסירה ועל מה שעוש' בבני ארס לרוד רוד אודיע אמנתך בפי כי בלה חפץ הקב'ה בקילום של ישראל וע' אמר הנביא יסעיה חסדיו האזכיר תהלו'

דרוש ב פרשת צו

קטו

אשה דיוחצת ועכשיו עמדה במושו' כי נחלל העון עב' במקלה' אברך ה' לעתיד לבא באותה קהלה בסעודה שעתיד הבה עם זרעו של יצחק גם לזה רמז הכתו' שאמ' אש' אמרתו מטה רבלי חסדך ה' יסערי סהו' התסד טעמה הבה עם בני אדם לקבלם בתשוב' ודוד עה הורה להם ררך התשובה זה היה סעד לרוד ועיניו הכתו' כך הוא על האמת דאילו הוינא בעי למיזכי מיכרי זכינא ליה כי לך לברך הטאתי למען ילמדו ממני בעלי תשוב' ואם אמרתו שמו' רבלי וכחטב לי לעון חסדך ה' טכמטך ממני לקרב התשוב' בעול' יסערי וברוב הרעפי בקבבי שמחשבותי תמיהים על הטאתי שחא הוא עומר לנגרי תנחומיך' טכמתני עי' נתן הנבי' לומ'ס ה' העבי' חטאתך לא תמות המה ישעשעו כפטי כי מתוך ריחוק קירוב כחט' חלל במדרס וביארתי סדר שמות' ורמתי בכתוב שאמר ויעמד המלך ברבלי בית המרחק שאמ' בעון רבלי ושהתהלכו על הגב וירא אשה רוחב' לכך לקה ברבלי והיו בורח ממקו' למקו' וירקקתי עו' בכתו' שאמר ויעמד המלך והעם ברבלי וקשה שהעם לא התהלכו ברבלי של דוד וה'לל ברבליהם לא לרמוז שכולם נדחו והלכו גולים בשביל עון רבלי של דוד דכתי' ויתהלך על הגב ועל כל הרבדים האה' אמ' רור רבלי עמרה במישור במקלהים אברך ה' זוכסי הויה לעתיד לבא כוס ישועו' אש' ובסם האקר' לברך על הסעודה בשם ה' ועכשיו אבא לביאור הכתובי' בפרש' וזו' תורת זבח השלמים' ויש לרקרק בו מט' אשר יקריב לה' וזהו מיותר שהרי בחטאת ובאשם כתיב וזאת תורת החטא' וזאת תורת האשם ולא כתיב בהו' אשר יקריב ועוד שחזר לומ' אה' על תורה יקריבנו והקריב על זבח התור' והוא כפל ענין' ועוד פתח בשלמים והאכיר תורה וכראה לומ' שרמז כאן שבת המורה ומכיר בטובתו של הבה' שלעול' יתמיד לו הבה' חסדיו ונפלאותיו וזם וזאת תורת זבח השלמים סהם באי' על השלום ועל הטובה שפעם הקבה' עמו והוא מכיר בטובותיו זהו סכרו אשר יקריב לה' כי ישוע' ה' לשום עליו לטוב ויחזור ויקריב קרבן שלמים אחרי' לה' אש' על תורה סיבא להודו' לה' על אשר גמלו כל טוב והקריב על זבח התורה ונלזה כיון רהפה שאמר זבח תורה יכבדני והנה חזל ררסו יכבדני איך כתיב כאן אלא יכבדני כבוד בעה' וכבוד בעה' ויש לנו לבאר איך מתקיי' על שהקריב זבח תורה שיכבדוהו הקבה' בעה' .

ולעזן עם מחלל במדרס רבה אמר הבה כל מי שמקריב לי קרבן בעה' וכו' גם לעה' הוא זוכה להקריב ואני מקבלו ובמקום אחר אמרו כל הקרבנות בטלים לעתיד לבא וקרבן תורה אינו בטל' וכפי זה אמר זבח תורה יכבדני בעה' שפסם שהקריב בעה' כך יקריב לעה' וה' מקבלו לעתיד זהו כבוד שמכבדו לה' בה' אשם כפי עניניו יש לנו לדרוש כפל יכבדני כבוד אחר כבוד שמתוך שהוא מכיר בחסדי ה' להודות לו ולטובתו ולקדם פניו בתורה לכבדו ישוע' ה' לשום עליו לטוב באופן שגם הוא יחזו' לכבדו בקרבן תורה להודות את שמו על אשר הגדיל לעשות עמו וזהו שרמז הכתו' אש' על תורה יקריבנו והקריב על זבח התורה כלות יזכה לנס שמיזכנו יחזור והקריב פזם אחרת ויהיה כבוד אחר כבוד לה' . וכפ' רבה דרשו וזאת תורת זבח השלמים זשה זובח תורה יכבדני וכו' זובח חטאת זובח אשם איך כתי' כאן אלא זובח תורה למה חטאת באה על חטא ואשם בא על חטא תורה איכה באה על חטא לפיכך חס על תורה יקריבנו . וכלעך שרקדו חזל מה שרקדתי למעל' ולמה פתח בשלמים וזאת תורת זבח השלמי' וסוי' בתור' אש' על תורה יקריבנו וה'לל כן וזאת תורת התורה ימחנה אשר יקריב לה' . לזה הביאנו פסו' זובח תור' יכבדני שהתור' יקרא' זבח של כבוד לפי שאי' באה

על חטא כי חס לכבוד ה' זם כאן וזאת תורת זבח השלמי' כלל זבח שאינו בא על חטא לפי שהמקריבים הם שלמים מכל עון ואשמה וחטא ולא כחטא' ואשם שבאי' על חטא וזאת תור' זבח בני אדם השלמי' שהם זבח של כבוד אשר יקריב עמנו לה' כי זובח תורה יכבדני ובאלה חפץ ה' אשר יקריב עמנו לה' לפי שכל שאר הקרבנו' חטאת ועול' ואשם כיון שהם באים על חטא עיק' הקרבן להקרי' ממנו חלב ודם כנב' מה שהי' ראוי להקרי' חלבו ודמו על חטאתו אשר חטא ולהיות יקוד' מאש כמו שהאש יוקדת בקרבן הבהמה כי מטעם זה פי' בתנחומי' שאש המזבח תוקד בו לפי שהאד' נברא מאדמ' ומזבח היה של אדמה וכנגד הבויה של אדמה שהיה ראוי לאש לשרפה כן היה האש יוקד באדמ' של מזבח וכנגד' האד' היה כפוף דם הבהמ' כי נפס כל בשר דמו כנפשו הוא אבל קרבן תורה שאינו בא על חטא ומביאי' אותו השלמי' והתמימי' מן החטא הוא לריח ניחוח שאח' כאן טעם החטאת לשרוף המחבלים וקטיגורים שנעשו מכל עון לכל חטאת בני יס' ולהתיר הקליפו' לא קרבן התורה הוא לרצון לדורון לפני ה' ולכך אמ' הכתו' אשר יקריב שזוהו הרבר אשר יקריב תמיד לרצון לה' אבל בשאר הקרבנות הנה שמו' מזבח טוב' . וזוהו נבא לביאור המאמר שהענין תחילה .

ויש לרקרק בדבריהם קשר בכתובים הללו ומה הוקש' לחזל בכל א' מהם' . ועוד מה' זו שאלה ששאלו אומות העולם לבלעם מפני מה לא בנה הקבה' הקרבנות לנו שאם ישאלו ג' על כל מצות התור' אשר בנה לנו ולא להם והתשובה מבוארת כי יש' קבלו התורה והמצות ולא שאר האומות ועיק' מנין לחזל כח לדרוש שאלת האומות לבלעם ותשובת בלעם לאומות מפסוק אשמעה מה ידבר הא' . ועוד נרקדק דהא ק"ל כל הדב' הנכיר' וכירב מקבלים מהגו' והרי ניתנו להם קרבנו' נזבחה וכשרובו' להקריב יקריבו את קרבנם נרבות ינבאר מה שהשיב בלע' לפי שפסלו התור' כי מה ענין תור' לקרבן' . ונלעך שרקדו בפסוק וזאת תורת זבח השלמים מה שכתבתי למעל' שקורס קראם שלמים ומיד סיכה את השם ואמ' חס על תורה יקריבנו ועוד כפל הענין שקור' א' אשר יקריב לה' וחזר לומ' והקריב וכל זבח התורה ומספיק היה לומר וזאת תורת התורה והקריב עליה חלות מצות וכו' ולמה באו הרבדים ספולים ומשולמים אשר יקריב לה' אש' על תורה יקריבנו והקרי' על זבח התור' . ועיק' מט' תורת זבח השלמים דאיך כאן תורת זבח השלמים כי חס בפרטה שלאחריה שם נאמר דינו תביאכה את אשוי' ה' את החלב על החזה ואת שוק הימין תתנו לה' אבל בפרטה זו לא נאמר אלא ריח לחמי תורה ולא רבחה בעניני השלמים ואיך הוא אומר וזאת תורת זבח השלמים' . ועוד מלת זבח היא מיותרת דה'לל וזאת תורת השלמים כמו שנאמר וזאת תורת החטאת וזאת תורת האשם' . ולביאור כל הרקדוקים הללו הביאו פסוק אשמעה מה ידבר האל ה' דקשה אומרנו ידבר הא' מה הם ב' שמות הללו פמוכים זה לזה ועוד כפל ידבר ב' פעמים אשמעה מה ידבר כי ידבר דה'לל אשמעה כי ידבר השלום אל עמו ולמה עשאים ב' תלוקות מה ידבר ה' כי ידבר שלום' אמנם קבלו חזל שפסוק זה מרבר באה שאמרנו לבלע' למה לא בנה הבה' הקרבנות לנו וכל שחזל שרקדו פסוק רבית הארץ בענין הקרבנות דכתי' בקרבנות ונרבה לו לכפר זשם כשאת עון עמך כשית כל חטאתם בקרבנות' . והנה חכמים יגידו במ' תכחומא שבלעם הרשע אמר הידעה ה' באלפי אליים שהיה סניגורן של אה' ואמר רובה הוא מה שאתם מקריבים לא לוב שפך אנו מקריבין כי אש' רבבותי כחלי שפך מה הקריב אברהם אייל א' אש' רובה אנו מקריבין ולו לפי אלפים ראה כמה בלעם הרשע היה ערום התחיל לומר ואת ז' המזבחות ערכתי

דרוש ב רפרשת צו

לא אחי' מוצבות לא המצבות אחי' מעברא אדם עד עכשיו ז'
מוצבו בני ואחי מקריב ז' כנגד ז' כולל הבה רשע אילנו הייתי
מבקש קרבן הייתי אומר למיכאל וגבריאל והיו מקריבין לפני
מכיו מי בשחק ישרוך לה ידמה לה בבני אלים בבני אברהם
ויצחק שהם אולי עולם איז אחי מקבל קרבנו לא מיטעג'נו את
אחרן ואת בניו לחמר' וביאור דבריהם הוא שאמר בלעם
הירצה ה' אם רוצה הוא בקרבנו הנה אנכי אקריב אף אלפים
ולא כאברה' איל א' ולא כיס' אהקריבו לוב שמן לא רבבו' כחלי
שמן ואם אברהם הקריב בנו כי אקריב בני בסודי ופרי
באני שהיא בתי והשיב הבה שאינו מקבל קרבנו לא מיטע'נ'
זו את אחרן ואת בניו וכו' ויש לדרק שבפסוק זה לא הזכיר
אלא את ההגים המקריבים אחרן ובניו ולא הזכיר את הבאי'
להקריב קרבן מפלהם שלא יהיו אלא מבני ישראל יוכל החזק
דרשי בהאי קרא רכיב זו את אחרן והלל דבר אל אחרן
ונקט לטעם רבו לרמוז על ההוא קרא רבו את בני ישראל את
קרבני וה' ק' זו שהיא זו את בני ישראל את קרבני מהם יקריב
אחרן ובניו זאת תורת העולה כי קרבנו י' עולים לבדו ולא
קרבנו א' וכשבאו א' לבלע ואמרו מפני מה לא בזה לנו הבה
הקרבנו היה בדעת' לומר כיון שהקרבנו כהנו מימו' ארס ונח
עד משה הם ז' בני אדם שהקריבו קרבנות עד שלא ניתנה
התורה וכיון שכן איך הקרבנות תלויים בקבל' התורה ולמה
לא בזה לנו הקרבנות שבהנו אבותינו אעפ' שלא היה בידם
הורה וכונתם היא שיעלו לרצון קרבנותם אשר יקריבו הם
עו עבדים ולא יצטרכו להקריבם קרבן כרבתם ע' ישראל אלא
הם ע' עבדים יקריבו קרבניהם ויהיה להם לרצון לפני הבה'
ונרמזה שאלה זו בפסוק אשמעה מה ירבר האל הסמעה א' א'
מה שהשיב הבה לבלעם שאינו חפץ קרבנות אלא מבני אלים
אברהם ויצחק שהם אולי עולם ז' אשמעה מה ירבר האל ה'
סדר פי' בתשובה לבלעם שהאל שהוא אברהם א' ויצחק
שהם אולי הארץ מהם רוצה הקרבנות ולא מזולתם וימצא
רבו של הבה הוא האל כלומר מבני אלים אחי מקבל קרבנו'
ולא מאה' ופ' כתרעמו מפני מה כיון שקבל מכם וארס ולא היו
בני אלים ועדין לא ניתנה התורה להם והשיב להם בלעם כי
ירבר שלום שאעפ' שמקודם קרבנו א' קרבנות הוא לפי שלא
פסלו התורה שערין לא ניתנה ולא פסלוה א' אבל עכשיו
פניתה התורה וישראל קבלוה וא' פסלוה דהיינו הפ' לעמו
יתן שהיא התורה ולכך ה' יברך את עמו בשלום ויקריבו
הקרבנות שהם שלום * וביאור הענין הוא שמצית הקרבנות
באה לישראל על מי שחטא ואשם באחת מכל מצות האשר
לא תעשנה וכמו שביארתי מחז' עד שלא הוקם המשכן היה
העולם רומח וכיון שהוקם המשכן נתבס' העולם שהכונ' שמקוד'
נתינת התורה היה העולם מתקיים בעמוד החסד וכיון שניתנ'
התורה והחזרו על המצות היה העולם רותת שאם עבר אדם
על התורה והמצות הרי זה איבד עולם מלא וכשהוקם המשכן
שיש בו עבוד הקרבנו לרצות על החטאות אז נתבס' העול' ולזה
השיב בלעם לאה שהקרבנות לא באו לא לתיקון העובר על
דת וכיון שא' פסלו התורה ולא קבלוה שוב איך להם עסק
בקרבנות כי הפ' לעמו יתן שהיא תורה ולפי שפס' שעתידין
יש לעבור על דת וריחוק ה' את האדם לפי כתיב להם הקרבנות
כדי לקרבו ולעש' שלום עמהם ז' ולמה נקראו שלמי' עשוי'
שלים בין ישראל לפי שיש דרשה אחרת בשלמים שבקראו כן
עם שיש בהם חלק לבעלים וחלק למזבח וחלק לכהנים וכפי
א' דרשה אין לדחות אומות העולם מהקרבנות אלא כפי
טעם זה שנקראו שלמים על שעושים שלום בין ישראל א' יש
לרחות לאה מן הקרבנות כיון שפסלו התורה ואין שלום אחר

ה' לרשעים א' * ומ' אם באו א' להקריב קרבנות כהנה
על ישראל מקבלים כיון שישראל הם מקריבים אותם * וזה
כרמו בפסוק וזאת תורת זבח השלמים לומר שישראל שקבלו
וזאת התורה להם נאה לזבח קרבן לפי שקרבן הוא שלמים
לישראל עם הקבה עשמה הקבה שלום עם על ירי הקרבן
והזבח כיון שיש בידם זכות וזאת ה' הוא ראוי לזבח
קרבן ולבקש שלום אשר מתוך הזבח יקריב עצמו לה' לעשות
תורתו ולעבור בלב שלם * וזהו הכרמו עם ברברי בלעם כי
ידבר שלום בענין הקרבנות הם שלום אל עמו עם הבה' וגם
שלום ל חסידיו הם הכהני דכתי' בהו וללוי אחי' תומיך וחוריק
לאיש חסידך יש להם חלק בקרבנות ומתוך השלום הנמשך
מהקרבנות שגדשה עונם של ישראל אז יקריבו עצמם אל ה'
לפנות רצונו יתברך ואל ישובו לכסלה שאין אדם חוטא אלא
ככנס בו רוח טויות ועכשיו ישובו ל' ה' ולא יחטאו עור' ועו' י'
לומ' שנתנו התורה ברברי בלעם א' כי רב' פלו' א' עמו ול חסידיו
שהע' שבו הבה הקרבנו שעושי' שלום לים ולא לאה הוא מפני
התור' שניתנ' א' עמו ול חסידיו דכתי' לאי' חסידך כ' אשר שמרת
אחרתך ובריתך יכבדו יורו משפטך ותורתך וכו' ולכך ידבר
פלו' שהם הקרבנו לים' ולא לאה שפסלו התורה יואחי שמעתי פי'
אשמע כי יד' שמרת כאן לפי ששמעתי דברי הא' ית' לומ' בעטה
ונשמע דהיינו קבל' התורה לכך כי יד' פלו' שהם הקרבנות לא
מתנו לא לים' ועו' אפס' לפי שאעפ' שמקבלין מן הגוי' קרבנו'
נדבה מ' איך מקריבין מן הגוי' תור' ושלמי' ז' אשמעה מה
יד' הא' השמיני בכל הקרבנו לא כתי' אשר יקריבו לה' אלא
בענין תוד' ושלמי' וזהו א' ביאור משה אדם כי יקריב מכם
קרבן לה' שבו הבה להקריב קרבן לה' שה' קרבן תור' דכתי'
בזה אשר יקריב לה' מה שבטא' הקרבנו לא כתי' יקריב' אלא
מן הבה' כלומר מהחטאי' בכפשות שנתמל' לבט' אז מן הבקר
תקריבו קרבנות שאינו נקרא קרבן לה' ואם כאן כתיב וזאת
תור' זבח השלמי' שיש בהם שלום והם הקרבנו אשר יקריב לה'
ז' אשמעה מה ידבר הא' שבו בקרבן זה אשר יקריב לה' וזה
שחזר ופי' היכן דבר הא' ית' לומ' יקריב לה' כי ידבר שלום כשבא
לדבר בקרבן השלמים ולמה יימד באותו קרבן שם ה' יותר
משאר הקרבנות לפי שיש באותו קרבן שלום אל עמו שהם
הבעלי' וגם ל חסידיו הם כהני' ככתי' תומיך וחוריק לאיש
חסידך וכיון שמבוא' קרבן זה שיש בו שלום למזבח ולכהנים
ולעם הם כזה' שלא לחטא לפני הבה' ולהיות במחלוקת עם
הבה' מתוך חטאתם ולא ישובו לכסלה לחטא ברברי רשע לפי
שהם אמרים אם אנו מביאים קרבן שיש בו שלום למזבח
ולכהנים ולבעלים איך נחטא ונדרחוק מהויתנו מושלמים
להקבה וכיון שקרבן שלמים זה גורם שלום עם הקבה לכך
יימד הקבה שמו כאן לומר אשר יקריב לה' * ויש לרמוז עוד
בכתוב וזאת תורת זבח השלמי' שמתוך היות קרבן זה מורה
שלום וזאת תורת זבח זה אשר יקריב האדם את עצמו לה' ולא
יחטא להיות ח' במחלוקת על דבריו של הבה' כי אם בשלום
ומישור הלך אתו ורצינו במאמר זה מ' קרבן תודה שהוא על
ההודאה ובה' נבא לביאור מזמור אודה ה' בכל לבב שהוא
יורה גדול מ' ההודאה ואח' הללו' ירצה עם מחז' בפסוק כל
הנשמה תהלל יה' שחין כל העולם יכולים לקלם בסם מלא כי
אם בחזי' השם תהלל יה' כתיב ולזה דור הללויה אעפ' שאין
רשות להלל כי אם בשם יה' מ' אודה ה' בשם מלא בסוד וקהל
ישרים גם העדה שהם כת' המזוני יש להם רשות להודו' בשם
מלא ואמר בסוד ישרים לפי שאחז' בענין הקילום איך
מקלפים כי אם בחזי' השם זולת הישרים שמהללים בשם
מלא שבאמר רננו כריקים ב' שהוא שם מלא ואמר לישראל
כאזה

דרוש א פירשת שמיני

קוי

סדר שמיני דרוש א

תורת בחנים ויאמר משת זח חרבר אשר צוח ח העשו וירא אליכם כבוד ז' אמר משת ליש' אותו יצאה העביר רמלככם וזהו בירא אחת ובעצת אחת לשרת לפני במקום שם הכח יחיד בעולם כך זהו יחידים בעבודתכם לפני זכה שנאמר ומלתם את ערלת לבכם מפני סח ביה' אלהיכם הוא אלהי האלהים וכו' עשייתם בן וירא אליכם כבוד ה'

מהיות הימים האלו שבין פסח לעשרת נקראים בס' הזוהר ימי ליבוץ הנשמה כיומי טהרת האשפה

המתקדשת מטומאתה וכפרה לה ז' ימים של ימי טוהר כך כשיכחו ממכרים והיו ים' שקושי' בטוטי יון גלגלי מצרי' ומצבטל שאור שבעפיה הוא יכה' וכדבקרנו במכ' שהי' יכהט בזה הותנו הבה לספור ז' שבתות שהם הכנה לטוהר נפשיות להיות כסוכים ליום החמשים בקבלת התורה בקדושה ובטהרה ועל פי הרברים האלה נהגו קדמונינו לקרות בזמן הזה ס' מפלי טכולו מלא ת' כחות וצמוסרות יתנו' להבין לאדם דעת מראת ה' וס נהגו לקרות מסכת אבות וסשה אבות כל המוסרים ולמודים ישרים להשלמת האדם והנה שמעון הכהן און וחקד ולמד דעת לבני האדם להחזיק בד' רברים שהעולמות עליהם התור והעבור ונה ואחריו ישרי לב אכטיגנוס ויוסי בן יועזר ויוסי בן יוחנן באו לפרש את השלשה רברים הנזכר א' מהם רצבר באמת מהנה ויחמו כדוק יוסי בן יועזר לרבר במ' התור' וא' יהי ביתך בית ועד למכילי לפי שיש כמה בני אדם שלא זכו לתורה ומה יעשו בקיום העולם לז' יהי ביתך שתעש' בביתך בית מושב לבלתי ועד לחמשים העוסקים בתור' והרי זה כאלו למדת בתורה וכשהם יוכאים מהבית ער המוצה הני מתאב' עמך בעפר רגליהם רהיינו ללכת אחרים תמיד לשמוע בלמודים כי אשילו סיחת תח' כריכה תלמוד באופן דלא תזוז מהינת אלכלס בבית ובשר ז' אעפכ לא תהיה קץ בהם רק יהיו בכל יום בענין כחדשים והיו שותה בצמה את רכריה ורקד' לומר הפרהים שאעפי' שהדברי' האלו הם הדברי' האחרים כי איך שום חידוש בפני מ' היו שותה בצמה דבריהם כאלו לא שמעת עדין מפייהם וזה היום תחלת מעשך לשמוע תורה מפייהם ועוד ירמוז שאעפי' שיש בביתך בית ועד לחמשים חס ראית בשוק חמשים אחרים לא תטה אשורך מלכת אחרים והיו מתאבק בעפר רגליהם ואל תאמר ברכת ה' בכל אשר לי בבית בית ועד לחמשים ומה לי עוד לדרוך אחרי הקור' בהרי' לז' והני שותה בצמח את דבריהם של כל תיפשי התור' כי איך מדרש בלא חידוש והנה חבירו יוסי בן יוחנן בח לרבר ברבר השני שהוא ב'ת ז'אמר יהי ביתך שתוח לרומה שהבא לפתוח פתחו להכניס אורחים כריך שיכפיק להם מזונותם בריות ולא בצמצום שאם יכניסו חרשים הרבה ולא יוכלכלם בלחם די מחסורם טוב ממנו הנפל וכו' לז' חס' ואל תעשה ליה הזוהר הקבא יהי ביתך פתוח בתכאי שתהיה הפרנס שתפרנס' לרומה ואם באת לצמצם יהי העש בני ביתך שיהיו כפניים בפרנסתם והיו עניים בני ביתך עוד ירמוז לאדם שאם רוצה שתהיה ביתו פתוחה תמיד ברווחה והשלחה ידויל עצמו בדקה שיהיו העניים שרוי' אלכלו כבני ביתו ומתוך זה יהיה ברווחה וביתו בבטחה ועוד ירמוז מש' במ' שבת אחר לה רבי תנאי לרבותהו כי אנת עמי אקדים להו ריפתא כי הוכי דלקרמו להו לבניך אמרה ליה מילט קא לייטת להו אמר לה קרא כתיב כי בגלל הרבר הזה גלגל שחזור בעולם ז'ם יהי ביתך פתוחה לרומה כי דעלך שפוק דבר יסובב הגלגל והיו עניים בני ביתך היוצאים מתוך וגם להם ירוח להם

אזוהי תולק זאת בשם מלא כי לטאר ההמון לא יאזון להם כי אם בחפז השם ולכך ח' ד'ר טבעתי ההודאה היא גדולה מן הקולוס כי בין הישרים ז' בין שאר הערה ח'ר בשם מלא והשם מבוחר כי לספר סכמי המקום מי ימלל גבורותו ולו דומי'תהל' ואף חלו מהללי חנות'מער סחו כי אס' מצד פנולותיו רהיינו ס' יה טברא עה' בה'א זעלב ב'ור טכא' בי ביה'א' כור עולמי' זהו קילוסו בחמי השם שה'טס יה מכר' אשר פעל'עשה ב'עולמים עה' ועלב יס לנו דמות לקלסו בזה ולא יחד אמנס בענין ההודא על הניסי' ועל הנפללו שפוט עמנו תמי'ל המרב' לספר הז' משובח וטוב להודות לה' בשם מלא עו ירצה חודה ה' בכל לבב ויה' וי'כהט בקהל ישרי' הם השלמי' שמו'אח' יכהט ג'ם ערה שהיו בת המוסי' א' יכה' יענו בעל כרח' חמין על ההודא לפי שפיכה' הרואו ופלאותיו ית' פעם היו ג'רולי מעשה האת השמים רכתיב ומעשה הדיך שמים ועס' היוה ג'רולי מ'מ סס דרוסי' לכל חפשיהם של הישרי' והדריקו' ע'י' ח' יורדין הגמלי' מהשמי' הרי שהשמי' ג'רה' ל'ב'קט' הישרי' שאומרים מוריד הגשם ואתח' מטר' וכן הישרי' מפני הטבע כגון קריע' יס סוף ומי הירדן ועמיר' האש' בשמי' ומכא' ט'ס' הדוסי' אחר יכדס הרעיונו' אל' על כפלאותיו' או יאמר גדולים מעשה ה' להודיע' כמה גדולה ההודא על הכיפוס בפני קהל ערה ושרי' לפי שמתוך היותו מספר בגלגל' ה' יכירו וידעו כי גדולי' מעשי הכיון שהם רדוסי' בפני רבים וירוממהו בקהל עם שהקבה מדרש להם לכל חפשיהם ורבו' ומה שכתו של המורה בקהל עם שאעפי' שהקדים הקבה עמו חסר עוד ישוב ה' לשוט עליו לטוב והווי והדר יהיה פעלו של ההודאה וכדקתו שפרס' מעשי ה' עומר' לעד כי מתור שדרש ופרסם את הנס' כ'בי' עשה זכר לכפלאותיו שהוא לז' יתן תמיד בפייהם והבה הוא סנון ורומס ומרבה לטוב ואינו מככה לו כשכבר הקדים לפעו עמו חסר עוד ידע' שמתוך שיראו מה שגדלו' מעשי' ה' וכפלאותיו' לבני אדם חסרו וישובו אל ה' והיו דורשים וחוקרים ומפשפשו לכל מעשיהם שחפשיהם ועסקיהם להתקרב לעבודת הבורא וז' גדולי' מעשה ה' היו דורשי בני אדם לכל חפשיהם בחיפוש ופפפוש וישובו אל ה' שמח ויבואו למרה זו שיהיו כריכי' לנס וכמ' הנור והדר פעלו של המוד' את ה' וכדקתו שזיכ' את הרבים עומר' לעד ומתוך שזכר עשה לכפלאותיו' לזכור אות' בפה מלא גם הבה חזק עליו ומרחה כי חכון ורחוה ואם לפעמים נראה שאעפי' עזה האדם הוא ירא את ה' ומי' זוכ' חסדי ה' ועכ' הוא נידון ביסורין כי א'רף נתן ליריאו' מרוק נתן ליריאו' במצות ומכז' תהרה אחרי מדו' טובו ית' כי יוכו לעול' בריתו ולא לעול' יקצוף והסי' מעליו אס' יזכרו עוד לטוב ולא הבוא עלינו אות' היסורין לא להראו' לבריותנו כח' מעשיו כרי' שיפחדו וישובו אל ה' להיותם ראוי' לתת להם נחלת בוי' שמתוך שהמה ראו מעשה ידיו שהם הדריקים ויראו ה' כדוכים באמת ומשפט ולא יתיר להם הבה לא ג'בי' דיל' והענינם בטירוף ויסורי' אעפי' שהם יריאו אז יהיו נאמנים וחוקים כל פקודיו ית להיות כל ישראל שותרים חוקים מ'ון ובה יהיו סמוכי' ים' בחון גדול לעד לעול' ועשויים באמת וישר באופן כ'אפרות שלח ה' לעמו ישראל להציל נפשו מני שחת וזכה לעולם בריתו ברית התור' מתוך יסורי' הדריק כי ידעו כל הארץ כי קדוש וכורא שמו של הקבה על סביבו והיו מדרקת עמה כחוט השער' כדכתי' וס'בינו כשער' מאד כי ראשי' חכמת והתכלי' היא יראת ה' ואעפי' שכל טוב לכל עושה' שה' החכמת מ'ת הלתו של היר' את ה' בירא' ה' היא עומר' לעד ולפיכך רצה הקבה לזכות את ישראל שיבואו לירי' יראה כי היא העיקר'

דרוש א פירשת שמיני

הגבורה אשר תיחסרנה ויה ודבר זה תלמדנו ק' ומצן ועין ומז
טז ועין עבר מבא בהם לחיור' ק' ליסודין שממקין כל גופו
של אדם עור אפשר לפרם בדרקוק הכתוב טח' כעיני עבדי'
אל יד ארומיהם ולא חמר כעיני עבד אל ארומיו כמו שאמר
כעיני שפחה א' יד גבירת' והנה יסוד דבר זה שמעתי וסכחתי
ועכשיו בקמתי ומבאתי ברוך תורתינו הקדוש והביאו הרמב'
זל פה מהל' עבדי עבד של ב' שותפין אינו יוצא בראשי אברי'
לפי שאינם מיוחס לרבו שחבל בו עדרי כאן ברזל ויחזין בראשו
אברי' אדם חבל בה' הבעל אבל לא האם וכפי זה יאמר מהעבד'
טיס להם ב' ארומים כשבא רבו לחבול בו בירו הוא מרקרק
ומכוין שלא יכהו על עינו כיין שאינו יוצא בו לחירות כ' שאר
העבדים היוצאים בזמן ועין אדם בא רבו להכבו או אינו מרקרק
כל כך לפי שאם תבא המכה על עינו הוא כסדר בבחינו' וסיניא
לחירות אבל עיני העבדים טיס להם ארומיהם רבים עיניהם
מכוננו' אל יד רבם המכה אותם שלא תהיה המכה על עיניהם
כיין שאינם מביאים לחירות ועיניהם כלת בלי שחרות גם
השפחה מבטת א' יד גבירתה המכה אותה שלא יגע בעיניה
כיין שאינה יוצאה לחירו' בחבלת גבירת' כי אם בחבל בעלה
וכשהבעל חובל בה אינה מקפדת כל כך לפי שאם תבא
החבלה בעיניה גם היא תבא לחפטי תחת עינה וכסם שעיני
העבד' תלוי' א' ארומיה כשהם טיס שלא יחבלו בו וכן השפח'
אל יד גבירתה מקתכלת שלא תחבול כיין שאינם מפני טוס
תועלת מחמת אותם חבלתן והם קרובים להפטר ורחוקים
מהסכר כן עינינו אל האלהינו להתפלל אליו ויכלנו מחבלת
האומות שאם יחבלו בנו אנו קרובים להפטר ולקבול פטר
החבלה ורחוקים מהסכר כי אין אכזו יוצאים לחירות על
חבול חבלנו מיד האומות וכיין שאין לנו זולת בה וחריפה
חננו ה' חננו כי רב טבענו בזה ג' כפטי רבת טבע' לה מהלכות
והבחו ממבוא ומלעיגים עלינו השא' ים וסקטים על שמריה'
וזאוינים לכך חנה ה' חננו מידם ולפי זה אמר התנא שאם תהיו
כעבדים הכנענים שאינם מצפים לתשלום סכר גם ה' יתן
הטוב לכם שלא תהיו מתייראין מהאומות רק יהי מורא שמים
עליכם ולא מורא בשר ודם כי אלהים יחננו ויכלנו מידם עיד
יש לבאר מ' ויהי מורא שמי' עליכם מ' בגמרא מ' ע' אשרי
אינם ירא את האש' אינם ולא אש' אש' מי שמתגבר על
יכרו בעודו אינם במנותיו חפץ מאר ולא בסכר מנותיו כרתין
אכטיגנו' אומ' א' תהיו כעבדי' וכו' ויהי מורא שמי' עליכם וה' בם'
כסף כבחר כתבתי ביאור המאמר הזה ס' קרומי' ע' ועת' אומ' י'
נופך בבואורו לרקרק קטר דרשת במנותיו ולא בט' מנותיו
איך היא מתייחס' למה שאמר קוד' אש' מי שמתגבר על יכרו וכו'
ועו' מה שהבי' המס' אל אכטיגנו' ול' נכר' אכנס כלכר טבאו
לרקד' שהפסו' הז' פתח ביד' אש' אינם ירא את ה' וכו' באהב'
במנותיו חפץ מאר ואם הם ב' חלוקו' הילל' במנותיו חפץ מאר
וכפי פשוטו אינו מבאר אש' אינם ירא את ה' יש לו אושר אבל
אותו בן אדם שבמנותיו חפץ מאהב' יש לו אושר מאר גדול יותר
מאר ובת' הזה דרשו אש' אינם ולא אש' אש' ש' אש' שמיני
כתו' אש' אינם כאן ראוי לרקד' למה ח' אש' אינם ירא את ה'
לפי שכתו' במקו' אח' אש' יכל' ירא ה' רמ' בין אינם ובין אש'
ואיך הוא אומ' כאן אש' אינם ירא את ה' רמ' ולא אש' לזה
דרשו רקרא את' לדרש' אש' מי שמתגבר על יכרו בעוד
אינם ובחור בכל כחו ויכרד מסית ומדינו לפשות רע כי ימצא
מצדנים לעצמו וכשמתגבר עליו לכנחו הוא יורה שאינו
מחשיב לכלום כל אותו תענוב וערוץ שמראה לו את' ז' אהר
ואינם ירא את ה' כמוהו יכה לאושר גדול שכאשר יעבוד
את ה' יתברך יהיה במנותיו חפץ מאר ולא בסכר מנותיו לפי
שאם

להם כאש' ארומ' להם גם אחת ואעפ' שר' חייל אומ' כך לאסתו
אקדים להו רפתא כי היכי דלקדמו לבניך אתה בן אדם אל
תרבה טיחה עם האשה לומ' כן כל אדם לאסתו הקדמי לתת
בדקה לפני כרי סיקדימו לתת לבניך כי רעתם של נשים קלה
ואפשר שתבעטו בעני על בטורות רעות שאמר לה בעלה
סעתי'י בניה לבא לידי עניות ופתח עין לסטן גם היא תמנע
טוב מהעני לכך א' תרבה טיחה זו עם האשה כי לא כל הנטי'
סוות לאסתו של רבי חייל ועתה בא התנא להזהיר את העני
הטואל על הפתחים שאל ידבה טיחה עם הבעלת בית לומר
לה פתחי ירך לתת לי בדקה כרי סיתנו לבניך כי הרי באסתו
של אדם עצמו אמרו והזהירו שאל ירבה טיחה זו עם אסתו
לומר לה כרבדים האלו פן תבא תקלה מרביו ק' לפני שלא
ידבר כן עם אשת חבירו פן תבער כאם חמת בעלת הבית
ולא תרבה לתת בדקה לפני כיין שפתח פיו לסטן ואמר לה
סעתי'ים בניה לבא לידי מרת עניות מכאן אמרו חכמים כל
אדם המרבה טיחה עם האשה אעפ' שהיא טיחה של חסידות
טבא לזוז אותה על כתיבת הכרקה מ' כמסך מאותה טיחה
תקלה של מניעת הכרקה וגורם רעה לעצמו טאותה רעה
סעתי'יה לבא בזרעו אחריו שאם לא בא הוא בא בנוכו'
עכשיו תבואה רעה על עצמו ממסכרתי' ואבר העוט הוא
בזמן רע ודרשו חז' בענייה הרעה והאשה הנכב' שם כשמש'
את רבדי' העני המטמיעה בסורו רעות מזרעה אף היא כחתק
תארוב לענותו ענייה רעה ואבר עוטר האים ההוא ומכאן
הרעה העתיד' לבא על בנו או בן בנו גורם סתב' הרעה היא
על עצמו ורדף אחר בקשת פרכסו והוא בטל מרת' ואעפ'
סעתי'ים כתב בו יחלץ עני בעניו סדרשו חז' יחלץ עני מריכה
של גהינם בבבת עניין אבל זה ספנו יורם גהינם דיר' תרתי
גהינם העניות בעה' וגהינ' לעפ' לבא באופן שיתחוק הא'
בג' ו' יר' טיחה עם האשה לספר עמה תועל' המסך לזרעו
מתוך הכרקה הרי כתבארו הב' דברים שהעולם עומר עליהם
התור' וג' ובענין העבוד' בא אכטיגנוס ואמר א' תהיו כעבדים
כו' וביאור המסנה כתבתי בכסף כבחר ס' קרומי' ועתה אשוב
לרקרק מ' אל תהיו כעבדי' שהיכן מצינו שהעבדי' מטמעים
לקבל פרם כי מק' כסף הם ואין להם מתן סכר וי' מ' בדרקוק
המטמעים את הרב שלא אמר העובדים את הרב כי מרבד
בעבדים שפועים תטמעים החביב לרבם וגם זה אינו טוה לי
טכיון שהם מק' כסף אעפ' שיהיו לתטמעים חביב ולא לעבוד'
מ' אינם מצפים לתשלום גמול ועוד כבאר מ' ויהי מור' שמי'
עליכם איך מתייחס אל הקורם ולעד כראה שמצינו טבנה הב'ה
בעבד עבדי וכי תשלחנו חפטי לא תשלחנו דיק' העני תעני'
לו מגררך ומיקרב שחייב להעניקו מכל מין ומין ורין זה אינו
כנהג בעב' כנעני שממחרדו כי אינו חייב להעניקו וגם בעב'
עבדי שמ' עצמו כתב הרמבם זל הל' עבדי' שאינו מעניקו אל
למי שמכרוהו בר' הרי טיס ב' אופני מיני עבדים יש א' עובד
ע' לקבל פרם ביציאתו דהיינו ההענקה מרבו ייס מי שאינו
עובד ע' לקבל הענקה ול' א' תהיו כעבדים המטמעי' הרב
ע' שיעניקוהו אח' אל הו כעבדים תהיו עובדים כעבדים
אבל תהיה עבודתכם שלא ע' לקבל פרם כמו עבדי' כנענים
שאינם מפני לתע' סכר ומ' ויהי מורא שמים יתבא' עם משה'
הנה כעיני עבדי' א' יד ארומיהם כעיני שפחה א' יד גבירתה כו'
שהעבד כעיני תמיד עיניו אל יד ארומיו אולי יכה בו וסיח' עינו
כרי לבאת חפטי תחת עינו וכן עיני השפחה אל יד גבירתה
אם תסה עינה ושיחתה לחפטי ישלמנה תחת עינה כן עינינו
אל האלהינו אים ייסר אתנו ויסורין ימרקו לבאת חפטי ק'
מצן ועין שיוצאין בהם לח רות כמו סדרשו במ' ברכות אש'י

דרוש א לפרשת שמעני

ק"ז

בתחלת הסדר שאמר משה לישראל העבירו יזהר מלבבכם ותהיו כולכם ביראה אחת ובעצ' אחת לשרת לפני המקו' ולבא לביאורו יש לדרקק מה שייכות יש לדרשה זו בפסו' זה הדבר שבפסוק ומלתס את פולת לבבכ' מס יסר לדרוש הדרש' החז' ועק' מט' אותו יזהר העבירו מלבבכם כי אינו בידו של אדם להעבירו ובידו של הקב"ה שבראו יש להעבירו הוא יעבירהו מלבבות בני האדם ונדרקק מט' אותו יזהר מט' אותו דקאמר ועוד מט' ותהיו ביראה א' ובעצ' חמה עניינו וכן מט' כסס שהוא יחיד כך תהיו יחידים מה התייחסו' יש לזה עם העברת אותו יזהר שהרי יחורו של הבה ועלינו לייחרו גם בזמן שיש יזהר כדכתי' בכל לבבך בסמי יצרך יזהר ויזהר ועוד להבי' מה זו שאלה שאלו מפני מה כי ה' אלהיכם כי שאלה זו איך לה שחר ומהיכן למרו אס עשיתם כן וירא אליכם כבוד ה' ונדרק' גם בתחלת המאמר שאמר אמר משה לישראל למה הוצרך לומר לישראל כי פטוט הוא ספיו המדבר אליהם

ונלעד' סדרקקי בפסוק זה שאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו שאל ה' על הבאת הקרבנות כבר הביאום כדכתיב בפסוק הקוד' ויקחו את אשר צוה משה ויעמדו לפני ה' ואיך הוא אומר אחכ זה הדבר אשר צוה ה' תעשו ואס הוא אומר על ההקרבה של הקרבנות איך הוא אומר תעשו בלשון רבים שאלהן לבדו הוא המקריב ועק' מאי זה הדבר דקאמר דמספיק לומר אשר צוה ה' תעשו וירא ליק' כבוד ה' לזה דרשו אמר משה לישראל סדיבו זה של משה אינו עם אהרן ועס יס' רק לישראל לבד אמ' משה אותו יזהר' העבירו מלבבכ' ויתבאר עם מה שאמרו סס בתורת כהנים אמרו יש למטה היאך מדיב' מקלסת למלך ולינה רואה פני המלך אמר להם משה על מנת כן כי היום הכראה אליכם ויקחו את אשר צוה משה בזריות ויקרבו כל העדה בסמיח' ויעמדו לפני ה' וסמוך לזה אמרו עם זה הדבר אמ' משה ליס' העבירו או יזהר מלבבכ' וכפני זה אמר אבאר שלהיות יש' נכוו בשאלת רבוננו לראות את מלכנו כסשאלו בסמי במתן תורה סמתן זה נתנו עיניהם במראה והתבוננו בפני סור שבמרובה ועסו עגל ושתי חזרו לשאלו פעם שנית כלום מדינה מקלסת ולינה רואה פני המלך והשיבם משה עם כן כי היום הכראה ליקס והיה ראו לישראל למשוך עמם מאותה שאלה ולא להחזיק בה סרני לקחו בזריות הקרבנות ויעמדו לפני ה' כולומר לראות פני ה' אז חסם משה פז יבולע להם ותמסך תקלה בראיית' להסתכל במרהב פני אריה או נסר ויסובו לספף כמו סנסלנו בתחל' בפני סור ולזה אמר משה לישראל העומדים להסתכל באור פני האמר להם משה אותו יזהר סהיה לכס בפני סבקסתם לראו פניה' מלככ' ויכא העגל הזה אותו יזהר העבירו מלבבכ' שלא תבקשו עוד לראות פני ה' רק תהיו כולכם ביראה אחת לפי שיש' מיני יראה יראת הרוממות ויראת העוב סכולס תהיו עושים לטוב' להיחכ' יראת וראי' הרוממו' וכיון סתהי' לכס יראת הרוממות סוב לא תשאלו לראות פני ה' ותהיו בעצ' את לשרת לפני המקוס בבונה ככיכה שלא עם לקבל פרס כי סאלו מרוס עיניכם וראו כי גדול אלהינו הוא יחיד סאיך וולתו ובונה סבעילס מלך אחד מקרב לבני מלכותו כדי סהיו תמיר בעזרתו לקוס כנגד אומה אחרת ומלך אחד לא סאלה חלק יעקב כי יוצר הכל הוא ויחיר בעולס הוא ועל כד חסר אוהב ה' את עמו ישראל ולא מסוס כר בחינה אחרת זמס כסס שהוא יחיד ואיך אהבתו עמסם בסבול אינו בחינה כך תהיה עבודתכם מיוחדת לשרת לפני שלא בבחינת קבוע סכר לא אהבת הרוממות בלבד סנאמר ומלתס את ערלת לבבכ' ואמ' בעל המאמר מפני מה לפי סהוקמה לו כי בפסוק סלמעלה

מאס הוא בא לעבור במכר מצות סהס לעהב' כי סכר מצות באי עלמא ליכא בודאי סהיה עומע ליכר' המחטואו ומראה לו פני ההלאות וכיון מראיכונו מתגבר על יצרו ולא פנה אל תענוגו העה' סהס דבר הווה איך יסתכל בהלאות עהב סהס לעתיד ואס מאחר סהוא מתגבר על יצרו בעה' ולא פנה אל מול כוני תענוגי בסר בודאי סבמכונתיו של הקב"ה חספ' ולא בסכר מצותיו כרתן אנטויגנוס איס סוכו וכו' סהוא ביא' ענין זה שאמר סיסמסו את הרב שלא עם לקבל פרס וסמך ואמר ויהי מורא סמיס סכרי לקנו' מעלה זו סיעבור שלא עם לקבל פרס כרך להקדים לו מורא סמיס דהיינו להתגבר על יצרו ולא להסמיס תענוגות יזהר של עה' וכיון סאינו מביט אל תענוגי העה' הקרובות כס שלא יסתכל בתענוגי עהב סהס יותר דחוקות ועבור להיס מאהבה שלא עם לקבל פרס עוד חרסתי בביו' המאמר דרייקי אסרי איס ולא אסרי אסיה בפסו' ולא דרקקו כן בפסוק אסרי איס ולא אסרי אסיה הן אמת סבתו אמרו סס אסרי איס ולא אסרי אסיה אבל לעיל גבי אסרי האיס לא דייק הכי ראיס ממשע למעוטי אסיה והאיס ממשע למעוטי איס אחר וכריכין אנו לבאר כונת התוספו' סאס באו לדרקק מה סדרקקתי אנו דלא דייק גמרא הכי בפסו' אסרי האיס אכ הוה להו לתוספות למימר ולא דייק בפסוק אסרי האיס ומאי האי דנקט ולעיל גבי אסרי האיס לא דייק הכי מאי דלעיל דנקטו התוספות ועוד לבאר כונת דברי התוספו' שאמרו והאיס ממשע למעוטי איס אחר ונראה לעד' סהתוספו' דרקקו כמי דרטה זו סדרקקו כאן אסרי איס ולא אסרי אסיה דלעיל דרס רבי סמעזן בז' פזי פסו' אסרי האיס אשר לא הלך בערטיות סל גויס וברך חטאים לא עמד בקניסי ולא יסב בתחבולות סמא יאמר אריס הנאילי ולא הלכתי בערטיות זכול' אלך ונארה בסניה תל' ובתורתו יהנה יומס ולינה והסתא כפי דרטה זו סמה שאמר אסרי האיס על שלא הלך בעצ' דעטי' ומה שאמר אחכ כי אס בתור' ה' לא קאי על אסרי האיס אלא בא לתת טוב טעם ועצה לאדם שלא יתגרה בסניה וכפי זה יקשה אסרי איס ולא אסיה שהרי גם האסיה מכול' בסור מרע ולא תלך בעצ' דעטיס ומרכיב אסרי איס דמעט אסיה נר' דאסרי האיס רקאמ' הוא כרסם לאחריו והכי קאי אסרי האיס סנתרחק מכל רברי המעכבי' לימוד התורה שלא הלך בעצ' דעטי' ובמסע לכיס לא יסב כי בהרחק לן הדברי המעכבים יהיה בתור' ח' ספנו ובתורתו יהנה יומס ולי' ואס אנו דרטי' כן יורקק מט' אסרי האיס דמעט ולא אסיה לפי סאיך האסיה מכונה בתלמוד תורה וכו' האי קרא לא אחא לא ללמד אוסר התורה סהוא באיס ולא באסיה אבל אי דרסין כר' סמעזן בז' פזי דרדי דאסרי האיס לא קאי אתור' ח' ספנו לא בא להרחיקו מאנסי דסע ומאי רקאמר בתורת ה' ובתורתו יהנה הוא עכה טובה שלא יתגרה בסניה אכ יקשה מט' אסרי איס ולא אסרי אסיה כי סקילי' סניה איס ואסיה בסור מרע זהו שאמרו התוס' לעיל גבי דרסת רבי יהודה בז' פזי אמאי לא דייק אסרי איס ולא אסרי אסיה כי בזה איך מקוס לדרסת ר' יהודה בז' פזי כמו סכתבתי ותירבו דהתס לוכא למדחי דרסת רבי יהוד' בז' פזי מוסס האי דיוקא דריקא היכא דכתיב אסרי איס דייקין ולא אסיה אבל היכא רכתוב אסרי האיס אחא למעוטי איס אחר סהלך ברך דעטיס ולא מיעט אסרי איס ולא אסיה עכ' ועוד יס לרמוז ויהי מורא סמיס עליכם כי סמזיס הם עדיס קיימי' על כל דרכי בני אדם אס לא זכה יגלו סמי' עונו ואס זכה יגדו סמיס כדקו ונהנה כתבאר מדברי אנטויגנוס סהעבורה סהעול' עומד עליה היא עבודה תמה סאיך אד' עובד עם לקבל פרס אלא מאהבה בלב' אחד כמו סמתבאר מתוך המאמר סהעכו

דרוש א דפרשת שמיני

כחומר ועתה ישראל מה ה' אליהם סאל מעמך כי אם לירא את ה' כו' בכל לבבך ובכל נפשך ומדרכי בכל לבבך רהימו בסמי יבריך זכה ויזהר נראה שרונה ה' שהיה יזהר קיי וישעברנו אליו לעבוד בסמי יבדו והיך הוא אומ' אחכ ומלת את ערלת לבבכם פכרחה שאיכו חפץ ה' יזהר כלל זהו שאמ' מפני מה באמר ומלת את ערלת לבבכם כיון שמקורם צוה שיעברונו בכל לבבם ולזה פירש הכתוב עכמו כי ה' להיכ' שהסג' שאעפ' ערצונו של הבה שיעבור האדם אותו בכל לבבו מ' המותר טיש ל' יזהר שהוא נקרא ערלת הלבב כמו ערלת הגוף שהוא מותר בגוף כך ה' יזהר יש לו ערלה שהוא מותר שרונה לעבור להבה כדי לקבל פרס ושכר ואותו המות תמו' ונתקירו מלבב העבור' שהיא עם לקבל פרס לפי שכסם שה' הוא אוהב את' ומקרב לכס שלא על שום בחינה כך הוא להיכס שמסכך שמו ביחסם כשאין אחס עובדים עם לקבל פרס ואז נקרא להיכס כשאתם יחירים בעבורתו כמוהו שהוא יחיר ואם עשיתם כן ירא ליכס כבוד ה' שכבודו הוא שה' יחיר וירא ליכס כשתהיו ג' אתם יחירים וכפי דרשה זו יהיה נדרש פסוק זה של ויאמר משה זה הרב' שכיון ששמע משה לישראל ששאלו לראו' פני המלך תחלה כדי לקבלו וראה שעמדו לפני ה' לראות כבוד ה' אז אמר משה ל' זה הרבר כבר טעיתם בו פעם אחר' כשרברת' בסמי רכוכו לראו' את מלכנו ואירע מה שאירע ש' העגל הזה ועתה אשר בזה הש' למו' המותר של ה' יזהר ותעברונו ביחוד שלא עמלקל פרס לא בבחינת ה' אחר ולא תשאלו לראו' כבוד ה' שנראה שאם ירא ליכס כבוד ה' תעברונו ואם לאו לאו לא אשר בזה ה' לעברו ביחוס' תעשו ואם תעברונו ביחוס' שלא עם לקבל שכר ראית פני ה' אז ירא ליכס כבוד ה' וזוהו כתבאר המאמ' וכבאר עוד בפרשה כונת הכתוב' הללו ואעפ' שבכסף כבחר ביארתי אותם פעם ושתיים עוד לאלוהי מליש בעה' ויש לנו לרהקך למה קרא משה לבני אהרן וגם לזקני ישראל כיון שאין להם צורך בענין היום ורש' ז' כתב ממדרש חז' לזקני יש להשמיעם שעל פיהרר נכנס אהרן לשמש בכהן גדולה ולא יאמרו שמעבדו נכנס וקשה שכפי זה היה ראוי לומר משה לפני הזקנים כה אמר ה' לאהרן שיקריב כו' ולא אמר כך אלא משה מפי עכמו אמר לאהרן קח לך עגל כו' ואיך פריי החפשה במקומה עומרת וע' שלכאת מירי חסד זה כבר כאמ' ב' כו' הקהל את העדה ל פתח אהל מועד וקח את אהרן ומשחת כו' ועם אחז' שכו' הבה להקהיל את העדה ולמשוח לאהרן ובניו לפניהם כדי שלא יאמרו שיועבדו נכנסו להכהן וכתיב התם ותקהל העדה פתח אהל מועד ומשח את אהרן וילבש אותו את הכתנו' והחשן והאפ' שהם ח' בגדי כהן גדול ולמה נדרס' עוד קריאת הזקנים להשמיע הרבר הזה' וכל' שלפני מרא' משה שכריך אהרן להביא עגל בן בקר לחטא' לכפר על העגל אשר עשה אהרן והוא בעצמו יקריב אותו לרכון לפני ה' ובלי ספק כל הרואים את אהרן שהוא מקריב עגל לחטאת: פטורו בשפה יכינו ראש כי לא כסון הוא להיות אהרן שעשה העגל הקטיוגור הוא עכמו יהיה סמיגור לעצמו ואעפ' שנתחך להי' כהן גדול הוא בקרבנות הכבוד אבל בקרבן הבא לטה עצמו ככון הרבר מ'את האלהים שמה יקריב אותו כמו ששימם בשבעת ימי המילואים גם זה היום יקריב משה עגל לחטאת שהביא אהרן ואחר שיתמרח חטאתו אז יקריב אהרן קרבנו' ישראל ולפיכך בא משה וקרא לזקני ישראל שישמעו איך פני של משה המרבר ומזהיר לאהרן קח לך עגל לחטאת והקריב לפני ה' כי בזה לא ידברו עוד תועה על אהרן שמעבדו נכס' להקרי' את קרבנותיו הבאים על עצמו עוד אפשר לפרש כפי הפשט פלהיות ששימם משה בשבעת ימי המילואים וראה שלא ירדה

עכונה בעצלו וביום השמיני אמר הק' לה' למטה קרא לאהרן ולבניו בלשון כו' על ידם יהיה גילוי פניו זהו פכרחה ויהי ביום השמיני לשון כפר על שלא זכה סתור העכונה על ידו אז ידע משה שאין העכונה נבלית אלא ע' אהרן והנה בהיותו משה עומר עם אהרן באותה שעה ללמרו הקטורת כדכתיב ויבא משה ואהרן אל אהל מועד וירא כבוד ה' כל העם חפס משה פן יאמרו כל העם הרואים את כבוד ה' האם ירדה העכונ' לא ירדה אלא בעביל שהיה משה עם אהרן ובבביל משה ירדה כי לא היה כראי אהרן שתרר העכונה על ידו כיון שעס' את העגל שנכסלו בו ישראל וכדי להראות משה לישראל שאין העכונה יורדת אלא על ידי אהרן כי אין ביר' עון ולכונן מהעגל לכך קרא לזקני יש' וזהו לאהרן בפניהם קח לך עגל לחטאת והקריב לפני ה' כי היום ה' נראה אליכם ולא לי כי מזה ירעו זקני ישראל ואחריהם כל ישראל שלא נראה ה' לא על ידי אהרן ומה שפרנס משה' עמו ויבא משה ואהרן היה כדי ללמד על הקטורת וירא כבוד ה' אל כל העם ע' אהרן ובזה הורה משה חסידותו וענותנותו שהיה שמח בגדולתו של אחיו אהרן כשמן הטוב היורד על הזקן זקן אהרן כחחז' וגם עכשו אעפ' שנכסע על שלא ירדה העכונה על ידו מ' קרא לזקני ישראל סיכורו וירעו שבבביל אהרן תרד העכונה חס' כי היום ה' נראה אליכם ולא לי ובענין הקרבנות שכנה לישראל להביא שיער עזים על מכיר יוסף מה שלא בזה כן לאהרן אעפ' שבבט לוי היה עיקר במכירתו של יוסף הוא ושמעון אחיו כבר ביארתי הטעם בכסף נכחר ועתה ריקרתי כפי רכוכי מזה שאחז' אתם יש בידכר בתחלה יש בידכם במקום שהכונ' לומר הן כולכם יש לכם חלק במכירת יוסף אבל אתם בני ישראל יש לכם חלק בתחל' וכריך להבי' עליו כפרה כיון שיש לכם במקום בעשיות העגל שנכסך לכם מכח מכירת יוסף אשר מכתתם אותו למדרים ומתוך כך ירתם למכרים ולמדת לעשו' כמעט' ארץ מכרים גוי מקרב גוי מה לו עמו וכיון שכן זריכין להבי' כפרה על המכירה שבתחלה כיון שמתוך כתגלגל מה שבסוף לעשות ע' עגל מסכה אבל שבט לוי שענין המכירה שבתחלה לא גלגל עליהם במקום ענין העגל כי בני לוי שמרו אמרת ה' במכרים ולא נטמעו בע' וגם עכשו לא חטאו עגל אהרן מ' לה' אלי ויאספו לו כל בני לוי לכך לא הזכירו להבי' כפרה על המכירה שבתחלה כיון שלא גלגלה שום רבר שלבסוף והחסם השלם מהר'ט הלוי ז' פירש בזה פלהיות כוונ' השבטי' במכירתו של יוסף היתה לשם שמים לפי שראו ברונח הקרס שעתירים בני יוסף לעשות ב' עגלי זהב שעם ירבעם משבט אפרים וע' אמרו הנה בעל החלומות זה עתיד להטור אותנו לבעלים של ע' בעגלי ירבעם ולכך נתנו לב למכרו וכסראה הב' לישראל שהם חטאו בע' ועמו עגל מסכה אז כזכר עון ראשון של המכירה כיון שהם מכרוהו לתקן ענין הע' שעתיר' לזאת מבני יוסף ועכשו הם עצמם חטאו ונתקלקלו באותו דבר לעשות עגל מסכה א' ראוי לפקוד פקודת המכיר' אבל בני לוי שלא נתקלקלו בע' ועגל א' איך עליהם פקוד' חובת המכירה כי עדין יש להם פה להשיב כי כונתו היתה לרחק ע' מבניו של יוסף ובדרקתו החזקנו שהי' לא נתקלקלו בענין העגל עכ' וזהו כתבאר טעם שלא הביא אהרן שיער עזים אבל עדין חנו זריכין למודעי שהביאו ישראל סור ואלו לשלמים ולא הביא אהרן ובתורת כהנים אמרו לפי שדמית עבודה לשמי מיחז עשו להם עגל מסכה ולהלן כתיב וימרו כבודם בתבנית סור אמר הבה יבא סור ויכפר על מעש' סור ויבא עגל ויכפר על מעשה עגל תדעו שהמקום כתובה לכפר על עונותיכם עבירה שאתם מתיראיים ממנה כבר כתובה לפני

דרוש ב לפרשת שמיני

ק"ח

לפני המקום שנאמר לזבוח לפני ה' וזריך לבאר מ' נרמית
 עבירה לפני מינין שאם הוא על שיש לה' ב' שמת הרי יש בכ
 פס אחר של פרה ואם הוא על הדמיון שנרמית לעבל ושור הרי
 לא ראי זה כראוי זה מעבל הוא קטן ושור הוא גדול ואיך אפס'
 פיהיה דומה לזה ולזה וע' לפי דרשתי למה לא הביא בכ
 אהרן ב' מינים בישראל ושור נבאר מ' תרעו סכתרב' המקום
 לכפר כי מהיכן יש להם לידע אלא אחר גילוי סכינה ובאותה
 טעה ערין לא ירדה הפכינה וכך קסה שאמר עבירה שאתם
 מתייראים כבר נזבחה שנאמר לזבוח לפני ה' ורברים או אין
 להם הבנה כיצד שהכתוב אמר לזבוח משמע שעדין לא נזבח
 וכך מוכחי קראי שעדין לא נזבח שום קרבן ואיך הוא אמר
 כבר נזבחה' וע' דפתח בפתי' כתרצה המקו' לכפר עונותי' ו'
 ויבא באחד עבירה שאתם מתייראים וכיון שאמר עונותיכם
 ה'לל ג' עבירות שאתם מתייראים כבר נזבחו וכל' ע' עם
 מחול שבמתן תורה התבוננו במרכזה וראו פני שור מהשתל'
 ונבנו שור ועשו העבל וא' נרמית העביר' לפני מינין הא' הוא
 העבל והב' תבנית שור שלמעלה מהמרכזה ולכך כתיב להלן
 ומינין את כבודם בתבנית שור שלא עשו אותן שור שבמרכב'
 ממם אלא תבנית שור ולזה כזה הבה' להביא שור לכפר על
 התבנית שור וכנר מעשה העבל שעשו ע'ל מסכה ממם יבא
 העבל הזה ויכפר על מעשה העבל ומטעם זה לא הביא אהרן
 שור כיצד שהוא לא חטא בתבנית שור שלמעלה כי הוא לא
 התבונן במרכזה וטעה כמו טענו ישראל ולא היה בידו של
 אהרן זולת מה שעשה את העבל של זהב לפיכך נכטוה ליקח
 ע'ל לחטאת ולפי שיש להקשות כפי זה כיצד שיש ביר ישראל
 פתים רעות אחר שנבנו שור של המרכזה לעשות תבניתו וא'
 שעשו ע'ל מסכה היה ראוי לעשות עיקר מהם להביאו לחטא'
 או עולה לכפר על העון הגדול שהוא להמיר כבוד ית' בתבני'
 שור והעבל לסלמים או יביאו השור והעבל לחטאת ועולה כדי
 לכפר על עונותיהם שהרי אתה אומר שהשור בא לכפר ולמה
 אמר ושור לסלמי' לז' תרעו שהמקו' כתרב' לכפר על עונותי' ו'
 כלומר עיקר הבאת השור לסלמים להוריות שיש להבה' שלום
 עמכם ונתרצה לכפר על עונותיכם הפנים שהם מעשה העבל
 של זהב והמרת כבודו בתבנית שור שבמרכזה ובמה תרעו
 כן לזבוח לפני ה' שהכונ' לומר בסביל הזבוח לפני ה' שנזבחה
 כבר העבירה שאתם מתייראים ממנה שהיא תבנית שור
 שנבכתם מלמעלה כי זו היא עבירה תמורה מתר מהעבירה
 של מעשה העבל של זהב והרי בסבעת ימי המילואי' את' הבה'
 לאהרן קח פר בן בקר והרי כבר נזבח לפני ה' לכפר ושנב'
 אין לכס ליירא מהפר שהוא שור שעשיתם תבנית שור ולכך
 הביאו עכסיו השור לסלמי' להוראת שלום ביני' לבין המקום
 שגם על מעש' העבל בא העבל לכפר ונמצאו מכופרי' עונותי' ו'
 הפנים ושור יש לומר שאמר עבירה שאתם מתייראים נזבחה
 לפני המקו' מאשר כזה ה' למטה בתורה שור או כשב או עז כי
 ילר ודרשו מהאז חול ברעתם ישמחו מלך שבסו' עכמו שהרעו
 לעשו' אותן כזה לעשו' ראם לכל הקרבנו וכך דרשו תועב' יבחר
 בכס מאותה תועבה שכתוב בה עשו להם ע'ל מסכה מאותה
 תועבה הביאו קרבן שנאמר שור או כשב הרי שזיה הקב'ה
 לזבחה לעביר' על שור וי' עבירה שאתם מתייראי' כבר נזבח'
 לפני המקום שאחז' שהסיר הקב'ה פני שור' מהמרכב' על פס
 ולא יהיה לבני יש למבטח מזכיר עון ונתן במקום השור פני
 כרוב דהיינו פני אדם פני נמר פני אריה פני כרוב שהם אפי
 זוטרי ואפי ררבי הרי שנזבחה בורת השור לפני המקו' ע'כ'
 ויאמר משה אל אהרן קרב אל המזבח אחז' לפי שהיה אהרן
 בזמן יורא לבגת אמ' לו משה למה אתה בום לכך בבחר זכריבין

אנו לבאר מאי לכך נבחרת וי' מעל דבר היום הזאת שאתם
 בום לכך נבחרת ובכסף נבחר ביארתי מעל בניית המזבח
 שעשית לטם ה' כדכתיב ויבן מזבח לה' ואלמלא כך ח' לא
 כשתייר מסוכאי ישראל פריר אכ קרב אל המזבח כי על עמי'
 המזבח לפני ה' נבחר' ועוד אפס' לעד לומר עם מה שביארתי
 במחול ויבן אהרן מזבח כתבוכן בזבוח לפני ה' שהוא חור
 שהרבוהו על שמיחה בם ורקרקתי בזה סכפי דרשה זו היה
 ראוי לאמר כתוב זה של ויבן מזבח קודם המעש' דכתי' ויפסחו
 ע'ל מסכה פס היה ראוי לומר ויבן מן הזבוח ויעשו ע'ל
 מסכה אמנם יש לדרוש כתבוכן המזבוח בכונה אחר' שמקורם
 הפסים אהרן בעשייתו פן יהרבוהו כי אמר פן יהרב במקורם
 הכהן וכביא שהוא עון גדול עד לאין מרפא ובפעמי' העבל
 יש תקנה אולי לא יבא לפועל וביני וביני יבא משה ויבטלם
 וכשראה שהכליח מעשה טען ויבא העבל לפועל אזכא קו'
 אהרן מחור הזבוח לפני שנהרב על כר ספק וכס עכסו מיבא
 העבל ויש עון של וראוי ע' אז התבוכן אהרן המזבוח לפני
 למסור עכסו מקו' מחור ויקרא בקול גדול באזני כל העם
 ויאמר חב לה' מחר כי ה' אחר ואין עוד מלבדו לכך אל תפנו ל'
 האלילים ומסר כפסו שאם יקומו עליו ויהרבוהו יהיה כחור
 הזבוח לפני על קירו' ה' ויבן המזבח לטם ה' וכך היה שבאותו
 היום כתבטלה העביר' לפני העבל מתוך המזבח שכנה אהרן
 ויקרא חב לה' וזכה נבאר יפה מה שאמר משה לאהרן למה
 אתה בום ליקרב ל המזבח בסביל שאחז' קלקלו בו והעלנו בו
 עולות לפ' קרב אל המזבח כי לכך נבחרת על שמירת כפסך
 בבנין המזבח וקראת בקול גדול על המזבח חב לה' מחר על
 הרבר הזה נבחרת להיות כהן לה' ולפיכך קרב אל המזבח •

סדר שמיני דרוש ב

תורת כהנים וחזא אש סלפני אש המלמר שיצא אש בני'
 קדשי הקרשי ושרף נשח' אבא יוסף בן רוסחאי
 אוכר' כ' חושים של אש יצאו מבית קרש הקדשים ונחלקו לר'
 ונכנסו ב' בחוטמו של זח וב' בחוטמו של זח ותאכל אוה' נשחם
 נשרפה ולא בגדיהם שנאמר ויקרבו וישאום בבחונתם כבחונת
 חנישאים יבול בבחונת הנושאים תל' ותאכל אותם אותם ולא
 בגדיהם ואומר ולבני אהרן חעשה בחנות כחנות לבחנים ולא
 בחנות ללוויים •

מעי מעי אחיז' וקול יללה כחול' אשמיע' הספ' מר בקול
 חמרמי' זלו עיני דמע' כי נכס' מטע' עז מקל' תפאר'
 פתאום בא אירו ויטבב וירד' וככ' יבא וימל' אשר על כן נדרל'
 המספר כי קסה פולוקן של בחורים' לפני הבה' יותר מחרבן
 בה' כמו שדרשו מפסוק קרא עלי' מוער לסבור בחורי' ובכסף
 נבחר' אחר' מת כתבתי הביאו ע'ט וע' הגדיל המקונן לקונן
 על מיתת הבחורי' שאמ' שכבו לארץ חונות נער וזקן בתולתי
 ובחורי' נפלו בחרב כו' זמ' איכה אחז' כפי עבירתם שעברו
 כך היתה מפלתם לפי שכתוב ואת חמת ה' מלאתי' שפוך על
 עולל' בחוץ בחורים מרחובות לפיכך שכבו לארץ חונות ויש
 לרקרק ברבריהם שמש' ואת חמת ה' מלאתי' וכו' הוא ספור
 העונם שנעכסו בחמתו ית' שפוך על עולל' בחוץ ואיך הוא אמ'
 לפי עבירתם שעברו לפיכך שכבו לארץ חונות ושור כי לא
 פורע מה היא העבירה שעברו ולא בא לסתרים לא לפרע ולא
 פורע אמנם לבאר ענין זה אבואה למדרש חול' במ' איכה כרו
 לי זרים סיחות אשר לא כתורתך ר' אבא בר סהא אמ' כתיב
 להכרית עולל' מחוץ ולא מבתי' כנסיות בחורים מרחובות ולא
 מבתי'

דרוש ב רפרשת שמיני

בתורתך להיות עוסקים בבתי כנסיות ומדרשות בתורה אלא לא שמרו תורתך והיו בחובות וברחובות קריה ועל ררך זה מתבאר פסוק זאת חמת המלאתי ששפך על עולל בעון שהיו בחוץ בני האדם ולא בבתי כנסיות ובחורים בעון הרחובות שהיו מתהלכים בהם ולא בבתי מדרשות או יאמר שפך על שהיו העוללים בחוץ ולא היו מחכים אותם אבותם להביאם לבתי כנסיות וכך מתו הבחורים על שלא באו לבתי מדרשות ועתה מתבארים בבה חזל שאמרו שכבו לארץ חובו שדקדקו בכתוב דה"ל שכבו לארץ בחובות ועוד כיון שאמ' בארץ למה חזר לומר חובות או יאמר שכבו בחובות ולא יאמ' לארץ אמנם רמז כאן מספי עבירתם שעברו דהיינו להיות העוללים בחוץ ולא בבתי כנסיות ומדרשות לפיכך שכבו לארץ בעון חובות שלא היו יושבים בבתי כנסיות ומדרשות כער זרק רק היו בחובות עיר ואפשר שמש שכבו לארץ הוא חזר אל הכתוב שלמעלה ממנו שאמר אם יהרב במקדש ה' כהן וכבאי אומן לזה שכבו לארץ שמה שנהרגו ושכבו לארץ היה בעון חובות כער זרק ולא עסקו בתורה בבית הכנסת ובית המדרש והיו שגרים סבתולותי ובחורי הכפרי' נפלו בחרב הרבת בין אסף ואעפכ סבתולותי עדין לא חמלת להיות מיתתם כפרה על מאר הרור ועל זה אמר הנביא ירמיה זאת חמת ה' מלאתי כלאתי הכל כי ראיתי שפוך החימה על עולל בחוץ אותם שלא היו בבתי כנסיות וגם ראיתי החימה שפוך על סוד בחורי יחידין הם הבחורים העוסקים בתור' וסורה ואין ראוי שיפסו יחידין העולל שבחוץ לבית המדרש עם הבחור שעוסק בשוה' ותורתו כי גם איש עם אמה ילכרו שאעפ' שהמות היא טובעית ממ אינו מהראוי סילכו זקן ושבע ימים עם בחור מלא ימים טהור בחור וככרתו ימיו ויהיה מלא ימים מלפון כריתה כמו אמילם ואמר שלא יתכן למות זקן עם בחור נכרת בחזי ימיו אלא מהחימה נתמלאה ושפכה עליהם והנה כתבא' כמה קמה מיתת הבחורי' ובפרט אם הם מהיושבי לפני ה' בל' ימיו התור' ועל זה אמר הקב"ה במיתת כרב ואביהוא וכל בני ישראל יבכו את השריפה אשר שרף ה' כי קשה סילוקן של בחורי מאר לפני הקב"ה ולבא לביאור הענין יש לנו לפרש עון בני אהרן שנענסו ע"פ מרשי חז"ל והנה חכמי' יגירו על שלא נטלו ענה זה מזה גם שלא נטלו ענה ממשה ואהרן ויקריבו אש זרה וקראו מפורש וימת כרב ואביהוא בהקריבם אש זרה וכתוב א' ואמר בקרבנם לפני ה' ומה שאפשר לתוון בין כל העניינים האלה הוא שהקריבו אש זרה אשר לא בזה אותם לפני ולפנים דהיינו בקרבנם לפני ה' וזה גורם הקרבת הקטורת בפנים אל מקום הקדש ואילו נטלו ענה ממשה ואהרן לא היו עוש' כך ויש לתת טעם לכרב ואביהוא שלא נטלו ענה ממשה ואהרן ויקריבו אש זרה כפי מה שכתבתי בס' כסף נכבר ס' שמיני שהמה ראו שקרא משה ולאהרן ולבניו ואהרן עשה את כל הקרבנות והם לא עשו כלום אז אמרו וכי לחינם קראנו משה לבנוי הקרבנות ועל האמת מה שקראם משה עם אהרן ארובה היה כרי' שלא יבואו לעבוד גם הם עם אביהם ולכך קראם עם אביה' אהרן ולא בזה על העבודה אלא לאהרן כרי' שיתנו לב לרע' שאם הם ככללים עם אביהם בעבודה גם בקריא' לא היו בקראי' בפרט וכיון שבקריא' קראו אותם ביחוד ובבניו לא בזה כי אם לאביה' אהרן אל' איך להם חלק עמו בעבוד' היווהם לא רקדו כל כך ומעבדו גם להם חלק בעבודות היום וכשראו למשה שנכנס עם אהרן אל אהל מועד ללמרו מעשה הקטורת ועדין לא ירד הטכניה והאש מהשמים ובזאתם ירדה הטכניה וירא כבו' ה' אל כל העם וירוכו סירה חרשה ויפלו על פניה' כי לא היה בהם כח להיותם עומדים וכזוכים מזיו הכבוד ומיד נתא' אש מאת ה' דהיינו

בתורתך להיות עוסקים בבתי כנסיות ומדרשות בתורה אלא זבחורי יש הכריע וקשה ברברי חזל כפי דרשת שהגזיר היתה להכרית עולל מחוץ ולא מבתי כנסיות בחורים מרחובות ולא מבתי מדרשות אלא חוץ הפליג לקונן ואמר שמענה נשים דבר הזלמדנה בגותיכם נהי כי עלה מות בחלונים להכרית עולל מחוץ בחורי' כו' והלא כיון שלא מתו הבחורי' והעוללי' שבבתי כנסיות ומדרשות אלא חוץ להגדיל ההספר על העוללי' ובחורי' טהם בחוץ ורחובות קריה ונל' ער ברקרוק הכתוב שאמר התבוננו וקראו למקוננות שמה התבוננות יש כאן ומספי' לומ' קראו למקוננו אמנם רמזם להתבונן דבר מתוך דבר שפגשם כריקים בדור ורובם של בני הדור הם רשעים כי תבא אש ומצאה ק'ים שבכרם לכלותם ברשעתם אז בעונותינו נאכל גדים תחלה דהיינו ברק' נספה בעון הדו' וכיון שהזכי המקונן קודם לזה עון הרור ומחלת' כי כבדה מאר ויררכו את לשונם קשתם שקר שדורכים בקשת את לשונם להרוג מרחו' בלשונ' הרע ברבלי' שקר וגם יש בידם מאיפת התורה על עזבם את תורתו לכך מה אמר ה' הכני מאכילם את העם הזה לענה כו' והפיכותי בגוים ושלאיתי אחריה' חרב והנה השומע ישמע מזה כי יהיו כל עושי רשעה קם וכעשן יכלו אבל הכריק באמונתו יחיה לזא' סמוך לזה התבוננו ברע והתבוננו וקראו המקוננו' לזכות את הכריקים וכשרי' שהם נספיים בעון הרשעי' ותשא' עלינו נהי עלינו דיקח על הכפרים ולזה אמר הנביא כי שמע' נשים דבר ה' שאמ' התבוננו כי לבבו של ארם יבין שאינו מדב' אלא על הכפרים לפי שאם בחטאים הרשעים הוא מר בר מה התבוננות היה בזה אלא על הכריקי' הוא מר בר ואמ' התבוננו זה בינה יתירה כי עלה מות בחלונים של הכפרים להכרית עולל מסיבת אותם בני ארם שהיו חוץ לבתי כנסיות ואם נהרגו בחורים כפרים הוא מסיבת הרחובות שמשחקי' בהם הרשעי' ועוזבים את ה' זאת תורתו ובעונם נאכל גדים וכפלו הבחורים הכריקים ובה מרוקדו הכתוב שלא אמר עולל בחוץ בחורי' ברחובות אלא מחוץ מרחובות לומר כי על עון הרשעים שהם חוץ לבתי כנסיות נפלו העוללים ומסיבת הרחובות שמשחקים עם הרשעים חוץ לבתי מדרשות ועזבו תורת ה' לכך נפלו הבחורים הכפרי' ח'ס דבר כה נאום ה' שתדב' כה בלשון הזה שאמרתיו התבוננו שהסנה שיבינו בינה יתירה שאעפ' שיבא' האש לאכול הקזים הרשעי' הנה בעונם נאכל גדים הכריקי' ונפלו כבלת האדם הכריק שהוא האדם המעלה נפלה נבלתו כרומן בעון הרור וזהו ההתבוננות שאמר הבה שראוי לבב' בזמן שרבו הרשעים ברור כי מסיבתם נופלי' הכריקי' כרומן על פני השרה וכצמיר מאחרי הקוז' ולזה בזה לקרא למקוננו' ולחכמות שהיו שיש רעה כפולה ממיתת הכפרי' ומיתת המון העם לפיכך כריך מקוננות חכמות שיש בהם חכמה לסדר הקינה לכל אחד כפי כבודו ומעלתו וכיוצ' בזה פירשו באומרו ולחכמות שלחו דהיינו שצריך לשלוח שליח מיוחד אחריהן לרוב חכמתם שמתוך חכמתם תמהרנה ותשאנה עלינו נהי זקינה מתויתת אל הענין וכפי מה שביארתי יכרך לומ' כרו לי זדים שהם אותם שאינם הולכים ביראת ה' ותורתו כרו לי סיחה ללכרי' בשחיתתם אשר לא כתורתך שמתחל' לא יבאה אש מאת ה' והגזירה אלא על הרשעים שהיו חוץ לבתי כנסיות ומדרסו' וכאן נאכל גדים ויהרוג במשמיה ובחורי' יש הכריע דהיינו שפך על עולל מסיבת הרשעים שהיו חוץ לבתי כנסיות ובחורים נהרגו מסיבת הרשעי' שברחובות ולא בבתי מדרשות דהיינו על עזב' את תורתו וזהו אשר לא כתורתך שכתו' בתור' איש בחטאו וימת וכאן לקו הכריקים בחטאם של רשעים או ואמר אשר לא כתורתך שאותם הזרים לא הלכו בדרכי ה'

דרוש ב לפרשת שמיני

קט

ה'דיהינו כגו' ה'כ' א'כ' ו'תאכל העול והחלב' אז אמרו רב
 ואביהוא הנה ר'א נ' כי אין בח' לישראל להיותם עומדי' ור'א
 את כבוד ה' רק כפלו על פניהם וזהו מחמת שהקטור' המקטר
 אהבת ישראל עם הבה לא היה באש על גבוה כי אם באש על
 הריוט שהרי קודם שירדה האש מן השמים כתיב ויבא מעה
 ואהרץ אל אהל מועד ער הקטורת או שמא לא הקטיר אהרץ
 עדיין הקטורת באותו היעם שלא ירד עדין האש עד לאחר
 שנראה כבוד ה' ותכא אש מאת ה' ולכך לקחו הם מאיתו אש
 שלמעלה שירד מלמעלה כדי להקט' קטורת כי בזה נמקשרו
 יע' כמלהבת ית' ותתגבר האהבה ער שיהיה בהם כח לראות'
 כבוד ה' בעמר יעמודו ולא יפלו על פניהם ארצה ועל כן לא
 נטלו עצה ממע' ואהרץ כיון שהיו רוצי להוסיף אומץ יות מהם
 כי הם השיגו שתר'א העכונה וישראל נופלים על פניה' אבל הם
 היו רוצי שיראו את כבוד ה' והם עומדי' על עמדם וגם לזה לא
 נטלו עצה זה מזה כי לא מלאו לבו לאח' מהם להוצי' הרב מפיו
 שמה לא יעלה בירו ולכך לא גילה סודו לאחיו ולבא לפומ' לא
 גלו ואילו גילה הדבר זה לזה אפשר שהיו ממתיקים סוד ולא
 יעשו כן אבל כל אחד נתן אל לבו לעשו' כן כדי להוסיף אהבה
 לישראל והוא הנדב' לחז' בתורת כהני' שאמר עם ותכא אש
 מלפני ה' כיון שראו אש חדשה שוררה מסמי' מרום וליחכה על
 המזבח את העולה והחלב' עמר להוסיף אהבה על אהבה כו'
 הרי שפכתם היתה להוסיף אהבה לישראל ותוספת אהבה זו
 היא שיהיו כהנים וכזוכים מזיו השכינה והם עומדי' ומה שאמר
 הכתוב אש זרה הוא בבחינת שלא כזה אותם והכניסוה בלא
 עתה וכך אר' ישמעאל עם יכול אש זרה ממע' תל' אשר לא כזה
 אותם הכניסוה בלא עתה הרי שדרשו אש זרה בבחינה שלא
 כזה אותם והכניסוה בלא זמנה וז' ותכא אש מלפני ה' ותאכל'
 אותם רהיני האש עכמה שהכניסו לפניהם שהיתה אש מלפני
 ה' שירדה מהשמי' היא אכלת' וימותו לפני ה' לפי שאחזו רכס
 הראשונה שהיה להם בהר סיני עזו עיניה' מהשכי' ויחזו את
 האלקים וגם עכשו רצה שיהיו ישראל כולם כזוכים מהשכינה
 ופי' בפני יחזו את ה' ולא יפלו על פניה' ארצה והוא אפשר מה
 שאחז' שתווי יין ככנסו רהיני ויחזו את האלקים מתוך אהלי'
 ושתייה ועוד אפשר מע' שתווי יין ככנסו כי כיון דקיל' שהיה
 רגיפית יין אל יורה ער שיפוי ייבו מעליו ונרב ואביהוא הורו
 ההלכה כשהיו שתווי רגיפית יין וככנסו לפני' להקטיר קטורת
 זרה אשר לא כזה ואעפ' שבשעת הקטרת הקטורת כשכנסו
 כבר הופג יינם ממ' מה שהיו שתווי יין בשעת ההוראה גרם
 מיתתם ומתו על שתיית היין הגורם ההוראה והקטור' הקטור'
 עוד לחז' שמתו כדי להתקדש בהם ה' וכך אמרו חז' בתורת
 כהני' ותכא אש מלפני ה' היה אהרץ פומר ותוהא אומר או לי
 כך עביר' בירי וביד בני עסק הגיעתי ככנס משה אצלן והיה
 מפייסו אמר לו אהרץ אחי מקיני כחמך לי עתיד אני לקדש
 הבית הזה בארם גרול אני מקדשו הייתי סבור או בני או כך
 הבית מתקדש עכשו ומכאן בניך גדולים ממני ומתך שבהם
 הבית נתקדש כיון ששמע אהרץ כך ברח עליו את הדין ושתק
 שנאמר וירום אהרץ ויש לדרקתן מה שהיה תוהא אהרץ ואומר
 כך עבירה בירי שהרי מקרא מפורש הוא וימותו בהקרב' אש
 זרה ומתו בחטאם ומה לאהרץ להיות תוהא ותולה הרבר בו
 ועוד נבאר מהו פיוסו של משה בשעה שמתו מוטל לפני אהרץ
 דהא תנן אל תכחמהו בשעה שמתו מוטל לפניו ועף מנין לו
 למשה שנרב ואביהו היו גרולי' ממש' ואהרץ הן אמת שלהתקד'
 הבית צריך ליקח אנשים גדולים שאין למעלה מהם לפי שאם
 יש גדולי' מהם עדין אינו מתקד' אל לקטנים מהם לפי שידונו
 י' ואם שגעה מרת הדין בהם כמ' לקטני מערב' אבל הגדולים

מהם יאמרו בלבם לא תבואנו רעה כיון שבדול הוא ערכנו
 מהם ולכך הוצרך קידוש הבית להתקדש בגדוליו' כדי שכל
 העם ישמעו ויראו הקט' עם הגדולי' אבל עדין קשה דלמא
 משה ואהרץ שקולי' הם עם רב ואביהוא ומנין שנרב ואביהו'
 גדולים מעשה ואהרץ והוא פלא ועוד לדרק' ממש עכשו ומכאן
 בניך גדולים ממני ומתך מאי עכשו ומכאן רכך ה' לל בניך
 הם גדולים ממני ומתך ועוד נבא ממש ברח עליו את הדין דלא
 שייך לומר צדק הדין אלא בתולה בחטאו ומצדק עליו הדין
 אבל עכשו שהוא אומר שנתקדש בהם הבית אין לצדוק הדין
 ענין בזה' ונלעד שאעפ' שראה אהרץ שהקריבו בניו אש
 זרה והקטירו קטורת לפניהם ממ' אין באן כד חונב מיתה ומה
 גם מיתת שריפה החמורה ועל זה רץ אהרץ שנכטרף בזה
 עבירה שבירו על מעשה העגל ונאהרץ התאכף ה' להשמירו
 זה כילו בניו ועכשו שחטאו בהקטרת הקטורת נכטרפו ב'
 העבירות ועל עבירת מעשה העגל מתו ועל האש זרה היתה
 מיתתם שריפה וזהו שאמר כך עבירה בירי וביד בני ששתי
 העבירות גרמו עסק הגיעתי סימותו במריפה ככנס משה
 מפייסו ואין זה פיוס וכחמה על מיתתם רק להסיר מלבו מה
 שחשב שעל עבירה שבירו ממע' העגל אשר עשה אהרץ בירו
 היה כך וכך אמר כך עבירה בירי כלומר מה שעשיתי בירי את
 העגל גרם לי ועל זה בא לפייסו שמוכל הוא מאותו עון
 בשכר התפלל עליו משה כמו שאמר בפ' עקב ואתפלל גם
 בעד אהרץ בעת ההיא והוא שדימו לו באמור לו אהרץ אחי כי
 מי לא ירע שאחיו הוא אלא אמר לו משה הכי אחי אתה ולא
 לצרה יולד כי באותו פרק התפללתי עליך ונסתלקה הגזירה
 אבל מסיני נאמר לי עתיד אני לקדש הבית וכו' וכיון שנתקדש
 הבית בהם והם גדולי' ממני ומתך אין לך גדולי' יתיר' הימנה'
 ומש' לו עכשו ומכאן בניך גדולים ממני ומתך כל' שאילו רב
 ואביהוא לא חטאו באש זרה ומתו כדי לקדש בהם הבית על'
 גהם אכסי' גדולי' הערך היה אפשר לומר שהם גדולים משאר
 בני אדם והם שקולים לערך משה ואהרץ ולא יתיר מהם אבל
 בהיות שהם חטאו עכשו באש זרה ופס' בחטבו בערך גדולי'
 כדי להתקדש בהם מכאן מודעה רבא גהם גדולי' הערך ממני
 ומתך לפי שאנחנו אין בידינו חטא כמות' והם בחטא' כבחרו
 לקדש הבית ולא עכב חטאם שלה' כל' מ'גדולי' כי עדין חסובי'
 לגדולי' להתקדש ה' בהם אב' גדולי' הם ממני לפי שגדולי' תינו
 היא על שלא קדם לנו חטא והם בעו' היות חטא בירי' עכשו
 חטאו ועכשו כבחרו מצד גדולי' לקדש הבית בוראו שזו היא
 גדולה יתירה היא וגדולי' הם ממני ומתך ובה ידוקר' ממש
 עכשו ומכאן גדולי' ממני ומתך שהוא לומר' על מה שעשו עכשו
 להקטור' קטור' זרה ועכז' כבחרו לקדש ה' בהם בוראו שנמכאו
 גדולי' ממני ומתך ועוד כל' לתרץ בזה שהכתוב אמר ונתקדש
 בגדולי' דמשמ' במכובר' אחר עלי ואילו מת אחר משניה' רב
 או אביהוא היה אפשר לומר שהוא מכוב' כמשה או אהרץ שאין
 הבית נתקדש אלא באדם גדול אבל ממש אין להכריח שהי' גדולי'
 ממהם או אהרץ אלא שקול כמותם: והוא באחד מהם והק' בה
 קידוש הבית באחר מהגדולים ההם אבל עכשו שמתו שניהם
 ודרשנו ל תקריב בכבודי שהוא מכובד אחר שלי אלא במכובדו
 שהם המכובדי' שלי רהיני בקרובי' מרובי' ולא אחד אחרים אב'
 מוכרחים אנו לומר שבניך גדולי' ממני ומתך לפי שאם משה
 ואהרץ הם שקולי' לצדק ואביהוא כהם שלא נתרצה הבה לקדש
 את הבית באחר משניהם רב ואביהוא שהיו שקולים ושזים
 בערך אחד ולקח הבה גם את' שניהם לקדש את הבית לפי
 שרצונו של ה' לקדש את הבית בכל הגדולים שהם בערך
 אח' ולא' גם היה לו ליקח את משה ואהרץ ששקולים כמותם

דרוש ב לפרשת שמיני

ואינם נפואים לפי שהארס שהוא פרוי בלא אשה כי הוא פלג דגופא וה"ב"ה בזה בתור אדם כי יקריב מכם קרבן שמי שהוא אדם שלם כדכתיב וזכר ונקב בראש ויקרא שם אדם שהוא הנפוי אשה הוא יקריב קרבן אבל מי שאינו נפוי שהוא פלג דגופא הוא פגום ואינו יכול להקריב ולכך נדרב ואביהוא שלא נשאו נשים והקטירו קטורת לא היו ראים להקריב ולהקטיר סכין שאין להם עזר נעשו זרים למקדש ולפי שהיה בלבו של אהרן שהו' היה גרמה בזקיה שלא נטפל בנישואיה להכרית' לישא אשה לכך אמר לו משה הוא אשר דבר ה' לאמר בקרובי אקדש ונתקדש הבית בהם ועששו כבא לביאמו מ' משה לאעו' ואיתמר ראשיכם אל תפרעו ולא המותו ואחיכם כל בית ישראל למה נעשו שלא לנהוג אבילותו עליה' כדון כל הקרובים ואם מפני שנתקדש הבית בהם אין להתנזר על מיתתם פחיים גמורים הם כיון שנחשבו לפני הבה' ויקדש בס אכבם שארי' יש ולא יבכו ולא יתאוננו על מיתתם מהטעם הזה שאין ראוי לבכועל מיתתם כיון שנתגדלו בזה לקדש את הבית במיתת' וכן ודרק בכתוב שאמ' ויאמ' משה אל אהרן ולאעו' ולאיתמר בניו וסיבה ממה שכתוב אחי' אהרן אל אהרן ולא לעזר ולא איתמר ועזר כבאר מ' ועל כל העדה יקבוק שאין לו הבנה וכי בשביל שלא יפרעו ולא ימותו' על כל העדה יקבוק ובתכ' אמרו שהמק' הזה הוא מסורס והק' וכל בית יש יבכו השריפ' ועל כל העדה יקבוק אם לא יבכו עזר טב בתכ' ויאמר משה ל אהרן ולא לעזר ואיתמר ר' אומר בגדולה מתחילין מן הגדול והבנה ל' לדרק שאם הדיבור הזה היה לכלה הי'לל ויאמר משה אל אהרן ולא לעזר ואל איתמר כמו שכתוב כן בדיבור שלאחריו ולמה סיבה כאן וע' למה הזכיר להזיר לאהרן שלא יפרע ולא יפרס שהרי הכ' אינו פורע ופורס לעולם וכשהוא פורס הוא מלמט' בשלנו בגדולא כשאר כל אדם ולמה הזכיר להזיר ובמית' נדרב ואביהוא רבשלמ' לאעו' ואיתמ' שהם כהני' הדייטים ופורעי' ופורים כשאר כל אדם בכל המת' הנזכר' התורה להזיר' במיתת נדרב ואביהוא שלא יפרעו ולא יפרמו ל'א' שלא נכתב שאן אהרן אלא מפני שהוא דבר של גדולה ומתחילין מן הגדול ולזה כתוב ויאמר אל אהרן מפני גדולתו אבל עיקר הדיבור והאזהרה הוא לא לעזר ולאיתמ' שהם כהני' הדייט' שהתורה בעלמא לפרוע ולפרו' וכאן נכטונו שלא לפרוע ולפרו' במיתת נדרב ואביהוא ומה שנכטונו בכך הוא לפי שגם הם היו חייבי' מיתה מדר מה שהתקב' ב'א'הרן להשמירו זה כילוי בנים על מעשה העגל וכן דרשו חז"ל פסוק הגל לקומי' למות אליו בני אהרן שהיו בגד המיתה וכתבתי הביאיו' בכסף כבחר ס' שמיני ע' וזהו טעם פסק במלת ולאיתמר לומ' שגם הם היו חייבי' מיתה וכפסקה המיתה מהם וכיון שכן ל' תפרעו ואל תפרמונו ולא תמותו שכינ' שנתרצה הבה' בדרב ואביהוא לכפר עליכם ואת מתאבלו' כנרא' שאינם רוצים בזה א' כדון שתמותו גם אתם כיון שלא היתה כפרה זו מרעת' ורובכם עוד בספרא ויאמר משה לא לעזר ולאיתמר ראשיכם ל' תפרעו מכאן אמרו הרוני' ב' אין מתעסקין עליהם לכל דבר ובכות' לעד לומר שלא לעזר ואיתמר נכטונו באיסור פריעה ופרימ' אע"פ שהיו כהנים הדייטים לפי שגרב ואביהוא היו הרוני' ב' על מעלה כי יבאה א' מאת ה' ונשרפו ואין מתעסקין כלל עם הרוני' ב' ואל ילמרו מהם בית יש' שלא להתאבל ג' עליהם מטעם זה שהם הרוני' ב' כי על כל הער' יקבוק אם לא יתאבלו עליהם וזהו שסמך ועל כל העדה יקבוק ואחיכם כל בית יש' כו' עוד בספר' ובגדיל' לא תפרמונו לא תקרעו בגדיכם ולא תמותו ממשמע לאו אתה שומע הן ועל כל העדה יקבוק ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השריפה' וקשה דהכא קדריש' מפלל לאו אית'

כי אין לומר שלא רצה ליקח יותר מהמטרוך אל הקדוש הבית שא"כ למה לקח לטמאה נדרב ואביהוא ובלקיימת האמר היה מספיק לקדש בו את הבית לא וראי שרצה הבה לקדש הבית בכל הגדולים וכיון שלקח נדרב ואביהוא והניח למטה ואהרן כראה שטמאה ואהרן אינם טקולי' לנדרב ואביהוא ולפיכך לקח לנדרב ואביהוא מהם גדולים ממה ואהרן נכסו' וכיון שטמע אהרן כך שגדל' מעלת נדרב ואביהוא שלקח ה' לקדש הבית בס ולא עכב בידה מה שטמאו באש זרה כדי שלא יתקדש הבית בהם כי אם בגדולים מהם אלא נתקדש בס לפי שהם עכשוני' גדולים ממה ואהרן אז דר' עליו הדין שהיה מתרעס ואומר בי אין כדאי החטא של אש זרה להיות נדוני' בניו בשריפ' וכיון שנתקדש הבית בהם דר' עליו הדין של השריפה כי אמר כיון שמייתם היתה לקדש את הבית אגב זה פק' ה' עליהם העון הקל של אש זרה ומתו בשריפה כדי שיתמרק אותו עון הקל של אש זרה באש השריפה ונתק מהתרעומת ס' וידום אהרן ויקדקו עכשוני' מ' וידום דלא שייך שתיקה אלא למי' שהיה מדבר ונתק ולא הזכיר כאן בתורה מה היה דבורו של אהרן ועם ה' שז' שהיה אהרן עומד ותוהא זאומר כך היא עבירה כו' יצדק לומ' וידום אהרן מתרעומתו מהני' תשובתו של משה עדי' לפרש במאמר הזה עם מה שאמרו קודם לזה כיצר היתה מיתתם ב' חוטים של יאשי' יאשו' מבית קדשי' הקדשי' ונתקלו ל' בכנסו בחוטמו של זה וב' בחוטמו של זה ונשרפו גופם ובגדיהם קיימו' ס' ונתב' אש מלפניה' היה אהרן עומד ותוהא למ' קודם ב' חוטי' של אש והענין הוא לפי שלא תהא אהרן לא בראותו שנשרפו גופו בניו ולא נשרפו בגדיו' כי עתה' היה רן אהרן שמתו בניו על שהקריבו לפני ה' אש זרה וקטורת זרה וכיון שראה שלא נשרפו בגדיהם רחה כבאר' זו לפי שאם גופן נשרף על קטורת זרה גם שארית לא תהיה לבגדיהם כמו שמינו בעדת קרח במקטירי' הקטורת ואש יבאה מ'א'ת ה'א'תכל את ה'א'ת אש' וכ' על הקריש' שנכנסו לפנים גם הבגדים נכנסו במקום קדוש ושאר' לא תהיה להם אז אחר אהרן א'ת זה כי אש בניו של מעשה העגל וע' היה תוהא כי באותו היום הקריב עגל לכפר על מעשה העגל ואם כך עבירה בידי כי הרי נתכפר עונו בקרבן עגל בן בקר' וכן עבירה ביד בני עגל שנהנו מזיו השכי' ויחזו את הא'ה' ולא בא לפרע ולא ביום חנוכתו כשהגנה ועוד אפשר שהיה תוהא כי באותו יום נתק' לכהונה והיו מזומנים ל'אכול חזה ושוק השלמים ובמיתת נדרב ואביהוא נעשו אוננים ואינם אובלים בקדשים וע' נכטונו והוא לא היה יודע שעתיד הקב' להתיר להם קדשי' ענה ל'אכול באינינות וכשנכנס משה לפייסו אמ' לו מסונו כי זר לי כו' שהכונ' כיון שנתקדש בהם הבית והם ידועי המקו' אינם שאר' מתים לנהוג דיני' אינות בהם כיון שטמע אהרן כן צדק' עליו הדין על מיתת בניו שנשרפו באש וידום אהרן וזהו ש'א'ך משה לכונתם ראשיכם אל תפרעו כו' כי אין לכס' דיני' אונן ואחיכם כל בית ישראל יבכו את השריפה ולא ל'אם לבכות ולהתאבל ומתוך זה שחשב משה שאין להם לנהוג על אחיהם שום איני' כיון שנתקדש בהם הבית לכך קב' על אלעזר ואיתמר כששרפו עשיר החטא ולא אכלוהו והם דר' וקדקו פסיון שנתקדש הבית בנדרב ואביהוא אם כל הקרבות שבאו מחמת קייט' הבית שהם קדשי' ענה כתבטל דין אינינות מהם אבל בקדשי' דורו' דהיינו שפיר של רח חזר הדין למקומו ולא הותר להם ועל זה זכו אלעזר ואיתמר שנתוחד הדייט' עליה' ועוד חרשתי מדברי הזוהר פ' שמות טעם למחז' שנתו נדרב ואביהוא על שלא נשאו נשים שהענין הוא שהקטירו הקטורת

דרוש ב לפרשת שמות

קב

אתה שומעיהן דממע שחם יקראו ימותו וזבמליק' ואלו
 מגלחין דרשם אבל אסור בתקופות מוקדמות רחמנא לבני
 אהרן אל תפרעו ולא תמותו מכלל רלכע אסור ופירש רש"י
 מרדכטריק קרא להקיד ללגני אהרן עמ דלכע אסור דאבלים
 אחרים אסירי והשתא כפי זה קרא אהרן למטרי לבני אהרן
 ולומר אתם איכנסו בריכוס לפרוע ולפרוס ולא תמותו אבל
 שאר בני אהרן אסירי ובריכוס לפרוע ולפרוס חכ מנא להו
 למרד' בספר' הא אס תפרעו תמותו והא קרא לא אהרן לדיוקא
 לבני אהרן אלא להתיר להם ולדיוק דשאר בני אהרן מחוייבי
 לפרוע ולפרו' וכל עד דהפ רהאי ברית דאהרן קרא אהרן למטרי
 להו לבני אהרן שאיכנסו בריכוס לפרוע ולפרוס ואל יחוטו שחם
 ימותו כי מבטיח אני אתכם שלא תמותו אפי' שלא תפרעו ולא
 תפרמו ומכלל לאו שאמר לבני אהרן שהם מובטחים שלא
 ימותו אהרן שומעיהן לטאר כל ישראל סימותו חם לא יפרעו
 ויפרמו על מיתיהם ולזה שמכוס בברייתא ועל כל הערה
 יקנף סבדרטה זו אחת ספיר משה ועל כל הערה יקנף סמוך
 אל לא תמותו לפי שאמר הכתוב הבטחה לבני אהרן לא תמותו
 ומכלל לאו זה של לא תמותו אהרן שומעיהן סימותו שאר יט' אס
 לא יפרעו ויפרמו וזה ועל כל הערה יקנף אהרן לא יפרעו
 ויפרמו על מיתיה' ואפטר גסם עכשו על כרב ואביהא יקנף
 אס לא יפרעו ויפרמו עליהם כי איכנס כל בית ישראל יבכו
 את המרפה ויתאבלו עליהם אבל אתם לא תפרעו ומובטחים
 אתם שלא תמותו ואפי' לתת טעם על מה שהזכרנו בני אהרן
 שלא יפרעו ויפרמו לפי שבית המילואים היו נחטבים כולם
 בדין כהן גדול ויש ראייה לרב' שאמרו טס בספר' ויאל' למישל
 ולאכפן קרבו שאו את איכנס וכו' מכאן אמרו איך מתמטאי
 למתים שהרי אלפזר ואיתמר כהנים היו ולא בטחאו להם מי
 בטמא להם הלויים וקסה שהרי כהן הדיוט מתמטא לקרוביו
 שהם זממים הכתובים בפ' אמר אל הכהנים לאיזו ולאביו
 ולאחיו וכו' אמנם הכונה שבני אהרן היו באותו ברוך בהלל
 מוצר כדון כל' וב' קרבן אהרן כתוב שמא בחי' דשי צרפת
 שאין הכהנים בטעת משיחתם מטמאים טהם חטובים ככב
 ולזה הזהירו שלא יפרמו אפי' שלא הזהירו בזה כהני הדיוט
 לפי שביום משיחתם חטובים ככב עוד מצאתי בספר' ומפתח
 ההל' מועד לא תפאו מכאן אמרו כב' שמת לו מת אינו יוצא חו'
 המטה וקסה רתינו אהרן שהיה כב' אבל בניו אפזר ואיתמר
 שהיו הדיוטים למה נבטו שלא יכאו אלא מכאן יש ראייה שהיו
 חטובי באות הימ' ככב' עוד אפטר כפי הפשט שאר ראשיכם
 אל תפרעו ולא תמותו הא אס תפרעו תמותו ואל תאמר וסתהיה
 מיתתכם כפרה על ישראל כמו שמכפרת מיתת הכדקים אל
 תמותו ועל כל הערה יקנף שיהא מיתתכם קנף על ישראל
 ולא כפרה ואיכנס ישראל מה עיבכו הוא על הטריפה שנטרפו
 ולא מתו כמות כל האדם ועל הטריפה יבכו בני יס ולא
 על המיתה שנקדם בהם הבה ונתקדם הבית שמטע זה דרשו
 ויהי ביום הז' שהיתה שמה במרו' באופן שאין כאן מיתה
 כי אס שסוק ושמחה ולכך לא יגרלו פרע ולא יפרמו ולא יבכו
 המיתה כי אס יבכו על הטריפה שטרפת האס ולא מתו כדרכ'
 ולזה סמך פי' וס' אל תמת לפי שסוק שהזהירו אהרן ובניו
 שלא לנהוג ריני אבלות על כרב ואביהא אס איך להשקותם
 היין שמפקים לאבלים כרתיב תנו סכר לאב' ויין למרי גפס
 שהרי איך כאן מרירונ' כפס ולכך יין וסכר אל תמת וסמך אהרן
 ואמר להורות את בני יס וחז' דרשו מכאן שסכור אל יורה
 ולע' דמז' ג' שלא יורה בפני משה רבן ולא יוסיפו על דבריו
 רק להורות אשר כזה ה' בוד משה ולא יותר כמו כרב ואביהא
 שהורו הלכה בפני משה רבן אשר לא כזה אהרן ומכאן אהרן'
 אלא

שחם משה לא כזה כהלכה כמו החטאת של רח' משה משה
 שזכרו אותו באכילות ומן הדיון כריך לפרעו לפי שהוא קרטי
 דורות אז יש להם רשות להורות ולעשות כאשר כזה ה' וכפ' עט'
 בני אהרן שלא חכלו חטאת של רח' באכילות וכזה אפי' לדרשו
 משה אל למלכס סתה יין ולרזני' אי' סכר פן ישתה כו' שהכונ'
 טרפה הבה שלא ישתו יין הכהנים שהם נקראו מלכ' כרתי'
 ממלכת כהנים בטביל מיתת הרזני' שהם כרב ואביהא כמו
 טרדנו חז' ובטבילס כזה הבה ואמר אי' סכר כלומר אל ישתו
 סכר שזאמר יין וסכר אל תמת פן ישתה ויככה מחוקק שהם
 דת' סכיתנו פי' משה סנקר' מחוקק ויטנה דין כל בני עוני כמו
 אומי שיטכה דיכי האכילות מתוך היין והסכר שמהרין יש להם
 לכהוג אכילות בקרטי דורות שהוא ספיר של רת' ואס ישתו יין
 יטנו הדיון ויורו שלא כהלכה ויאמרו כי הותר האכילות לגמרי
 ומתוך שלא שנו בני אהרן סכר ויין כיוונ' אל ההלכה הרי
 שהזהירו על סתיית יין וסכר כדי שיכונו להורות כהלכה ולא
 יטנו ביכי האכילות ויחלקו בין קרטי טפה לקרטי דורות' ולזה
 אמר משה לבני אהרן הנותרים שיהיו פלא להורו הלכ' ככרב
 ואביהא אלא קחו המנחה ואלוה' ועכשו כבא לביאזו המאמר
 שהעטנו תחלת הסדר ויש לרקדק מ' מלמד שיבא אס וכו'
 מהיכף למדו כן ועוד כבא' מה חידש עוד אבא יוסי בן דוסתאי
 כי כפי המובן ליכא בינייהו רק את אשר הודיע לנו סי' האס
 במין ב' חוטאים וכנסו דרך חוטמיהן ומאי נפקא מינה אס
 נכנס האס דרך החוטאו דרך פייה וכן נבאר דרשת וקאלל
 אותם ולא בגדיהם כיכר היא נדרשת לרברי אבא יוסי ועוד
 דהאי דרשה שלא נטרפו בגדיה' ארכבה אתרי רכסי מעיקר ד'
 משמע דליף לה מדיוקא דאותם ולא בגדיהם ואל' ליק' לה
 מדכתיב ויטמאם בכתנותם של כישאים ויהי מיכיהו עיקר ופי'
 מ' שכול בכתנות הנשאים והדבר קסה כיון שעיקר הדרשה
 היא מדיוקא דאותם אכ' היכי קד' לומר בכתנות הנשאים ולא
 עוד אלא טעמה עצמו כמעשים הענין וחוזר ומבלהו ומה חידש
 באומרו תל' אותם וע' מ' ואומר ולבני אהרן תעשה כותנות
 כי כשאמר יכול בכותנות הנשאים טס יטר לומר תל' ולבני
 אהרן תעשה כותנות אבל ללויים לא היו כותנות' וכל' עוד
 שרקדקו חז' כפי הפשט שהקריבו כרב ואביהא אס זרה
 ומאותו אס עצמו שהקריבו יצא האס ותאלל אותם אכ' יקסה
 למה הוצרך לומר' ותצא אס מלפני ה' כיון שכתו' קודם ויקריבו
 לפני ה' אס זרה דהילל ותצא האס ותאלל אות' לכך דרשו שזה
 האס אינו אס זרה שהקריבו בני אהרן כי אס מלפני לפני' סי'
 אס חרם מבית קרטי הקרטיס וטרף כשמתם וכפי זה רייך
 אותם שטרף האס כשמתם ולא גופה וביאור הענין כי ה' אינו
 הוא אס אוכלה ותצא אס מלפני ה' שהיא אס אוכלה ותאלל את
 הנשמה שהיא חלק אלוה' מיעל כרתיב כשמת ה' אס בוערה
 וכתיב כר ה' כשמת אדם ואבא יוסי חולק ואומר דכיה טהאס
 יצא מבית קרטי הקרטי' אבל סרף הנשמה והגוף נאס בחוטי'
 ככנסו בחוטמו של כל' לומר שנעטס החוטם שהריח קטורת
 זרה לפני ה' אס כרברי האומר שלא כסרף הגוף רק הנשמה
 אכ' מצינו הגוף שהוא חוטא והכהה מהקטור' כסכר שלא כסרף
 אבל אבא יוסי סובר שנעטסו במרה עכמה שהחוטם שהריח ריח
 הקטורת בו ככנס האס ונטרפה הנשמה עם הגוף ויש ראייה
 למה שביארתי ברברי אבא יוסי סטובד שנסרף גס הגוף
 מהמאמר שכתבתי למעלה כיכר היתה מיתת ד' חוט' ככנסו
 בחוטמן ונסרף ולכך סמך לומר כאן ותאלל אות' ולא בגדיה'
 כלומר אל תהא מרע אותם ולא גופם אלא אותם ולא בגדיהם
 הא גופם כסרף והראיה שהביא ממש' ויקרבו ויטאו' בכתנות'
 אינו להוכיח שלא כסרפו הבגדים דהא מדיוקא באותם נפקא
 אלא

דרוש ג פירשת שמיני

לומר שאילו נכסרפו גופם ולא היו בגדיהם קיימין דהיינו צלילי
נכסרפו גופם ובגדיהם לא לרמוז מה שכתבנו והבין

סדר שמיני דרוש ג

מדרש רבתי וירבר ח' אל משה ואל אהרן לאמ' אליהם •
דבי פנתם ורבי רמל' פתח און שומעת הוכחת
חיים בקרב חכמים חלין און שובע' חובתת חיים אלו בנו של
אהרן בקרב חכמים חלין שהיו בצד תפוח זכו ונתתיה' הדיבור
אליהם ועל אביהם ועל אחי אביהם חחד ואת שיעור החטאת
דרוש דרש משה טהור דרוש רש בדרישות אמ' להם אם שחפת'
למח לא אבלתם אם לא הייתם עתידים לאכול למח שחפת' מיד
ויקצוף על אלעזר ועל איחמר וכיון שכעס נחלמח במנו
הלכח •

ידוע הוא היות הימים האלה סביב פסח לעבר מזכרים
ונעשים כנגד שכבת ימי ליבון הנדה הטהה לפי
שכשיכחו ישראל ממזרים כטומאת הנדה היתה דרכ' בחלאת
טומאת גילולי מזרים ובא הבה לטהרם מטומאת כדי שיהיו
מוכנים לקבל התורה זכה וברה ומועד זאתם ממזרים זכה
אותם לטבלת החמץ שה' יכה' שאז' שבעים וכנסו ברטנו' זכה
ושבע' שבעים' יספרו לליבול' עד יום הששי של סיון שקבלו התור'
וכיון שימי ליבון הם כריכין לבני ישראל ככל שפה ופכה לקד' עצמי'
בהם ולא הפס ולפספס דרכיה' ולשמוע בלימודי' לתקן מעשיה'
ולזה נהגו כל ישראל ללמוד בימים האלה מסכת אבות שהם
מילי דחסידותא בדבר מוסרים ותוכחות דהאי מאן דבעי
למהוי חסידא לעיין במילי דאבות וגם נהגו ללמוד בס' משלי
שהם כולם דברי מוס' וירא' ואזן שומע' תוכח' חיי' בקרב חכמי'
חלין ויתבאר עם הפסוק מאור עינים ישמח לב שמועה טובה
תרשץ עשם • אזן שומעת וכו' שמצינו ר' לייב ועינא תרי סרסורי
רעבירה אינהו שהעין רואה והלב חומד וכשהארס מותן עיניו
בתורה שנקראת תורה אור אז המאור עינים ישמח לב שהוא
הסרסור הששי ואם לא זכה לתורה אם יטה אזנו להקסי' לתור'
אותה שמועה טובה שהיא בתור' שנקרא' לקח טוב תרשץ עשם
אחר מיתה שאין עש בסדר כדכתיב ועצמותיך יחליץ והנה
שמועה טובה ששמעה אזנו ותבן לה בעצה' תרשץ עשם מעצמו
בעה' לפי שאזן שומעת תוכחת חיים כמחז' שהשומע רבי
תורה בעצה' זוכה להיות בין החכמי' בעה'ב וזם בקרב חכמים
חלין שהמיתה לזריקים היא בשיכ' וליבנה וכיון שגדולה מעלת
שומע התוכחת אכ' זה שהוא פורע מוסר בודאי מואם נפשו
ודקדק לומר פורע מלשון למפרע שמועה הפך מרברי המוסר
בודאי שהוא מואם נפשו • אבל שומע תוכחת הוא קול' לב חרש
ורוח חרשה לפי שירא' ה' היא אוזנו של הבה' וזריך עם הירא'
לכרף ב' דברים האמוסר והא' חכמה שאם אין תורה אין דרך
ארץ ואם אין דרך ארץ אין תורה וזריך התח' להתנהג בענוה
שלא לדרב' לפני מי שגדול ממנו ולפני כבוד ענוה לפני אים
כבוד יתנהג בענוה כמו שמצינו באלעזר ואיתמר בני אהרן
שקצף עליה' משה וא' להם דברי קטנורין הלואי לא אשתריתון
דכתיב הנותרים לאמר ולא עבדו אתו דבר כי אם וידבר אהרן
זהם לא השיבו • ולפי דעתי דקדקו חז' דבתחילה כתי' וירבר
משה אל אהרן ולא לעזר וא' איתמר בניו הנותרים וכתו' כותרים
מלא וכאן כתיב ויקצוף על אלעזר ואיתמר הנותר' לאמ' וכתו'
כותרם חסר יור' לדרוש שאמ' להם הלואי לא אשתריתון ויהיו
מלשון כותר כסיה וכך דרשו חז' על צאן לבן הנותרות מלשון
כפילה וגם יש לדרוש רמז תחילה א' אהרן ואל' לעזר ואיתמר
בניו הנותרים שהכונה היא שאמ' להם משה דעו שאתם כותרים
מאחיהם

אלא בא להוכיח דריוקא דאותם אינו למעט גופם שלא נכסף
דהא כתיב וישאלו' בכתנות ואם גופם היה קיים למה הזכירו
למאת אותם בכתנות' ישאלו אותם בגופ' לא ודאי שגם גופם
נכסף ולפיכך לא היה אפשר למאת אותם אלא בכתנותם
שאם לא הכתנות' ומה שחזר לומר או יוכל בכתנות'
הנושאים הכונה דלעולם אימא' לך שריוק' אותם הוא למעט
גופם שלא נכסף והבגדי' נכסף וישאלו' בכתנותם
הוא בכתנות' הנושאים שהזכירו בחבלי' כרוכי' בגופ' ואחכ'
באו הנושאים וכרכום בכתנותם על עצמם לחלוק כבו' להם
שלא יתבונן בהיות גופם מגולה וישאלו' בכתנותם שלהם לז' תל'
ותאכל אותם כלומר כל ולאמר לישאלו' דקרא דכתיב ותאכל
אותם ולא שייך לישאלו' ראשית' לא בגוף כדכתי' למעלה ותאכל
אם ותאכל את העולה ואם הוא מרבר על שריפ' נשמי' לא שייך
לומר ותאכל אלא ברבר שהאם אוכל בו ממנו ואין לומר שאמר
ותאכל אותם הוא על הבגדים שנסרפו גם כן דהא ותאכל
אתם משמ' ולא הבגדים ואם מהאי לישאלו' דתאכל אותם אינו
מוכרחי' לדרוש ותאכל את גופם ולא בגדיהם וחזר לומר ואומר
ולכתי' אהרן תעשה כתנו' לפי שיש לרשח' שאמר ותאכל את' על
הנשמה ואע"פ דלא רייק מלת ותאכל בעיני' הנשמה לז' ואמר'
לכתי' אהרן כו' שיש לך להוכיח שלא היו ככתנו' ללויים ואם כן
וישאלו' בכתנות' אינו בכתנו' הנושאי' שהרי לא היו להם כותנו'
לא בכתנו' הנושאים הוא מרבר שלא נכסף וכיון שכן כריכין
אנו לומר אותם ולא בגדיהם כי אין לך למעט ב' מיעוטי' אותם
ולא כשמתם אותם ולא בגדיהם לא מיעוט אחד ועם זה נבאר
מחז' עם בפי' וישאלו' בכתנותם מלמד שחם עליהם
במיתתם יותר מבחייהם שאילו נכסף גופם ולא היו בגדיהם
קיימי' היו מבחיים והיו מגוללים והרי ק' ואם אלו שנכנסו שלא
ברטו' כ' ק' על הצדיקים וזריך להבין היכן מצינו שלא חם
בחייהם כדי לומר שחם במיתת' יותר מבחייה' וכלעד שביאור
דבריהם כך הוא שמצינו שחם הבה' ברחמינו על בריית' ואין
הצל' הרחמי' כונע בגפשו' תחלה כמו שהזכירו חז' מקומות
הדנה' ואם כמיתת' נדב ואביהו' היה לבעל' הרחמי' להיו' כונע
תחלה בגדיהם תחלה ותאכלם האם ואחכ' יגיע לגופם וכאן
מצינו בהפך שבעורם חיים לא חם עליהם לפשוט יד תחלה
בבגדיה' שהם חץ לגופם ובמיתתם חם עליה' שאפי' שנכסף
גופם לא שלט האם בבגדיהם כדי שלא יהיו מבחיים מגוללים
הרי שחם עליהם במיתתם יותר מבחייהם והרי ק' ואם אלו
שנכנסו שלא ברשות וכשם שיש עבירה בכמים' בני אדם לפני
לפנים כש' שיש עון בכניסת' בגדים לפני לפני ואפיה' חם על
הבגדים שלא נכסף מפני שלא יתבונן כש' לשאר הצדיקים •
עוד אפשר לפרש שחם הקבה' על בגדיהם של כרב ואביהוא
שכיכולו ולא נכסף אחר מיתתם ובחייהם לא חם שהרי נכנס
האם בחוטמין ושקף עד מבפנים שנכספה נשמתן והרי היה
אפשר לת' עליהם שלא יכערו בחייהם להרגיש כער מכות
האם שהיה שיהי' ענין ונכנס אלא ימיתם ה' ותשרף נשמת' מבפנים
ולא תכנס האם מבחוץ דרך גופם כי בזה הם מצטערי' הרבה
בחייהם בעוד שהאם שורף עד שיגיע לנשמה שבפנים והרי
בעיני' הבגדים שהיה אפשר לשלוט האם בבגדי' תחל' ולשרפ'
קודם גופם מצינו שחם הבה' שאם ישרפו הבגדים תחלה היו
מבחיים ומגוללי' ולכך לא נכסף הבגדי' אפיה' שהבזיון ההוא
הוא בזיון שלאחר מיתה ועוד בזה חם הקבה' שאפילו ישרפו
הבגדים אילו נכסף הגוף תחלה לא היה כל כך בזיון כיון
שבשעת שריפת' הבגדי' כבר נכסף הגוף ונעשה אפר ואין עוד
גוף גלוי להתבונן ועכ' חם הקבה' שלא ישרפו הבגדים כרי
שלא יהיו נראי' מגוללי' גופם שנכסף אפר ויתבונן חז' שרקק

דרוש נ לפרשת שמיני

קכא

מאחזיקים כדב ואביהוא כי גם עליכ' היה ראוי לעבד' כום בהם
 ולכך הזהירו שלא להשיף ולברוע על דבר ה' כמו שעשו הם :
 ולבא לביאור ענין זה שקצף משה עליהם על שער החטא
 שדרש משה והנה סורף יש לנו לבא לפני דעת הברית
 על תורת שהני וזה לפיכך דרוש דרש ב' דרישן מפני מה נסרף
 זה ומפני מה נאכלו אלה וכו' ויקצוף על אלעזר ויחיתמר מלמד
 סנתן פניו כלפי בניו וכעם כנב אהרן מלמד שאף אהרן היה
 בקצפון הנותרים לומר השיבוני על דברי וקשה על דרישת
 מפני מה נאכלו אלו כיון שהוא כזה להם באינינות יאכלום ואם
 יש לערער הוא על שלא אכלו גם כן פעור של ר' ח וכן מפורש
 ברברי משה מדוע לא אכלתם את החטאת וכו' ועק' שבתי
 רבה במאמר שהענין תחילת הסדר אמרו דרש ב' דרישות
 אמר להם אם שחטת למה לא אכלתם ואם לא אכלתם עתידים
 לאכול למה שחטתם * וזריכות אנו לבאר מאי בינייהו בין
 דרשת תורת שהניס ודרשת מדרש הזה * ועוד נבאר שתורת
 שהניס דרשו ויקצוף על אלעזר כו' מלמד שאף כנגד אהרן קצף
 לא שהסך פניו כנגד אלעזר ובמאמרו של מדרש רבה לא אמרו
 כן לא מיד ויקצף על אלעזר והלא רבר הוא הנזקק ממי מיד
 ויקצוף וכו' * ועק' במאמר שאמרו כיון שכעס נתעלמה ממנו
 הלכה יוקם טובא רבשלם במדיון שקצף משה על פקודי החיל
 ויחית' החיית כל נב' כיחא לומ' שמתוך אותו הכעס טעה וסכת
 שלא אמ' להם דיני ביעולי כלי מדיון עד שבא אלעזר ואמרה אבל
 בענין זה הקצפון היה על שלא אכלו החטאת וזהו הטעם עבמו
 ואיכ' ב' דברי לומ' שמתוך הכעס בא לכלל הטעות ועוד נזקק
 שבתורת שהניס דרשו הנותרים לאמר אמר להם השיבוני ובמ'
 רבה דרשו הנותרים לאמר הלואי לא אסתרייתן ולא רבר ריק
 הוא * ועו' כריכות אנו לבאר לפי הבריית' בתור שהני דרש מפני
 איניו נסרף ויח' אומרים מפני טומאה נסרף וקשה למד מפני
 טומא' נסרף לא ימנע היה משה יודע בטומאתו או לא ידע שאם
 ידע קשה איך אמ' להם מדוע לא אכלתם וכי בטומא' היו יכולי'
 לאוכלו ואם לא ידע שנטמא אכ' איך כחן מקום לאהרן לדבר
 קשות ולומ' ואכלתי חטא' היו הייטב בעיני ה' רק ישיבוהו רבר
 השעיר הזה נטמא ובזה הקולו יחדלון וגם לפי זה מאי וישמע
 משה וייטב בעיניו ודרשו שם שהוד' ולא בוש והרי איך כחן טעו'
 דק דלא סיימו קמי' רכטמו וכיון שירע שנטמא טהק ואיך לדברי'
 לו הכביה וכלל המאמרו' האו קשיו לי דיבורו של אהרן לומ' הן
 הקריבו היו חטאת דלרשת' זל שא' להם משה שאם הקריבוהו
 בניך ואונן פעבר חלל והשיב וכו' הן הקריבו שהם הדיוטוהרי
 אני הקרבתי שאני כהן גדול וכך מקריב אונן עדין קשה שאין
 ראוי לאהרן לדבר קשות עש משה לדב' זה רק להשיבו שבניו
 לא הקריבו כי אם הוא הקריבו והריבו של קושי הוא על ואכלתי
 חטאת היום הייטב בעיני ה' נאכ' למה ערב בו דברים אחרים
 לומר הן הקריבו היום וכו' וכמו ששאל כמה דברים שמה יא
 לחון ואמר במקו' הקדש שמה הובא רמה ואמר הן לא הובא
 רמה אל הקדש פנימה גם בדבר הזה שלא הקריבו בניך יש
 להשיב וכו' הן הקריבו ולמה הכניס דיבור זה בפסוק וידבר
 אהרן * ונלעד לפרש דרשה בתורת שהניס שדרש משה ב'
 דרישות מפני מה נסרף זה ומפני מה נאכלו או שהקשה משה
 לדרשת דסברי שיש להם דין אינינות אם כן טעו בשתיים הא'
 בעריפת השעיר של ר' ח שניחוחו לאכול בלילה דאינינות יום
 הוא מהתור ולא איני' ליל' וגם לסברת טעו דיניחו הב' שעירי'
 אחרי' של כחשון ושל שמיני ולא יאכלו אות' בי' כי אם בליל' ואם
 קבלו מה שאמר להם שהותר להם אינינות אותה היום אכ' למה
 נסרף שעיר ר' ח וכפי דרשו זה הקצפון של משה הוא גם כן על
 אהרן שהסכים בעריפת השעיר ומ' ויקצוף על אלעזר הוא

מפני כבוד הפך פניו כנגד הבלים וכיון שהקצפון הוא גם כן
 כנגד אהרן חן לדרוש שאמ' הנותרים לאמ' בלואי לא אסתרייתן
 שאין לומר כדברים הללו על אהרן אחי הגדול לזה דרשו
 לאמר שאמ' להם השיבוני על שיעור דרשן או אמ' הנותרים
 לאמר שאמר לא לעזר ויחיתמר לפי שאני רואה שאתם נותרים
 מפני אחיכם ויש לפס' ששם להשיב בפניו קצ' תכונן בבחלתי כמו
 שאירע לאחיכם לכך הזכרך לתת להם דעות לאמר השיבוני
 וחל תחושו וכיון שהקצפון היה על שלא אכלו הטעם של ר' ח
 וזה הטעם עכמו הוא שטעה בהלכ' לזה לא חרשו בתב' שמתוך
 שכעס נתעלמה ההלכה לפי שהכעס הוא גרמנו טעות ההלכה
 ונזכר אהרן בקושי שאינינות לילה היא אסורה גם כן מהתור'
 דשאני קדשי טעה שהתיר הבה מקדשי דוחות שהיה שער של
 ר' ח והוא ק' ממעמד דכתיב ביה לא אכלתי באונן ויש לדרוש
 כד' שמתחיל לזה שאמר הן הקריבו היום שאתם לפני ה'
 והוא מיותר מש' לפני ה'אלה הוא רמז העשירי שבתוכ' שאמר
 שם ואמרת לפני ה' ביערתי הקדש לא אכלתי באונן וכו' ויחית
 סכך ואכלתי חטאת היום חטאת שהוא קבוע ביום ר' ח שנקרא
 חטאת היום של ר' ח שאינו חטאת של טעה הייטב בעיני ה'
 וכפ' ששם משה שאינינות לילה היא מהתורה ויש חילוק לקדשי
 דורות מקדשי טעה הורה ולא בוש * ולמד בתורת שהני שפני
 טומאה נסרף יש לדרוש שלעולם איך אינינות אלא ביום ולא
 בלילה ואמר משה הנה לא נטמא השעיר הזה אלא מתוך
 שהנחתם אותו כדי לאוכלו בלילה נטמא באונן ואילו אכלתם
 אותו מיד לא היה נופל בו טומא ולעול' היה יודע משה שנטמא
 והקפיד ואמר מדוע לא אכלתם אותו מיד קודם * שיבא לירי
 טומאה כי כן בויתי שיש לכס רשות לאוכלו באינינות ולרבריוכם
 שרציתם שלא לדחות האינינות ביום ובאתם לאוכלו בלילה
 שאין אינינות אם כן למה נאכלו לו הנשים ולא הגחתם אותם
 לאוכלם בלילה פעבר זמן האינינות וכיון שקיימת דברי במק' ב'
 לאכול באינינות למה נסרף זה מפני הטומאה שברמת' לה על
 שלא' אכלתם אותו מיד קודם שיבא לירי טומא' והשיב אהרן
 הן אמת שאין אינינות בלילה ואתם השני שעירים שהיו קדשי
 טעה עשינו כדבר ה' לאכלם באינינות אבל שעיר זה של ר' ח
 שהוא קדשי דורות לא הותר לאכול באינינות ועכ' הנחנוהו עד
 הלילה שאין בה אינינות וכו' וביני נטמא ולכך שרפנוהו וזהו
 הכל עדי' לפי הבריית' דתורת שהניס והנה במדרש רבה באו
 לתרץ באופן אחר כפי הנרצה מפשט הכתובים שלא קצף לא
 על אלעזר ויחיתמר ולא על אהרן וגם קשה שאם הקצפון הוא
 הטעם עכמו איך בא משה רבינו עה' לירי טעות זה מבלי היות
 לו כעס אחר קודם לזה * וגם לתרץ משה הן הקריבו הן את
 חטאתם וכו' שאינו מתיחס זה לריבור קשות שדבר אהרן
 להודיע למשה שהם לא הקריבו כי גם הוא היה המקריב לכך
 דרשו שמעולם לא דרש משה על מה שאכלו השני שעירים כי
 בזה חפץ השבא אינינות יאכלום ולא נשאר כאן זולת דריש' אחת
 שמדוע לא אכלו גם כן שעיר של ר' ח דמה לו להזכיר מה שאכלו
 השני שעירים שהיה על פי התורה * ואם כן קשה מהו דרוש
 דרש ב' דרישות לכך דרשו כיון שאמר משה אם שחטת למה
 לא אכלתם והענין הוא ששנינו במשנה כן מקריב אונן ולא
 אוכל וההדיוט לא מקריב ולא אוכל והנה הורה להם משה
 באותו היום שאין להם דין אינינות ויכולי' לאכול בקדש וחשב
 משה שבני אהרן הקריבו הקרבנות באמרו כיון שהותר דין
 האינינות בענין האכילה שאין אונן אוכל וכאן בזה באינינות
 יאכלוהו אם כן הותר גם כן דין האינינות * רבה שאין אונן
 מקריב והיום הזה הותר לאונן להקריב * על הרבר בזה קצף
 משה על אלעזר ועל איתמר שלא היה להם לפשוט שאעפ'
 כה ח 21 I טהוקר

דרוש א לפרשת תזריע

קבב

בעלי מומין אבל מניח לנו שהיו בעלי מומין בתחילה ואח"כ
 נתרפאו רילמא לא היו בעלי מומין מקורם וגם במתן תורה
 היו כן שלימים ואם ויתקבצו ויענו הוא כבתחילה ומניח שהיו
 קוד' בעלי מומין ואח"כ נתרפאו לכך אמר ואם איך אתה למד
 מכאן מפני שיש לדחות כמו שכתבנו יש לך ללמוד במקו' אחר
 שנאמר כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך ואם
 הזבטחו שלא ישים בס מרמי מצרים איך הוא אומר אח"כ כי
 אני ה' רופאך אלא וראוי שנתרפאו מומין שהיו בס קודם וכפי
 זה אמר קרא לא אשים עליך לפי שאני ה' רפאתי את המומין
 שהיו בסם קודם ואיך אשים עליכם מומין מחדש ויש להחייב
 עוד הענין הזה שאמר הבה אם שמוע תשמע בקול ה' למשור
 התורה והחוקים כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים
 עליך וראוי לדבר הוא שהרי היו בסם מימי מצרים וכשבאתם
 לקבל התורה רפאתי את כל המומין שהיו בסם כדי שתהיו
 שלימים במתן תורה וכיון שאני ה' רופאך על המומין שהיו
 לפניכם בסם במצרים מפני כבוד התורה כט וקו טבהיתם
 טמרים התור' לא אשים עליך מומין מחדש כי קו אס המומין
 דהו כתבטלו במתן תור' ונתרפאו כט שלא אשים מומין מחדש
 כיון שאתם לומדים וטמרים התורה ולזה כיון שלמה המלך
 ע"ה שאמר כולך יפה רעיתי ומוס איך בך ודרשונו חז"ל על מתן
 תורה שנתרפאו כולם מהמומין שבביל התור' ועם זה דוקר
 כפל כולך יפה ומוס איך בך וכפי פשוטו דרשו שיש יפה בזה
 תמונת פניו ונפשו ררך כלל אבל בפרט האיברים יהיה איזה
 אבר פרטי שאינו בתכלית היופי לכך נבחר לכנסת ישראל שהיא
 יפה בכלל כל הגוף כולך יפה רעיתי ואם באת להבט אבר
 אבר בפרטות גם בזה מוס איך בך * אסגם כפי רשת חז"ל
 ירוקרק הכפל * ועוד רה"ל ואין מוס בך ולמה עקם הלשון
 לכתוב ומוס איך בך אלא ביאור הענין הוא שמדבר על ישראל
 כפיכאלו מצדדים והיו בהם בעלי מומין ובמתן תורה נרפאו
 ולזה אמ' כולך יפה רעיתי במתן תורה ומוס שהיה בך במצרי'
 עכשיו בקבלת התורה אותן מוס איך בך כי אני ה' רופאך
 בשביל התורה וכל זמן שמקיימים ישראל התורה איך בהם
 דיני נגעים אבל כשהטאו ישראל בעבול לקו נגעים כמחז"ל
 פ'נפוא כי מכבדי אבד לו סבט לוי שקירבם הקב"ה ללוים
 בשמחתו כרכתי עיני במלמתי ארץ לסבת עמרי וכו' ובתי יקלן
 הם אותם שחטאו בעבול סלקו בצדעת שנאמר וירא משה את
 העם כי פרוע הוא וכתי' במצורע ראשו יהיה פרוע וכו' ומה
 פטים שאלתי וכפי שורט חז"ל שדרשו שפוק זה בנגעים יש לנו
 לדרוש כל המצורע בענין הנגעים * לדור מומור חסר ומפוט
 אשירה להיות שלמדונו חז"ל כל מקום שנאמר * דוד מומור הוא
 שטרחה עליו רוח הקדש ואח"כ אמר מומור וכל מקום שנאמר
 מומור לדוד הוא שאמר שירה והיה כנגן המנגן שרתה אח"כ
 רוח הקדש וכאן אמר לדוד מומור לפי שאלו סבט רדוד
 חרשים ופירשו ממנו מכהרדן ונכתלקה ממנו רוח הקדש עד
 לאחר זמן שהתפלל ואמ' השיבה לי ששון יסעך זה רוח הקדש
 שחזרה לנו ואמר ישוב לי יריאך על הסנהדרין ולזה כיון
 שחזרה רוח הקדש לדוד אמר על זה מומור ואמ' באת נגעי
 היו בהם חסר שנתכפרו פגונותיו ומפוט מחמת הנגעי הקשים
 שהיו מתרחקים ממנו כרכתי אוהבי ורעי מנגר נגעי עמורי
 וקרובי מרחוק עמדו ובין על החסר שנתכפרו פגונותיו ובין
 על מפוט של הנגעי אשירה כי מתוך היסורים אנג' מבני עליה
 והריני נחשב לך הוא אמר בקול נגעי על מזכיתי להיות לך ה'
 כי מתוך הנגעים אשכיל בדרך תמים מתי תבא לי רוח הקדש
 ואתהלך בקרב ביתי לפי שהמנוגע לא היה יכול לטב' בביתו
 כי ברר יטב מחוץ למחנה ואני אתהלך בתום לבטי בקרב
 כא ב 21 2 ביקי

רבה אלמנור ירע את ההלכה ונתקן חיתמה ירע ההלכה
 ונתקן וכו' ונתייחד הדיבור עליהם וכפי זה יאמר כיון
 שמה שאמר משה להם הנותנים לאמר הטיבנו וגם לאמר
 הלואי לא נסארתם ואם היה בידם להשיב ההלכה למשה וכו'
 מה שהיה בידם לאמר ולא השיבו בפני משה רבם לכך נתייח'
 הדיבור ליה וכו' יש לנו לבאר משה ולפני כבוד ענוה שהכוונ'
 קודם שזכה האדם לכבוד כריך להיות לו ענוה ומתוך הענוה
 זוכה לכבוד כמו שהיה לבני אהרן לעזר ואיתמר שנהגו ענוה
 בעצמן שלא להשיב למשה עם היות שמירפן ברבר הנוגע
 לחייהם שאמ' הלואי לא אשתריתון ועכ"ל לא השיבו רבר אעפ
 שהיו יודעים ההלכה ולפיכך זכו לכבוד שנתתייחד הדיבור
 עמהם בחיי אביהם *

סדר תזריע דרוש א

מהיות עם האלה בחרם למחלה מכל האומות וקדשם
 מכל הלשונות ונתן להם חוקים ישרי ותורות
 אמת על כן הרחיקם מכל מיני אופני הרעות המתרבות על
 כל בני האדם מחלואים רעים ופגעים וכנפים וזאת תור' האר'
 המעלה לתפארת ותהילה בארץ למשור ארחות דרכם וכדוקי'
 ילכו בס ופועשים יכטלו בס וזהו שאמרה התור' והיה אה שמע
 תשמע בקול האלהיך והאזנת למצותיו ושמרת כל חוקיו כל
 המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך *
 ובפוטם הכתובי' יש לדיקרק כיון שהזבטחו שלא ישים עליהם
 מדוי מצרי' הרעי מה בורך לרפוא' במקו' שאין מכה והמפרטים
 פירשו שאמר הבה כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים
 עליך לפי שאם אשים עליך עלי המלאכ' למשור ולרפאתך וכיון
 שסוף רבר אני ה' רופאך אס כן למה לי להיות מכה ואח"כ רופ'
 אלא מעיקרא לא אשים עליך * ויש לי לפרט בפסוק ביאור
 מחדש עם מחז"ל בפ' שא ב' רבה על פ' ויטלמומן המחנה
 וכו' בפעה טיכאו יש' ממצרי' היו רובם בעלי מומין מבני שהיו
 יגעים בטוט ובכנין והאבן כופלת וקוטפת ירו או הקורה או
 הטוט נכנס בעינו והו' נכמוניהו בעלי מומין כיון שבאלו למדב'
 סיני אמר האלהים כך היא ררכה של תורה שאתן אותה לדור
 לבעלי מומין ואם אמתין עד שיפערו אחרים הרי אני משה
 במתן תורה מה עשה הבה אמר למלאכים שירדו אבל ישראל
 זירפאו אותם ותרש' לך טכן אר' יהודה בר סימון מנין שלא היו
 בהם חרין סכא ויתקבצו בתחתית ההר מנין שלא היה בהם
 גרמין סכא כל אשר רבר ה' נעשה ומנין שלא היו בהם חרשים
 סכ' וכפעי' ומנין שלא היו בהם סימין סכ' וכל העם רואים את
 הקולות ומנין שלא היו בהם אלמין סכא ויענו כל העם נמצאת
 אומר שהרי נתרפאו כולם ואם איך אתה למד מכאן יש לך
 ללמוד במקום אחר שנאמר כל המחלה אשר שמתי במצרי' לא
 אשים עליך הרי לך שנתרפאו אבל כיון שפענו את העגל חזרו
 למקומן ונעשו זבים ומצורעים טכן משה רואה אותם שכ' וירא
 משה את העם וכו' * ויש לדיקרק כיון שהביאו ראיה ככונה
 מהכתובים רכתי ויתקבצו ויענו שלא היו חרטי' ולמים איך הוא
 אומר ואם איך אתה למד מכאן יש לך ללמוד במקום אחר כי
 למה לא נלמדנה מכאן לביקש מקום אח' ומאי אולמיה רההוא
 קרא מהאי * ועוד מנין לתרו מכאן שנתרפאו שאמר הרי לך
 שנתרפאו והכתוב הזה אמר לא אשים עליך רהיינו לא ישים
 עליהם כל המחלה אשר טם במצרים * ונלעד שחז"ל באו
 לדרוש שסשהו במצרים היו בעלי מומין ונתרפאו והוכיחו כן
 שקראי דיתקבצו ויענו נעשה וכאמע הרי שלא היו בהם
 בעלי מומין * ואם תאמר תיח' דמתן תורה לא היו בישראל

דרוש א פרשת תזריע

ביתו עוד יאמ' אשכילה מהיכן היה לי להכפיל בעון בת שבע
עד שגמר לי ללקות בנגעים זאת היתה לי כי רציתי להדמות
לאברהם שאומרים מגן אברהם ואלתי שיאמרו גם מגן רור
ועל זה אמר לא מניסכא לך כאברה' ואמרתי בחכמי ה' ונסכי
זלא עמדתי בכיסויין כמבא פיסו' הכל היה מה שאמרתי ארמה
לאברה' טנק' תמים טכ' הלה' לפני והיה תמים ודרך אברהם
התמים היה מה שכתו' בתורה כי יזנה את ביתו אחריו וסמרו
דרך ה' לעשות כדקה ומשפט ואני אשכילה בדרך תמים זה
אברהם שהיה רכבו דרך כדקה ומשפט וגם אני אחזתי דרכו
טכ' ויהי רור עושה משפט וכדקה ועל זה אצ'תי מאת יי' מתי
תבא לי המעלה של התמים אברהם שאומרים מגן אברה' כן
יאמרו מגן רור כיון שאני תמים כמותו שהרי אתה לך בתום'
לכבי בקרב ביתי וחלילה לי מרשע כי לא מלכתי היה להשית
לכבר עיני רבר בליעל הרברי' שעושי בני בליעל לחטו' בעריו'
כרמתי ברבר שפתוך אני שמרתי ארמות פרוץ כי כרו לקיי'
רבר שפתוך שאמרתי שאיני עומד בכיסויין לכך עשיתי ארמות
הארס פרוץ כי לא מלכתי חשית לכבר עיני רבר בליעל הפרוץ
והגרס לי ללקות בנגעים כי לא הייתי ראוי מצד עצמי
ללקות בנגעים כי עשה טמים טכ' שפתי שהע' שמיוחרת ללקות
עליה בנגעים אני טכ'תי הקיט מחארי הבה לעבור ע' ואע"כ
טכ'תי ויהי רור בא ער הראש ודרשו חז"ל בקש רור לעבור ע'
כרו שלא יתחלל ה' ויאמרו מלך טכ'מותו הרבו בנו אץ הרברי'
כששג' ול' רור חלילה לי מהפ' כי עשה טמים טכ' טכ' הוא הסט
מאחרי ה' לע' אבו טכ'תי ורע זה על ע' לא ידבק בי כרמתי
הלא משכאף ה' אשכא ומעול' לא עלתה על רעתי ח' לעבו' ע'
לא אמרתי כשעברתי הראש טכ' מקו' ע' אע"כ עמתי כמסתחו'
איה כרו טכ'טראו שהרבו בני לא יחללו ה' לומ' מלך טכ'מותו
הרבו בנו ויתלו על עון ע' ולא כן אכני בלבבי כי אם אשתחו'
להבה וכן מתבא' שאמ' ויהי רור בא ער הראש אשר ישתחו' עם
ל' איה' שלא אמר ויהי רור משתחו' ער הראש כי ח' לא השתחוה
ל' לא בא ער הראש ועם לבבו היה אשר השתחו' לה' אשכ'
השתחו' עם ל' איה' עם של קדש ולזה אמ' עשה טמים טכ'תי לא
ירבק' בי עון של ע' כי אשכ'ו לבב עקש יסור ממני כי לבבי
ישר עם ה' ואשכ' רע לא אשכ' חלילה ע' ירמנו מש' בת' אבו' אמ'
להם כאו וראו אחיו הוא דרך רעה שיתרחק ממנה האדם רבי
א' ע' אומ' עין רעה ר' יה' ש' אומ' חבר רע ר' יוס' אומ' שכן רע
ר' א' אומ' לב רע אמ' להם רואה אני את רברי' ר' א' ע' ע' ע' ע'
טכ'לל רבריו רברי' וזהו שאמ' כאן דור המלך ע' לבב עקש
יסור ממני שהוא להתרחק מלב רע אז מובטח שרע לא ארע
כי בכלל זה הם כל שאר התרחקות שהזכרו במשנה טכ' רע
וחבר רע ועין רעה' וכי תאמרו טכ' באו הנבעי' על דור מצר
לשון הרע שלוקה בנבעי' לזה אמ' מלשני בסתר כו' לומ' שאין לו
יד בלשון הרע וראיה לרבר כי מלשני אותו אדם שהרחיב עליו
לשון שהוא רואה ולזה אמר מלשני בכיסוי עליו שהוא הלשון
הלשון הרע עליו על שכתן לו אחימלך חרב ולחם ושאלו לו
כאלהים ועל שאמר לשון הרע אותו אצמית שהוא ענין כרעת
כמתרומיין לצמיתות לחלוטין דהיינו מכורש מוחלט ואותם
הנגעים שלקה רואה אפסי' טכ'או לו מהשמים אותו אצמית אני
שבתפילתי ככטרע כרמתי' עם גם א' יתנך לכנח יחתך ויסתך
שאהל ושרשך מארץ חיו'לה ואחזל טכ' קללו' בלקיי הנבעי'
יזנה אני מדרקת שאמ' ויסתך מאהל לשי טכ'טו' שמרשע לשון
הרע הוא ע' חיים של תורה וכפי זה דואב טכ' אביר הרועים
בתורה היה אפס' לו להכיל מעון הנבעי' שגור' לשון הרע וכיון
שרור היה רובה שילקה דואב כרעת התפלל אל ה' שחיל בלע
התורה מבטנו יורישנו א' לשי טכ'טו' בתורה הוא דבק בע' ע'
בקרב

חיים וכשנשכח ממש התור' יחולו בו הנבעי' שהוא חסוב כמת'
וז' יחתך ויסתך מלהיו' באהל בית המדרד מצר שתשכח התור'
טכ'לו ואחכ יחולו הנבעי' ושרשך מארץ חיים טכ'לה שמכור'
חשוב כמתולזה אמר דור חס' אני אצמית לדואב בתפילתי
סיהיה מכורש על עון לשון הרע א' א' א' א' א' א' א' א' א'
תאמרו טעל גמות הרוח הנבעי' באים הנה גבה עינים אותו
לא אוכל לר' עמו כיון שהוא גם רוח וכיון שאני מתרחק ממנו
כש שאינו גם רוח כי מעולם עיני עם נאמני ארץ הם נמוכי
ארץ לטבת עמרי' עור ירצה שהנגעים באים על גמות הרוח
ועל כרו עין טכ'ובא אשר לו הבית שמוחר לו הבית ומי שהוא
גם רוח והוא רחב לבב שאינו כר עין אותו לא אוכל להצמיתו
בנבעי' לפי שאם מצר שהוא גם רוח ראוי ללקות הנה יש אתו
צר רחב לבב שהוא הפך הכר עין שאינו ראוי ללקות ואמ' עיני
בנאמני ארץ לפי שהשפלים ונמוכי הרוח הם מתכללי' בארץ
מקום קבוצתם ואין להם שום גאווה וע' אמ' הכבי' ועמך כלס
כדיקים לע' לב ירשו ארץ טכ'יארתי אני טכ' להורות טעם ה'
א' מס דרך טכ'יו כול כדיקו' בהיות' רנים לעול' טכ'חלי' הארץ
כאלו הם ממומלי' להקב' בארץ ואין להם קביטו' מושב בעה'
ואעפ' טלהתרחק מהעביר' כריך להסתכל בזה כמו שאמ' התנ'
הסתכל בב' רברי' מאין באת ולאף אתה הולך למקו' עפר רמה
ותולע ואין אתה בא לירי עביר' ומ' חס' בא הוא לעשות מצוה
ויסתכל בכך יתשל מ'טית' כי יאמר טכ'טו' להיות עפר רמה
ותולע ומה לו לעשו' מכו' ל' זהה בענין מש' הטכ'ו' יחיו' עצמו
טכ'טכ' משרטי' העליו' ומש' ה' והאר' יטעה א' פושה ויטעה
רכון קונו ובז' הבחי' יתחזק בה האר' כרו להתפאר במעשה
המכו' וא' החסירי' יראי' א' הם נאמני ארץ כרמתי' הקיינו
ורכנו טכ'ני עפר טכ'טכ' לפער בחייה טכ'טו' ומכפיש וס'
המית' ורור המלך ע' היו עיניו תמיד א' נאמני ארץ ואמ' לטכ'
עמרי' במושב טכ' כי לשרתני הנה ההולך בדרך תמים טכ'לה
הגיט ערין לברר נאמני ארץ הוא ישרתני' ורמז עור הוא
ישרתני' שאעפי' שאינו מדעתי להשתמש באים הקיים מ' הוא
מעצמי ישרתני' רכסן כפשו' וכי תאמרו טכ' הנבעי' באים על
לשון רמי' טכ'ו' הרכיל המליך הרברי' טכ'טו' לחבירו כמו
הרכיל מיטבו' ברבל' מאקו' למקו' ומוסף ברברי' תכלין משלנו
ל' לא יטב בקרב ביתי בקביו' מושב טכ' רמי' מי טכ'טו'
טכ'טו' לא יטב עיני לפני באביל שאני עומ' ברב' אמת ומש' טכ'טו'
בבק' טכ'טו' רור דינו לבקר' משפט ולבקר' בשביל הבקרים
שאני עומק במשפט אמת אצמית' כל רשעי ארץ להכרי' מעיר ה'
כל פועלי' און כי במקו' המשפט לא יטכ' אדם ברשע' וכפי' רדך
חזל שרשעו עיני בנאמני ארץ זה טכ'טו' לוי' יאמר חסר ומשפט
אשיר על מה טכ'טו' חסר עם טכ'טו' לוי' לקרב להיו' משמטי'
לפניו ועל המשפ' טכ'טו' בעושי העבל טכ'טו' וירא משה את
העם כי פרוש הוא אשיר' כי בני לוי הרבו אים אחיו מאתו ואים
קרובו ולך ה' שכינתו הלוי' לכנח על מלאכ' בית ה' אומ' במרה
טכ'טו' לשיורר וכתו' בו יזנה את בניו וסמרו דרך ה' ולומר שיר
וזמר כפול אשכיל' בדרך תמי' ז' אברה' טכ'טו' בני ויקר' בטס ה'
טכ'טו' מק' טכ'טו' ה' בפי' הבריו' וכתו' בו יזנה את בניו וסמרו דרך
ה' וכל ימי נכטערתני מתי' תבא לי הדרך הישר ה' ל' הדרך בני
אדם בתשוב' ועבדו' טכ'טו' ולא עלה בירי' כי הלואי אתה לך אני
לעצמי בקרב ביתי וגם לזה הייתי כריך' לתכא' הרב' להתרח'
מהרברי' המביא לי ירי' נבעי' דהיינו דבר בליעל טכ'טו' ע' טכ'טו'
כרך' בליעל רכתי' יכא' אכסי' בני בליעל מקרב' זהו ליק' בנבעי'
גם להתרח' מנ' טכ'טו' טכ'טו' חס' לזכו' וז' טכ'טו' טכ'טו'
טכ'טו' ולא ידב' בי הנב' בהיותי טכ'טו' העריו' ואתה לך בתם לטכ'
בקרב

דרוש א לפרשת תזריע

קבנ

ועכשן דרשן מדלל חתיב ככונים אלל נכונן הווא מלסון הכסה ככונן מוכני היו הריני לספוט בהם הכסילי כי בננה טבעולס ארס רוכב על החמור ופעמים טפורח לחמור מדר טמוןק עליו בעל החמור ומתוך כך פורח החמו' לבעוט בו ומכהו וכן מתוך טמוןק הקבה עם הלצים לתת להם טלנה בעהז הם סורחים וחוטאים להבה ולכך נכונן ללצים טפטוס להיותם כטפטוס בהם אבל ממ לא הוכף להם מכת מות אלל טפטוס ורינים ומהלומות טהם ריני דרעת טהם נחטבי כמת' ונרמו במלת מהלימו' מה' ל' מות כי אינו ראוי למכת מות ולמי הוכף מכת הדרעת טהיו מות לבנו כסילי טהם אה' משל למטרונה וכו' והענין הווא שאמר למטרונא המגלבייס האלו הם לעברי' ולטפחות וכי תאמרי אס כן למה נתלן בפלטריז היה להם להיות בבית הקבשיל מקום הטפחות והעברי' לזל לכך נתלן כאן כדי לייראם לעבדים ולטפחות טזיררוו בטמוןק ויהיה לך נחת רוח לאכול ולטקות ולטמוח כי בראתם המגלבים בפלטריז טחת יוסבת יתייראו ממך לעשות רבונך וזל תאכלי זתסתי ותטמחי בעבורה וזירות ישראלו' כך כיון טטמעני' פ' נבעים כתייראו אמר להם מטה אל תתייראו אלן למה אבל אתם לאכול ולטקות ולטמוח טלאומות העולם הם נבעים טל קמה כי מי הקטה להם נבעים ויטלס אותן נבעים כי הווא נמוק והולך לאין מרפא אבל אתם בית ישראל כטרואה הבה טאיכסם עושים רכונן מביא הנבעים למען תחרו בתטוב' וטוב ורפא לכם נמצאו הנבעים טבאים עליכסם הם לתכלית טוב לאכול ולטקות ולטמוח טאילן לא לקיתם ויהיית' עומרי' במררכ' הלא אתם האוכלים והטותים לחם רטע ויין חממים ולמעבדה תטכבון אבל מתוך הנבעים אתם חחרים בטטובה ותניו אוכלים וטותים וטמחים לאכול לטבעה ולמכסה עתיק ביז בעהז ובין בטעורה העתירה לעהב וכן אמ' רוד רבי' טכאונבי' לרטע' הנבעים הבאי' על הכסרי' הם נבעי מות רבי' ומרובי' אבל הבוטח בה' טהם ישראל אעפי' טהוכס במכאוב הנגע חסר יטובבנו לאותו מכאוב כי מתוכו יטוב אל הזטבורפא לן ועס זה יתבאר מש' ארס כי יהיה טלהיות ישראל קרוני' ארס אתם לכך כי יהיה בעור בטרו' אס באולי יהיה בעור בטרו' טחת הווא להזיירו' על חטאנו יהיה בעור בטרו' כי טטון וטמת' יטיב טהנגע אינו מבפנים ררך נקמה כטאר גויי הארץ אלל ויהיה בעור בטרו' בעור העליון לנגע בטביל העון טהיה לן נהפך לדרעת עד אשר יטוב ל הז' ורפא לן כי רובה האת יריאוי אלן ישראל טיעסו רכונן להטיב להם כרצונן עכ' וזט התנא במ' אבות עטה רכונן כרצונך כרי טיעס' רכונך כרצונן בטל רכונך מפני רכונן כדי טיבטל רכונן אחרים מפני רכונך' והכל'ער בטיאור המטכה טבא להזייר לחרס יעסה המכות מאהבה לשם יונרו ולא לשום פנייה אחרת כגון אתן טלע לזרקה כדי טיחיו בני אקרא בתורה כדי טיקראונו רבי' ואעפ' טנקרא כדיוק גמור ממ' איז זה רכונן יתברך הגמור כי רובה ה' כעמו טיעסו המטכה ומאמרה לטמה ולזה אמר עטה רכונן יתב' מאהבה כאילו אתה עוטה אותה מטכה מרצונך ומפךך הגמור טלכך חפץ באותה עטייה להייתן זיונו טל הקבה ורצונך לעשות רכונן ית' לפי טהעוטה המטכה בטביל פניי' הווא עוטה אותה טלא מרצונן כדי להטיב למביקטן אבל כטעוטה המטכה לטמה מאהבה לעשות רכונן יתב' כאילו הווא רכונך אז הבה יעטה רכונך בחפךך כרצונן טהקבה חפץ חסר ומרבה להטיב וכמה פעמים טואל הארס מהקבה רבר אחר טנרא' לן טהיא טובה לן ואחס ימאך לן רעה מאיתן דבר ולכך אמרו בירוסלמי טהמתפלל על חבורו יאמר ימלא ה' כל מטאליתיך לטובה לפי טאיז ארס ירע מה טהווא לטובתן ולזה אמר כאן

בקרוב בימי זמנם על כרות עין ולכרע טבאים הנבעים לכב פקט יטור ממני כי בזה רע טהו הכרע לא חרע ועל דבר לטון הרע טמבילי ירי דרעת אמ' מלטי בטת' וכו' ועל גטות הרוח טמביא את הנבעים אחר גבה עינים כו' עיני בטמני ארץ זה טכט לוי טהיו נאמטים להבה כרמת' מי' לה' אלי ויאספו לוי כל בני לוי ואעפי' טטבעו לוי היו יוטבי' בטמכף לסורר ממ' לטרת ולעבור עבודת כהונה לא מיתנה לכל טכט לוי לא לזרע אהרן טהווא נק' תמים כרכתוב תומיך ואוריך לאיט' חסידיך אטר כטיתו בטמה וכמו טביארתי בפ' חוקה בכסף נכא וזרע אהרן טהווא הולך בדרך תמים הווא יטרתני בעבורת הקרבנות ולא יטב בקרב ביתי עוטה רמיה טהם ישראל טנטתתפו בעגל ובזכות המטכף טנעטה לפני בקרים טנאמר והם הביאו אליו עוד נרב' בבקר בבקר נתרחקו הזבים ומזורפי' מעל בני יט' ואמית כל רטעי ארץ בדרעת מחון' למחנה ולא יבואו בקהל האלל המטכף כי חון' למחנה היה מטטבם וגם היו מטתלחים מעיר ה' רהיניו עירנות המקופות חומה בא' וירוטלס טהמ מטתלחים המזורפים ממנה וכל זה בטביל טנרבקו ישראל בהקבה בעטיות המטכף בזרות לפני בקרים זכו טיתרחקו מהם הנמאים ברכתיב ואתם הדבקים בה' אלהיכס חיים כולל' היום טהמזורע טטוב כמת והדבקים בה' כרתי' חיים ועס מה טאחזל טריחה האת ישראל לרונס נבעי' עי' טטאוו בעגל וקירב לאהרן לטרתן בקרבנו' על טהיה לבו תמי' לטמי' לכך אינו נותן טעס לטבח למה כזה ה' ברטואת הנבעי' טיובא אל הכהן ולא כזה להביאו אל הרופא והטעס הווא כי אהרן טהיה תמים מענין העגל ובחר ה' בו לטרתו הווא ירפא הנבעי' טמטכו טחמת מעטה העגל כרמת' ובזו' יקלו והווא על עוטי העגל ורמונו נבעי' ויובא אל הכהן טלא נתלכלך בעגל והווא טעס נכון לפי' ונזה נכא לביאור הכתוב שאמר ארס כי יהיה בעור בטרו' עיט' ילדקדק' כיון טסס ארס הווא טס החטיבות כרכתוב ארס אתם ודרטו' בט' הזוהר טנקרא בטס ארס אותם טהם רבקים בה' כרכתוב ואתם הדבקים בה' וזהו ארס אתם ועור נבאר כפל הענין כי יהיה בעור בטרו' ויהיה בעור בטרו' ועור מאי ויהיה טהווא לטון טמחה ולטמחה מה זו עוטה במקום נבעי' ורע' ולבאר ענין זה אזכיר' מחז' במדר' רבי' יארס כי יהיה בעור בטרו' הווא נכונן ללצי' טפטו מוכני' היו ללצי' רינים בננה טבעולס ארס רוכב על החמור פעמים טפורח עליו ומכהו ברס הכא נכונן ללצים טפטו' ומהלומות משל למטרונה טכנסה לתוך' פלטיץ טל מלך' כיון רחמת מכלבייא תלן רחלת אחר לה המלך אל תתייראו אלן לעבדים ולטפחות אבל את לאכול ולטקות ולטמוח כך כיון טטמעני' יט' פרטת נבעים כתייראו אמר להם מטה אל תתייראו אלן למה אבל אתם לאכול ולטקות ולטמוח טנאמר רבי' מכאובי' לרטע' והבוטח בה' חסרי' טובבנו' ויש לדקרק מה ענין יט לפני כתובים הללו שאמר הווא נכונן ללנינים' ועור מט' מוכני' ללצי' רינים טנהו המבואר בפטט הכתוב ומה חירטו' ועור נבאר מט' בננה טבעולס וכך בה' המטלים למה הזכרנו' ועור דקרק במשל המטרונא למה האריך לומר אבל את לאכול וכו' ועיק' טאס הנבעים לא היו אלל למה אכ' מה ענין יט לכהן להסגיר ולהחליט רחל לא איתיה אלל בישראל' ונל'עד טקרקו חזל מה טקרקתי בפסו' אומרו ארס ולא איט' ומאי כי יהיה והלל אר אשר בעו' בטרו' טחת כו' לזה הביאו פסו' נכונן ללצי' טהווא כפל היינו לצים היינו כסילי' היינו טפטו' והיינו מהלומו' וליעריבינהו נכונן ללצי' ולכסילים טפטוס ומהלומו' לזה דרטו נכונן מוכני' טמפטויה דקרא מטמע ככונים ונאותים הם השעטים ללצים כי לא נאווה וככונן להם כבוד כי אס השעטים

דרוש א לפרשת מצורע

עליונות שאמר אש אלהים נפלה מחשבתם אמר סוף וכו' וכו' לקשות וארום לא אצא פתח ואח"כ לקח לנו חכם להתגורר בו אף במצרים כן ויסגר לברד בעירם ומקניתם. להשיבם ואח"כ אף גפנם ותאנתם ובר' ואח"כ וידן כל כבוד בארצם ראיות לכל אנשים אף מחלוק וכליון בין בתחלה גנעה בחם בדת הדין כמסוגל ואח"כ וימותו גם שניהם ואף גנעים חבאים על האדם תחילה חם כאדם בכיתו חור בו מעון חליצה ואם לאו מעון נתיצה חרי. הם כאדם על בגדיו חור בו מעון חריסת ואם לאו מעון שריפת חרי חם כאדם על גופו חור בו ישהר ואם לאו בדר יסב *

מהיות

הפה והלשון פנה יותר להשגת שלימות האר' כי כל פה יורה והלשון תשבת ויסירו בדרמי ה'גם הלשון תהנה יומם ולילה בתורת ה' והיה זה שלום בכל איבריו של אדם מתוך לשונה של תורה כי יסור ה'גם כל חלי וכל מכה אשר יחטא האדם ואשם באמר מכל איבריו ומרפא לשון עץ חיים על כן נכסויו בכמה מקומות להתרחק מאר' מלשון הרע שהוא גורם מות ואבריו לעולם ושומה עמוקה פי זרות המספר בגנות אחרים זעום הישול פס והוא מ' דוד המלך עה מי האים החפץ חיים וכו' כבוד לשונך מרע כו' וכו' מות וחיים ביד לשון ולזה אמר דוד המלך עה אמרתי אשמרה דרכי מחטואו בלשוני ואח"כ ראה הלשון מחביבה מהקרבנות וכו' עיין בסוף נבחר פ' בו כי פס בארתי בונתם פ' וכמו דבריהם פס הכוונה למר ספמירת האדם בכל חלקי איבריו שלא יחטא ולא יכשל הוא בספמירת הלשון ואם אמרתי אשמרה דרכי שלא אחטא באחת מה' ובמה בלשוני רהיטו חס' לשוני עוסקת ברברי תורה אני נשמר מכל טאר איברי ואשמר לפי מחסום שלא אכשל בלשון הרע בעוזה הסע לנגדי שהוא זכאי סניקרא רעע כרסתיב כוסה רעע לבריק כוסה יזרה ליהפ' להפילו זה לא יעזבו בידיו ואכ בעור הרעע ההוא עומ' לנגדי צריך לעשות משמרת למשמרתי ולמים מחסום לפי פן אכשל בלשוני וכי תאמר סלהשמר מכשלת הלשון די בשמתי ולמה הוכרסתי לרבר בה רברי תורה בלשוני לז' חס כלמתי דמתי שלא לרבר כלל הנה החסיתי מטוב שהס רת כרסתי כי לקח טוב ודרסו בגמרא מכל שאכסר לו לשפוק בתורה ואינו עוסק הקבה מביא עליו יסודין מכוערין סאמר החסיתי מטוב וכאבי נכסר ונמצא כי בשתיקה חס לבי בקרבי ואם באתי להרבות רברי' בהג' תבער אש על כן עשיתי פס' ורברתי בלשוני רת' כי בזה אני נשמר מכל הדברים והוא מה שאמר קודם בלשוני אשמרה כל דרכי מחטואו והוא שלימות הגוף והנפש כי שומר פי ולשונו שומר מצרו' נפטו והנה מצינו כמה קסה לשון הרע מרואב הארומי סכטרר וככטרע על טרב' לשון הרע על אחימלך והסנהיים בנוב ובזה נבא לביאור המזמור בבוא רואב הארומי ויגר לשאול ויאמר לו בא רוד אל בית אחימלך. ויש לדרקק כפל' ויגר ויאמר ועוד למה הפסוק בניהם ויגר לשאול ויאמר לו והילל ויגר ויאמר לשאול. ובמ' אח"כ ויגר לשאול אמר ליה ואבר ליה אמר לו עשית רוד מלך בחיך איך נשאלים באורים ותומים אלא מלך ודוד הוא. נטל באורים ותומים כיון שאמר לו רואב הדבר הזה הכניס בו רוח קבא מנין עכ' שאלו אומ' לאחימלך בתק' לו להס ומרוב ולא ריך לאל שאלו לו באלהים לפיכך מות תמות אחימלך כיון שראה אחימלך סכניו על שאלו זועפות מיד ויעץ אחימלך את המלך ויאמר ומי בכל עברך כדוד נאמן וחתן המלך הוסי החילוני לשאול לו באלהים תלילה לי איך זה תתלה למוד אני להיות שואל לו אמר לו כל כך היית שואל לו ואין אתה מייב מיתה כיון שהוציא עליו איפוספוסין של מות מיד ויאמר המלך לרכיב

סיקסה רכוכך כרפונם על הבה מהו טוב גמור ולא כפי הסלה סמאלת סלפעי' איכה טובה אבל רכוכו של הבה הוא להטיב טוב במה שהוא טוב ואמר עוד בטל רכוכך להזהיר על מכות לא תקטמה שאם בא ליד עבירה אלא יאמר איני חפץ בעבירה זו ולכך איני עושה אותה ואי איפטי בבסר חזיר אלא יאמר אלפטי בבסר חזיר אלא שאבי סכסמים גזר עלי. וכפי זה דרשו בכתוב מכל אורח רע כל אחי רגלי למען אשמור רברך סהכוונה כי אפילו מהדברים הרעים סנפס הארס היא מנעיל ופולטתן לא ממנעתי מעשיתי' בסביל סהייתי סוכאס לא מפני כבוד שמך למען אשמור רברך' יחס בטל רכוכך הרבר סהוא ערב חליך ומתוק לחכך והוא רבר עבירה בטל רכוכך שלא לעשותי ממ' רכוכו יתברך סגזר בתורתו ויאסרו וכיון סרואה הבה סכטיל' רכוכ עמך וספכך אשר חפץ לכך באותו מעסה וכפית יכרך וסאלת רכוכך כדי לקיי' רכוכו ית' אז הבה מבטל רכוכ אחרים מפני רכוכך דהיינו סלפעי' מתקם האר' מהבה דבר א' שהוא יפה לו רעע לסאר בני אדם כגון הזורע ברביע' ראשונה ואינו כריך לגסמים ויש בני אדם סזרעו באפל' והס ברכים לגסמים אז הוא זרע באפיל' סכריך לגסמים וסאר בני אדם זרעו בבכיר סהגסמים קמים להס והקבה מבטל רכוכ האחרים כדי לעשות רכוכו וכ' חס הוא הולך ררך סהגסמים קמים לו ויש בני אדם הרבה בעיר סרזכים גסמי' הבה מבטל רכוכ אחרי' מפני רכוכך והוא במדה עבמה סבטל רכוכ' תאיתך סהתאוה לסאל' בסר חזיר אז לעשות אותה עביר' ובטל רכוכך מפני רכוכ סמים כן ה'יבטל רכוכ אחרים אעפי' שהס רבים והן אל כביר לא יחאס ממ' יבטל רכוכ מפני רכוכ. עוד ירבה עשה רכוכו סאעפי' סבטול העבירה אל יאמר אדם אי אפטי בבסר חזיר לא אפטי שאבי סכסמי' גזר עלי ממ' בעסמי' המכנה א' יאמר איני אנהב המכנה הזאת ובסביל אבי סכסמי' אעסה אותה לפי סהעיקר הוא לעבור את המאהבה ולאזהב את אשר יאהב ה' ולזה אמר עסה רכוכו כרכוכך ולא אמר עסה רכוכו מפני רכוכך למר עשה רכוכו ית' כאילו הוא רכוכ עמך סגס אתה חפץ באותו רבר כיון סהבה בחר בו כי בזה יעסה הקבה פאר רברים שהס רכוכך כגון אכילה וסתייה אעפי' שהס רברי הרס' שארס עושה אומס לרכוכו יעלה הבה עלך כאילו אתה עושה בזה רכוכו והוא ער בכל ררכיך רעהו לכיון למה ה' ולעברו והוא ייסר אורחותיך סאתה אהב' ויסן ועוסק בסחורה כפי רכוכך ומעלה עלך הקבה כאילו אתה עוסק בחפכי סמים כיון סכיוונת באכילתך היא להיות בריא וחזק בעשיית מכותיו ית' *

סדר מצורע דרוש א

מדרש רבת כו חבואו אל תארץ אשר אנכי נרנן לבס אתחזה ונחתי נגע צרעת בבית ארץ אתוחכם רכי חונאיבסם רבי יהושע בר אבין ורבי זכרי' חתניה דרבי לוי בשם רבי לוי אין בעל' הרחמים נוגע' בנפשות תחילה סמו אחת למד מאיוב סנאמר חבקר חיו תורשות כלמד סתרא' לו והכ' מעין של ע'הב סנאמר ונגס תורס בקוצר ותפול סבא ותקחם וכו' ואמלשת רק אני לבדי לחגיד לך אר' יודן כל סקום סנאמר רק סיעוש אף הוא מושבר ומולקה אר' יודן לבדי ער' לבדי לחגיד לך אף הוא כיון סאמר בסורתו מיר סח. עוד נח' בדבר ווח בא ויאמר בסדים סבוג' ראשיב' רשכ' האמר כיון שסעע איוב כך מיד התחיל כנייס חילותיו למלחמת חרו' כי אערוץ המון רבה וכו' סספסחות יחתיני אמר אומת בוית סנא' הן ארץ בסדים וח העס לא היה לא תיתח באה לא ליתן איבת'

דרוש א לפרשת מצורע

קבר

לרבים וכו' זה חבנר ועמסא ולא שמעו אמר לרואה מה אתה עומד הכית' בלמון הכס בחרב עמד והכה אותם וימת ביום ההוא פה איש ראה גבורה שהיתה בו שלא קימו אדם בעולם אלא הוא עכמו הרבץ ולא אלו בלבד אלא ואת מוב עיר הסכה' הבה לפי חרב ורוד כוונה מה תתהלל ברעה הגבורה

יש לדרקד' מהו זה שאמרו אמ' ליה ואבר ליה מאס הוא את עמסמו לזה אמר לו עשית דוד מלך בחייך אם כן מה צורך לכסול אמר ליה ואבר ליה אמ' לו עשית דוד כו' ועוד למה לא אמרו והגיד לו וסינו בלמון לומר ואבר ליה ועוד נבאר שאמר הכנים בו רוח קמאה מכין כי מה זו שאלה רזיל קרא הוא יועק מ' ולא דייק אלא טאול לו בלהים לפיכך מות תמות דאזמא אלא שכל תת לו לחס וחרב וטאול לו בלהי על שלשתן חרה אפו ומה גם אלא עפאוק מות תמות הוא לאחר תשובתו של אחימלך שאמר היום החילוני וכו' ובמדרש אמרו קוד' שא' טאול לפיכך מות תמות ואחס הביאו מה שאמר אחימלך ומי בכל עבדך ונדקדק עור מ' מיד ויען אחימלך מאי מיד ועוד מה שאמר למורד אמי להיות טאול לו סמאה מעלה עמ' באפו ואתא לכחמיה ומעבר ליה ו' ונלער . סכונת חזל לומר שדואב לא עפר כל המאורע רק קרי חרז ופדי חרז טאילו הגיד לו מ' אחימלך ויחדד לקראת דוד ויאמר לו מרוע אתה לברך ואת איש אתך ומה שהשיבו רוד המלך כוני דבר ויאמר אלי איש אל ידע מאומה ועתה מה יש תחת ידיך חמטה לחס תנה ביד וכן בענין חרב אמר לו כי היה דבר המלך כחוף וכל זה התנכלות גמורה לאחימלך שלא נתן לו לחס וחרב לא באמור לו כי בשלמות המלך היה הולך ורואה העלים כל אלו הדברים שיסבבהם כד זכות ולא אמ' לו לא בא רוד לא אחימלך ויטאל לו בה וצדיקה נתן לו ואת חרב גלית נתן לו מהוא יורה זיקים שמים ומות תהו אמר ליה מקפת הרברים ואבר ליה מלנאן גות אילכא שמתך מקפת הרברים הטובים ואמר לו דבריה הרעים עשית דוד מלך בחייך טאול באורים ותומי' עור אפער שאמר אבר ליה לטאול שמתך את מלכותו שלא תקום מעד עיניך זה עהרם לכוב עיר הכהנים ועל זה נהרב כמתזל כי אחזי הסבץ סקטרב לי הריגת הכהנים הלו בשים כתבת תשבץ תהו אבר לטאול שהכריתו מארץ חיים באמר' שאמר לו עשית דוד מלך בחייך וכו' אמר לו הדבר הזה מהוא מנע למלכות הכהנים בו רוח קמאה ולא חשע על מה שאמר לו צדיקה נתן לו וחרב נתן לו ולזה טאל בעל המאמר מנין טאל חרה אפו כי אם על הרבר הא' ולא על שלמת והוכיח טכן טאול ואמר לאחימלך בתתך לו לחס וחרב ולא דייק אלא טאול לו בלהים והענין הוא כי מנין ברברי דואב עם טאול הזכיר תחילה ויטאל לו בה ואתח' אמר צדיקה נתן וחרב נתן לו וכשב' טאול לרבר עם אחימלך החליף השטה ואמר בתתך לו לחס ואתח' אחר וטאול בלהים לרמונו טלא הקפיר כל כך על הראשונות תת לו לחס וחרב אלא אף זו עשה לטאול לו בלהים זו האחרונה קשה מכולם לפיכך מות תמות אחימלך והכונה שזכינו שלאמר כך כעבד עלי ומיתה כתוב ויאמר המלך מות תמות והלא בראשונה כתוב שמע נא בן אחיטוב וכשב' לבזור מיתה על אחימלך כתיב ויאמר המלך מות תמות וכו' ולמה קראו עכשו בשם מלך אלא להורות שכל עסקי המלוכה שטל באורים ותומי' לרוד שאין כשאלין אלא למלך לכך הקפי' ואת' לו מות תמות מיד ויען אחימלך את המלך בא לדרקדק עם זה דקדק אחר שהלל ויען אחימלך אלי מהו קודם כחמי' ויאמר טאול שמע נא בן אחיטוב וצדק לומר ויען א' אחימלך וע' שהפסיק בין ויען ובין ויאמר ויען אחימלך את המלך ויאמר וצריכין אנו לירע מזה ענה ומה את' ופוד כך ה'לל ויען ויאמר

אחימלך אמר' היא העני' טענה אחימלך טכסוף לטאול באורי' לאיש שהוה את המלך ויוטב עמו תמיד שהרי טלוחו של מלך כמותו וז' ויען אחימלך ומה היה העני' טענה פירט ואת את המלך שרוד הוא תמיד יוטב את המלך וכורך המלך והכבד' בו ומסאלים לו ויאמר לו ע' הלחם והחרב ומי בכל עבדך שרוד וחתן המלך ועד השאלה באלהים אילו מעולם לא טאל ועכשו טאל היה מקו' לקפידתך שהיה לי לדרקדק מה יום מיתו' ולירע שבטביל מהו בורח ממך תחיל' למרוד ולטאול בלהים ממלך אבל מעולם בעורמ' יוטב אכלך בטלוס ומסור הייתי כטאל לו מדר היותו את המלך יוטב תמיד וגם עתה חטבתי כימים הראשונים הוא יוטב את המלך וז' כי לא ידע עבדך בכל זאת רבר קטון או גרול שהיה בורח מהמלך וחטבתי טעולם כמנהגו נוהג . ויאמר המלך מות תמות אחימלך כיון שרבר זה כונע אל המלך ולא רבו חבנר ועמסה להרב' ורואה הרב אותם ועליו אמר דוד מה תתהלל ברעה יגבור להרוב פה כפס' ביום אחד ולא ירעת שחסר אל כל היום טכונה שאין לרוד טיים ביים אחר ויע' לי להרחיב עוד בבואר הכתובים שאמר טאול לעבדיו וגם לכולכם יתן בן ישי טלומר לו הנח מיהיה אפער לבן ישי מיתן לכולכם טרות וזכרמים היתכן טלכולכם ישים טרי אלפי' זה אי אפער וכיון טכן למה ברת' בי כי קשרתם עלי כולכם ואין גולה את אזני בטביל טראיתם טכרת טלוס בני עם בן ישי ולכך קשרת' כלי כיון טבני מתרב' בו ברוד וגם אתם טמיהו אבל מכל מקום חמבי עליכם טאין חולה עלי ואם בני כרת ברית עמו אמי לא כרתי ברית עמו והיה לכם להיות מכלים עלי כי הקי' בני את עבדיו עלי לאורג כיום הזה טבוים הזה טעורכמי' אין סח לבני למנו' ארס אח' אורב עלי וכזמן שהיה הוא הטלוט והמלך יעשה מה טירפה אבל לא בעורמי מי כיום הזה ויען דואב ראיתי את בן ישי כו' הרחיב טלוט לרבר טרה בטני בחינות' הא' טטאל לו באורים במלך שאין כשאלים אלא למלך וז' ויטאל לו בה ועוד אחרת עשה להחזיק ביד המורד כך טנתן לו לחס וחרב וטאול הקפי' על האמת אטר טאל באלהים אפפי' טלא היה נתן לו לחס וחרב ולכך בטבא אחימלך אמ' לו למה קשרתם עלי אתה ובן ישי טפקוליסכ' בענין המלוכ ומ' לא התחיל לו בענין טאול לו באלהים לפי שאפער שאעפי' שאין כשאלים אלא למלך לא יהיה חייב מיתה הנטאל למי טחינו מלך כי עבר על אין כטלי' לא למלך ואינו חייב מיתה או טמא דוד כורך הכבור היה בו וכטאלי' לו כי מלחמות' הוא נלחם לכך פתח תחלה במרד טנתן לחס וחרב למורד בו ואעפי' טעיקר קפידתו לא היתה כל זה אלא על טעמא' מלך להיות טט' לו מ' כד' לחייבו מיתה לאחימלך מכאו ברבר הזה טתמורד במלכות' חייב מיתה והביא ראיה לרבר שהיה רוד מורד במלכות' מטאול לו בלהי' לקום עלי לאורב כיום הזה כי בודאי לא היה לו רבר לרוד לטאול באורים אלא לראות אם יכלית בהלחמו עם טאול לקום עליו לאורב הרי ברוד הרבר מהוא מורד מכח טאלתו ואתה החזקת בידו לתת לו לחס וצדק בוראי סנתחייבת מיתה ויען אחימלך על סתיהם על השאלה טטאל באלהים לרוד אמר את המלך טלומר זה האיש הולך תמיד את המלך ויע' למלך ולכבד' כורך בו באופן שאי' לי עון כל טטאלתי לו באורים ועל מה סנתתי לו חרב והלחם כי חטבת אותנו למורד מי בכל עבדך כתר נאמך ונתתי לחס לנאמך ולא למורד ועל מה טהכרחת מהוא מורד מכח השאלה טכא לטאול באלהי' כיום הזה ורבת בדעתך טכך היתה טאלתו אם יקום ע' לאורב ויכלית ל'א וכי היום החילוני לטאול טאילו לא טאלתי לו אלא היום הזק טהוא במסתר פנים ממך היה אפער למסרו בכך אבל למוד

דרוש א לפרשת מצורע

לסוֹכך לטוֹן רמיה סהראי פנים שאתה חולה על סאול ורמיה
בפך לחטוב הוות עלינו ואפסי שלפי ההראות היתה בוונתך
לטוב עס סאול על האמת אהבת רע מטוב כי עון גדול גרמת
לג' לסאול ושמור היה העון הזה ער' אחר מיתתו שאמר הקב"ה
לסאול ואל בית הדמי וגבל עליו אשילו דס הנבעוני סהרגו
בנוב עם הכהנים וסקר דברת ססאל לי באלהים ולא מצינו
ססאל לזיהן אמת שבמאמר ררסו חזל שאמר למוד אני להיות
טואל אבל בכתובים לא כתפרט ססאל לו באלהים וכעני זה
יבא מ"ס אחימלך היום החילוני לסאול חלילה לי כפשוטו סה'ג'
בתמיהא היתכן סהיום החילוני לסאול לו מה שלא עשיתי ער'
עכשו חלילה לי כי לא סאלתי לו באלהים וסקר רברו עליו ז"ס
סקר מרבר דרק סלה ולרעת המדרט ססובר סטג לו באורים
נרמז בכתובים באומרו הכה חרב גלית לוטה בסמלה אחרי
האפור וררסו חזל אחרי ססאל לו באפור וכפי פשוטו יס לומר
כמו סכתבתי • או יאמר הוות תחטוב לסוֹכך ב' הוות א' לרוד
וא לסאול סמתוך הריגת הכהנים נהרג סאול כדכתיב כי
אחזי הסבץ וררסו חזל על הכהונה זהו תער מלוטט סחוקך
בשתי שיות סהרג גם כן לעצמו סטרר דואב על עון זה הדי
ויהי סהיה כתער מלוטט מכל הדרדין וגם לרוד הגיע ארס הלסון
הרע סכרת זרעו טל רוד ולא כשתייר זולתי יואש ססס שלא
כשתייר מבית אחימלך זולת אביהר • עוד ירסס אהבת רע
מטוב סרור עסה טוב' עס דואב סהורה על סגגתו אשר חטא
להורות סלחס הפני' אפייתו רוחה הסבת רודר אמ' לו עריכתג
רומה הסבת דכתיב ביום הסבת יערכנו ואיך אפייתו רומה
הסבת וכיון עלימרו דבר אחר מהתורה חייב לנהוג בו כבוד
ואהבה ול"א אהבת רע לנמלני מטוב תחת טובה סעשיתי
עמך להאיר עיך להסיבך מטעותך וגם עכשו סעי' בהיותך
ממרה על הסנהדרין סאמרו סנסאלים למי סהכבוד כורך בג'
ואיך אחימלך חייב מיתה ואתה חלקת עליהם סאיך כסלי' לא
למלך בלבד באופן כי אהבת רברי סקר להורו בתור' הוראות
טל סקר מדבר דרק סלה • עוד ירמז כי כסהרג דוד לגלג'
וכתקנא בו סאול ואמר בן מי זה הנער אי מפרץ אתי והמלך
פורץ לעשות דרך מלכא הני ואי מזרח קא אתי חטיבא לי הני
ואמר דואב ער שאתה חוקר אס הוא ראוי למלוכה תחקור אס
ראוי לבא בקהל סהוא מרות המואביה כנז' סס ומתוך סבא
לחקור על דיך מואב ולא מואבית סכס סאול החקיר' ראטונה
סרצה לירע אי מפרץ קאתי ומלכא הני ואיך דואב גרס לרוד
טובה זו לזה אמר אהבת רע מטוב באותו ענין היתה כמתך
לומר שיחקרו אס ראוי לבא בקהל לסיבת רע כרי לרחק את
דוד ולא היתה לתכלית טוב כרי ססיח' דעת סאול מחקיר' אי
מפרץ אתי או מזרח ואמר סקר מרבר דרק סלה טעת לעשו'
לה' ולרבר סקר מפני השלוס ויותר חטוב לפניו יתברך מרבר
דק אף לא סלה להיות דבר סקר סלה כי לפעמי מותר לטמת
מפני השלוס מפני כורך הסעה אבל לא לעולמים סלה אהבת
כל רברי בלע ירצה סרואב הוא סטהעה לסאול בענין אגב
דכתיב ויחמול סאול ואגב על העס ואח"ל זה דואב ועשו' להיו'
כרי' הרב' ומפני כך מצינו סנקרע מלכו' סאול וקרע המלכותו
וגם עתה יעשו להרוג כוב עיר הכהנים ולהרטיע הרבה ז"ס
אהבת כל דברי בלע הסחתה ומה סאמרת לסאול להיו' דריק
הרבה היו רברי מרמה וראיה לרבר סעכשו חזרת לענו
להרטיע הרבה ולהרוג כוב עיר הכהנים על לא חמס כפסס
גם בזה רמז טאהב רואב להכרית ג'כ זרע רוד כי בהכרית את
כל הכהנים כגוד כליה על זרע רוד סהיה גרמה וראיה לזה
סנשתייר עס לא אחימלך בן א' כך כשתי' לרוד בן אחר זה מאש
כשעתליה

אני לסאול לו כמה פעמי' אחר' בזמן שהוא יושב עמך בטלום
ומיסור ולא היה מקום לתסור אותנו בימים ההם סהיה סואל
באלהי' אס יקום כגברך לאויב ויכליח וכך היה גם כן בפעם
הזאת וכיון שטמע סאול מפיו סהיה למוד כפעס בפעס לסאול
לו תמיד אז הסיף חרונו סוו הוראת מלכותו סאת כסליס אלא
למלך וכיון ססכית וסלסת ברבר זה אפסי סהיא אזהר' בעלמ'
איך כסאלים אלא למלך ואיך לחייב עליו מיתה מ' סוכה ברב'
חייב מיתה כדתנן מי' שלקה וסנה בר' מכניסין אותו לכפה
ער סכריסו מתברעת ולזה אמר מות תמות בלסון כפול על
פעמים הרבה טסאלת לו חייב מיתה על כל פעס וואח' המלך
לרצה הס אכבר ועמסא הנכבי' עליו ורצה סהס נכבי' לחלוק
עליו ברין ואומרים סאינו חייב מיתה סנסאלים למי סהכבוד
כורך בו וכיון סרחה סמחוקי' בסברהס וככביס עליו לבטל
סברתו אמר להס סובו וסכבו בבתי ריכיס לרעת רין אמת
והמיתו כהני ה' ואפסי' שלא סאלו באלהים סאר הכהנים ולא
חטאו מ' הס חייבים מיתה מר סמורדים בי להחזיק ביד
רוד המורר בי סידעו כי בורח הוא ולא גלו את אזני ולא אבו
לסלוח ירס ולא באבמלך' ולא בסאר הכהנים כי איך להחזיק'
במורדים ע' ע' עד אחר רואב • ויאמר המלך לרואב כיון סאתה
היורע ומיער במררס סוב ופגע בס ויסוב על הסנהדרין ולא
סמע להוראתס סהיה ממרא בר' • ויפגע הוא בכהנים הוא
דייקא שלא היה ארס סובר כסברתו אלא הוא בסברתו הרגס
ומה סאמרו במדרט אמר סאול לרואב הכיתס בלסון הכס
בחרב הכוונ' לומר טלסון הרע קסה מע' וגע וע' לפי סכתו'
בו גדולות ולכך אמר לו סאול כיון סהכיתס בלסון סהו' קסה
מג' עבירות ער וגע וע' הכס בחרב סאיך בו זולת סד' בלבד
וימת ביום ההוא פה איס מנין פה סהוא לטון הרע' סכפה •
וגחזור אל הענין ויגר לסאול אגד ליה לרמוז מה סהעלים
ממנו בספור המעסה מקצתו שלא אמר כל המעסה
כמו סהי' סחקר אחימלך לרוד ואח' לו סהו' הולך בסליחו' המלך
ולא סיפר מזה כלל רך אמר לו בא רוד ל בית אחימלך כהולך
לאהוב כאמץ עתו' • והרב מה"ס אלמיק' זל פי' ויאמר לו בא
רוד אל בית אחימלך סרואב היה כעצר לפני ה' במסכן וסס
רבר עס רוד והוא הסיף סלאחר סדבר בפניו במסכן הוליכו
אחימלך לרוד לביתו ובא רוד אל בית אחימלך ואיך זה אלא
להתייעץ בבית בייחור עכ' מה תתהלל ברעה הגבור ירצה
סנהכביא אמר ל יתהלל חכס בחכמתו והגבו בבגורתו והעמי'
בעשרו כי אס בזאת יתהלל המתהלל הסכל וידע אותי כי אני
ה' עוטה חסר מפטט וכדקה בארץ וכנ' סהכוונה לומר סבאלו
הג' רברים לא יתהלל הארס כיון סהס מאתו יתב' ואס בזאת
יתהלל המתהלל סירצה להתהלל באלו השלטה רברים עכמן
הוא בהיותו מטכיל וידע אותי סמרומי הס לעס' חסר מפטט
וכדקה ויהלך הארס בררכי לעסו' גם הוא חסר מפטט וכדקה
הס סגבורותיו וחכמה טל ארס להדמות ליוצרו ולזה אמר
דוד מה תתהלל הגבור ברעה ערבר' לטון הרע והרג' לכהנים
כי זו היא גבורה רעה כיון סריחקת מדרכי ה' ובמקום עשות
חסר פעית רעה כי ררכי ה' חסר אל כל היום • וחזל ררסו וכי
אס לא היה נותן לי אחימלך פרוסה לא היה אח' מישראל נותן
לי פרוסה הרי ישראל מצווים הס לעשות חסר • ד"א ארס
העוסק בחסר אל כל היום זו תורה ותורת חסר על לטונה
וכוונתס לדרט ארס גבור בתורה כמוך סאתה עוסק בתורת
חסר כל היום מה תההלל ברעה כי התורה נקראת לקח טוב •
וכי תאמר שלא נתכוונת אלא להיו' חולה על סאול ארויך הכה
ראיתי כי הוות תחטוב לסוֹכך ב' הוות אח' עלי ואח' על אחימלך
כיון סהעלמת קצת הדברים וכתער מלוטט וחרב חרה הוא

דרוש א לפרשת מצורע

קבה

כשעלתה אברהם כל זרעה ממלכה וחזל אלמלא לא נשתתיר
 בן אחד לחימלך זה אביתר לא נשתתיר לרוד ח' וסרירי ופליט
 והתם אשתתיר אביתר והבא אשתתיר יואם ובוה אכי מבהר
 מ' רוד לאביתר טבה אחי אל תירא כי אשר יבקם את נפטי
 יבקם את נפטי בי מטמ' אתה עמדי וקסה רהילל כי מטמרת
 אחי לך או עמך אמנם אמר רוד לא ביתר מלתא בטעמא טבה
 אחי ל תירא כי אחי כריך לטמך כנפטי לפי שבסיתך יסאר
 ל' טארית וחילו אתה מת לא יהיה עוד סרירי ופליט ח' ונמצא
 כי אשר יבקם נפטי הוא מבקם נפטי טלא לסמאר ל' טארית
 בארץ ואם כן מטמ' אתה עמדי שאתה שומר אחי זרעי וכיון
 סכן כל מעיני בך אל תירא כי לא יגע בך רע . ונחזור לענין
 טאמר אהבת כל דברי בלע להסמית זרעי במיתת הבהים
 מתוך לטון מרמה סלך גם אל יתכך בעונם הלמון הרע שהוא
 גרעת דכתיב ביה ונתן את הבית גב אל יתכך לכנס ויסחך
 מאהל מהמררשות טיטבחך התורה וטרפך מארץ חיים סלה
 כיון טאין בידך תורה להגין עליך ויראלו רבים ויראו טיחטבו
 סרואב איס תמיס הוא ויחמרו אם לנפטי רכנו כך ואחכ ירעו
 מעשיו ועליו יסחקו כי הנה הגבר לא יסיס אהיס מעשו והיה
 בוטח בעשמו יעו ויתחזק עליו הוותו בחזק ועו גרול ואל
 תדיכוי למוסר רץ טאין כאן מוסר רץ על חבירו טהוא כענפ
 כי אף זה חבירו טקול כמוני כי הוא בוטח בעשמו ואכי כזית
 רענן טכל הטכה הוא רענן כך אחי ייסב תמיד בבית אלהים
 ובטחוני בחסר אלהים עולם ועדי עוד ירצה ואכי כזית רענן
 למר טאעפי טגם רוד כטרפ וחדשים והוא קללו לרואב גם
 אל יתכך על הכרעת אמר ואכי כזית רענן בבית אהי כי חאב
 ככטרע וטכח תלמודו אבל אחי כזית רענן בבית אלהים טלא
 זו רוד מהיות עוסק בתורה בימי כרעתו אלא שפירטו ממנו
 הסנהדרין וכיון טלא זה ממני התורה בטחתי טככות התורה
 תעמד לי כי בטחתי בחסר אלהים ואורך לעלא על היסורין
 כי עשית וקאה סמך כי טוב יבא לי מתוך היסורין בהיותי
 בעהב גדר חסידך כי מה רב טובך אשר כפנת ליריאיך ובוה
 חבאר מ' רוד אל ה בכרתה לי לפי טכתוב בנגעים כנגע נר'
 לי בבית טהכונה טהיה מתוודה כי בטבילי ובעוני נר' הנגע
 בבית וכאן אמר רוד בכרת' לי ויחמרו חזל על סומ' פיו ולסומו
 סומר מצרות נפסו סומר מצרעת נפסו טהנגעים הם נקראים
 צרה ואמר בכרתה הם הנגעים טהם הנגעי טבאו לי בטבילי
 קראתי ויענני כמו טכתוב באלטא ביתא טהתפלל רוד אל ה'
 ויאר ידעתי ה' כי בך מטפטיך להיות טחטא רוד בעון בת
 טבע ועל ג' באים הנגעים ואמונה עניתי בניגע הכרעת כי
 באמונה עשה עמי ואכי תפלתו אל ה' יהי נא חסרך לנחמני
 כאמרתך לעבדך כמו טהבטחתי באמרתך לעבדך אחי
 אהיה לו לאב והוא יהי לי לבן אשר בהענותו והוכחתינו בטבט
 אנטי ובנגעי בני אדם וחסר לא יסור ממנו כו' הרי טהבטיחו
 הקבה טלאחר הנגעים ימסוך לו חסרו ולכך יהיה נא חסרך
 לנחמני אחר הנגעים יבואו רחמיך ואחיה כי מצורע הוא
 חסוב כמת כי תורתך טעשועי ובזכות התורה טהיה עץ חיים
 אחיה מצרעתי ובוה יבוסו זדים זה רואב וסיעתו טרברו עלי
 לטון הרע בראותם כי על עון ג' לקיתי בנגעים ירעו רכס'
 המדברים לטון הרע טהוא מ' ע' וסר' טעתי' ללקו'
 בצרפת ויבוסו זדים כי סקר ענותוני בלמון הרע ויהיו כמוני
 ברעה בלקיות הנגעים ולא יהיו כמוני בטובה טהרי אחי עם
 טהייתי מנוגע אטיח בפקודיך ויטובו לי יריאיך להתחבר עמי
 אחר זמן טנתרפאתי מאת ה' אבל דואב וסיעתו נסכח תלמוד'
 כמחז' טאמר לו הקב' מתורתו אתה מורד עלי אחי מוצאה
 ממסך טאמר חיל בלע ויקיאו טהיה טונה לתלמידיו והיו

סופנים ממנו והיה טוכח ראסון ראסון כיון סראו תלמידיו
 טמטמא הטהור ומטהר הטמא נתנו חבלים ברגליו ונדרוהו
 הרי טלא סבו אליו תלמידיו חבל רוד יטובו לי יריאיך או יאמ'
 יבוסו זדים כי סקר עניתי לומר אף יטועתה לו באלהי סלה
 לפי טגם בימי הכרעת לא בטלתי התור' ואכי אטיח בפקודיך
 הן אחת כי פירטו ממני הסנהדרין חבל אחי אטיח בפקודיך
 ומעת' יטובו לי יריאיך טהם הסנהדרין ויהי לבי תמי' בחוקיך
 בלימוד הסנהדרין ול'א בכרתה לי קראתי ויענני וכבר ענני
 כרתיב ויהי טרם יקראו ואכי אענה ואעפי' טלא הקרמתי
 תפילה לברה כרתיב היערך טועך לא בכר אלא בכרתה לי
 קראתי ומ' ויענני מקודם לכן ויהתפלל רוד טיכילהו המטפת
 סקר ולטון רמייה טלא יסאל בעון זה לפי טאעפי' טעכט' הוא
 גם כן נגעים כמופונם הצריות וכבר לקה בו רוד ממ' אמר
 הכילה נפטי טלא אכטל בעון טפת סקר ולטון רמייה טהוא
 לטון הרע המרמה לכבי ארס לטמוע מזה כאילו הוא אהובו
 לזה אמר רוד וכי מה יס בין נגעים טל ג' לנגעים טל לטון
 הרע טאתה מתפלל בייחוד על לטון הרע הכילה נפסו מלמון
 רמייה מה יתן לך ומה עונם יסוף על ג' טגם הוא עכסו נגעי'
 ל'א אחי גבור טכונים טלמון הרע הוא הורג כחך לזולתו וגם
 הוא נהרג טיס בו גחלי רתמים טהא:חזן הוא נכוה והוא רמז
 טיס בו עונם עה' וגם לכהב ליכוות בגחלי רתמים בגיהנם
 והנני נכוה באש לטון הרע טאמר:ואב עלי כי היה טאלו רורפו
 והזכרך לכאת לח' עם אכיס מלך נת וטס אויה לי מתוך לטון
 הרע טל רואב כי גרתי משך טכנתי עם אהלי קרר וכל זה גרס
 לי רואב בלסון הרע והיה אוהבי כי רבת טכנה לה נפטי עם
 רואב טנוכ' טלס ואכי טלוס עמו וכי אדבר לו ענין ההודאה
 טטעה באשפית להם הפנים ולא היתה לפניי מחלוקת אלא
 אחי טלוס וכי ארבר לורברי קוטי בגין הדין טטעה היתה
 הכוונה לטס טמים וטלוס והמה חטבוה למלחמה יוכינן טעונם
 לטון הרע ככ קטה הכיל נפטי מטפת סקר וכ' מצינו טכתיי'
 הכרעת על לטון הרע כרתיב זאת תהיה תורת המצורע
 המוציא עם רע' ונבא לביאור המאמר . ויהי לך דקדק בו
 מה הוקסה לחזל בפסוק זה . ועך טהרי מצינו טכתוב אחר
 וקדם כרתי ודרטו חזל אחר למעשים וקדם לנעשטי במבול
 רכתיב אחמה מארס ואחכ בהמה הרי טנגע בפסו תחלה .
 ועך כטבא ללמור מאינו סקורס מתו הבלן והבק ואחכ לקה
 בגופו למה הזכיר כאן טהטעימו טגה מעין עהב כי זו אינה
 ענין לדרטתינו ובענין הבלח איוב טכתוב מעשה ירו' בירכ'
 טכל הנוטל פרטה מאיוב מתברך טס ראו לרוע טהטעימו
 הקבה מעין עהב טכ ונגש חורס בקורר וכ' נבאר מט לברי
 על לברי להגיר לך טהם רברים בלי טוס הבהי . ועך בענין
 כסדים טאמר איוב ובח טספמות והתחיל מגי' טילוקתו עד
 טטמפ אט אלהים והרי קודם בטורת כסדים טמו ג' ראטיס
 באהלו בטור' אש אלהי נפלה ואכ מהו זה סחרד וערך מלחמה
 כיון סירע טמאת ה' היתה זאת ועור היכ' נרמו בפסוק זה אט
 אלהים נפלה ולכך וארוס לא אכא פתח . ועך במחלון וכליון
 מכל' לרוע וימותו: סירדו מנכסיהם ודלמא כפסטי' וימותו גם
 טניהם כמו טמת אביהם אל מלך . ועך לרדעת חזל טאין
 בעל הרחמים כנג' בפסו תחילה ולכך ירדו מנכסיהם מחלון
 וכליון תחלה ואחכ מתו והלא גם לאביהם הוקן חלימלך היה
 לפנות כן ולמה נגע הבה' בנפס חלימלך בתחילה ולא נגע
 בממון תחיל' כמו טעפ' עם בניו ועך בענין הנגעי' טאחזל טהיו
 הנגעי' באי' תחיל' על הבתים ואחכ על הבגדי' ואחכ על האדם
 והרי בסדר התור' כתו' תחיל' טנגעי' ארס ואחכ נגעי' בגדי'ס
 ואחכ נגעי' בתים וכפי דרך חזל מוחלפת הטיטה והיה לו
 להקדים

דרוש א לפרשת מצורע

ומולקה ועוד דרש ר' יודן מלברי שהיא מיותר מהכונה לומר על לברי והלמר של לברי הוא כמו שבביל או על והכי קאמר ואמלטה רק אזי ואילו הייתי עמם לא נמלטתי לא על שהייתי לברי מופלג מהנערים לכך נכלתי וזהו ואמלטה על המתי לברי כפר מהנערים ומש להגיד לך הוא לומר שכיון שאמר בשורתו מיד מת ויש לתת סמך לזה שאמר אח"כ עוד זה מדב' לומר בעוד שהיה אומר זה הדבר היה מדבר ולא יותר כי מיד היה מת וכך אמר אח"כ עוד זה מדבר פהא יותר מבוא' לדרוש עוד זה הדבר היה מדבר ואח"כ מיד מת ויאמר כשרים סמו ג' ראשים כל שבבשורה הראשונה של ותפול שבא החיל לערוך ולבנים חיילותיו וזש כי אפרוץ המון ובשבא השליח הסני ואמר אם אלהים ונרמז כאן במלת רבה שרשו חזל ברור המבול שדרונו באש מג' דרבה רבה כתיב הכא כי רבה רעת האדם וכתיב בהם צעקת סרום ועמורה כי רבה הרי שדרונו באש וא"כ גם כן נרמז כאן אש כי אפרוץ המון שבא אבל בהיות כי אש אלהים נפלה מן השמים שהיא רבה אז בשמעה שליטת של בוז משפחות שהם כשרים עם בזוי שמי הוא זה לתת אימה עלי ומתוך מה שראיתי אש אלהים אפילו עמו לא אבא שתח להלחם עם בוז משפחו וארום ואח"כ נגע בגופו ויקח לו חרס וכך אהיה מוצא במחלון וכליון דקדוקו בכתו פה"ל וימותו מחלון וכליון או יאמר וימותו גם מחלון וכליון מאי גם סניה' לכך דרשו וימותו מלשון עוני שירדו מכסיהם שקרוי מתיים גם אח"כ סניה' מחלון וכליון מתו מיתה בידי שמים ומה שלא עשה כן לאביהם אלימלך הוא שבאות' טעה לא היה עם מרת רחמים כמח"ל ושם האיש וכו' בקש הקב"ה להסתירו וילך איש וכו' באה מרת הדין ואמר למה אתה מסתירו שם האיש אלימלך ואם כן כיון שמרת הדין היתה מקטרגת אין עם רחמי להגיד כי דוקא בעל הרחמים הוא אינו נוגע בגפשות תחלה אבל בכינוי שבעל הרחמים תלה הנזרה להם עד עשר פנים דכתיב וישבו עם כעשר פנים לכך בעל הרחמים אינו נוגע בגפשות תחילה ועוד יש לתת טעם שבאלימלך היו ב' חטאות א' שהיב לבן של ישראל ויבא לח' וגם שהיה רעבון של תורה ולא מיחה בש לכך גדלה אשמתי ליגע בו תחלה אבל בכיון אין בידם רק עון ח' ולכן ניהג ברחמים שלא לנגוע בגפשות תחלה וכך כנעני היו באים על ביתו כל דקדוק מתוך דברי חז"ל סמלבר שהיה הנגע בו בתחילה על הבית גם בכל א' מהם היו כוהני' ברחמים שמתחילה היה הנגע בקירו הבית ואם חזר בו היה מספיק בחליפת האבני' ואם לאו היה נותן הבית וגם בבגד היה בתחילה ברחמים אם חזר בו היה די בכיבוש ואם לאו היה שורפו וגם בגוף האדם היה בו בתחיל' בעוד הבשר ואם לא חזר בו היה נכנס לפנים והיה מוחלט ולזה כיון הכתו' אדם כי יהיה בעור בשרו מצר שלימות שם אדם היה יהיה בעור בשרו והיה בעור בשרו והיה לטון שמחה כיון שאין הנגע כי אש בעור הבשר בלבד וכך זה יורה רחמנותו ית'.

סדר אחרי מות דרוש א

מדרש רבה איש איש מבית ישראל אשר ישחטי רבי לעזר שאל לרבי הנינא מהו דין דכתיב שחוט שאלתי מאחך שוא ודבר בוב הרחק ממני ריש ועושר אל חתך ר' הטרופני ר' אחס הוקי פן אשבע וכחשתי ואמרחי מי ח' ופן אורש וננכחי וחפשתי שם אלהי אינו חסד קשה הראשונה או חסניא אל מצינו שויתר הקב"ה על ע' ולא יותר על חילול ח' ומנן שויתר חב"ה על ע' שנאמר ואחס בית יש' איש גיר' ור' עינו לכו עבודו וכתיב ואת שם קדושי לאר' לחללו עוד והיו יש' מקריבין

להקדים תחילה פ' נעמי בתים וננשי בגדים ובאחרונה יזכיר נעמי אדם י ובספר סוף נבחר דקדוקי בענין זה בס' מצורע עיי' ס' ונלמד שרקדוקו חזל מש כי תבואו אל הארץ ונתתי נגע ברעת וכי מה זו בשורה לישראל ור' רש"י שהיא בשורה למצוא מטמוניות שטמנו אמורי' והבה הבטיח לישראל לבא לארץ טובה בתים מלאים כל טוב לכך בשר' הבה שיתן נגע בביתם ובנפול מגדלים בהריסתן ימצאו כל הון יקר' ובמדרש זה לא נחה דעתם בדרשה זו לפי שאם כן אין לתלות הנגע על הבתים בעון האדם ולא יחזרו בתשובה ועוד שלחחר בתשובה מהרה היה מסת'ק הנגע מהרה ואינו כותבו ואם כן האדם הנדוק שחזר בתשובה מהרה לא היה זוכה למצוא המטמון והרשע שלא שב עד המכה ונתן הבית היה מוצא שלל רב לכך דרשו חז"ל כאן דרשה אחרת לבאר בשור' הכתו' שאין בעל הרחמים נוגע בגפשות תחילה וכיון שכן בשורה טובה היא לישראל שבבואם אל ארץ כנען סהיו להם בתים אז ונתתי נגע ברעת בבית ארץ אחוזת' ולא חתן הנגע בגופו של אדם תחילה אלא אחרת בס' כנעני הבי' ואם לא חזר הם באים על בדריו ואם לאו באים על גופו ואף על פי שבתורה כתיב תחילה פ' נעמי אדם הוא להיותה אז במדבר ולא היו להם בתים לשבת לכך לא היו הנגעים באים כי אם על הגוף כי גם בגדים לא היו להם שהענין היה מנהג דכתי' שמלתך לא בלתי מעליך ולא היה שם כבוד בגדי' עד שכתבו לארץ ובכיוצא בזה כתבתי בספר סוף נבחר עם ואמר אין בעל הרחמים נוגע ברקדוק אין בעל הרחמים ולא אמר אין הבה נוגע בגפשות לרמוז שאעפ"י שבמבול ממוחו תחיל' נפשו האדם ואח"כ כל הבהמות והנכסים הוא להיות כי שם נדונו במרת הדין שכן תמצא כתוב בכל אותנו ענין שם אלהי' ויאמר אלהים אל כח ולא היו עם רחמי' כלל ומה גם כי בשעת אברן עולם יותר טוב היה לו לאדם שמחה בעוד היצת לפניו כל מחמדי עולם ולא חסר לו מזומה בעולמו אפילו טעה אחת כי מטעם זה אה"ל ברעת בראו לאדם אחר כל המעשי כרי שמיר בביראותו היה מוכן לפניו כל צרכי מזונותיו וכך בשעת המבול אילו נמחו תחילה הבהמות והמטלטלים היה האדם חסר מצרכיו טעה אחת לכך ממוחו הגפשות בטעה שהיו כל צרכיו לפניו והביא ראיה מאיוב טהיית הבה' ברחמים עמו לא נגע בגפשות תחילה וראיה לדרב שאפילו בשעת פורענו' של איוב היה ברחמים שהרי באותה טעה שבאו ליקח הבקר וכתיב הבקר היו חורשות והאיתונות רעות על יריהם ובוראי כי הן רחמים פשוטים להיות בזממים הזרעים תכף לחרישה והוא מעין עה"ב ונגם חורש בקוצר ואמר מעין עה"ב לפי שלעתיד הוא גם גידול מתה כי יגם חורש בקוצר התבואה וכאן באיוב לא יצאה התבואה כרי להקצר אבל ממה הזרע והאיתונות רוע' וכך זה הודאה של רחמים ולפיכך לא נגע בגפשות תחלה וזש חז"ל על ה' אתן וה' לקח כיון שנתן ברחמי' נתן וכשלקח ברחמי' לקח שהיא ענין הרחמים בלקיחת תחילה הבהמות ואח"כ הבנים ואח"כ לקה בגופו וגם היתה טעת רחמים שהטעמים מעין עה"ב להיות הבקר חורשות ומיר האיתונות רעות וממ עדין קשה לימה רחמים היו עם כיון ששור זה מדבר מיתת הכאן והבקר זה בא ויאמר רוח גדולה באה מהמדבר ויגע בארבע פנות הבית ותפול עליהם וימותו וא"כ הכל היה בבית אחת ולא קדם כי אם המבשר של הכאן קודם מבשר בטעות הבני' וזכ' ובא לדרוש הכתו' ואמלטה רק אזי להני' לך שים בו ב' דקדוקים מאי רק ומאי לברי ומאי להגיד לך דמספיק לומ' ואמלטה אזי לזה דרש ר' יודן שאמר רק לומר שאף הוא היה מוטבר ומולקה כי רק הוא מיעוט בענין הכלתו שהיה מוטבר

דרוש א לפרשת אחרי

קבו

בקרוב באיסור במוטות וחת פורענות באים עליהם והוא נאמר
 ראש וזאת היום מקריבים לו והוא נאמר לפי קרא אפד חקב
 למשח לך אסור לישראל הוזהרו שלא יהיו מקריבין באיסור
 במזח לפיכך משה פוזר לישראל איש איש מבית ישראל
 אשר ישחט וכו' .

מהיות האדם כוכר לעבוד את ה' ולשמור מצותיו כי
 זה כל האדם בכוח איבריו במשפט רמת כנב'
 רמת מצות עשה ופכה גידיו כגבר עשה מצות לת זיהו ומספ'
 כולם תרוב כהגד תרוב מצות ולזא פלמה עה סוף דבר הכל
 נעמעת את האלהי ירא עשה מצות לת ואת מצותיו שמור עשה
 מצות עשה כי זה עולה מקפר כללות האדם באיבריו ונדרשו
 תרוב יחוייב מזה להיות האדם כזהר בסור מדע ועט טוב עשה
 הב' חלקים סור לרע ומצות לת ועשה טוב במצות עשה ובזה
 יסכנ לעולם כי אם יחסר איהם איז לו מסכנ נאש ויהיה סור
 מרע ועשה טוב וסכנ לעולם כי ה' אוהב משפט לעשות דבריו
 במשפט יעד ולכך חסיריו שלעולם נסמרו מכל המצות על
 עשה ולת' הב' לא יעזבו ויסכנו לעולם ורע רשעי' ככר' כיון
 שלא קיימו מצו איבריה והרכבת גופם איז להם קמ' והעמרה
 כלל וכדקייס ירשו ארץ ויסכנו לפר עליה . והנה לבא האדם
 לקיים מצות ה' אשר תעשינה ולהתרחק מהמצות אשר לא
 תעשינה ברך להסתכל ב' דברים שאמר עקביא דע מאיז
 באת ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד ליתן ריון ומשבון .
 ולבא לביאורם נבא למדרש חז"ל במדרש רבה פ' מבורע איש
 איש כי יהי' זב מבשרו הה' וזכור את בוראך בימי בחורותיך
 וצ' עקביא בן מהללאל אומר הסתכל ב' דברים ואיז אתה
 בא לירי עבירה רע מאיז באת ולאן אתה הולך ולפני מי אתה
 עתיד ליתן ריון ומשבון מאיז באת מטיפה פרוחה ולאן אתה
 הולך למקום עפר רמה ותולעה ולפני מי אתה עתיד ליתן ריון
 ומשבון לפני מלכי המלכים . ר' אבא בר כהנא אמר
 ושלשתם ררע רבי עקיבא מתוך פסוק אחר וזכור את בוראך
 בארץ זו ליתח פרוחה בורך זו רימה ותולעה בוראך זה ממה
 הבה שעתיד ליתן ריון ומשבון לפני בימי בחורותיך ביומי
 טלויותך עד רחילך פלך ער אשר לא יבואו ימי הרעה אלני ימי
 הזקנה והביעו פנים אשר תאמר איז לי בהם חפץ אלני ימי
 המשיח שאיז בהם לא זכות ולא חובה . וצריך לבאר מה
 הזקנה להם בפסוק איש כי יהיה זב שהביאו הה' וזכור את
 בוראך כו' וזכור נבאר במשנ' עקביא בן מהללאל דאמ' הסתכל
 ב' דברים וחזר לומר רע מאיז באת ומספיק לומר הסתכל ב' דברים
 מאיז באת . ועק' למה עשה כלל ופרט הסתכל ב' דברים
 מאיז באת מטיפה פרוחה ומספיק היה לומר הסתכל מאיז
 באת מטיפה פרוחה ולאן אתה הולך למקום עפר רמה כו' ועו'
 נבאר מניינא למה לי הסתכל ב' דברים דכיון שיאמ' הסתכל
 מאיז באת ונב' וכן אנו יודע עשה ג' דברים . ונב' נבאר מהו לירי
 עבירה ונב' מש' למקום עפר רמה שהרי הרמי' איכה מהעפר
 כי אם מעבמו של ארס הרמי' יוכה ומה ז' ריון ומשבון סקוד'
 הילל' המשבון ואחכ בא הריז יעורר נבאר מש' ר' אבא ושלשתן
 דרע רבי עקיבא מתוך פסוק אחר וזכור את בוראך וכו' למה
 אמר ושלשתם ולא אמר וכולם דרע רבי עקיבא וכו' .
 וצ"ע דרקדקו חז"ל בפסוק מש' איש איש כי יהיה זב למה
 אמר איש איש דאיז לומר דריבה הגויים כמו שדרסו
 בפרימית איש איש אל כל שאר בסרו לרבו' הגוי' דהא ק"ל דאיז
 הגויים מטמאים בזביה' ועו' מש' זב מבשרו דהילל' זב מבשרו
 כמו שכתוב בזבדה' יהיה זובה' בבשרה לזה הביאו פסוק

וזכור את בוראך פריח כלל מ' התחיל המושל' זב' דברים
 שהארס להתרחק מה עבירה ברך להכניע עמנו ולא יתגאה
 ובזכרו' דברים אלו שבא מטיפה פרוחה וכו' יכנע לבבו זימור
 מדע' יום מנשפי שאס יבין אדם בב' דברי' מה' שבא מטיפה
 פרוחה ועתיד ליתן למקום עפר רמה ותולעה אכ' לא יתע
 מחטאתו אשר מסא כי יאמר בלבו היתכן שמלך על כל מלכי'
 יטביח בטיפה פרוחה ולמ' אירוס תולעים יובאש ולאן מעשה
 וריון ומשבון בשאול אשר הוא הולך עמה לכא' הסתכל ב' דברים
 דברים שלשתן כח' רהימו מאתה עתיד ליתן ריון לפני ממה
 הבה ובזה כפיתן לבו שבא מטיפ' פרוחה יהיה להכניע לבבו
 ולא יחטא . עוד יל' כי האדם ברך להטילם כפא בסור מרע
 וגם בעשה טוב וג' דברים הנ' כאן ורחיקו את האדם מירי
 עבירה אבל לעשות טוב אם יחזיק עמנו עתה טיפה פרוחה
 ולמחר כעשה רימה ותולעה לא ירחיק לעולם אה מעש' המצות
 כי יאמר וכי טיפה פרוח' טפסו רימה ותולעה מה יועיל ויסכנ
 בעשותו מצוה כי אם ברקת מה תתן לו או מה דמות תערו' לו
 למעשה של טיפה פרוח' כרי להקריבה לפני גבו' מעל גבוהים
 לזה ברך האדם להפריך ג' דברי' אחרים בפעול' הנשמ' ולומר'
 כי הנשמה מאיז באה מחלק אלוה' ממעל ולאן עתידה ללכת
 להתענג באור ה' והנה סכר' אתה ופולת ממלך מלכי המלכי'
 הבה ובג' אלה יתחזק במעשה המצות לכך אמ' עקבי' הסתכל
 בענין הגוף ב' דברים ואיז אתה בא לירי עבירה גם רע
 ביריעת הלב מאיז באת ולאן אתה הולך עשה ענייני הנשמה
 שאינה נראית בהם העין כמו הגוף שיכול' להסתכל בו אבל
 הנשמה נראה ואינה נראית ולכן אמר בה רע מאיז באת
 ביריעה שכלית רע מאיז באת עתה חלק אלוה' ממעל
 ולאן אתה הולך לבן ערץ העליון לחזות בהעש' ה' וחזר
 לומר מאיז באת מטיפה פרוחה כנגד מה שאמר קודם בג'
 דברים ואי' אתה בא לירי עבירה דהיינו מאיז באת מטיפה
 פרוחה . עוד חרשתי עקביא אמר הסתכל ב' דברים הם
 מש' רבי ע' דע מה למעלה ממך עין רואה ואוזן שומעת וכל
 מעשיך בספר נכתבים וכמו שביארתי הכוונה דע מה למעלה
 מקו ממך שיש לך עין רואה ואזן שומע' זכות ארס חשבונותיו
 ומעשיו בספר נכתבים ומכאן אתה דן ק"ו להבה הנטע איז
 הלא ישמע אם יזכר עין הלא יביט היוסר גויס הלא יוכיח על
 כל המעשים הכתובים בספר הזכרון לפניו ואמר ואיז אתה
 בא לירי עביר' לרמוז משה כרחוק מזרח ממערב הרחי' ממנו
 את פסעיני' ובג' אר' ירמיה לא לימא איניס רחמנא
 ירחיק יתנא מן החטא אלא ירחיק חטא ממנא . וכריך להבין
 מהכל הוא דבר אומה הפרע יש בין זה לזה אמנם כל שלחית
 פניתה הבחירה ביר האדם בענין היראה דבריו ורשע לא
 קאמר לפיכך לא לימא איניס רחמנא ירחיק יתנא מהחטא
 דזממע שלאחר שכודמן החטא לפני האדם ירחיקנו הק' בה
 לאדם שלא יחטא דהרי דבר זה' תלוי בארס סירחיק עמנו
 מהחטא אלא יאמר רחמנא ירחיק חטא ממנא דהיינו שלא
 יזרקק לפנינו החטא אבל אם יזרקק הכנו מוכני' להתגבר על
 יכרינו בבחירתנו ולא נחטא ועל כן היותר טוב אנו מתפללי'
 לאל' סירחיק חטא ממנא ולא נכטרך להלחם עם יכרינו ובה
 מדוקדק שלא אמר הרחיק אותנו מפסעיני' אלא הרחק ממנו
 את פסעיני' ולכך אמר עקביא בן מהללאל שבססתכל באותם
 ג' דברים עין רואה ואוזן שומעת הוא מובטח שאינו בא לירי
 עבירה אעפ' שכודמנה העבירה לפניו והוא במקום העבירה
 מ' אינו בא לירי ולא יחטא . וחזר לומר רע מאיז באת וכו'
 לפי שיש פסעים היודעים ברבונם ומורדים בו ואינם חוזרים
 על שורפי' שיש איזן שומע' ועין רואה כי עכ' כל זה הם פסעים
 בהבה

דרוש א לפרשת אחרי

ותולעה ואיך ירוס ותשא להכעיס נגד. פני עלין וכן בארתי
כתוב ועמך כולם בדיקי לעולם ירשו ארץ וכו' ולזה הענין
חלקי ה' אמרתי לשומר הברית ירצה שאמר הור. אעפ' שלענין
סוד מרע אמי מסתכל בשפלות ערכי מאין באתי מטפ' מרזחה
ואני הולך למקום עפר רימה ותולעה ממ' לענין שלימות נפשי
אני מגדיל ערכי וחלקי ה' אמרתי שאני חלק חלוק ממעל ואיך
זה מצד גאווה חלא כד'. לשמו' רברך עבוראי מעפי יעלו לרצון
לפני ה' וחליתי פניך בכל לב ביצהר ויבטו שתחנני כאמרתך
טהבטחת לבא לטהר שמיייען אותן וכתוב והתקדשת והיית'
קדושים בא לקרש עצמו מלמטה מקרסין אותו מלמעלה ועוד
יאמר חנני כאמרתך שאעפי' שאיני ראוי והגון תתן לי מתנת
חנם מאוחר. שיש להב' לתת חנם למי שאין לו כדכתי' וחנני
את אשר אחון וכמחול והנה חשבתי ררכי ב ררכי' שיש לפני
אח' להשפיל ערכי מאין באתי וכו' כדי לסוד מרע והדרך הב'
לעשו' טוב להגדיל ערך. נפשי ואשיב' גלי א ערותך שהרגלי'
הם ברשותי של ארס ואשיבה אותם ממקום שהם הולכים
לרברי הרשות אשיבם אל ערותך עוד ירצה חשבתי דרכי ב'
ררכים שיש לפני ואני יודע בחזון אני הולך חפתי במהירות
גדונו ופסיעה גסה כראמך בגמ' למיעל מזה למירחט ואעפ'
שאיני עסוק במזה אחת לא התמהמהתי מלעשו' ולחיל ואכפה
מזותיך האחרות לעשותם שמזה הראשונה שעשיתי ירעתי
שתגרור אחריה כמה מצות ולכך לא התמהמהתי לשמו' ואפ'
מזותיך לעשותם ובזה מרוקרק כפל חפתי ולא התמהמהתי
שוראי הוא שמי שהוא תמהר אינו מתמהמה לא כמו שכתבנו
ואעפ' שחבלי רשעים חבילות חבילות של רשעי' עורוני לספ' עלי
לשון הרע לפני שאול כמ' מרשעים יבא רשע וכתי' ארורי הם
אשר גרשוני מהסתפח בחלת ה' ואפילו שהייתי טורח מהם
עכ' תורתך לא שכתתי סכן תמצא טעמה מזמור כטעמו
הבית להמיתו ומזמור בברחו מפני שאול במערה ומזמור בבא
הזיפים ומאמרו לשאול הלא רוד מסתתר ומזמור לרוד בהיותו
במרבר יהודה הרי טבהיותו במצר מחבלי רשעים שעורוני
תורתך לא שכתתי וחנות לילה חקום להורו' על משפטי כדקך
רהיונו בזכרי המשפט' שעתידי הארס לירון לפני ממה ולירד
למקו' רמה ותולעה וגם על הכרק' שעשו' נפשי שחוב' מחלק
חלוקה ממעל ועתירה להתענג באור ה' ובהיותי קם בחזון לילה
להורות היו כל שכני קמים לעימתי ועוסקים גם הם בתורה
באופן שחבר אני לכל אשר יריאוך ומצאו לי חברים הרבה
ואנחנו גורמים שחסדך המלאה הארץ כי יומם יבזה ה' חסרו
למלא העולם חסד בזמן שכלילה שירה עמי לעסו' בתור' וכיון
שחברים מקשיבים לקולי ועוסקי' כולם בתור' חסדך המלאה
הארץ. וזבזה נבוא לביאור המאמר שהענין שמהי' על חילול
ה' ועל סוד מרע. וראוי לרקרק קשר ררטה זו בפסו' זה ומה
הוקשה לחזל בו. ועק' מ' ר' אלעזר מ' שתיים יאלתי מאתך
מאי קשיא ליה בקרא שאם הוה מ' אחכ אינו קשה הראשונה
או השניה הי'לל כתיב שתיים שאלתי מאתך אינו מהם קשה כו'
ומרקאמר מאי רכתי משמע שהוא קושי בכתי' דאין לו הבנה'
ועוד נבאר מ' אינו קשה הראשונה מאי נפקא לן אס הראשון'
קשה או הב' או שתיים כאחת קשות. ועק' כיון שפורעניו היו
באים על י' מפני שהקריבו באיסור במות בודאי שנכטו י'
קודם שאל' עדין אין איסור כדי ליענש ואיך הוא אומ' לך אמו'
לישראל שזיהרו שלא יהיו מקריבים והרי עדין החטם במקומו
שמה יקריבו באיסור ואיך נסתלק החטם באזהר' זו ועק' למה
כזכרה בזה הפסו' ררטה זו של קשה חילול ה' יותר מעד' ראשי'
כאמר רע' קשה יותר מחילול או ששקולים שניהם עדין יש לנו
ללמוד שלפי שהיו זובחים לשעירים שהוא ע' הזהירו שלא

שה' לזה כי בר' אלו הע' מאין באתי וכו' כי בזה יכנס לבבם
תענו' אס' בבחינת כשמתם מאין באתי מחלק אלו ממעל ואיך
ישמא' וגם עתירה לחזור למקום שחוב' לתת משבון מעשי'
להתעלות לאור באור החיים את עני' ה'. וגם רע' בחי' הגוף
אבא מטיפה סרוחה וכו' כי אס' גיסו לבו. אב' בחי' אלו יסוב
ורפא לו. ואמר לירי עבירה להמוז שהעובד עבירה אח' קנה
לוק' מגור אחר והוא טען הוא יצהר הוא מלאך המות הממשי'
והוא משה ותמוניו ביר עומנו שהעון עצמו געשה. מלאך
משחית ובירו נקום ונקום. מתנן ולכ' לירי עביר ביר המלאך
המשחית שנעשה מהעבירה. ורמז לומר שאעפי' שכבה בזרמ'
העבירה לירו מת בהסתכל בג' רברים אלו הוא יכזל מירי
העבירה ומ' אתה ע' זה ליתן דין וחשבון פ' בו סקוד' שרנים
את הארס שאלים ממנה מה דינו של עובר עבירה פלוגי' והוא
אומר כך וכך ואל' ע' שיש עמו חשבון עונותיו והגיס אוננו ע'פ'
משפטו אשר חרץ. אר' עק' בא ושלמתן בפסוק וכו' את
בוראך לומר שגדמזו שלמתן כי אס' חסור באר שכבד ממנה
שהוא טפה סרוחה וכו' שעמיר לירר בו הוא הקבר אב' יאמר
אין מעשה וחשבון לו לכך נכטרך בבורך. ובארך מ' בוראך
זכולם בתיבה א' לומר שבחונת בוראך שאתה עתיר ליתן
דין וחשבון לפניו אז כשתזכור בורך ובארך תתרחק מהחטא
וזכור אותם בימי בחונתך רהיונו. נערוותך רחילך עלך ער
אשר לא יבואו ימי הזקנה שיתבטלו כל החושי' והכוחו' הגיעו
שנים אשר לא נשאה עוד הבחיר' ביר הארס וז' אשר תאמ'
אין לי בהם חפץ שיעיק שלימו' הארס הוא להיו' חפשו בבחירתו
לעשות רצונו יתברך ובימי הזקנה גם בימי המשיח תבטל
הבחיר' והחפץ כי בימי המשיח יתבטל היצהר' יש לנו לבאר
עוד מ' והגיעו שני אשר תאמ' אין לי בהם חפץ לו ימי המשיח
שהכונה לומר שמה שעתיד להיות לימות המשיח שתבטל
הבחירה מצד בטול' יצהר זה וגיע קודם המשוח בעור ימי
הרעה שהם ימי הזקנה גם אז יהיה בטל' יצהר ואין בחירה
וחפץ כמו בימות המשיח ועיקר הטעמה היא לתקן בזמן
סידור עומד בכל כחול לפי שאס' ישוב העפר שהוא גופו של
ארס שקורץ' ונחומר ישוב כשהיה בתחילת יבירתו שהי' חומר
זך בלי טום עכירות מהעבר' אז גם הרוח הטוב א' הלאה אשר
נתנה ואס' לאו ואת נפש אויבך יקלע' בתוך כף הקלע' ואח' אז
עם לכה' חבר שמסר לכה' עם הארץ ככר של תרומ' אל' ראה
שאיני טהור וביתי טהור וככר שכתתי לך טהור אס' אתה נתמו'
לי כדרך שכתתי לך הר' מוטב ואס' לאו הריני טורפה לבניך
כל א' יקלענה בימי זקמתו אבל בימי בחרותו אס' חטא לוקה
בזיבות ובזרעת לפי משה מזהיר את י' ואומר להם איש איש
כי יהיה זב מבשרו. וכפי זה רמז הכתוב שבזמן הבחור' שאז
נקרא איש לוקה בזיבות כי יהיה זב מבשרו מסיבת משמן
בשרו שמתוכו יזכור את בוראו ק' ר' שיבואו ימי הזקנה שנתבל'
בשרו ואז לוקה בפסו' כי יקלענה בכף הקלע'. עוד אפשר
שרקרקו ביאור הכתוב איש איש שברך להתגבר על יצרו
כאיש בזמן הבחור' שנקרא איש אבל אס' הוא מתניף עד זמן
הזקנה כי יהיה זב מבשרו שבימי הזקנה משמן בשרו ירזה זב
בשרו ממנו אז טמא הוא כיון שלא חזר בזמן הבחור' וחזרנו
לעני' יכנס שלעשות טוב בדרך שיגדל מעלת נפשו כי היא חלק
חלוקה שאם ימעט עצמו לא יבא לעשו' מצות ועד' ביארתי משה
אורח חיי' למעלה למשכיל למען סוד משאול מטה שהכונ' לומר
כי להשיג אורח חיים במעשה המצות בדרך להשכיל כי הוא
רם ונעלה מבחי' נשמתו ותוכן דקיותו לפני יתברך אבל
להתרחק מעבירו' למען סוד משאול בדרך להשפיל ערשו' מטה
מטה ולרונ' בעצמו כי הוא ששל השפלים וסופו להיות רמה

יקריבו

דרוש א רפרשת אחרימות

קבו

ואחכ עושר וכסב' לומ' התולדות' של ריש ועושר פתח תחל' בתולד' העושר שהוא פן אשבע וכחשתי ואחכ אמ' תולד' הריש ופן אורש וגבבתי וכך הילל ריש ועושר א תתן לי פן אורש וגבבתי ופן אשבע וכחשתי כי בזה היה אומר על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון וכן הזכיר בתחל' הפסוק שוא ודבר כזב שהם ב' תולדות שבועת שוא תולדת הריש ודבר כזב תולדת העושר • או יאמר עושר וריש אל תתן לי פן אשבע וכחשתי ופן אורש וכו' ומתוך קושי' זו שאין סדר למקד חזר ונדקר' איזו קשה הראשון שמדרך השוא הוא לשאול תחלה שיכילנו ממת' שהיא קשה ואחכ ישוב לשאול חסד שיכילנו מעונם הקל שהוא מל קות אבל לא יתכן למי שגל תחילה שלא ילקוהו יחזור וישל' שלא ימיתוהו רבכלל שאילה הראשונה היא שהוא של חסד א שאפי' מכת מרר' אינו סובל ואי' ק' הוא שלא יגזרו עליו מיתה הקשה • ואכ' בשאלת העושר הוא עון גדול שיבא לכפור בעיק' לומר מי ה' עון הריש הוא למטה ממנו שיבא ליטבע שבוש' שוא ונקד' וכתי' שגל חסד מאת'ה' שלא יזרמן לפניו אפילו עון הקל הנמשך מהריש מה כורך לחזור ולשאול שלא יזרמן לפניו עון החמור שהוא כפיר' בעיקר שבכלל ר' מנה ובשלמא אם היה של בתחלה עושר אל תתן לי שנמשך ממנו כפירה ח' ב'ה' יש לחזור ולשאול בחסד שאפי' עון הקל הנמשך מהריש ירחיקנו ממנו והו' בדרך זו אף זו שאני מאתך ואכ' כיון שאינו קשה הראשונה שהיא הריש או השני' שהיא העושר הוי אומר השני' שהיא העושר שיש בה כפיר' ואכ' הילל תחיל' הקשה ואחכ הקלה עושר' ריש א תתן לי ובזה יבא הו' הפסוק מכונן פן אשבע כנגד העושר הנז' בתחל' ופן אורש כנגד הריש הנז' בשניה • אל' מצינו שויתר הקבה על ע' ולא ויתר על חילול ה' והשתא אם שלעול הזכי' הקשה בראשון כי רע לך שהנמשך מהריש שהוא שבועת שקר ויש ב' חילול ה' הוא יותר קשה מהנמשך מהעושר שהוא כפירה ח' וישל' תחלה הקשה ואף זו של להרחיק ממנו הקלה בעיני ה' שהיא ע' וכפיר' ובזה מתבאר הכתו' שיבא בתולדת העושר ראשונה פן אשבע עס היות שהזכר אחר הריש והזכיר תולדת הריש פן אורש וגבבתי והפסתי בשכייה עם שהזכיר למעלה בתחל' לפי שאכפי' שבועתי הבה קשה יותר חילול ה' של שבוע שקר מכפיר' שאי' מי השמתוך כך הזכיר תחילה ריש ואחכ עושר מ' בעיני בני האדם יותר קשה עון ע' וכפירה מעון שבועה ולכן אמ' שלמה עה ריש ועושר א תתן לי בבחינתך שאתה הניתן וקשה יותר בעיניך הנמשך מהריש שהו' חילול הזכרתי תחלה הריש ואחכ העושר כי לבבי הכותן שהו' הבה' חכי שגל תחלה על הריש שיש בו עון חמור ואחכ על עון הנמשך מהעושר שהוא קל ממנו אבל כפי מראית העין של בני אדם נראה יותר קשה עון כפיר' לומ' מי ה' חכי מזכיר תחילה פן אשבע וכחשתי ואמרת' מי ה' יואהכ' שלתי גם זו פן אורש וגבבתי ותפשת' עס להייבזה כתבא' כל הכתוב יפה • ויש לנו לבאר כפי דרכיו משה אל תמנע ממנו בטורס אמות דבשלמא אם היה שגל מאת הקבה שיתן לו אחיה דבר' ל' א תמנע ממני אבל כיון שהוא שגל הרחקת הכזק מה סייד לומר א תמנע ממני בטורס אמות שאררבה הוא היה שגל שימנע ממנו הריש והעושר בטורס ימות • ול' רה'ק' שתיס שאלתי מדבר שהוא אתך שהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים ואל' תמנע ממני שאלתי לפי שאתה גורם לי מיתה ובטורס אמות חכי מת אם אשבע וכחשתי כי רשע חסוב כמת ואם אורש חכי מת כי עמי חסוב כמת והרי הם ב' מיתו' רשע חסוב כמת ועמי חסוב כמת ולמה אמות בטורס אמות המיתה שהיא בידי שמים • עוד יראה שלפי שמ' יום קודם יצירת הנולד נגזר על הטופה אם יהיה עשיר או עני וכו' ואיך בא טענה לשאול מאת ה' ריש ועושר אל תתן לי כי הגזירה אמת ולא ימנענה

מקריבו חוץ למשכן כרסתיב ולא זכחו עוד את זבחה' ודרש' א' שייכה בפסוק ריש ועושר • וכך נבאר מה שכלל לפיך אמר הבה למטה וחזר ואמר לפיך מטה מזהיר לישראל יעוד כדקרק ממ' לפיך אמר הבה למטה לך אמר לישראל הזהירו למה האריך בכל הענין הילל לך הזהיר לישראל שלא יקריבו זלמה אמר לך אמר הזהירו • ונלעד' שדקרקו חזל בפסוק זה טענתה מכל הרבנות שרבר ה' עם מטה דכתיב וירבר האל מטה לאמר רבר אל בני יס' וכאף הילל רבר א בני ישראל איס כי ישחט עוד או כסב וכו' וכאן כתיב רבר אל אהרן ואל בניו ואל בני יס' ואמרת אליהם זה הרבר אשר כנה ה' לאמר ולמה הוכרך לומר זה הרבר אשר כנה ה' לאמר • ובפרס' מטות כתיב כן זה הרבר אשר כנה ה' לאמר ורשנו חזל זה הרבר מיעוט הוא שהחכם בלשון התורה ובעל בלשון הפרה וכאן צריך לבקשו לו דרסה • ובמ' תנחומא רשנו בפסוק זה כפה הבה עבית המקדש קיים ואתם מקריבי קרבנו לתוכו ומספר עליכם ובזמן שאין בה קיים אין מתספר עליכם התעסקו בתורה שהם משולים בקרבנות והם מספרים עליכם שנאמר וזה הדבר וכן הנביא אומר קחו עמכם דברים ושבו אל ה' בכל הקרבנות משלנו רת מקריבין נסך ע' המזבח טח' ויין לנסך רביעית ההין נמשלה תורה ביין טח' ושתי ביין מסכתי מקריבין לחם ע' המזבח טח' את קרבני לחמי לאשי וכן הוא אומר ונתת על השלחן לחם פנים נמשלה תורה ללחם טח' לכו לחמי בלחמי מקריבין ע' המזבח טח' שכלולת בלול' בטמן נמשלה תורה לטמן טח' בכל עת יהיו בגריך לבנים ושמן על ראשך א יחסר • והנה עיניך הרואות כי כל המאמ' הזה מקשה הוא שאין לו הבנה • אמנם נלעד' שבאו לדקדק משה זה הרבר אשר כנה ה' לאמר שהוא מיותר לגמרי • ולכך דרשו שצפה הבה שבזמן שיש מקדש קיים מתספרים בו עונות יס' ולכשיחרב המקדש אין מתספרים העונות כיון שאין עס קרבנות ואילו לא נאסרו הבמות גם לאחר חרבן המקדש לא היו מתבטלים הקרבנות כי כל א' עשה במה בביתו ויקריב קרבנו לכפר עונותיו אבל לעסויו שנאסרו הבמו' מה תהא על יס' לכפר עונותיהם ל'א הקבה ליס' אל תתנו לבכי גם לאחר חרבן תעסקו בתור' שהיא קרבן ויתספרו עונותיכם כקרבן ז'ע זה הדבר שהוא ריבוי התורה כנה ה' לאמר ולעסוק בה ויהיה קרבן כפרה וכהא קחו עמכם דברים כי לא פורש מה הם אלה הדברים ובמקום אחר דרשו חזל על התשובה בוירוני דברים וכאן דרשו על התורה ורמו שבבעיני הקרבן היו דברי לחם ויין לנשכים ושמן למנחות • ובענין התורה יש כל אותם דברי' יין ולחם כרסתיב לחמו בלחמי ושתי ביין ושמן כרסתי' ושמן על ראשך אל יחסר הרי שבתורה שהיא רבר אח כללים בה דברים הרבה • ז'ע הנביא קחו עמכם דברים הרבה שצריכין בקרבן והכל הם נמצאים בתורה וקח טוב זו תורה כי לקח טוב • ו' וכת' יתח' שיש בתורה יין ולחם ושמן שהם כקרבן אבל העיקר חסד והוא הבשר של הקרבן כי לא נמצא הבשר בתורה ל'א ונשלמ' שמים שפתינו כי לענין בשר הפדים הנה בשר שפתינו העוסקים בתורה שהם כנגד בשר הפדים • והנה כתבאר פסוק זה הרבר במאמר זה גם כאן יתב' באופן אחר בע' • גם קשה שאמר איס איס מבית ובבני יס' מלקינן למה חזר לומר מבית יס' ועוד הילל איס איס מבני ישראל מה מבית יס' וגם נבאר כפל איס איס שאין לומר לרבו' את הגוים כמו שדרשו באיס איס אל כל שאר בשרו שריבה הגוים לפי שהגוים לא נאסרו בבמות זאת ועוד דכתיב מבית יס' לזה בא ר' אלעזר לבאר כסוק שתיס שלתי מאתך וממנו יתבאר פסוק זה ור' אלעזר הקפסה לו דהאי קרא לא ר' יסיה סיפי פתח בריס

דרוש א רפרשת אחרי מות

הב' לזא אל תמנע ממני ירעתי ה' שאל תמנע ממני הגזרה
גבורת עלי אבל שלי ובקשתי היא שבטרת אמות זמן מועט
תתקיים בי גזירתים אנוני אבל כל ימי צבאי הטריפני
לחם חוקי וכחזור לביאור המאמר שדרשו חזל מאז שקמה
חילול ה' יותר מעז כדכתיב ואתם בית ישראל איש גלוליו לכו
עבורו ואת עם קדשי לא תחללו וכאן בא הבה להזהיר את יס'
על איסור זביחת הבמות שכינן שהוקם המסכן באסרו הבמו'
סכן כזה הבה ושמו פתח אוהל מועד וערין היו יס' מקריבין
בבמות והיו פורעניות באות עליהם והיו האומות אומרים הם
עובדים אותנו והורגן והיה חילול ה' ברבה לכא הקבה למשה
שיזהיר את יס' בפני שאים לא יסחטו כי יס' לו עונש כרת ולפיכך
מוזהר את ישראל ואמר קורם זה הרבר אשר כזה ה' לאמ' שזה
הדבר של חילול ה' כזה ה' לאמר שקמה כעז שנרמזה בו יס' ה'
אלהים ודרשו חזל ויכו זה עז והעז אמר הבה שים להם לעבור
יותר מרבר שים בו חילול ה' . עוד יל שבאו חזל לרקרק מאי
מבית ישראל הכתוב כאן אלא לרמוז מה שכתוב עם ביחזקאל
ואתם בית ישראל איש גלוליו לכו עבורו ולזה אמר כאן איש
איש מבית ישראל כלומר איש מבית ישראל הכתובי' עם גלוליו
לכו עבורו והק איש ישראל מה שהזהרתי ביחזקאל ואתם בית
יס' איש גלוליו לכו עבורו ולא תחללו האן זהירים בו מאר ולא
תשחטו בבמו' כי כזה יס' חילול ה' איך לכס לשחוט כי אם פתח
אהל מועד . וביאור הענין הוא שהבה אסר הבמות ומשם פן
יקריבו והיו פורעניות באי' עליהם ויס' חילול ה' שיאמרו בני'
מקריבין והורגם לפיכך הזהיר הבה על שחיטת חולק ואמר
בשר תאזהר עד שיבואו לעזרה כמו שכתב הרמב"ם במאמר
התורה והזהיר על איסור בשר תאזהר כי בזה מסתלקים מלעבור
עז לזבות לשעירים כי כיון שמהבאים הבהמ' לשחוט פתח אהל
מועד לא יזבחו עור לשעירים וזבחו זבחים שלמים לה' אותם
כלומר כיון שמהבאי' עצמם בפתח אהל מועד יתנו לבם וזבחו
זבחי שלמים לה' אותם וכל זה כמשך מתוך שאי' שמתבי' במחכה
כי אם פתח אהל מועד וגם בזה יתחזק איסור הבמות שכינן
שאילו לאכול בשר הם באים למשכן כע' שלהקריב קרבן
יבואו אל המשכן להקריב ולא יקריבו בבמו' ואם הבה למשה
לך אמור לישראל איסור השחיטה של בשר תאזהר חוץ למשכן
כרי שיזהרו באיסור הבמות . ולכך אמר אמור לישראל הזהרו
אלא תקריבו שהכונה לומר להם הזהרו באיסור בשר תאזהר
כי' בזה לא תקריבו ואיסור' במ' וגם בזה הורה שחמ' חילול ה'
מעז שהרי לעז היו עובדים ומקריבים מיום זאתם ממזרים
ולא חשם הבה לאסור להם לשחוט חוץ לאהל מועד הבשר כדי
להרחיקם מלהקריב לעז' כמו שחשש על איסור הבמות שאמר
להם בשר תאזהר חוץ למשכן כדי שיזהרו על איסור הבמו' אלא
הזכיר ענין העז' כלומר יר' למען אשר לא יזבחו לשעירי' וכך
זכיר מפני שחמ' חילול ה' יותר מעז' שאם יבואו עליה פורעניו'
בעון איסור' במה יאמרו הם מקריבים קרבנו והורגן לפי אשר
כל בשר חוץ למשכן ואם זה הדבר אשר כזה ה' לאמ' שהכונה
זה הדבר של איסור בשר תאזהר כזה הכרי' לאמר אח' איסור
הקרבת הבמות כרי שתהיו זהירים בו וכן כתיב אחר איסור
בשר תאזהר חוץ למשכן פסוק ואלהים תאמר איש כי יעלה
עולה או זבח שהוא איסור הקרבת הבמה שהיא האמירה
הנרמזת בתלת לאמר כמו שכתבו הרי שהזהיר הקבה על
בחיית קור ירע' . וגם בסוף הפרשה הזהיר לקור מרע
הערויות . ונבא לביאור הפסוקים שבסוף הפרשה אל תמנעו
בכל אלה וכו' אל תמנעו בהם וכו' .

דכתיב סמוך ליה כי בכל אלה נטמאו הגוים והתם הם בכל
כמשמעיה . ועק' ככל הענין נטמאו הגוים ותטמא הארץ
וחזר ואמר כי את כל התועבות האל עשו חבאי הארץ ותטמאו
הארץ ולמעלה כתיב ואפקוד עונה ותקיא הארץ וכאן לא אמ'
ותקיא הארץ והפסיק ביניהם בענין ושמתם את חוקותי
וגרתי לומר יחד ענייני הגוים ואמר כך ירבר עם ישראל ועק'
שכתוב ולא תקיא הארץ דמשמע שאם יחטאו תקיא הארץ
אותם ויכא ברבר חמור כי כל אשר יעשה מכל התועבות
ונכרתו וכו' . והר' בע זל פירם ששיעור הכתוב לומר אל תחשבנו
שלא תהיו נענשים רק בענין ההקאה שתק' הארץ אתכם כי
דעו לכם שלא זו בלבד תקיא הארץ אתכם על עונכם כי אם
עונכם חמור סכל אשר יעשה ונכרתו וכו' . ונבאר מהו ענין
ושמתם משמרת' לבלתי עשות דמספיק לומר ושמת' לבלתי
עשות ומה גם ספק היכל ושמת' ולא תעשו מאי לבלתי עשות
ונבאר שמיכות פ' קדושים לערויות ומהו קדושי' תהיו כי קדוש'
אני ה' ומה לתבן את הבר כי מי בשחק יערוך לה' ומהו ענין
איש אמו ואביו תראו דהיכל איש אביו ואמו יראו או איש אביו
ואמך תירא ומהו תיראו בלשון רבים ולמה הזכיר בפרטות
ענין שמירת עבת סמוך להם .

ונלמד בביאור פסוק בתחלת פ' ערויות כמעשה ארץ מצרים
וכו' . ויש לרקרק למה הקדים כאן לומר דבר אל
בני ישראל ואמרת אליהם אני ה' אלהיכם והיכל דבר אל
בני ישראל לא תקרבו לגלות ערוה ולא כור אלה ספקה
ושלם לכתוב את חוקותי תשמרו אני ה' אלהיכם וחזר לומר
ושמתם חוקותי אני' ולמעלה אמר אלהיכם וכאן לא אמר
כי אם אני' . וכאן אמר אשר יעשה אותם האדם וחי מה
ענינו ובעל הטורים כתב שמיכו אשר יעשה האדם וחי לפסנ'
אל תקרבו לגלות ערוה שבאמר המצית וחי בהם ולא ימות
בהם אבל בערויות יהרג ואל יעבור ולא תקרבו לגלות ערוה
בשום בר כלל . ובסיפרא אחזל אני ה' אלהיכם אני הוא שאמרת
והיה העולם אני ריין מלא רחמי' ריין להפדע גאמן לפלס סכר
אני הוא שנפרעתי מרור התבול ומהמזכירים וכו' . וכל שבאו
לתרץ מ' כאן דבר אל בני ישראל אני ה' אלהיכם שהוא לומר
הלא לכם לדעת שאני ריין להפדע מהעובר על אזהרתי לפי
שהערויות נעשו של אדם ממדתן הנוכך להזהירם בויתר
ולחבובות בקבל' סכר וכדי שלא יטאו אמר להם אני שאמרת
והיה העולם שקמה טובא מה ענין הקרמה זו לזהרה זו
אמנם למדנו חזל שרצה הקדוש ברוך הוא לבראת העולם
בעם אלהים וראה שאינו מתקיים ושיק' בו עם רחמים
שנאמר ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים ואם כן אני שאמרת
והיה העולם במדת הרין ובמדת הרחמים כרי להקנה בדין
אם לא יעשו דכונן וכאמן לרחם אם יעשו רכונן ולפיכך אמור
לבני ישראל אני ה' שהוא רחמים ואלהיכם שהוא ריין נאמן
להפדע וכאמן לפלס סכר ואפשר שפמכו וי' ריו אני הוא
שנפרעתי מהמזכירים אפשר שרצה לרקרק אומרו כמעשה
ארץ מצרים לא תעשו דהיכל לא תעשו מעשה ארץ מצרים .
אמנם ריין לומר אני ה' אלהיכם ליפדע כמעשה אשר עשיתי
ונפרעתי בארץ מצרים וכוה לרקרק שחזל דרשו אני ריין
ואחר כך אני מלא רחמים ובפסנ' נאמר אני ה' אלהיכם שהזהר
עם ה' בעל הרחמים ואח' עם אלהים שהוא ריין אמנם כיון
שרשוני אני הוא שאמרת והיה העולם ונבדרא העולם החכר
תחלה עם אלהים בראשית ברא אלהים שהוא בדין ואחר כך
נבלה עם ה' ברחמים כך דרשו כאן אני ריין ואח' אני מלא
רחמים אבל בפסוק הזכיר קדוש ה' ואחר אהי' לשמוך אלהי'
עם כמעשה ארץ מצרים שנאמן ליפדע כמו שעשה לארץ מצרים'

וצריך לבאר אזהרת אל תמנעו בכל אלה דמשמע שלא
חזהרו במקבתם וחזל דרשו באחת מאלה . וקשה

דרוש א לפרשת אחרימות

קב"ח

הייתם מותרים בהם כי יעקב נשא ב' אחיות ועמרים את יוכבד דורתו ובוזא חני המיוחד אלהותי עליכם ויקרא ה' אלהיכם ועוד רמז שבשמירת החוקי' תהיו מכוננים לשמור בשביל שאבי ה' אלהיכם גזרתי עליכם כי אל ואמר אדם אי אפסי בבשר חזיר לא אפסי ואפסי ואבי שבשמי גזר עלי כך אתם תאמרו אפסינו בעריות של שאר בשר אבל ה' אלהינו גזר עלינו ואנחנו עברנו לקיים מצוותי וחוקיו ואם תשמרו מצותי בשביל המתן סכר דהיינו ושמירת מצותי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם לשהב דהיינו ע"מ לקבל פהג אז חני ה' כאמת לשלם סכר אבל חני מיוחד שמי עליכם לומר אלהיכם רק חני ה' ולכך כתיב כאן חני ה' ולא אמר חני ה' אלהיכם כמו שכתו למעלה ויש סעוד לרברי שכתבתי שאמר הבה כבר ידעתי שםעשה ארץ מצרי' הרעי' בטומאת בהמה וחכור וכיוצא לא תעשו סכן דרשו חז"ל בפסוק ושמרתם אתם כבר שמרתם אתם עכמיכם מהטומאות הללו בהיותכם במצרים ולזה אמר ושמרת' את מצותי סהו' ענין הקרובות איש איש אל כל שאר בשרו • ולכך תמצא שבסוף העריות הזכיר ענין המולך כו' זאת זכר לא תסב וכו' ובכל בהמה לא תתן סכבתך וכו' וסמך ליה לא תטמאו בכל אלה כל דה"ק ידעתי חני ע"מ תטמאו בכל לא סהו' טומא' המולך וטומא' רביעת הזכר וטומאת הבהמה לפי שלא נעלם מהם שבכל לא הדברים הטמאים נטמאו הגויס וטמא הארץ ואפיקו' סהארץ נתקללה מימי אדם הראשון על שקבל' דמו של הבל וטומאת הגויס הופקד ע"ן הארץ ותקיא הארץ את יוסביה כדי שלא יהיה לה למזכיר עונה בביבת הגויס הטמאים היוסביס בה וכיון סכך עלתה לגוי הארץ חני צריך להזהיר אתכם אבל ושמרתם אתם את חוקותי סהו' ענין איסור העריות של שאר בשר • וחז"ל אמרו ושמרתם אתם כבר ושמרתם אתם מטומא' הגויס בהיותכם במצרי' והוא מתייחס לפשט הכתובי' שבאירתי חני ע"מ תטמאו בהם אינו אזהרה כי אם הודעה • שאמר חני צריך להזהיר אתכם על ככה לפי שבדוראי אל תטמאו בכל לא ומה שאני מזהיר להם הוא לשמו' חוקותי לה בעריו' הקרובות כי את כל התועבו' הלא שאינם קרויו' העריו' של שאר בשר טומא' כי אם תועבו' שתעבתי אות' עשו אכתי הארץ אשר לפניכי כי לא נאסרו בעריו' ומתהו' באו לירי טומא' הזכור ובהמה וטמא הארץ ולכך לא כתיב כאן ותקיא הארץ לפי שמדבר על התועבו' שהם עריו' של שאר בשר ולא קאה הארץ אות' על זה אבל היה גרמה שמתוכ' באו לטומא' הזכר והבהמה לא תאמרו שיהי' עכש' על לו התועבו' של עריו' שאר בשר סקול לעונס שהעניס הק"ה על הטומא' החמורו' של הזכר והבהמה דהיינו סקאה הארץ אות' לזא ולא תקיא הארץ אתכם כאשר קאה את הגוי כי על כל התועבו' הלא הקבלו עונס חמור דהיינו וכברתו הנפשו' העושו' מה שלא נעשו הגוי' על הטומא' החמורו' לפי שכפי גדולתכם התועבו' הלא על עריו' שאר בשר הם נקראי' טומא' ועל זה כתי' בטמאכם אותה וכיון שהחמרתני עליכם בעונס חמו' על התועבו' הלא צריך שתעשו משמרת למשמרת דהיינו גזירת הסניות לעריו' סגזרו חכמי' כרי' שלא תעשו בעריו' חס ושמרת משמרתני שהם העניני' סזה הוא גדר וסייב לבלתי' עשות מחוקו' התועבו' שהם העריות ולא תטמאו בהם בעריות כי כפי גדולתכם היא נחשבת לטומאה ובוזא חני ה' אלהיכם מיוחד עני' עליכם •

סדר אחרי מות דרוש ב

פרקא קמא • הדר יוחנן נגעים ובגדים אונס וסורים של ארבת • ובגים לא ריכני דמי
הו דחו ר' יוחנן ופירשו וחזר יוחנן דין גרמא דעשיריתא

סדר אמרו עם חני ה' אלהיכם הוא שנאמר להלן חני ה' קבלתם מלכותי במצרים אל ה' והיו אל קבלת מלכותי קבלו גזרותי לא יהיה לך אלהים אחרים וכו' הוא שנאמר כאן חני ה' אלהיכם קבלתם מלכותי בסימי אל ה' והיו אמ' להם קבלתם מלכותי מעתה קבלו גזרותי רבי ישמעאל אמר חמורים העריו' שכתו בראשון יוד ה' ובסוף יוד ה' הוא בתחלה חני ה' ובסוף ושמרת' מטמרתו וכו' חני ה' אלהיכם ר' אומ' גלוי ויודע לפינו ססופן לכתק בעריות לכך בא עליהם בגזירה רעו מי הגזור וכו' רבי אומר דבר אל בני ישראל אף חני ה' הזהרתי כמוכם וכו' •

ולעזר סכל החכמים הללו באו בצד הטוה לבאר פסוק חני ה' אלהיכם הכתוב כאן והראשון דקרק' ג' מ' ואמר' אלהי' רה"ל דבר ואמרת אל בני ישראל אמנס רמו כאן מ' הק"ה במתן תורה דכתיב התם ויוד מטה ויאמר והתם אמר הבה אנכי ה' אלהיך במצרי' שקבלתם עם מלכותי ועל זה הוצאתיך ממצרים סכן כתיב אמור לבני ישראל חני ה' והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים הרי שלא יבאו עד סקבלו עליה' לזהו ית' אמרו לו ה' והיו יר' סאמרו ה' קבלו וה' קבל עכשו אמר הק"ה אל קבלו גזרותי לא יהיה לך אלהי' אחר' דהיינו שלא לקיים ע' סכבר היא בידכם אפילו לקיימה ולא תעבדוה חו היא גזירה כיון שאינם עובדים אותה וכך אמר להם עכשו בגזירת העריות שאין הסכל נותן לאסור קרובותיו של אדם ולכך הקדים ואמר ואמרת אליהם בסימי כסידרת לדבר אליהם קבלו מלכותי וכיון סכן מעתה קבלו גזרותי כי חני ה' אלהיכם ולפיכך איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה וכפי דרך זה יש לדרוש ב' פעמים חני ה' אלהיכם הא' שקבלו בסימי והב' עכשו באזהרת עריות ורבי ישמעאל דריס שכתוב חני איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו חני ה' דהיינו יוד ה' בתחלה וגם בסוף הפרשה כתיב ושמרתם מטמרתו חני ה' אלהיכם ולזה הקדי' כאן לומר ואמרת להם חני ה' אלהיכם לומר שיאמר חני ה' וגם אלהי דהיינו בתחלת הענין ובסופו וכל זה להיות העריות חמורות לרמוז שבשם הרחמי' הוא נפרע מהם כי הרשעי' מהפכו' מדת הרחמים להם לריץ כדכתי' וה' המטייר על סדום כי ז'ס חני ה' בשם זה של רחמי' אלהי' אלהיכם לפרע מהם צריך ר' אומ' גלוי ויודע לפי הבה ססופן לכתק בעריו' זה מתבאר עם מ' אח' ר' אמור ליש ג' חני ה' הזהרתי כבר וקשה וכי בכל המצו' אשר צוה מטה ליש היה צריך לומר להם גם חני הזהרתי והרי גם האיש מטה גדול בכל יס ולמה הנוכך לומר כך בענין העריו' יאמנם להיות שהיה אפשר ליש' לזלזל במצוה זו כיון שראו שמהם בא מן העריות של שאר בשר שנאמר ויקח עמרים את יוכבד דורתו ואיך קבלו יס' איסו' אחות אב ואם וכן היו רבים חושבי' שצפור' לא כתבירה והיתה בת כומרים לכך אמר הבה למטה בתצ'זו אמור ליש' גם חני הזהרתי באיסוד עריות של שאר בשר אעפי' שאמי היתה דורתו של אבי מת גם חני הזהרתי • מ' וזה קר' ואמר' אליהם חני הזהרתי ולכך קבלו מאמר ה' אלהיכם ומטעם זה אפשר שנתקנו בעריו' וישמע מטה את העם בוכה למשמעותי וכתיב ובעיני מטה רע לפי שהיו מטיחים דברים כגד מטה עבא משאר בשר ערוה ולכך הזהיר ואמר ה' אלהיכם לפרע מהעובר על זה כדי לזרזיפה יפה וזבאר כפי הפשט' כל שאמ' הבה למטה דבר ואמר' שאבי ה' אלהיכם מיוחד אלהותי עליכם בהיותם גרוי יס מהעריו' ואיני בא להזהיר אותם על טומאת הזכור והבהמה ואטת איש כי ידעתי שםעשה ארץ מצרים לא תעשו וראייה לרבר שהרי יעשתם בה ואפסי' שהייתם בתוכם הייתם גדרים מהעריות ל' געול כו' ומה שאני בא להזהיר אתכם הוא את חוקותי תשמרו דהיינו איסור שאר בשר מהקרובות סהו' כמו חק סער עכשו •

דרוש ב פרשת אחרי מות

ביר . אלא רמז דלא חזו ריה כלל רמז דחזו ריה
ובירוח .

חם

לבי בקרבי ואור עיני גס הם איך אחי מראות ברעה
הגדולה הזאת איך נפטר מטה עז מקל תפאר וילך
בלי חמרה גם בן ובת לא היה לו להשאיר אחיו ברכה על
זאת חספיה ונחלילה כחומר הנביא ירמיה ע"ה אל תבכו למת
ואל תנוו לו בכנ בכה להולך וכו' ודרשו חז"ל אר' יהודה להולך
בלא בניס . וראוי לתת לב מנח להנחיל לענו' קרא מפסטי
דמירי על שלום בן יאשיהו ההולך בגולה כי לא ישוב עוד
לביתו . והכתוב הבא אחיו יוכיח ומה ראו על ככה לשנות
משמעותא דקרא . ועוד קשה לרדת חזל איך יבא הכתוב
על אחיו כי כה אמר האל שלום בן יאשיהו הולך וכו' כי איך
תלוי זה בזה שגם אם נבכה למת בבני' תדבק הנבוא' האחרת
מאחר שהיא נבואה אחרת נפרדת מהראשונה לסברת ז"ל גם
בבין ונדקדק אנב ארמון דקאמר אל תבכו למת וקיל דכל
המתעצל כו' גם דקדוק ואל תנוו לו דמית לו מיתרת . גם
כפל בכנ בכה ולמה לא אמר בכנ או בכנ בכה להולך ועק
אמאי קראו הכתוב להולך בלא בניס הולך ולא קראו מת בלא
בניס . אמנם בהיות כי מה פראוי לאדם להתחבל בראות
חכמי' ימותו אינו על כי נפתלק הדקיק מעה' כי ידענו מעה'
גער רעופ ופרוזרור בפני העהב ומי גבר חכם לא ידע כי
ס' ארס למות ולא ראינו מי שנשאר בעה' חי וקיים מיום
הבריאה . עכ' איך לירא על המת עצמו וכחומר הפסח' בכנ
לאזבדים ולא לאבירה שאנו לאנחה והיא למנוחה ממח' שמה
יתאונן אדם חי על פטירת הדקיק הוא גבר על חטאיו ישוב
מתאונן אשר חטא ויאמר אדם אם בארזים נפלה טלהבת ולא
זו הדרך לטבוע במזלות עה' רק יבינו לאחריתם ועכ' גזרו
אומ' שמי שנתעצל בהספדו של אדם כשר מוכיח נליו שצורמו
ברעשתו ולא נכזר יום מותו כי קרוב אליו הדבר וא"כ בודאי
שאיס כזה שלא טב בתשובה דשע הוא וראוי לקוברו בחייו כי
דשעים בחייהם קרואים מתים והוא דקדוק אמיתי לפי דעתי
וחזו מ"ס הנביא אל תבכו למת וג' תנוו לו כלו' על סוב' העדרו
מהעולם כי פתאום בא אידו ויטכב וירדם ויעבור והנה איננו
לפי שהבל המה חיי האדם אדם אם בן שנה ויחיה או אף שנים
ויחיה הכל עב אל העפר וסוף אדם למות אבל החי יתן אל לבו
כי יראה חכמים ימותו להתחבל ולבכות על עונותיו וחטאתיו
אשר הרבה לפסוע ולא זכר את יום המות שהוא בחדריו שאין
בית מנוח להמלט ממנהזו היא הבכיה הכולל' בכל בכי' אדם
המתים מעה' על אשר מת וחלף ועבר כי הבל חיי האדם
זיתחבלו ויבכו במיתתו איש איש על נפיו לבבו כי יבין ויראה
שאין מנוח לאדם להמלט מאמנס להולך בלא בניס ראו לבכו'
ב' בכיות כפולות האחת כוללת בכל האנשים הפגרים ואחת
נוספת בפרט על כי לא הניח אחריו בן ולכך אמ' בכנ סה' כונו
על הבכיה המתורסת ואמ' בכה שהוא מקור על הבכיה הרביל'
בכל המתים ועכ' לא אמר בכנ בכנ כי הא' איננה פרטית למי
עמת בלא בניס כי היא כוללת לאשר הניח בניס זככות שיש
לבכותו על מה שראו כי המות היא דבר הכרחי אדם אם בן
שנה וכו' ויתנו לב לטוב מרשעתם ואמר בכנ סה' בכי' מתורסת
לאיט הזה עמת בלא בניס והשעם שקראו הכתוב הולך נר' לי
עם מחזל שחטבו עם הר' שהם חטובים כמתי' מי שאין לו בניס
דכתיב ואם איך מתה איננו וכו' לכך קראו הכתוב הולך כי לא
יבדק לומר מת כי אם למי שהיה חי ומת אמנס למי שה' קרוי
מת בעורנו חי איך נאמר שמת עכשיו והרי קודם לכך מת היה
לכך קראו הכתוב הולך שרממה להולך שהלך מעה' לטוב איך
לא מת מתורס בטכבר מת היה . ואפשר שחתם בכוף דבריו

לומר כי לא ישוב עוד וראה את ארץ מולדתו לתת טעם לבכיה
נוסף מאחר שגם בחייו היה כמת ער שלא יבדק עליו לומר מת
אלא הולך ואב מה נכתב עליו עוד שיהי איך להתאונן כי אם
על מי שהיה חי ומת אבל על מי שהיה מת מעיקרא מה יתאונן
אדם חי לז' שמה שיבכו עליו הוא על כי לא ישוב עוד ורא' את
ארץ מולדתו דהיינו אחיו ובית אביו הקרויים מולדתו שבעוד
בחי' היה קרוימת לענין הבני' אבל קרוב למטפחתי ולמולדתו
מה שעכשיו לא ישוב וראה אפילו ארץ מולדתו בודאי שעבמת
כפע' גדול הוא וראוי לבכות עליו יותר משאר המת' כי אמ' ה'
על שלום וכו' יובן עם מ"ס חזל ששלום היה דקדוקו בן יאשיהו
וכו' ואנחנו מצאנו שדקדוקו בהגלותו אוחו נכבד ככר כתיב
וישחט את בכני' לעיניו ואת עיני דקדוקו עוד וכו' ואחכ הולכי
לבולה . ועתה הכתוב' מכוננו מה שאמר א תבכו למת כי אם
להולך בלא בניס כי כה אמ' העל ההולכי בגול' ומתו בירושל'
מקצתם על יבכו להם כי אם להולך בלא בני' דהיינו עלו' שה'
דקדוקו כי לא ישוב עוד למקו' הזה ואיפס' שחז' לומר זאת הארץ
הזאת לא יראה עוד שהוא מיותר לרמוז מה שהזכיר את עיניו
באופן שגם אופן הראי' לא נשא ליומה שהכריח' למזל לדרוש
הכתוב' במת בלא בני' הוא שהקשו שהנבוא' כפולה א תבכו למת
כי אם להולך ואחכ חזר לומר כי כה אמ' ה' על שלום ההולך לא
ישוב וכו' וכלל ופרט למה די שאמ' כה אמ' בכנ להולך שלום
בן דקדוקו כי לא ישוב אל ארץ וראי רמז הכתוב על ההולך בלא
בני' שראוי לבכו בכיה יתיר על המת בלא בניס . והטעם הוא כי
כל המניח בן ממלא מקומו כאילו לא מת כמו שאחז"ל בגמרא
מסקת בתרא פח' מאי דכתיב והדר טמע כי טכ' דוד וכי מת
יואב מפני מה נאמר ביואב מיתה וברו' טכ' ב' א' דוד שהיה
בן נאמר שכיב' ויואב שלא הניח בן נאמר מיתה כו' ואפס' על
דברים הוא שהקשו למה סינה בכתו' ח' לומר ביואב מיתה וברוד
שכיב' וראוי שיאמ' שבנייהם כאחד או מיתה או שכיב' וקדו' כי
ומ' קשה לי כפל לשון הגמ' לומר מ' והדר טמע במדרש כי
טכ' דוד עם אבותיו וכי מת יואב ער הכפי' מפני' מה'
נאמר ברוד כו' וכך ראוי לומר כתי' והדר טמע מפני מה נאמרה
כו' ומאי קשיא להודקאמרי מ' והדר טמע כו' טכ' ב' א' שהם שתי
שאלות . אמנם לכאור' היינו יכולי' לומר דהק' בכתו' דאמ' כי
טכ' דוד ולא אמ' המלך דוד וכו' אב כתי' כי מת יואב ער הטכ'
וזהו שהק' מאי רכתי' ותירץ עם הקושי האמ' מפני מה נאמר'
לא וראי בעבור שרוד הניח בן ממלא מקומו כתי' טכ' ב' ולכך
לא כתי' המלך יס' שהרי כתיב ויקרבו ימי דוד וחזל' ויקרבו ימי
המלך דוד איך כתיב כאן כי איך פלטין ביום המות וא"כ איך
יאמר טכ' המלך דוד כי בעת שטכ' לא יבדק לקרואו מלך כי
איך עוס' שררה נוכח בעת המיתה אבל ביואב שלא הניח בן
מקומו אם כן גם בזמן שהיו קורין אותו ער הטכ' דהיינו
בעודי' בחייו יבדק לומר מת יואב ער הטכ' להיות כי לא היה
לו בן מת קורין אותו בחייו זה היינו יבג' לומר אמנס
האמת נראה לי בתירוץ מ' ביואב ער הטכ' לא כתיב מלך
דוד להיות כי טעם שנאמר מיתה ביואב הוא ככ' לא הניח בן
ממלא מקומו וא"כ הדר שברת למדרש מיראתו של דוד ויואב
עכשיו טמע בטכ' דוד ולהיו' שהניח בן ממלא מקומו לא נאמר'
טכ' המלך כי המלכות במקומו עומד לא טכ' ב' א' ח' דוד
והמלכו' במקומו עומד מאחר שהניח בן לשלמ' ממלא מקומו'
אמנס יואב לא הניח בן ממלא מקומו וא"כ מת יואב ער הטכ'
כלו' הוא יואב מת וגם שרדתו שהיה ער הטכ' מאח' שלא הניח
בן במקומו הכל מת גם הוא גם שרדתו ממנו . ובה' דקדוק
לשון הגמרא דקאמר מפני מה נאמרה ביואב מיתה וכו' אלא
ד' שהניח בן וכו' ואין דרך הגמרא לומר אלא בקושיא
אחת

דהוש ב לפרשת אחרימות

קבט

אחת דק בזה שהענין מובן דקמי' למזל סיכוני סר הכב' וברור
 לא כתיב מלך' לכך הקטן מפני מה נאמרה וכו' אלא מאי אית
 לך למימרה שהטעם הוא לפי שדוד הכיח בן וכו' ויחוב לא היח
 וכו' וזכה מימא גם כן סיכוני הכתוב כאמור וככח הוא' כלל
 העולה עמי שאין לו בניס הוא מת בחייו ולכך תמצא בבבואת
 יסעיה עה שאמר לחזקיה המלך' כו לביתך כו מת איה ולא
 תמיהה וקטנה רכך הולל תמות ולא תמיה' גם קטנה בדברי
 חזל שאמרו מת בעה' וכו' שהילל מת מהעה' אמנם עם מה
 שאמרנו יתרוץ יפה שחזקיהו לא היה נסוי ולא היו לו בני' ואכ
 לא אמר לו תמות שהיה מת היה נחשב ולכך אמר מת איה
 בהמה ולא תמיה וזה הנרצה למזל מת איה בעה' בזה העול'
 שאמה יוסב איה נחשב למת' וזהו הנרצה לחזל במה שדרשו
 להולך בלא במים שהטעם הוא שלא יכרך לומר מת בו אם למי
 פהיה חי אמנם למי שאין לו בניס שבשורנו מ' הוא מת לא
 יכרך לומר כי אם הולך כלומר הולך ממיתה זו למיתה אחרת
 שהימו אפיקת הכמות וזה טעם נכון לעד' והנה כתבא כמה
 קמה ממתתם של הולכי בלא בגים לפי שהבנים עטרה לאבות
 וברא מחסה אבא כרתיב הנה נחלת ה' במים סכר פרי הבטן
 פחמים ביד גבור וכו' רמז שאעפ' שהבנים הם נחלת ה' לאמר
 יחפון יתנם מ' עקר גדול ימצא האדם מבר פרי הבטן שהוא
 מדריכין בעבורתה ה' ותורתו ומכותיו וכל דרקותיו של אותו בן
 הם תלויים באביו ומכאן הבנים כחצי' ביר גבו' שהם מבינים
 עליו ומכילים אותו ממחמורות רשעים הבאים להפילו כן בני
 הנעורים שערך כמו בן להיות מדריך לבניו ברך' יסרה והם
 מבינים עליו להצילו מכל רע ואמר בני הנעורים לפי שבני
 הזקונים כבר תסם כמו של האב ואינו יכול להדריך בגו ולכופו
 לררכי ה' כמו סיכול לעשו בימי הבחר' כי עורנו באבנו ומייסרו
 ומוכיחו בראיו ולכך שבת לבני הנעורים ואמר אשרי הגבר
 אשר מלא את אשפתו מהם כי בוראי הם מגודלים בעשוריהם
 גדולים ופס וטובים באופן כי אעפ' שיהיה לו אויבים מפנים
 ברעשו ומרברים בגנותו לא יבוסו כי ידברו את אויבי' בסער
 לפי שאין בבניו דבר של שמחה רץ כולם ישרי' כולם תמימי'
 עור ירצה כי בהמת לאדם בני הנעורים מגודלים בעשוריהם
 בתורה ויראת ה' אזו כשתפל' נסתתו הסערה באערי ג' ויבואו
 המקטרגים שהם אויבי אים לקטרג עליו לא יבוס ולא יכלם
 מהם כיון שמילא אשפתו מבנים הגונים יראי ה' וחוסבי שמו
 זכותם תעמוד לפניו כי ברא מזכה אבא וכמעטה דר' פקייבא
 שפגע באותו ארס שהיה מדון ולמד את בנו תור' ויכול מאותו
 הרין ועור ים לרדום ירברו מלסון הכנעה כמו ירבר עמים
 שהוא מכניע את האויבים העומרים בשערי שמים לקטרגו
 מבר זכות בניו העוסקים בתורה וביראת ה' ומה גם אם החב
 ייסרם והדריכם ברכי ה' ומכאן עמי שמתו בניו בחייו יגדל
 המקפר ביום ההוא כי גדלה רעתו מאד' ואפס' שלזה אחזל
 קפה מיתחרי של בני הכריקים בחיי אביהם לפני הבה' כפלי'
 מאביהם סכן כתיב במית' בני אהרן וימותו לפני ה' בפעמי'
 ביאור המאמר כתבתיו בס' סוף נבחר כדר אחרי מות' ועור
 אפשר לומר שמכטער הקבה על פני דברים הא' על שכתב
 הכרי' בעה' שמתו בניו בחייו והבה' מכטע' בעערן של דריקי'
 והסני על שחמר אותו כדריק בעה' אותו זכות שהיה לו בעהב
 מבר בניו הלומדים תורה בעה' וברא מזכה אבא כז' וכל זה
 אפשר שהיה מקונן דוד על מיתת אבשלום ואמר בני אבשלום
 בני בני אבשלום מי יתן מותי אני תחתך אבשלום בני בני
 שהכוננה להלגיב הבכי מכיון שקמה לפני הבה' מיתת הבנים
 בחיי אביהם בוראי כי לא היתה מיתתו לפני הבה' על מטאתו
 של אבשלום כיון שנמתך במיתתו פונם לרוד אביו ובוראי אמר

דוד שבמטאו של דוד מת כי כן בנא עליו נפון בת סבע והריני'
 אוריה לכן לא תסור מרב מביתך עד עולם והכני מקום עליך
 רעה מביתך וסכב את נסוך ומכ' שמה טעמה אבשלום ויסכב
 את פלגסי אביו היה בחטאתו של דוד וכמכאת מיתתו נמסכת
 מכה העון ההוא ולזא בני אבשלום סנהרנת בעוני מי יתן
 מותי שאהיה נענש אני שחטאתי במק' שנתפסת תחתי אהיה
 אני כתפס תחתך על שחטאתך באופן שתסאר במיני אחרי
 להיות נקרא אחרי מותי אבשלום בני בני' וחזל דרשו שאעפ'
 מ' פעמים בני להעלותו מטבעה מדרי' גיהנ' והח' לקרב האסו
 עם הבוג' ואפשר לעד לומר שאמר רוד כי במיתת אבשלום
 כתגלגלה לו מית' אמנון בנו כי בהריגתו שהרג לאמנון רחה
 אותו מפניו פר פעלתה חיתו ומרר בו וזם בני אבשלום ים לי
 ליראב על בני הראשון אמנון כי מיתתו כמעטה מיתת בני
 אבשלום שאם לא הרגו לא כתגלגלו כל אותם הרברים וכיון
 שנהרג אמנון לא היה לו לרחות לאבשלום על שהרגו ומי יתן
 מותי סמוך להריג' אמנון כי בוראי על האמת אני גרמתי מה
 שהרג אבשלום לאמנון כי מתוך שלא עצבו אביו מיינו
 לאבשלום זחה רעתו עליו להרוג את אמנון שאילו היה לו אמה
 ופחד מאביו לא היה עושה כן ולא היתה נמסך מיריתו באביו
 וכיון שאני גרמתי בהראות פנים כהובות לאבשלום אכ' גם
 המיתה היתה ראויה לי ומי יתן מותי אני תחתך שאני הגורם
 והיה נסאר אבשלום ובני אמנון סנייה קיימים וזהו סמו' לומ'
 בני בני' עור ירצה כי כל מי שחבירו נענש על ידו אין מכבידי'
 אותו במחיתו וכו' וכיון שנענש אבשלום בסביל' שלא ריחו
 רוד אביו אכ' אני ראוי לעונם ומי יתן מותי לפי שאני ראוי
 להיות נענש תחתך כי להי' אבשלום בני שלא רדייתו בתוכח'
 מוסר לכך אירע לו מה שאירע' הרי שקמה מיתת הבני' מאד
 מאד ער שמתוך כך שאל רוד מיתת עצמו וכיון סכן יסתומ' כל
 מקור יבהל בראות ברע אשר ימצא את הכריק ההולך ברכי
 ה' והוא הולך בלא בניס על מה עשה ה' ככה לכריק ההוא ויס
 כמה רשעים יסלחו ככאן עויליהם וילדיהם ייקרין' וחאת
 היתה תלונת אויב במענה שמעו שמעו מלתי כתבתיו בס'
 פנחס' עם' גם הנביא יסעיה חקר מקירה זאת של רע
 וטוב לו בפסוק כריק איה ה' כי אריב אליך ולע' ים לפרסם
 שאמר הנביא כריק איה ה' כי אריב אליך ירצה בתמל' רברי
 ופתח אמרי אקדים ואומר כי כריק איה ה' וכל רכרך אמת
 ואל יטעה ארס בדברי אלה שהכוננה להריב ח' ונלע' ולקר'
 תגר על רככו יתב' כי ירעתי כי כל דרכי מטעט וזהו שאמר
 ההקדמ' מנמ' בדברי ה' שבריק איה ה' ויראי' שאין בדברי
 אלה לא עקמנות ולא קפירות היא כי אריב לך היתכן שיעל'
 על דעתי להריב אליך ולקרא תגר עליך וזהו אם אריב אפשר
 שאריב אליך' או יאמר שאם הכוננה להריב היה כריק להריב
 בפני מוכיח כי מי שרובה להריב עם זולתו לא ילך אליו כי אם
 בסתר ידב' מה שבלבו וגם אני אם אריב יתכן שאומ' הרברי'
 ח' לך מטפטים ארבר אותך דבר קרוב ונוטה לסכל הארס
 אדבר לך שתלמדי דפת לדעת מדוע ררך רשעים כלמה'
 והנה הפסטים פי מדוע ררך הרשעים גמורים כלמה בעכס
 והמטאי' בוגרי בגד שאינן ברשעים גמורים שלו שלו בעלמ'
 גם שמעתי שפי' שלו כמו שגו מלשון של תסולו לה מן העמרי'
 וכו' והכונה מאמר שהלחת הרשעים גדולה ככ' טעו אותם
 הבוגרי בגד שלא בגדו כי אם בגד אסכל עור שיוסיפו לחטו'
 יוסיפו בהבלחתם' ולי נראה לומר שתלונת הנביא לא היתה
 על הבלחת הרשעים אלא על התקלה שיוצאה מתוך כך שגם
 האחרים שלא הגיעו לרשעתם בראות ההצלחה שהגיע להם

דרוש ב פרשת אחרי מות

לכונן גם הם צדרכיהם חם מדוע דרך רשעים כלחה פמתוך
פך יגרו משלו וטעם עור כל בוגר. בנר א לפי שאין כרי' בארץ
אשר יעשה טוב מוחלט ולא יחטא ופכסיו כל העם שהם בוגרי
בנר אח' בראותם הכלחת הרשעים גם רים יבחרו גם הם
במעשיהם ויוסיפו לחטוא ויטעו אותם שלא היו כן אם בגרי
בנר ולפי זה אינם ב'תלונות כי אם א' ומתוכה נגדרת האחר'
סי' בראות אותם האכסים בוגרי בגר הכלחת הרשעי' סנטעת'
גם: שורטו אז גם הם ולכו בדרכיהם גם עשו פרי ובז' מדוקד'
למה לא אמר הלכו גם עשו פרי סכן פתח הפסוק נטעתם
בלטון עבר' . אצטע עם מם מבאר סנטעתם גם שורטו קאי
ארשעים ומתוכ' ילמרו וילכו גם הם ויעש פרי ועל הדבר הזה
היה מתרעם על התקל' שכתב מיוך כ' ועכ אמר הנה ישמח
בדוק כי חזה נקם וכו' שהכונה לומר שסמחה לדריק בראותו
נקם ברשעים ואיכה על אברץ הרשעים אלא ישמח כדוק על
דבר התועלת הנמשכת מאברץ הרשע שכל ישראל ישמעו ויראו
ויסובו אל ה' ולא יסיפו לעשות הרבר הרע ההוא חם פעמי
זרחץ כלומר פעמי כדוק ודרכו היסרה אשר דרך בה בראותו
כי בדרך רשעי' תאבד אז ורבו וזרחץ ויטהר בסביל מה שראה
בהם הרשע כי כעת יאמר אדם אף פרי על האמת נתאמ' שים
פרי לדריק מאחר שראינו כי יש אלהים שופטים ומרת הדיו
פועלת דין ברשעים בעזרם בארץ בעה' אז יתן החי אל לבו
וידבק בטובים מאחר שעבדו ראו בחי' חיותו כי יודעה' דרך
כדריקים והרשעי' יאבדו אז יבחרו בדרכי ה' ורדכי ופעמי כדוק
יתבררו ויתלבנו ימצא סהרה עושה משפט בארץ תרוממה
קרנות כדוק ילכך אמר שהיה חפץ לרעת דרך ה' מדוע דרך
רשעים וכו' שמשך מזה שיטעו כל בוגרי בגר כי כאשר יראו
הכלחתם סנטעתם גם שורטו גם הרואים ילכו גם עשו פרי
זהפליב לספר בהכלחתם כי טבע העולם כשעוקרים הנטיעה
לפעמי' תיבם פריה ולא תשרים שרפיה אף או אעפי' סנטעת'
כבר ובא' למקום אחד גם שורטו פפס סכיה ולא עוד שהם
עושים כרי' אחר ההרשה אלא שהם בעעת ההליכ' כשעקר'
מתק' י' לירש במקו' אח' גם עם עשו פרי לפי שלא כדרך טבע
היא הכלחת ואם באולי קרוב אתה בפייה עכ' בכלמיהם
ר' זיקים הם יתך ואתה ה' ידעתני וראית ונחת לבו כי הוא
עלם אף בפי ובלבבי לעשות רבונך חפצתי לכן אחת שלתי
מתק' לאלו המראים טלפים כחזיר לומר שהם רבקי' לך מה
אינו כי אם בפי' הם אף רחוק אתה מכלותיהם התיקם ככאן
לטבחה והקדישם ליום הריבה' ירבה כי דרך הרשעים לרעו'
הבהמות במקו' דסן כר נחב כי סס ירבו הבהמו' וסס יחפכו
להפריט קבת מהעדר לפחיט' איכ' מביא' כל העדר שהפריטו
לפחיטה אל תוך העיר כי אינם שוחטים הכל בבת אח' כי אם
אחת לא רי' מחסור' וביכי וביכי פן יחסר לחמם ומתנוכל' הכאן
לזה מניחים אותם במקום מרעה קרוב לעיר אעפי' שאינו ככ'
דסן ושמן כמרעה הראשון ומשם יביאו יום יום המכטרך' אמר
הכביא כרמיון הזה תעשה לאכסים הללו מראים תומה ותחת'
ערמה ובקרב' ושימו ארבע התיקם ככאן לטבח' שהיא הכאן
המופרס מהעדר לטבחה שעוקרים איתם ממרעה למרע' אף
אינו חשב' כמרעה הראשון גם לאכסים הללו סמראי' חסירות
בפיהם והם רשעים גמורים איך ראוי שתסיר הכלחת לגמרי
פן יאחרו כי אינם ראויים לרעה ומתק' אחד לכדוק ולרשע כי
סלימים הם וכדוק' גמורו' אף תעשה המצאה לכתק' מההכלח'
הגמורה שהשפעת להם אל הכלחה פתחה ממנה ולא האים
היו שאין וראתו אל ה' מלב ומנפס כי אם יראה לפני' בראותם
כי אין הכלחת מוחלטת יבצעו בה וכל רואיהם יכירו כי מה
שהיו מראים בפיהם כי קרנה' להם ירעו האמת בראותם

כשמתעטת הכלחתם כחטו בה' ויאמר לא הוא ח' כי נקון
מהמרעה הדסן למרעה קטן ממנו ככאן לטבחה ועי' ככ'
הקדישם ליום הריבה' סוף רבר ראינו החקיר' כסגבה לרעה
אף הרשעים מוכלתים והישרים בלבנות בחורי' משער סבתו
במבחר ימיהם ועל הכדריקים יהיה כל ריב וכל נגע' וזם אסף
מזמור לאסף אף טוב לישראל וכו' מתרעם על ב' דברים הא' כי
ראו לכללו' האמה ישראל כמה ברנות ויגבות ואויביו מהקד'
זם אף טוב לכין ורקין מיעוטים סים מיעוט הסוב' לים בערך
האומות וגם בתוך ישראל עצמן ראינו אלהים ומדת הדיו
מתנה לפני' ברי לבב הכדריקים לא כן הרשעים בתיה' שלום
מפחד' . אצטע תירחן חקירה זנהיא כי הכדריקים הם קרבן
כפרה על ישראל וכשהבה מייסה ונותן להם יסורין הוא לטובתן
ויסורין של אהבה הם ומחמת הקהלת' הנמשך עבאמכפות
כך יש שארית ותקוה אל בני' ע' מ'כמה בחינות שכל אדם מי
יתן אל לבו בראותו מדת הדיו מתנה על הנגסים אלה ידון
ק' בעצמו אם לויתן בחכה העולה איה יעשו דבר דק' . גם
מתוך כך יתנו לב' מסובב אלה' בדר' סובבה יעשה' אלה' ואלה'
ואז תבין כי כל הדברים בהשגחה מפילו אם סלסל בסתקף
אכבע מלמטה הוא שהכריזו מלמעלה על עונק' והחית' יתן אל
לבו לסובבת סגובה ולקבל' היסורין מאהבה קחו עמכם רברים
ובזה ככא' לציור המאמר שהכענו' שתח' השערה' אף יומחן
כנפיש וזנים אינם יסורים של אהבה יבנים לא בני' דמי' אף
דהו' ליה ומיתו והאר' יונחן רין גרמא דרעסירא ציר' אלא הא
דלא הו' ליה כלל הא רהו' ליה ומיתו' . ופי' רסו' והאמר ר' יוחנן
וכו' וכי יאדם כרבי יונחן לא הו' ליה יסורין של אהבה והקטן
בתוספות לפי המסקנ' דהיכא דלא הו' ליה כלל לא הו' יסורין
של אהבה והרי מצינו כמה כדריקים דלא הו' להו' במים כלל וכן
יהושע לא הו' ליה בני' וכו' דהו' ליה בנות והא רבי יוחנן הו'
ליה בנות ינראה דמקמי מדר' יונחן היה מנחם לאחרי' ואי לא
הו' יסורין של אהבה היכי היה מנחם להו' וכו' . וקשה להבין
כדרי התוספ' כי גם לפי פירוש' יש עדין להקטן כפי המוסקת
דלא הו' ליה כלל אינם יסורין של אהבה והרי יהושע דלא הו'
ליה במים כלל יוכן כריכין אנו לבאר קושיא זן לפי רסו' כי הוא
קושיא עכומה' . ועק' בפסט הגמרא דאמר ה' אירדה ליה
דלא שייך לומר היכי דמי' לא היכא דקשיא לכלוהו' כדדי' והכא
לא הקשה אלא לצי' האחר דהו' ליה ומיתו ובראי' דאין נמא
הכר האחר דלא הו' ליה כלל דלית ביה קושיא וכאן אמ' היכי
דמי' אילימא דהו' ליה ומיתו והכתיב הכר הסני דלא הו' ליה כלל
ואין דרך הגמרא לומר כפי האי' נחמא היכי דמי' אלא כך ה' לל'
ובנים לא הו' יסורין של אהב היכא דהו' ליה ומיתו והאמר רבי
יוחנן וכו' אלא היכא דלא הו' ליה כלל יגם אין שייך כאן לטון
קושיא אלא כך ראוי לומר ובני' אינם יסורין של אהבה ומיירי
היכא דלא הו' ליה כלל . ועק' שאמ' המתק' אלא כאן דהו' ליה
וכן דלא שייך לומר אלא כי אם במקום שעוקר ר' אמור קודם
וכאן רמה הכר הא' ואוקי לה ככר ב' דלא הו' ליה כלל מה
ענין לומר כאן אלא וכו' . ונלער שהתוספות הקטן לפי רמ'
זל שפי' סקושיית הגמרא היא שאך אפשר שאדם גדול כרבי
יוחנן לא היו לו יסורי' של אהבה וכפי זה הקטן שפי' המסקנא
שאמרו דהיכא דלא הו' ליה כלל אינם יסורין של אהבה אם
יהושע דלא הו' ליה כלל יתכן לומר שלא היו יסורין של אהבה
שאם המתק' תמה על רבי יוחנן גם יש לתמוה מקו' על זהושי'
אבל כפי פירוש' בעלי התוספות דלא הקשה הגמרא אלא אף
היה מנחם לאחרים ברבר שאינו מוסרי אהבה ואף התומעל'
שכתיסה רבי יוחנן יסורין שאינם של אהבה כי אפשר ואפשר
שאעפי' שהיו כדריקים גמורי' יהיו מתיסרים בייסורין שאינם
של

דרוש ב הפרשת אחרי מות

קד

ולכך קטיל לך איך אפשר דרבי יוחנן היו לו יסורים שאינם של
 אהבה אבל לפי התירוף שחושמו בדרביון שאמר אינם יסורים
 של אהבה ולא אמר הם יסורים שאינם של אהבה ברקדוק זה
 מתוקם שפיר רב רבי יוחנן בניו שלא היו לו בניו כלל כי
 אינם יסורים של אהבה וספ יסורים שאינם של אהבה א"כ השתא
 כיחא מיהושע ושאר הכדוקים שלא היו להם בניו כלל כי אין
 בזה חסרון כבוד להם כי במזל תליא מלתא ולא חיקרו יסורים
 לומר כיון שהיו כדוקים ונתיישרו בעה"ז הם יסורים של אהבה
 כדי לכפול שכרם בעהב כי אלו אינם נחשבים וסורים כדי
 לקר. תם יסורים של אהבה ואפשר שהיו להם יסורים אחרי של
 אהבה ואם לאו אין להם בזה חסרון כי אפשר להם לדרוקים
 גדולים שהיו בשלמה ולא יהיו בסורים אפילו של אהבה. וזה
 כלל דקדוק דק במאמר והבן. והנה נבאר מתוך המאמר
 שמינת בניו של ארם בחייו הם יסורים של אהבה ועכ מבינו
 לאהרן קדוש ה' כשמתו בניו כרב ואביהוא בחייו קבל יסורים
 מאהבה וירכא אהרן וקבל סכר על שתיקתו כתייחד הרבוב
 אליו כמזל וביארתינו למעלה סדר שמיני ועשיו אבא לביאו
 הפסוק בפרשה וירבב ק"ל משה אחרי מות בניו אהרן
 בקרבן לפני ה' וימיתו ויש לדרוק למה הוכרחו דיבואמירה
 בענין זה וירב' ה"ל משה וכונן ויאמר ה"ל משה דבר א אהרן
 אחיך. וכונן עוד אלא שבדיבור הראשון לא נתפרש מהו
 הדיבור שנאמר לו. והנה מזל דרשו בתם והביאו רש"י
 בפרשה. וזל דבר אל אהרן אחיך אין אלו יורשים מה נאמ' לו
 בדיבור ראשון רבי אלעזר בן עזריה אמר מפל להדמ לרופא
 שנכנס אל החולה אל אל תטעה בזנך ואל תטעב בטחב בא
 אחר ואל אל תטעה בזנך ואל תטעב בטחב. בטחב שלא תמות כדרך
 שמת פלוגי זה זרזו יותר מכלל לכך נאמר אחרי מות בניו
 אהרן ויאמר ה"ל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת
 ולא ימות שאם בא הוא מת כדרך שמתו בניו. וקשה טובא
 דלדברי הברייתא ריבור ראשון היה אל אהרן ואל יבא ודיב'
 ב' היה אחרי מות בניו אהרן שהזכיר כדרך שמתו בניו וכמזל
 המקראות מסורים. ויש מי שפי' שאין מוקדם ומאוחר בתור וסרם
 המקראות לדרוש ויש שריבור אחרי מות הוא דיבור ב' כמו
 החולה הב' שזרזו יותר וה"ל ויאמר ה"ל משה דבר אל אהרן
 וכבר לשעבר אמר ה"ל משה דבר א אהרן ואל יבא בכל עת
 ואח"כ וירבב ה' אחרי מות ומקודם לזה ויאמר ה"ל משה דבר
 אל אהרן וכונן זה דוחק. ועק' כיון שהם ב' רופאים איך
 הוא אומר זה זרזו יותר מכלם והלא אין זולתו כי אם רופא
 א'. ויש שגורסים במשל ג' רופאים א' אמר אל תאכל ואח' אמר
 לא תאכל שלא תמות והג' אמר שלא תמות כדרך שמת פלוגי
 ובזה מתיישב זה זרזו יותר מכלם. ונלעז' בפסוק דקרא
 שבמשל החולה שנכנס אל רופא הראשון וכי אל תטעה
 בזנך ואל תטעב בטחב והב' כונן שלא תמות כדרך שמת פלוגי
 בודאישאיתו פלוגי שמת הזהיר גם הוא מפי הרופ' שלא יטעה
 בזנך ויטעב בטחב ולא שת לבו לדרביון וימות א"כ בריכין אטו
 לומר שגם נדב ואביהוא שהם במשל החולה הראשון שמת
 על שנכנס פנימה אל הקדש כי בודאי הזהירו מהדופא. שלא
 יכנסו ולא שמתו בקולו ולא מבינו שהזהירו על כך. ונל'
 שהזהירו במם להם משה ופתח אהל מועד תשבו ז'מים לאת'
 טכבר הזהירים ולא תכחו מפתח אוהל מועד. ולמה שזר לומר
 ופתח אוהל מועד תשבו א' שלא תכחו מפתח אוהל מועד הוא
 להזהירים שלא יכחו החובה ואח"כ הזהירים ופתח אוהל מועד
 תשבו שלא יכנסו לפנים. עוד אפשר שהזהירו במם ושמתם
 את משמרת ה' ולא תמותו והיינו שישמרו משמרת בית ה' שלא
 יכנסו לפנים וכשנכנסו ומתו בא הקב"ה להודיע למטה אל א'

שלא יכנסו ולפיכך הוצעו כתיים' גם בנה עם שהיה סדק גמור
 ואיזו מתו התיים. אבל יש לתמונה כיון שאינם יסורים של אהבה
 עה מחמה היה מנחם דבי יוחנן לאחרים שאין לקבל מחמתו
 כמזל שלא היו יסורי אהבה דבשלמה אם היו יסורי אהבה יש
 לתקנם למס אונתם ולמח' א' תכטערו כי סה וכזה יאמר לו
 וקב"ה יסור יסורי מאהבה וגם אתה כאלה מהם. וכזה תבין
 דברי ההתוספו שהריק לומר ולפעמים זהו ביאר כסון דבר
 בתוספת זל אבל עכסין נתחזקה הקופיא לחבריהם זל איך
 מתיישים לפי המסקנא התמיה שתמה רבי יוחנן איך אפשר
 שלא היו לו יסורים לפי המסקנא והלא ק' מיהושע איך לא היו
 לו יסורים של אהבה. וכלער טבעל הגמרא דאה דבר רבי
 קמס קאמר בניו אינם יסורים של אהבה שאם באנו לפרש
 בעי' שאלתהו לו בניו כלל קשה הרבה שכיח שמתחיל ברייתו
 כזו עקב ואינו ראוי להוליד איך יתכן לומר שהם יסורים שאינם
 של אהבה כי מה פשעו מה חטאתו וממרוס נגזר עליו עקרית
 ולא יהיה ראוי להוליד לכך אין לפרש פירוש זה ואם יש לפרש
 הוא דקו' גיה ומיתו סכמך סכסער לראות במיתת בניו הם
 יסורים ואינם של אהבה וזש' היכי דמי אי רהו' ליה ומיתו והא'
 יוחנן ואפשר דנברא רבא כרבי יוחנן לא הו' ליה יסורים של
 אהבה שאם באת לומר דהיכא דלא הו' ליה כלל זה לא יתכן
 לקרואם יסורים כיון שלא נגזרו עליו בניו ולכך אמ' א' לעקור
 הסברא הראשונה דס' ר'א לאוקומי במי שלא היו לו בניו כלל
 דלעול' איכא לאוקומי הכי כאן דלא הו' ליה כלל וביאו הענין
 גרסא שדקדק עכסין הברי רבי יוחנן שלא אמר בניו יסורים
 שאינם של אהבה שאם היה אומ'ן היה לו להקפון למה נגזרו
 עליו יסורים כיון שבניו היו מזוני במזל תליא מלת' ואם במזל
 לא היו לו בניו מה פשעו מה חטאתו אלא הכי קא' בני' אינם
 יסורים של אהבה לומר שאל יחשוב מי שלא היו לו בניו כלל
 שהגיע לבר יסורי אהבה כדי שיכפלו לו יסורו בעהב כי
 מניעת הבנים אינם יסורים של אהבה ולזה דקדק ואמר כאן
 דלא הו' ליה כלל כלומה שאין שאמר אינם יסורים של אהבה הוא
 במי שאין לו בניו כלל כי לא היו לו יסורים של אהבה וגם לא
 נאמר שהיו לו יסורים שאינם של אהבה כי לא הא ולא הא הו'
 ליה רבי במזל תליא מלתא וברקדוק זה שדקדקו מתיישב
 גם הכד האחר הא רהו' ליה ומיתו כי הם יסורים של אהבה
 שעתיד הבה לכפול לו. טכרו בעהב והשתא ליכא לאקסווי
 מיהושע שהיה ארם חסונב וגדול זל היו לו בניו כלל דהא אה
 לא אחי דמי שלא היו לו בניו כלל הם יסורים שאינם של אהבה
 כדי להקשותך אבל אהא אחיכא דמי שלא היו לו בניו כלל
 אינם יסורים של אהבה ויהושע שלא היו לו בניו כלל לא השיג
 יסורים של אהבה דבר זה וגם לא היו לו בזה יסורים שאינם
 של אהבה כי חיל' לדרוק שמתו שהיו לו יסורים שאינם של
 אהבה אבל אם לא השיג בודאי יסורים של אהבה אין לתמו' איך
 לא קשיב יר' ין של אהבה דאפשר לדרוק גמור להי' כל ימיו
 בלי יסורים ואפילו של אהבה שאם יש לתמוה הוא אם היו
 יסורים שאינם של אהבה לדר' גמור כי זה פלא ומה נב' שכיח
 שאינו אומרים שמי שלא היו לו בניו כלל לא היו לו יסורים של
 אהבה אפשר שמינית הבנים אינם יסורים ושמה ואולי כתיים'
 יהושע ודרוקים שמתו דבר ר' אחרי' שהם יסורים של אהבה
 אעפ' שנאמר שמינית הבנים אינם יסורים של אהבה והשתא
 כיחא דמעיקרא דכ' דתם ר' יוספן אינן יסורים של אהבה ר"ל
 הוא כלומר הם יסורים שאינם של אהבה וישום האי סברא לא
 מוקמינן ליה במי שלא הו' ליה בני' כלל דהא לומר שהם יסורים
 כיון דבמזל תליא מלתא וכפי סברא זו דרבי יוחנן אמר הם
 יסורים שאינם של אהבה מוקמינן לה עכ' במי דקו' ליה ומיתו

יחשוב

דרוש ב לפרשת אחרי מות

יחשוב שמתו על הקרבת אש זרה או שתוי יין או על שהורו הלכה אלא עיקר מיתתו היתה על שקרבו ונכנסו לפניו אש הבה למטה אחרי מות בני אהרן ומהו הריבור סריבור לו בקרבתם לפני ה' ומיתתו רע לך כי מיתתם היא על קרבתם שקרבו סכנסו לפני ה' ומתו הריבור הזה הודיע על מה מתו בני אהרן ואין כאן אזרה לאהרן לא מדמכינו אפר הודיע ה' למטה שמייתת בני אהרן היא על אשר קרבו לפני ה' מכאן אתה למד שקרב ואביהו הנהגו הנהגתו מהרופא הא' שלא יכנס והס' לא נתנו לב לרברי הרופא ויחמר ה' א מטה דבר א אהרן והזהירו אזרה גדולה מאזהרת בניו שתאמר לו הזהרו ולא תמותו כדרך שמת פלוני שההרתיו ולא שמע לי כן הזהירו לאהרן ואיבא וימו כדרך שמתו בניו וכמא לפי זה שיש ב' חוליות רופאי סבה רופאי כנסו לחול' הב' והרופא א' הזהיר לחול' הראשון אזרה בלבד רהיינו לבני אהרן ושמרת ובחול' הב' הזהיר אזרה בלבד כמנהגו והודיע שמייתת פלוני הית' על שאכל ושכב אבל לאחמ' שלא תמותו כמותו שאפס' שמא לא יתיקנו לזה הדיק מות רק הכבר חול' כי לא כל הטבעי שוים ירהיינו דבר אחרי מות בני אהרן קבת מיתת הית' בקרבת לפני ה' והרופא הב' הזהירו יותר מכול' א' יבא בכל עת ולא ימותו באופן שנתקיימו כל הגרסאות מעל ברופאים הוא בחלום הב' וב' רופאים הם בהצטרפות הרופ' שנסכסם אבל החולה הא' והרופ' שנסכסם לחולה א' לא הזכיר שום מיתה מדבריו והרופא הא' שנסכסם לחולה הב' הודיע מיתתו על החולה הראשון שהיתה על שאכל וכשהזהיר לא אמ' לו הזהר שלא תמותו כמו שמת פלוני לא א' הזהר ולא תמותו כלומר בשמירה זו אתה מובטח שלא תמות אבל אם לא תהיה נשמר אינו מוכרח למות כי אפשר ואפשר יש פנים לכאן ולכאן אבל אם תהיה נשמר מובטח אתה שלא תמות והרופא הב' שנסכסם אבל חולה זה א' ולא תמות כדרך שמת פלוני שאינו הבטחה א' שיתכן וימות בוראי על אכילתו וזה זרזו יותר מכילס כי אין לו תמס להמלט ממנו אבל ברופ' הא' שנסכסם א' חולה זה יש מקום לעבור על רבריו כיון שאין המיתה וראית אם יאכל א' שלא יהיה מובטח להנצל בודאי ורוק ותסכסו

עוד אפשר שאזהרת הרופ' הא' בחולה הא' איכה באזהר' הרופ' הא' בחול' הב' שהרופ' בחולה ראשון לא אמר רבד רק א' תאכל ולא הבטחיתו טבעשותו מה שהזהר לא ימות אבל בחולה הב' גם הרופ' הא' הזהירו והבטחיתו שאם יעשה כאלו הזהיר לא ימות והרופ' הב' בחולה הב' א' שאם לא יעשה כן ימות זה הזהירו יותר מכולם ויכלל הפירושי הקרי' הבה' להודיע למטה שמייתת בני אהרן היתה על שנסכסו לפני ולפנים וכיון שכן רבר אל אהרן ואיבא ולא ימות לפי שאם לא היתה הורעה זאת יש לאהרן לומר על אזהרת ולא יבא ולא ימות שהרי בניו לא מתו על הקריבה לבד א' על כמה רברים על הקרב' א' זרה ועל שלא נשא; נשי ועל שסתויין ועל שהורו הלכה בפני מטה רבן ואהרן אין צירי חטא מכל אלנו אבל כיון שהקדוש הורעה זאת ועל קרבתם לפני ה' היתה המיתה וימותו א' מעתה רבר אל אהרן ואיבא ולא ימות כדרך שמת בניו על רבר זה בלבד ובספק נבחר כתבתי שסמך לומר בזאת יבא אהרן בפר בן בקר כדי לרחות רברי האומרים שלא מתו בני אהרן אלא על עון אביהם אהרן שעשה העגל והתאסף ה' להשמירו זה כולו בניס לא בזאת יבא אהרן בפר בן בקר ואם באמ' היה בידו על אהרן עון העגל איך הכניס עמו פר בן בקר ולא יהיה לו למזכו עון א' ודאי שלא מתו א' בקרבת לפני ה' על הקריב' ובספר א' זל בקרבתם לפני ה' וימותו ר' יוסי הגלילי אומר על הקריב' מתו ולא מתו על הקרבה ר' עקיב' אומר כתוב א' אומר בקרבת לפני ה' וימותו וכתו א' ויקריבו לפני ה' א' זרה הכרי'

סדר קדושים דרוש א

מסכת אבות בן זוטא אומר איתו חכם חלמד ככל אדם

דרוש א לפרשת קדושים

קרא

אדם שכל מלמדו השכלתי וכו' אזהרו גבור הכובש אח יצרו
 שגאפד שוב אך אפים סגבור ומושל כרוחו מלובר עיר יצוהו
 עסיר השמח בחלקו שנאמר יגיע בפיך כי חאכל אשריך וטוב
 לך אשריך בעולם וזוהי וטוב לך לעולם תבא איהו מכוב המב
 את הריובת שנאמר כי מכבדי אכבר וכו' ויקלו

ידוע הוא הזאת שליומות האדם תלוי בב' עניינים סוד
 מרע ועשה טוב רהיינו להזהר במכות לת שהם
 סוד מרע וגם בקיום מכות עשה רהיינו עשה טוב ובקיום
 יתמתן האדם להשלים שליומות נעשו כי זה כל האדם בתנן
 סקה גורים ורמח איברים כמנין סקה מכות לא תעשה ורמח
 מכות עשה רהיינו את האלהים ירא ואת מכותיו סגור כמו
 סכתבתי בסוף כחמך סוד תכא * והרחמתי הביאור בדרוש
 הקודם בחלק סוד מרע * ועכשיו נבא לבאר חלק עשה טוב
 שמביא האדם לירי קרומה כיון שהוא שלם בכל חלקיו וזהו
 טרמז דהיה במקראו אשרי האיש אשרי לא הלך בעב' רעפי
 רהיינו סוד מרע ואמר כי אם בתורת ה' חפכו כנר עשה טוב
 וקיון משלם בטמי חלקים אלו סוד מרע ועשה טוב והיה כעץ
 עתקל על פלגי כו' וכל אשר יעש יצליח וזו סוד מרע ועשה
 טוב ושכון לעולם לפי שהעושה מכות ויס ביר עביר העבירה
 מכה מכות ואינו סוכן לעולם אבל כיון שיש ביה סוד מרע
 אז אחיכ כשהוא עושה טוב יסוכן לעול' בפרקליט שקול' מתוך
 עשיית המכות כמאמר התנא העושה מכות א' קנה לו פרקליט
 אחר * עוד יהמח סוד מרע ועשה טוב עם מחז' יסב ארס ולא
 עבר עבירה כותמס לו סכר כעושה מכות סכמת אכרי תמימי
 דרך ההולכים בתורת ה' כהולכים בתורת ה' * רבי יודן אמר
 אף לא יעלו עולה כבוד דרכי הלכו * וצריכון אמר לבאר תכא
 להו' לדרוש כהולכים בתורת ה' וכן לדרוש כבוד רבוי הלכו *
 מעוד נבאר למק הוצרך רהפה לומר הדבר הזה בטמי כתובים
 סמוכים זה לזה * אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת ה' וחזר
 וסנה אף לא פעלו עולה וכל דקרקרו בכתו' שאמר אשרי תמימי
 דרך ההולכים בתורת ה' דכף הילל אשרי תמימי דרך הולכי
 בתורת ה' * ועוד כך הילל אשרי הולכי בתורת ה' לזה דרשו
 אשרי בלשון רבים לומ' שקול' הם ב' מיני חומר שיש לתמימי
 דרך וגם יש להולכי בתורת ה' כי מה שיש לתמימי דרך הוא
 אושר שוה אל ההולכים בתורת ה' וכיון שאשרי מביא שנים חכ
 הרי לך שתמימי דרך הם כהולכים בתורת ה' כי שנים שניהם
 באושר זה בזה וכן דקרקרו בפסוק אף לא פעלו עולה שאם
 הגו' לומ' סוכרי ערותיו לא פעלו עולה עשונג הוא לפי שאם
 פעלו עולה חוסס נוכרי ערותיו יתברך ומאי אף דקאמר ועוד
 הילל לא פעלו עולה וברכיו הלכו אלף ודאי לדרשה אתא
 שאשפי' שלא יהיה האר' עושה מכו' בפועל כי אם מה העבירה
 עבאה לירו אף לא פעלו עולה המזומנת לפנייהם מעלה עליה
 הבה עבר * ה' הל' ג' ועתה ינו אבאר כוונ' המסודר במקראו
 שבא' לשבח מ' הסר מהרע סמזרמץ לפניו ויסב ולא עבר עביר
 שהא' שקול' כהולכים בתורת ה' ואשפי' שיש לו סכר כהולך
 בתורת ה' מת אשרי נוכרי ערותיו בתעשה ופועל ממס כי הוא
 מאושר יותר אשפי' שנס לאחר מעלים עליו כעושה מכות מת
 אס' סכח לנוכר ערותיו ועש' מכות ממס וזו אף לא פעלו עולה
 ברהבוי הלכו אשפי' שאם לא פעלו עולה חס' ב' כבוד רבוי הלכו
 מת אשרי נוכרי ערותיו ביותר ואתה כוית מקורך לשמו' מאד
 לשמרת בפועל ומעשה כדכתיב ושמרתם מכותי ועשית אותם
 ואתל' לפני הבה יוכנו דרכי לשמור את כל מצותיך בתעשה
 ואינינו כפרושת העבירה שקול' כמכזה לפי שהלא חבוש
 בו' בזמן מאמי עושה מכות בפועל אז לא חבוש בהבטוי א' כל

מכותיך שהם מרובו וערייך לא זכיתי במקצתן ואמי במוסכ' *
 לומר מתי אעשה גם אנכי לביתי כל המכות אשר זכיתי האלהי
 ובזמן שהתחלתי לעסוק במכות א' אז לא חבוש בהבטוי א' כל
 מכותיך המרובות לפי שהמכו' שעשיתי היא גורר' מכו' אחרת
 וכן האחרת תגרור אחרת באופן שמו' בטחתי לקיי' כל מכותיך
 מה שאין כן בהיותי סר מרע שאשפי' שחשוב עלי כעושה מכות
 מ' מ' אז לה כח לגרור מכות אחרת כמו שגורר המכו' טכעסית
 בפועל ומעשה ממס ובדבר הזה יס סבח מרובה ואשרי נוכרי
 ערותיו וכיוצא בזה ביארתי בסוף נבחר משנת בן עזאי אמר'
 הו' רץ למכות קלה ובורח מהעבירה * ועכשיו הוספתי נוסף
 עפ' דרכי שהבורח מהעבירה עבאה לירו היא חסיבה כעושה
 מכות אבל אין לה כח לגרור מכות אחרת כמו שגורר' המכות
 שעשה בפועל ולכך אמר בן עזאי הו' רץ אפילו למכות קלה
 ואשפי' שאחת בורח מהעבירה סכבר יס בירך חסיבות מכות
 בהיותך בורח מהעבירה כי יסב ולא עבר עבירה נותנים לו
 סכר כעושה מכות מת השתלל לעשות מכות בפועל ומעש' לפי
 שמכות העשית בפועל גוררת מכות אחרת מס' בבריחה
 מהעבירה עבאה גוררת אלא בריחה מהעבירה אחרת אבל
 אינה גוררת מעשה מכות כאמור ולזה רמז הכתוב סוד מרע
 סמזרמץ לפניך ובהאחת נקרא עושה טוב כי יסב ולא עבר
 עבירה נותנים לו סכר כעושה מכות וס' רמז התור' בפרשת
 אחרי מות ד' יסב ולא עבר עבירה נותני' לו סכר כעושה מכות
 כמו שאמרו במשנה סוף מס' מכות ממקומו הוא למר וככרתו
 הכפשות העושו' וזו' אשר יעשה חונם האדם וחי בהם הא כל
 היושב ולא עבר עבירה נותני' לו סכר כעושה מכות ופיר' רבוי
 עובדיה דררים סמוכים לא תקרבו לגלות עושה רהיינו סוד
 מרע עובדיה ועשה האדם וחי בהם * ולמדנו מומר הערי' מרברי
 מעת' ג' ג' ג' בפסוקים כי נר מכות וכו' למסך מאשת רע וכו'
 עית' בספר כסף כר' ומוצאת ביאור * ורבר הלמד מעניינים
 הוא שקיקוס האדם כגבור להתגבר על יפרו להיו' סר מרע כי
 בזה יבא לירי מעשה הטוב ויסכון לעולם * ובה נבא לבאור
 המאמר שהכענו תהלה * ולא לבאורו חזכיר מקד' מה סכתבו
 הראשונים שבא לבאר שמש' בגמ' אין הכבו'א שורה אלא על
 חכס גבור ועשיר אינו שבשכל סגנזר עליו גבורה או עושה
 יזכה לכבו'א ואם יהיה חלם ועפי' ודקיק חסיד לא תסרה עליו
 בכבו'א זה פלא עכ' אמר איזהו חכס וגבור ועשיר שאמר עליו
 שורה בנו כבו'א הנה מי שלמד מכל אדם וכובג את יפרו וסמת
 בחלקו שהם סימני חסידות ראוי שתסרה עליו סכינה *
 ולעד' נראה שבא לבאר מאמר הכבו'א שאמר אל יתהלל חכס
 בחכמתו וכו' כי אם בזאת יתהלל המתהלל וכו' שראוי
 לרקרק מה שאמר בזאת יתהלל שהכוונה לפי רענו' לומר כי
 בתוקם דברים עצמם שאמר אל יתהלל יש בחינות בהם שלא
 יתהלל יש בחינות בחכמה וגבורה ועושר שיתהלל בהם כו'
 לא יתכן שבא לומר כי אם בזאת יתהלל ברברים אחרים דאם
 הילל כי אם יתהלל המתהלל וכו' מאי בזאת יתהלל ועוד דמהו
 תייתי שלא יתהלל בהם ולא יתנו סביארתי ולזה בא בן עזאי
 ואמר איזהו חכס שיתהלל האדם בחכמה הלמד מכל אדם כי
 עס כאמר אל יתהלל חכס בחכמתו ויקשה מאי בחכמתו ועוד
 הילל בחכמה והגבור בגבורה וכו' אלא דל בחכמתו של הבה
 שהזכר בתמלת הכתוב כה אמר האל יתהלל חכס בחכמתו
 על ה' סגז' עליו וכן הגבו' בגבורתו של ה' סגזר עליו וכן העסי'
 בעשורו של ה' סגזר עליו ואיזהו חכס שיתהלל אינו המלמ' לכל
 אדם כי חוקה חכמה מאת ה' היתה לו ובזה יתפאר האדם
 בחכמה סכתנו לו מן השמים אבל הלמד מכל אדם * שכל אדם
 יס לכפשו בחינה ה' בתורה שקבל' מהר ס' קני' וזה השתלל לקיו'
 למר

דרוש א רפרשת קדושים

למד בחלק בינת כל האדם זה החכם ויהלל בהשכלה יתירה
שהשכל מעצמו ובבחינתו ושם נרמז בכתוב כי אם בזאת
יתהלל מי שירצה להתהלל בחכמה הוא השכל בענין החכמה
על זאת יתהלל בהשכל שהשכל בתור מכל מלמדיו כמש מכל
מלמדו השכלתי ונתחכמתי וידעתי כי עדותיך שית' לי שרברי
תורה הם שיחתי שיחתי וקיימתי כי מכל מלמדי ידעתי מעלת
התורה וגם הנבואה אעפ' שלא יתהלל בנבואתו שמיית' לו מאת
ה' מ' יתהלל בנבואה זו והוא הכובש יצרו ונרמז שם וידע
אותי שידע את אלהיו וכיניע את יצרו שנבורה זו היא ביד כל
אדם כי צדיק ורעף לא קאמר שנאמר טוב ארך אפים מגבור
ירצה טוב מי עבדו להפרע מאויביו ומאריך אפו וכובש יצרו
כי זהו הגבור האמיתי יותר מהגבור בכח ונבורה שלא באה
לו אותה גבורה מצד עצמו אלא מכוחו יתב' שבזר עליו בשעת
היצירה שיהיה גבור כח ואמץ לבב אבל המאריך אפו לכבוש
יצרו זהו גבור מצד עצמו וטוב הוא יותר מהגבור כח הכז' וכך
המושל ברוחו הזוכה שבא להריחו מירא' ה' ומתגב' עליו ומושל
ברוחו זהו טוב וחשוב מלכוד עיר בכחו ונבורתו כי אותה
גבורה מאת ה' היתה לו וכמה יתפאר בדבר שאינו שלו אבל
בהיותו מושל ברוחו ומתגבר על יצרו ולכוד עיר קטנה שהוא
גופו להיות שליט על יצרו שבת שבחיים הוא לו וכך העשי' אעפ'
שלא יתהלל בעצמו שנזרו עליו מלמעל' שיהי' עשיר ממ' יתהלל
במה שה' משתכל בגורלו כי העושה חסד בארץ השפיל' וגם
העשיר ילמד מקומו לעשות חסד עם העניים השפילים והוא שמח
בחלקו המהפיק לו ואינו מבקש גדול' העושה לו לעצמו ולהנחתו
אלא מרבה להטיב עם העניים בעצמו שנאמר יגיע כפיך כי
תאכל ירצה שכונן שהוא שמח ביגיע כפיו שמרויח די מחסורו
אשר יאכל ואינו מבקש מותרות להנחת גופו אז אשריך בעה' וטוב
לך בעה' כי כל מה שרויח יותר על שיעור פרכסתו הוא
נותן לעניים ועושה חסד כיון שה' שמח בחלקו כרי המצטרך
ולא יותר כי מי שהוא נבהל להזן ורורף אחר עושר והזן ואימ
שמח בחלקו הוא רע עין מלתת כדקה כי הוא אומר יותר טוב
הוא הממוץ שאתן לכדקה שאניחני לעצמי להרבו עושר וכבוד
אבל השמח בחלקו כל שתמצא ירו יותר מפרנסתו הוא נותן
לעניים כי טוב עין הוא יברך' ובפסג הכתוב' טוב ארך
אפים מגבור ירצה מש עשה שכל אדם האריך אפו ובעת תמוט
רגל המתקוטט עמו יקום כגבור לנקום נקם אמנם אין זה
הפארת הכפס להעלות חימה ולנקום נקם ותפארתו של אדם
הוא לעבור על פסע אכ' טוב ארך אפים שמאריך אפו ואינו
ממהר ליפרע מגבור שמצדד להרוג את אויבו בנבורתו כי
פרי המהירות חרטה שחא אפשר שיהפך עליו ותשיבהו רעה
והמאריך אפו במיתון טוב ממנו ומי שמושל ברוחו להעבי' על
פסע הוא הטוב והישר וחשוב הוא מלכוד עיר לפי שאעפ' שה'
בטוח מה זויב כיון שכבר לכד העיר עכ' יש קצת חשש פן
יקשרו אחכ' עליו קשר רשעים אבל מושל ברוחו להעביד רעה
תפארתו כי לא תאונה אליו רעה כלל' והנה למרנו מכאן
שעיקרו של אדם הוא להתגבר על יצרו כי בזה יוכל להשלים
נפשו באזהרות של מלת וממנו פנה ויתר לקיום מצות עשה
דכתיב בפרשה ושמרתם מצותי ועשיתם אותם אני ה' שהכונה'
לומר ושמרתם מצות לא תעשה כי השמר פן ואל אינו אלא
לא תעשה וכיון שנשמרתם מלא תעשה אז מבהיק כר המצות
עשה ועשיתם אותם אני ה' כאמץ ליפרע מהעוב' על מלת ונאמץ
לתת שכר למקיימי מצות עשה' ובספרא אמרו ושמרתם זו
משנה ועשיתם זה מעשה וכל שאינו במשנה אינו במעשה'
ושמרתם את מצותי ועשיתם אותם ליתן שמירה ועשי' במצות
אני ה' אני כאמץ לשלם שכר ולא תחללו ממעמ' שנאמר ולא

תחללו שומע אני שאמור בזה קדש וכשהוא אומר ונקדשתו
מסור עצמך וקדש את שמי יכול בחיורים תל' בתוך בני ישראל
המרוכבים' וצריך לבאר מה שפירשו ושמרתם זו משנה
וכל שאינו במשכ' אינו במעשה דרילת אעפ' שמי שאינו במשנה
ישנו במעשה ממ' רצה הק' להזכות את ישראל שיהיו שלימי'
בשתייהם בתור ובמעשה ומנא להו למדרש שכל שאינו במשכ'
אינו במעשה וע"ק מה שחזרו לומר ושמרת' ועשית' ליתן שמיר'
ועשייה במצות שאם הוא פי' אחר ה' לל' רח' ושמרתם ועשיתם
ליתן שמירה וכו' וכבאר סמיכו' דרשת אני ה' כאמץ לשלם שכר
שהדי דרשה זו נדרשה בכמה מקומות ולמה חזרו לרש' כאמץ'
ועוד כבא' למ' ולא תחללו ממעמ' שאמ' ולא תחללו יש במשמע
שאומר קדש דמרכתיב ולא תחללו היינו לומדים קדש אבל לא
היינו לומדים מסור עצמך וקדש דהיינו לקדש שם ה' במקום
שאין סכנה אבל במקום סכנה לא לל' ונקדשתו לומר מסור
עצמך וקדש' ובפ' אחרי מות בספר אמרו ומי בהם ולא שימות
בהם היה ר' ישמעאל אומ' מנין אתה אומ' שאם אמרו לו לאדם
היינו לבין עצמו עבוד פ' זה תהרביעו ולא יהרג תל' ומי בהם
ולא שימות בהם או אפי' ברבים ישמע להם תל' ולא תחללו את
שם קדשי ונקדשתו אס' מקדשי' אתם את שמי אף אני אקדש
את שמי על ידיכם שכאם שעשו חכמיה מישאל' ועזרו' שהיו כל
אה' בזמן ההוא שטומי' לפני הכלם והם עומדי' סתמרי' עליהם
מפורש בקבלה זאת קומתך רמתה לתמר וכו' אמרתי אעלה
בתמר אחזה בסכמיניו היום אני מתעלה בהם לעיני אה' היום
אני נפרע להם משוכליהם היום אני מחיה בהם את המתים
אני ה' דין ליפרע ונאמץ לשלם שכר' הרי במאמ' הזה שדרשנו
למסור נפשו לקדש המפסוק ולא תחללו וכפי' מאמרינו אין
ללמד לא שלא לחלל במקום שאין מסירת נפש ולא ללמד
שימסור נפשו לא מרכתי' ונקדשתו יואת' גם במאמ' שבפ' אחרי
מות דרשנים שימסו' נפשו מרכתי' ונקדשתו יקשה למה הביאנו
תל' ולא תחללו ועוד דאכ' כשם שהביאו פסוק דומי' בהם שיש
לטעות בו שלא ימסור נפשו ברבי' היה לו ג' להבי' פסוק ולא
תחללו דמשמע שלא ימסור נפשו תל' ונקדשתו וכו' ועוד דהתם
משמע דמרכתיב ולא תחללו ונקדשתו משמע שימסרו נפשו
ברבים וכאן משמע דמרכתיב ולא תחללו משמע רל' ימסור
נפשו רק לקדש ה' בלי מסירת נפשו ומרכתיב ונקדשתו משמע
מסור ואפילו בחיוד תל' בתוך בני ישראל מסור דוקא ברבים'
ועוד כבאר שם מכל' שאמר הבה' אכ' אתם מקדשי' שמי אף
אני אקדש שמי וב' קדשו' הללו למה' ועוד כבאר מש' אני
מתעלה היום אני נפרע היום אני מחיה את המתים ומה ענין
תחית המתים כאן והיכן נרמזו כל הדברים האלה'
ונלעד' בבואור דרשת ושמרתם מצותי שרקדו בכתוב שאם
הכוונה לומר ושמרתם על מלת ועשיתם על מע' אס' כן
ה' לל' ושמרתם ועשיתם מצותי לזה דרשו ושמרתם זה משנה
ועשיתם זה מעשה המצות ומה ב' בתוך מצותי' ג' ו' ד' רתם הוא
ללמדנו בשינוי זה שכל שאינו במשנה אינו במעשה כי לא עס'
הארץ חסיד ולכא' ושמרתם זו משנה ומתוך כך מצותי ועשית'
אותם שאם אין שמירה במשנה אין המצות באות לירי עשייה
שהתלמוד מביא לירי מעשה' ולפי שערין יקשה שכפי זה אינו
מדוקדק לשון המקרא דה' לל' ושמרתם מצותי תעשו אות' מאי'
ועשיתם אותם לל' שבא בכ' לרמוז ענין אחר שמלבד השמיר'
שהיא המשנה בתלמוד תורה רצה הבה' שיהיה האדם שונה
ולומר במשנה שהוא עושה אותה באופן שיהיה ב' ברבי' במכו'
א' לומר המשנה להיות שונה בה וזהו שמירה למצוה שילמוד
באותה מצוה הכתובה בתורה וגם עשייה באות' מצוה ואעפ'
שזאת התורה לעולה כאילו הקריב עולה וכאן יש ליתור המצו'
ששקול'

ששקול'

דרוש א דפרשת קדושים

קרב

כס על ירך כמו שאמר עפסו וכו' ולימים איך עלך הגון שיפעה
 כס על ירך וכפי זה כיון שקדשו סם החכמה וחבריו שלא רנו
 לכרוע לכלם והיו רומים לתמרים יותר מכל האומות ועליהם
 כאמר זאת קומתך דמתה לתמר לכך הקדים הבה שמונה הבל'
 ונתעלה שמוסל הבה מתוך הכלתם וזם אגלה בתמ' היום אני
 מתעלה מתוך ההכלה שיראו כל הגוים כי גדול כבוד ה' וזם
 אני מתעלה בהם היום למיבי אה ומטה והיו אפרע מסוגאיהם
 דכתיב קטיל הימון סביבא די קורא הוא רמון במס' אוחזה
 בסכסכינו דהיינו בקופים סבהם אחזה האור לפרסם ואותו
 היום החיה יחזקאל המת' של בקצת דורא פהס אותם סהרב
 ככוכב ככר כסהגלס לכלל ועתה חיו וטפחו על פני ככוכב
 ככר ועל זה אמר אני המקדסכם קרום סם סמים בגמור'
 ומעתה נבא לביאור הכתובים בתחלת הפרשה כי סם יסר
 נוכח את הדרך אשר נעלה במעלות הקדושה וחסמים יגירו
 סמיכות פ' קדושי' לפערינו לומר סכל הגורר עמו מהערו הוא
 בא לידי קדושה ונקרא קרום ולזה כיון התמא במס' אבות רבי
 עקיבא אומ' סחוק וקלות ראס מרגילין את הארס לערו מסור'
 סייג לתור מעשרו סייג לעושר נדרי סייג לפריסו סייג לחמ'
 סתיק' הוא היה אומ' חביב ארס כו' וזכירין אנו לבא קטר אנו
 החלוקו' סאמר עקיב' ענו דהילל כוב ראס סייג לקדוסי' סייג
 לפרוס מהערוה ולמה רבר בזאת החלוקה ברב' המביל לערו'
 אמנם בא ללמד ארס דעת סלא ירבה סחוק וקלות ראס כי
 סתים אלו מוציאים אותו מהעולם ומרגילים אותו
 לערוה ואס באולי נתקל ארס בהס מה יעשה ליה בא לבקס
 דפואה למכת הסחוק פהמ' התנבה כמחז' אס בא יכרך
 להסחוק דחבו ברת סכ' יבר סמוך תכור סלו סהכונ' ס' סכר
 דברא סמוך ללדת הארס ולהבגל ממנו תבור סלוסו התורה
 סנקרא' סלוס רב וכתיב ש' לעמ' אן ה' יכרך את עמו בסלו'
 ואל' התורה מכנעת יכה' הערגיל' לארס לערוה ועיקר התור'
 סמכנעת' ל' סכר היא המסוכ' עה' תורה סבעפ סממר מ' ארס
 ל' ארס יכר עולם ולכך נק' מסור וכו' מסור עמו חכמי' כמה גררי'
 ג' סיוג' לתור כנון סלא לרבו' ענו ביר האס וכן סלא להסתכל
 באסיה ולא לרבר עמה וכיון שאלתה עוסק במסור' סהוא סייג
 לתורה אז יכנע וכה' חמ' כוד מעשרו סייג לעוס לפי סהעושר
 גורם הקלו' ראס המרגיל' לערוה כרתי' וכסף זזהב ירבה לך
 ורס לכרך וסכח' את ה' ולתקן הקלו' ראס המרגיל' לערו' מחמ'
 העושר כרך להחזיק במעשרו סחס סייג לעוס סלא יכוי' האר'
 לתרבו' רעה זאס עד אלה לא כננע יכה' כרך להתגבר עליו
 בסבועה כמו יוסף וכו' וכו' סכסבעו ליכר וכן אמר דוד נסבעתי
 נאקט' לסמור מספטי כרך סאמח קודס כר לרגלי דבריק
 זאור התורה להאיר כתיבתו מיכה' ואס לא יכולתי להכניעו
 באור התורה נסבעתי ליכרי ואקיימה סבועתי כי בזה נכנתי
 עד מאד ולא עמד כח להגיה בפני סבועה סככע' כי הכרתי
 סייג לפריסו זהרתי ולפי סאמב התבא אס און חכמי' און יראה
 ל' סייג לחכמה היא הסתיקה מדויבו' הבלי העולם כמס' לא
 מבאתי לגוף טוב מסתיקה' עור ירבה מסורת סייג לתורה
 דכתיב כי בעד אשה זונה עד ככר לחס ואשת ארס נפס יקרה
 תכור סאפילו עוסק בתורה סהיא יקרה מפני סחורכו לנהיב'
 וזם כאן סהמסורת כית' סייג לתור ומתוך הסחוק סחורכו מרגיל'
 עבמו לערוה הוא הורם סייג התור' סאפילו נפס יקרה בתורה
 תכורכו לנהיב' וכן המעשרו סייג לקיו' העושר כרסתי וכו' סחוכי
 כא בזאת הביאו את המעשר והריקותי לכם ברכה עד בלי די
 ומתוך הערויות אינו עומד סייג פעטה לעושר כי בעד אשה
 זונה על פת לחס ופעה ואינו מסוג' ללחמו לחס' ביתו ולפיקד
 כרך לעשות נדרים ליכרו כדי סהיון סייג לפריסות הוא היה
 אומר

מקרב המצוה עצמה וגם עשיית המצוה בפועל ומעשה ל' אז
 אכי' ה' כאמ' לסלס סכר ככפלים במצוה אחת על למורה ועל
 עשייתה ולז' וסמרת מצוה סתלמרו במצוה' הכתובו בתורה
 נאחכ ועשית' אותם כי אכי' ה' כאמ' לסלס סכר על סתיקה וכיון
 סכתוב זה מדבר בכללות המכו' סמך ואמר לא תחללו דהיינו
 במעמע אומ' קרס לעסו מצוה ה' כשהוא אומר ונקדסתי הוא
 למכור עמנו סלא לעבו על מלת וזהו רוקח ביתך כני יס' סהס
 עשרה ולא ביחר סחינו מוסר עמנו ככנעה על סאר מצוה'
 הא כג' ימסור גס ככנע' אמכס בס' אחרי מות היה ר' יסמעל
 אומ' סאפילו בע' אל ימסור עמנו ככנעה ויעבור ואל יהרג'
 וקשה סובא רמל' לרבי יסמעל' לדרוס ומי בהס ול' סימות
 בהס בע' רחא לא סוקמינן ליה בגמר' פ' בן סורר לא בסאר
 מצוה דכניעה יעבור וכפרה היא יהרג' אבל בע' וג' ועד
 יהרג' ואל יעבור וכך נכפסקה הלכה ומנין לרבי יסמעל' לדרוס
 כך נאספר סר' יסמעל' דרס ראי קרא רוסמרת' חוקתי אסכ
 יעשה אותם הארס ומי בהס אכי' ה' סהוא מיתר סכבר כאמר
 למעלה את מעשטי' תסמרו אני ה' אלהיכם וסמך ליה וסמרת'
 את חוקתי ולמעלה כתיב אני ה' אלהיכם וכאן כתיב אני ה'
 ולא כתיב אלהיכם ולמעלה בס' אחרי מות כתבתי בזה כפי
 הפס' וכו' וכאן דרס רבי יסמעל' סכנה הכתו' הזה לומר אסר
 יעשה הארס ומי בהס ולא סימו בהס ואפי' בענין אני ה' סתלוי
 אלהותי כנון אמרו לו לעבוד ע' ומי בהס ולא סימו בהס וכיון
 סדרס הכתו' סאפילו בע' לא ימסור נפסו לכך ררס קרא רולא
 תחללו סבא להזייר על הע' סהתרת' לך לעבור ולא תהרג'
 ממסעהו ברפוס' לא תחללו ודרים קה' סאפילו כאמר ולא
 תחללו בתוך בני ישראל סהס ימישראל ולפי סיקסה לדרך זה
 מה כרך עור ל' מונקד' סתי' קרא רל' תחללו להסי' את
 סיוסאר ככנון בתוך בני ישראל לכך סמכו חמטה זו ונקדסתי
 אס אתם מקדסתי סמי אף אני אקדים סמי סבא להבטיחם
 ככנעה ואמר ונקדסתי סאס מסרו נפסס על קידוש סמי גס אני
 אקדס דהיינו המוסר ככנון ונהרג' הוא מקדס את הסס אבל
 חמ' אף קידוש הסס בגמר כמו סמתקדס בזמן סמוסר ככנון
 זזהב מנילו דהוי קידוש' ה' לגמרי סזה מסר נפסו על קדושת
 עמו יתב' הבה כנילו וס אס אתם מקדסתי עבמכם גס אני
 אקדס סמי להגיל' ורייק קרא דכתיב והתקדסתי' בתוך בני
 יס גס אני המקדסכם לגמור קידוש ה' דהיינו להגיל' אחכס
 סמו' עפסו סנניה מיסאל ועוריה סדרסו אל יחזקאל הכביא אס
 יגלס ה' הוסיב הקבה ה' לדרוס אותי אתם בארס חי אני אס
 אדרס לכם' ונקדסתי אני אף ככנע ה' מי אני אס אדרס
 ולכסוק' הגילס ה' ועק כיון סכך סייב להס הכביא יחזקאל
 אף אמרו עור לגכוכר ככר והן לא סורסו חז' בין מנילו ובין
 אינו מנילו כי בבירור רבתי לא יסוב ריקס וכסאמר למחוקאל חו
 אני אס אדרס' לא היה דרך תמיהא לומר סלא יררס להס אלא
 כך היתה הכוונה סחי אני ובאמת אס אדרס לכס כמו אסר
 אדרס פיס אס מסתס לטון אסר רכתיב אס מזבח אבנים אס
 סקף תלוה וכו' ולפי סכבריס סל חי אני אס אדרס סובלים ב'
 הבנות או בתמיהא סהוא עניינו לא אדרס או אסר אדרס ל' אז
 הן לא כלומר בין סיהיה פירוס דברים אלו הן סאדרס או
 ויהי לא סלא יררס בין כך ובין כך אנו מוסו יס נכפסו ונאפ'י'
 סכפי דרך זה לא יכרך לומר והן לא לא לכבי' סאמ' להס דברי
 ה' חי אני אס אדרס לכס אבל מהו והן לא סאמרו למלך ככוכר
 נכר הכוונה סרנו לומר לו כי מובטחים אנו די אלהא יכיל'
 לעזובתכא והן לא כלומר אס לא יכילנו ה' סהיבה ודיע ליהו'
 עקסבילך ונך מלכא לא יעשה למ כס כי אולי איך האו שייע'

דרוש א רפרשת קדושים

קדוש מבלעדי המטפיע קדושתו זהם ונקראים קדוש כח
שדרשו גם הזוהר אין קדוש כה"כ אין בלתי שאלתו מהמלאכי
נקראים קדושים במימור קדישין שאלתו וגם הצדיקים כתוב
בהם לקדושים אשר בארץ המה וכתוב קדוש יאמר לו אלה
אינם רומים בקדושתם לקדושת ה' ואין קדוש כה לפי שכל
קדושת המלאכים או הצדיקים אינם מבלעדיך כי אין בלתיך
ירצה אין קדוש מבלתיך והם צריכי לעזר קדוש כה כדי להגיע
לבדר קדושה ואם כאן כי קדוש אלו ה' אלהיכם שכל הנקרא קדוש
הוא מחמת שאני ה' אלהיכם ומחמת קדושתו מגעת לכם קדוש
להקרא קדוש ולזה כוונת חז"ל קדושים תהיו ויבול כמוי תלכי
קדוש אלו ה' אלהיכם שהכונה מה שאמרנו כי אין קדוש כה
למה שמי שהוא נקרא קדוש הוא מצד שאני ה' אלהי ומקדושתו
מגעת לכם קדושה וכיון שכן אין קדושתכם כמוי ולהגיע ליד
קדושה איש עם אביו ועם אמו כולכם תיראו מה שהוא אביכם
גאבי אבותיכם וכיון שכן אם אלו האב לחלל העבת לא תשמע
ולא תחבה אליו לפי שהאיש עם אביו ועם אמו בולסם חייבים
בכבודו והוא ע"פ דרך חז"ל עור אפס' לפרש עם מחלל בס' אשא
שהפסוק הכתוב לומר איש כי יקלל אביו ואמו בין פסוק
והתקדשתם לפסוק ואיש כי יכאף לפי שהנאוף גורם לקללת
אב כי הבן היוצ' חוטב שבעל אמו הוא אביו ומכבודו וכשפוגע
בבעל אמו הוא אביו הוא מקללו וכן אמרו גם שהנאוף עוב' על
כל עשרת הרבנות ועובר על השב' לפי שנאוף עם אשת כהן
והבן היוצא משם עובר עב' המזבח בשבת כסבור שהוא בן
כהן והוא בן הנאוף ישר' ולזה כוונה התורה בפרשה שהזהיר
קורם על ענין נאוף העריות שיעשו משמרת כי בזה יקנה
קדושה קדושים תהיו וכי תאמ' כיון שזוהר הבה שנהי קדושי'
אז ככהיה קדושים לבמרי לפרוש מהאש לבמרי לז' יכול כוונה
שאני חפץ בזה שתתקדשו כמוי להיות פרושים לבמרי לז' א'
תל' כי קדוש אלו ה' אלהיכם שקדושתו היא למעלה מקדושתכם
והתקדשתם במה שאסרה תורה כי בהיותם פרושי' מהנאוף
אז אמו זאבת תיראו שאלכ' יש לחוש שתיראו ותכבדו למי שאינו
אביכם גם בהיותכם פרושים מהנאוף את שבתותי תשמרו
כי מי שאינו בהן לא יעבור עבודה אבל מתוך הנאוף ימטך
חילול' ה' שיעבור עבודה בשבת בנו של נאוף כי כסבור הוא
שהוא בנו של כהן' גם הזהיר בניאוף אל תפנואל האלילים
שהזהירונו בכתוב שלא להסתכל בפנים שנאמר אל תפנו אל
האלילים והוא שקול לעובר ע' ואלהי מסכה וכי תאמ' בלבך
אעפי' שאנו חוטאים לה' נעשה שלום עמו ע' הקרבנות לז' רע
לך שוכי תזבחנו זבח שלמים לה' הוא מתוך רצון טוב שאתם
עושים רצונו ואז לרצונכם תזבחו אבל כשאין עושים רצונו
ומכעיסים אותנו זבחיכם לא לרצון' עוד ירצה וכי תזבחו זבח
שלמים המתוך לאזהרת ע' שאמר אל תפנו אל האלילים ותהיו
זהירים שבשעת הקרבת הזבח יהיה לכם ה' כי זובח לאלהים
יחרם ויהיה לרצונכם בכונה טובה עלי' צרה שהרי אפילו
המחשבה מועלת ופגול הוא לא ירצה' וזה על קדוש האדם
שהיא נקיית מתוך יראת ה' דהיינו שיחזיק אדם עצמו בעיני
כאורח כטה ללון ולא יחזיק עצמו כבעל הבית ולז' ובקדושה
את קציר ארצכם בלשון רבים כי אין הארץ מיוחדת' לאר' אח' כי
אם היא ארץ הרבים ומתוך כך לא תלקט פאת שוך לקצו כיון
שיש לך שותפים הארץ היא וכן פרט הבז' לפני ולגר תעזוב
ורמז כאן שאין בעל הבית יכול לקצור הפאה כדי ליתן לפני
ואם לא תלקט לפני כלומר אעפי' שדעתך ללקט לפני לבורך
העני מת לא תלקט ותעזוב אותה שהם ילקטו בעצמם' ואל
תאמר כי יותר טוב היה לעשות מעשה המצוה על ירך וללקט
אתה ולתת מידך לידם כי אני המעלה אני עליך כאילו אתה

אומר חביב אדם שנברא וכו' שירון אדם ברעתו כמה חביב
האדם לפני הבה' כי בזה יתרחק עצמו מלחטוא' והכני בא
לבאר מע המטנה חביב אדם שנברא בכלם חבה יתיר מודע'
לו שנברא בכלם' חביבין ישראל שנקראו בנים למקום חבה
יתירה נודעת להם שנקראו בנים למקום שנאמר בנים אתם
לה' אלהיכם' חביבין ישראל שניתן להם כלי חמרה חבה
יתירה נודעת להם שניתן להם כלי חמרה שבו נברא העול' ש'
כי לקח טוב נתתי לכם תורתני אל תזובו' ויש לדרקק כפל
הענין בכל אחד משלש חלוקות אליו למה' ובס' כסף נבחר
כתבתי בזה ע' ונלעד לפרש עוד שהכוונה היא חביב
אדם הראשון שנברא בכלם כמבואר בתורה ויבר' את האדם
בצלמו' וחובה יתירה הודיע לישראל בשביל אדם ואם נודעת
לו בלומר שבבילוי' עוד ירצה שמה הקבה שישך דם האדם
באדם דמו ישפך והעם לפי שבכלם אלהים עשה את האדם
הרי שנתחבב אדם למקום חובה יתירה שמה על שמי' נפשו
בשביל שנעשה בכלם אלהי' אב החובה הא' היא שפשוט הבה'
בצלמו ויש חובה יתירה לו על היוצו מזהי' על קיומו מטעם כי
בכלם אלהים עשה את האדם והפוגע בו הוא כממעט ח"ו את
הדמות' עוד אפשר שהחובה יתירה היא שהודיע לו שנברא
בכלם כדי שבה יקיים פריה ורביה כמו שרשנו חז"ל סמיכות
בכלם אלהים עשה את האדם וזאת פרו ורבו ומי שאינו עוסק
בפריה ורביה כאילו מעט את הדמות ולא רי' לאדם שנברא
בכלם אלא שהודיעו הבה' שנברא בכלם ולפיכך לא ישפך דם
האדם וגם יתעסקו לפרות לרבות נפשות' ובמ' מדוקד' למה
לא הביא ראיה מפסוק ויברא אלהים את האדם בצלמו וכו' -
חביבין ישראל שנקראו בנים למקום וכו' ירצה חביבין ישראל
שנקראו בנים מהכתוב בני בכורי ישראל וזהו חובה א' ועוד
אחרת חובה יתירה מהראשונה לפי שאם באמת נקראו בני
בכורי גם נקראו עבדים כי לי בני ישראל עבדים אבל החיב'
יתירה על הראשונה היא שאעפי' שישראל ראוי להם להחזיק
עצמם כעבדים לעבוד את ה' שפי זה היה להקבה להודיעם
לישראל דעו שאתם עבדי לכן עבדו וחינו והי' לו להעלי' מהם
ש הם כבנים לפי שיתרשלו מהעבודה באמנם כי אב לבנים
יהיו רחמינו ונקבה לא עשה כן לעמו אלא הודיע להם שהם
בחזקת בנים ואמר בנים אתם לה' אלהיכם מצד הנשמה לא
תתגודדו למת כי חיים כולכם מצד הנשמה והודיעה זו היא
חובה יתירה שביגלו וישמחו כי הם חלק אלוה ממעל' ובה
מדוקדק למה לא הביא ראיה מפסוק בני בכורי יש וכו' גם
יש לפרש מ' חביבים ישראל שניתן להם כלי חמרה שהיא
התורה אשר תמרוה מלאכי השרת ולא ניתנה אלא לישראל' ס'
תורה כזה לנו ולא למלאכים' ויש עוד חובה יתירה שהרי הודיע
לישראל שבבילם נברא העולם וניתנה התורה כי בראשית אלו
ישראל והתורה נברא העולם ואם חובה יתירה שהודיע להם
איך ניתן להם כלי חמרה שבו נברא העולם שהיא התורה
שבבבילה נברא העולם שאל' בראשית בשביל התור' שנקראת
ראשית ובה נברא העולם ובשביל ישראל שנאמר כי לקח טוב
נתתי לכם שנברא העולם בזכות התור' שהיא לקח טוב ונבר'
ג' בשביל ישראל ולכן תורתני אל תעזבו הרי חובה יתירה
לישראל ומתוך מיבתן רצה הקבה לקרם אוחס ולהפרישם מן
הערויות המזל' כסם שאני פרוש כך אתם תהיו פרושים כך
תהיו קדושים שנאמר קדושי' תהיו כי קדוש אני ה' חזה מסמך
פ' קדושים לפערויות שכתוב למעלה ושמרתם את משמרתני
דהיינו גדר וסיג' לערויות ובה תקמו קדושה ולזה אמ' קדושי'
תהיו ולא אמר קדושים היו אלא תהיו שהיא הבטח' מאת הבה'
שמבטיחם שקדושים תהיו ותגיעו לבדר הקדושה ללי שאין

דרוש א פרשת אמור

קרי

כה יתרון לאדם בברא עמלו וכול אן בעמלה של חוד חזרו לום
בבל עמל לא נאמר אלא בכל עמלו בעמלו אינו עמל אבל עמל
בדבריו תורת

מהיות

הארס נוכר לעבור את יוצרו כריך להתגבר
תמיר על יוצרו כי יצר לב הארס רע מעשוריו
חשב מחשבות להרית את הארס המעלה מכל שלמות ומעלה
טובה וזה רכבו כסל לו יורד ומסי' עולה ומקטרנו על כן הארס
יקום כגביר וכארי יתנשא להפר מחשבתו הרעה אשר יפיץ
עליו וה' לא יעזבו בירו כי בא ליטה מסייעין אותו וזהו הכרח
במסנת בן זומא אומר איזהו חכם כו וכבר ביארתי אותה בס'
קדומים עם • ולזה כיון רהפה במס' אשרי ארס עז לו בך •
שהכוונה היא לומר לארס שיגבר בה' ובתור הנקראות עז
והיא בך אותיות כרי לסקל מאבן יצהר ויתן מסילות ישראל
בשתי הלכות כי זו היא תהלתו להיות מתגבר על יוצרו • וזם
שלמה הפה א תחמ' אשלמ רע קוה א היושע לך ימיוס' הזוה' •
ירצה ע' יחמ' הארס הכני אשלמה רע אני רוצה להיות בשלום
ומישור עם יצהר סנקר רע לפי שאם לא יתגב האר' עליו כגב' •
עוטה מלחמה נפול יפול לפניו יוכת ומה כחי כי איחל להתגב' •
על יצהר הצורר ושורר על הארס לז' קוה א היושע לך שאין
הקב' רוצה כי אם שיתעורר הארס לקום כגברו לכחכו ולה'
הישועה כי הוא יושיעך מעצתו וכזה חכי מבאר מס' בופה
רע לכריק ומבקש להמיתו שרסו חזל על יצהר' שזכר תמיר
להכשילו לכרי ומבקש להמיתו וה' לא יעזבו בירו ונאספי' שלא
נכחו אלא בחסות מ' מעלה עליו הבה כאילו נכחו הארס
בכחו ונבורתו ולא ירשיענו לארס ההו' לחייבו בהשפטו באמו'
סל' נכח את יוצרו לא בכח יוצרו לא מעל עליו כאילו הוא נכחו
בכחו יעור יס לי לבח'מ' ולא ירשיענו בהשפטו עם מחזל' במ'
ברכות פק' יחמ' ר' לעולם ירגז ארס יצהר על יצהר' סכ' רגז
ואתחטאו איחזיל מוטב ואי לא יפסי' בתור' סכ' אמרו בלבב' •
איחזיל מוטב ואי לא יקרא ק' סכ' על מכבכס איחזיל מוטב
ואיחזיל וזכור לו יום המיתה סכ' ודומן סלה • ויש ל' לרקיך
בדבר' ר' ל' כיון שרע סירג' יצהר על יצהר' וכזה לא יחטא
מה יס עוד לומר איחזיל מוטב ואי לא יעבוק בתורה רכמי זה
הי' חז' תחטאו אחר כל החלוקות כולם רגזו ואמרו בלבב' •
על מכבכס ודומן סלה ואל תחטאו • ופק' כיון סל' חז' לומר
התורה יחמ' איחזיל אין לא איחזיל איך אפשר לומר האיחזיל בק' •
שהיא א' משרשיותיה סל תורה ועוד כרקיך האי' ליטא דק' •
איחזיל ולא קחמ' אם נכחו ואם לאו נכחו כיון שמר' במלחמת
יצהר עם יצהר' • ונלמד' סכ' ר' ל' ללמד לארס דעת שתמיר
יתגבר על יצהר' וירגז יצהר עליו לפי ס' יצהר' מתגבר על
הארס תמיר בכל יום מתו יוכל להפילו ואם יעלי' עין יחטאו
לזה ירגז יצהר' להלחם בגברו והקב' עוזרו ולכ' רגזו ואל'
תחטאו ולא אמר רגזו ואמרו ודומן ו' תחטאו לפי ס' יצהר' •
יצהר הוא מוטב שלא יחטא לפי ס' הבה עוזרו אבל אם לא הלך
יצהר מכל וכל וחו' בכל יום להתגב' ועסו בתור' שאם איבן הוא
כימות מכל וכל וזם איחזיל מוטב כל' ואיחזיל יצהר מכל כל
מוטב ואי לא איחזיל מכלכל יס לך פחד שיחזו להתגב' עליך ולא
הושיל הרגז יצהר' עליו לא שלא תחטאו ואתה רכ' לסלקו מעליו
יעסו בתורה כי בוראי הוא כימות ופריך יס לחוט ממנו בלילה
שהארס יסן על המטה ואין עם תלמד תורה אי לא איחזיל בכח
התור' שלמד ביום יקרא ק' על מטתו וזם על מסכב' כפסוטו
ואי לא איחזיל יזכור לו יום המיתה שהשינה היא אמ' ספי' במית'
והמית' היא דומי' סלה מה שאין כן בס' יצהר' וכזה יתבאר מס'
ולא ירשיענו בהשפטו לומר שאספי' ס' הבה עוזרו לאר' במלחמ'

נתתו מיר ליר ואני ה' כחמ' לשלם סכר לעוסי רכוני ולתת להם
שלתם כרכונ' מרה כנגד מרה כדתנן במ' אבות הוא היה אומ'
עשה רכוני כרכונך כו ירצה שבמעשה המכו' יעשה המכו' לשמה
ולא על שום פנייה ובחיכה כנגד אתן סלע כרי שיחיו בני ואספ'
סנקרא דיקי גמור וכן הלומר תורה כרי סקראוהו רבי לז'
עשה רכוני יתב' כאילו אתה עושה מרכונך וחפנך סלכך חפץ
באותה עשי' ולכך אתה עושה אותה לפי ס' הנה עמל' בסביל פנייה
הוא עושה שלא מרכונו כרי להגיע למכונסו וכיון שתעשה
המזנה לעשות רכוני יתב' יעשה הבה רכונך בחפנך כרכונו
שהבה חפץ חפר ומרבה להטיב וכמה פעמים שואל הארס
ר' ר' אח' סכראח לו סהוא טוב לו יחמ' ומתן מתנו רע ויש רע
סהוא לטוב ולכך אמרו בירושלמי שהמתפלל על חבריו יאמר
מלא ה' כל מאלותיך לטובה כי אין הארס יורע מה סהוא
לנובתו ולז' כאן יעשה הבה רכונך כרכונו סהוא טוב גמור
ולא כפי השאלה ששלת שלפעמים אינה בלה לטוב אבל רכוני
על הקב' הוא להטיב טוב במה סהוא טוב ואמר עור בטל
רכונך להזהיר על קיום מל' שאם בא לידו סל' ארס עבירה
אל' יאמר איני חפץ בעבירה זו ולכך איני עושה אותה אל'
ואמר אפסי' בבשר חזיר לא שאבי שבשמים גזר עלי' ז' בטל
רכונך הרבר סהוא ערב אליך לעשותו והוא דבר עבירה בטל
רכונך שלא לעשותו מפני רכוני יתב' שגזר שלא לעשותו וכיון
סראה הקב' שבטלת רכונ' עמך שהיית חפץ ורוצה באותה
עבירה ובטלת רכונך וכפית יצר' כרי לקיים רכוני וגזרתו
ות' אזזהק' מבטל רכונ' אחרים מפני רכונך רהיינו לפעמים
כריך הארס רבר אח' סהוא קשה לבאר בני ארס כנגד הזורע
באשיל סכריך לבשמים מה ששאר בני ארס שזרעו בבכי אינם
רוצים שהגשמים קמים להם וכן הולך כדרך אינו רוצה בשמי'
יום בני ארס הרבה בעיר' ששואלים גשמים והי' יבטל רכונ'
אחרים מפני רכונך במדה עצמה שבטלת רכונך המאזה בסר
חזיר או אותה עבירה ובטלת רכונך מפני רכונ' שמים סן ה'
יבטל רכונ' אחרים מפני רכונך • עור אפשר שאספי' שבביטול
העבירה חל יאמר ארס אי אפסי' בבשר חזיר אלא אפסי' ואבי
שבשמים גזר עלי' מ' בפשיית המזנה אל' יאמר אינו אוהב
סמכה הזאת ובסביל' אבי שבשמים איני עושה אותה שהעיקר
הוא לעבור מאהבה ולא אוהב את אשר אהבו ה' ולז' עשה רכוני
ית' כאילו הוא כרכונ' עמך סאוהב לך לעשותו מאהבה כיון
ס' הקב' בחר בו גם לך אוהב אותו כי בזה יעשה הקב' •
רכונך מהם שאר הרברים שאותה עושה מרכונך אעפי' שאינם
חפשי' שמים כנגד אכילה ופתי' שארס עושה לרכונו יעלה הבה
עליך כאילו אתה עושה בזה רכוני ומקוי' את מאמרו והוא ער
בכל רכונך רעהו לעבו' את ה' והוא ייסר' ארמונתך גם ס' סאת'
אוכל יושן ועוסק בחסורה כפי רכונך מעלה הבה כאילו אתה
עוסק בחפשי' שמים כיון שכוונתך לחכול כרו לסי' בריח בשעת
עשית מכוונתית' •

סדר אמור דרוש א

סדר

רבת ימי חבואו אד הארץ וקצרתם והבאתם
אח עובר ראשית קצירכם וכו' אחד מה יתרון
לאדם בכל עמלו שיעמול חחת השבש' אד' כן מין בקסנו ר' גנו
ס' קחלת מפי' ספצאו דבריו גוטי' לצד מינות אמרו הרי חכמתו
של' שלם שאם שמת בחור בגל' חתך משח אס' ולא חתורו אתרי
לבבלם ואחרי עיניכם ושלמת אכד' וחלק' בדרב' לך הו' חדר
רצונה לית דין וליה דין ביון שאמר ועל כל אה ימואך חאלהים
במשפט אמרו יפת אס' שלמה ארשב' בקסנו לגנו ס' קחלת סא'

דרוש א לפרשת אמור

זכה עם זכה ולא ירשיענו להיחמו ביר זכה מ' כריך
מיתחיל הארס לעורר עבדו להיות נשפט עם זכה: ולקו כנגד
כבודו וזו לא ירשיענו הבה והוא עוזרו שבא ליטהר מסייע
אותו מהשמים ואם בהשפטו בזמן שהארס הוא נשפט את אולי
זה יכה' אז הוא ית' לא ירשיענו ולא יעזבו. בירו והוא ע' זר
ומכילו מידו כי קשה הוא היכה' סינכרו קראו רע ולמלא הבה
עוזרו לא היה יכול לו ולזה רמז רעה שאמ' אבן מאסו הבוכי'
היתה לראש פינה מאת ה' היתה זאת היא נפלאות בעינינו.
אממתי בזה עם מחזל שלעתי' לבא כרמה יכה' לצדיקי' כהר
גבוה והם תמיהים ואומרים איך יכולנו לכבוס הר גרול וגבוה
הזה וז' אבן מאסו הבוכים סיכה' נקרא אבן ענא והסירותי
את לב האבן ובזמן שהצדיקים סנקראו בונים שהם עוסקים
בבנינו של עולם הם מואסים לזכה הנקרא אבן אז לפתיד
לבא רואי לזכה' כרמות הר הגרול וראש פנה זהו הית לראש
פינה והם תמיהו איך כבשו לאותו הר הגרול וראש פינ' ואומרי'
מאת ה' היתה זאת מה שנכחנו להר הגרול הזה הוא מאת ה'
אשר עזרנו עד כה כי בלעדי עזרו ית' היא נפלא בעינינו להי'
לנו כמ' לכבשו ובזה יתבאר משל' במסכת סוכה לפתיד לבא
מביאו הבה לזכה' ושמוטו בפני הצדיקי' והרשעי' צדיקי' כדמה
להם כהר גבוה רשעים כדמה להם כחוט השערה הללו בוכים
והללו בוכים צדיקים בוכים ואומרים הייך יכולנו לכבוס את
ההר הגבוה הזה רשעים בוכים ואומרים הייך לא יכולנו
לכבוס את מוט השערה הזה ואף הבה תמה עמם סכאמר כי
יפלא בעיני שארית העם הזה גם בעיני יפלא. וצריכין אנו
לרעת מה זה היה להשתנות זכה של הרשעים מן הצדיקים
מלצדיקים הוא הר גבוה ולרשעים הוא כחוט השערה ואררבה
הרשעים מחזיקים את כחו של זכה והצדיקים מתישבים כתי'
וכן מש' שהצדיקים בוכין קשה להבין בק' הצדיקים איך
יכולנו לכבוס הר הזה והרי עת להם לשחוק ולזמר סיר ורכי'
עיק' טובא במ' שהבה תמה עמם למה תמה הבה ומה ענין
תמיהה זו ועוד למה הוריענו הרב' הזה שהבה גם הוא בעיני
יפלא יעק' שאמר וגם בעיני יפלא והרי כתוב זה נאמ' בבבוא'
עור יטבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים וסמך ליה כי יפלא
בעיני העם הזה וכן אב' אינו מרבר עס בעיניי זכה אמנם
מבואר הרבר במאמר ז' לזכה רומה בתחל' לחוט של בוכיא
ולבסוף דמה לעבותות העגלה שנאמ' הוי מוסכי העין במחב'ו
השווא ובעבותות העגלה חטאה והענין הוא כי זכה הממטא
את הרשע בדבר קל ואינו כריך עז ותענומות להסילו כי
בחבלי השוא יתקד ונמשך אחריו ולכך לא הוצרך להיות משתק'
ממה שהיה לרבר גרול ממנו אב' לצדיקי' כדמה להם תמולה
כמוט של בוכיא והצדיק מבטלו ומעבירו מנבר פניו ולכך חוזר
להתגבר עליו בכח חזק וגם הוא כרחה מפניו ובכל יום ויום
יוסיף אמצ' כדי להתגבר עליו עד שהגיע לגר' הר גבוה
ולפתיר מביאו הקדוש ברוך הוא לזכה' וכדמה לפניו כהר
גבוה להחזיר לו סכר טוב ומעלה עליו כאילו מעולם היה
לכגרו הר גבוה ונתחזק ונתגבר עליו לככחו ומ' בוכין
הצדיקים שאומרים שאילולי הקדוש ברוך הוא עזרם לא
היו יכולים לו ושמא יכסה הקדוש ברוך הוא מזכותם וצדיקתם
ז' איך יכולנו לכבוס את ההר הזה לומר לולי ה' עזרתה לי
יקושתי וכלכחתי במצודתו ואם לא יחשוב הלי זכות כי ממנו'
הכל וכדי להפיש רעת הצדיקים גם הבה תמה עמם ואומר כי
יפלא בעיני שארית העם הזה שהצדיקי' נקראו שאר' כדכתיב
לשארית נחלתו שהם עושים עמם כשיריי וכי יפלא בעיניהם
איך יכלו הם לכבוס גם בעיני יפלא והכונה להפיש רעת
הצדיקים שאמרו בלבבם כי מאת ה' היתה זאת להם לכבשו

כי מדר עצמם הייך היו יכולים לכבוס ואם כדצדיקים איך
יוסיף ה' הפלא איך יכלו לכבוס והרי הם לא עשו כלום כי
אם מאתו יהיה הרבר ומרמזים גם בעיני ה' יפלא איך יכלו
לכבוס אותו נראץ הרברים שבאמת כבשוהו בכחם וגבורת'
ועל זה תמה הקבה איך יכלו לכבשו. ואף על פי שהכתוב
מרבר בכבואת עור יטבו זקנים וכו' ככר למרונו חזל שכתוב
זה מרבר בצדיקים שפתידין לחיות המתים כתיב הכא איש
משענתו בידו וכתיב התם ושמת משענתי על פני הנער וכיין
שמדבר בצדיקים אמר כי יפלא בעיני שאר' העם הזה שהם
הצדיקים התמיהו איך יכלו לכבוס את זכה' ההר הגרול גם
בעיני יפלא כי רבר גרול ועכוס עשו וגם לזה רמז משה ה'
ברכוכך העמדת להררי עז ירצה גם לכבוס לאותו הר הגרול
שהוא יכה' ה' ברבוכך העמדת לגר' ההר ההוא זכות התורה
שהיא עז כרתיבה' עז לעמו יתן ובכח התורה שנתת לנו
וצרונך יכולנו לכבשו לפי שאמ' ח' הסתר' פניך ממנו הייתי
נבהל מפחת עפי זכה' כי מי יוכל לעומר כגדול לולא עזרתך
בכח התורה ולזה הזכיר סכה' במזמוריו בס' משלי כי תטב
ללחוס את מוטל שתימיר יהיה מזה במלחמת מצוה זו ולא
יסיח רעתו ממנה. ובזאור הכתובים תמצאם בס' כסף כרוף
למשלי ע' . ובזה נבאר מחזל' בספוק אמרי משכיל אל דל
והנבא:

במדרש תל'ים. אמרי משכיל אל דל ז' עיר קטנה
ואנשים בה מעט עיר קטנה זה הארס ואנשים בה
מעט אל'ו אבריו ובא אליה מלך גדול זה זכה' ובנה עליה
מצודים גדולים כמין רברבן ומבאבה איש מסכן נחכס' זה
זכה' ולמה נקרא שמו מסכן רליית דשמע ליה אמ' דוד הואיל
ולית דשמע ליה טוביה רשמע ליה אמרי משכיל אל דל: ז' ע' ז' ע'
לרקרק בכונת חזל' לררוט עמי כתובים אל'ו יחור אמרי משכיל
אל דל נפסוק עיר קטנה וכו' :

ונלעד' סדרקין מזל' מש' אמרי משכיל אל דל ולא אמר נותן
אל דל וחזל' ררוט במקום אחר משכיל א' דל שממכיל
עליו הייך זכה' בו איש ירר מנכסיו ואומר לו שמעתי עלך
סירמשה באה לך או פלוני מייב' לך ואתה פורע וכו' . וכאן
ררשוהו בזכה' סנקרא מסכן כדכתיב עיר קטנה זה הארס
ואנשים בה מעט אל'ו איבריו של ארס שכולם הם נשמעים
לזכה' והכאותיו ואנשים סנקראו אותם שמתגברים על
יכרס כאיש בה' מעט מרובם ככולם הם נטוים אחר זכה'
להיות הנאתו קרובה ובא אליה מלך גדול זה זכה' סנקרא
גרול לפי שבא י' ע' ענה קורס זכה' כי לפתח חטאת רובץ
וסבב אותה שאיך מעכב על ידו ויש לו מזקה בבפוטל ארס
קורס סבא זכה' ומבא בה איש מסכן זה זכה' וצריכין אנו
לבאר כפי זה מש' ומבא בה איש מסכן שהרי אררבה זכה'
הוא בא באחרונה ומבא לזכה' וייך אומר ומבא בה איש
מסכן נחכס' . ועוד למה כתב כאן איש ימבא בה איש שהילל
ומבא בה מסכן נחכס' שהרי לא אמר למעלה ומבא בה איש
מלך גדול' . אמנם הכונה לומר סרך' מציאה ימבא בה
בעיר קטנה זה ארס אם המבא ימבא בה איש מסכן נחכס'
זה זכה' ואינו בא אלא כשהגיע להיות נקרא איש שהוא
מב' ג' סכה' . ויש קצת סער' לרבריו במדרש קהלת
רבה שכתוב. ע' מסכן שאינו מצוי בכל הבריות וכיין
סרואה זכה' לזכה' שכבר מלך על כל העיר ואין מוחה
בידו אינו יכול לגרסול זכה' כי עס' ביתו והוא מוחזק לפניו
אבל מהו עושה זכה' ומלט את העיר בחמתו סכל מה
שמייץ זכה' הוא יפר עתה ואף על פי שמחמת שהוא מסכן
איך רבריו נשבעים מכל מקום מחמת שהוא חכס' כדכתיב
ילר

דרוש א לפרשת אמור

קדר

בנשמתו או ביום רעה שהוא גיהנם ומלואו ה' ה' ישמרת
 מיכה' ויחיהו שלא יגורו עליו מות קורס זמנו וגם לא יקחה
 ה' לכפרתו בני דורו בנפש אויביו של ה' ה' רק צדיק באמונתו
 יחיה • ועלה בדינו מצריך להתגבר האדם ב'צהט על יצהר
 והק'בה עוזרו כרתיב ה' לא יעזבו בירו ולזה נהגו יס' בימים
 האלו בין פסח לעצרת שהם זמן תגבורת הדם ואשם להסתדר
 האדם גם הסתרר ביצרו הזונה וכדי להתגבר עליו קורי בס'
 משלי אשר הוא מלא מוסרים ורברי תוכחות • גם במ אבות
 המלמדים אדם רעת ויראת ה'ומה גם להיות הימים הלה ימי
 ליבון וטוהר שנטהרו ישראל מחלאת זוהמת מצר'אשר נטעו
 בתוכם ויבואו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים
 הם ואף מים אלא תורה שאף על פי שצבת ורינים במרה
 אפקוד ת' לא יכלו לקבל עם התורה לפי שמרים הם ישראל
 במעשיהם ועדין לא נטהרו כמחול משל לבן מלכים שהיה
 חולה ואמר המלך המתינו עד שיתרפא ויך אחס לבית הספר
 כך כשיבאו ישראל ממצרים היו חולים ממעשיהם שבירה עד
 ז'סבועות שנטהרו וזהו ספירת ז'סבועות בספיר' הגדה מסופר'
 ז'ימי ליבון ואחכ תטהר ולכך הקריבו ממחרת השפח לבאחט
 ממצרים קרבן עומר שעורים שהוא מאכל בהמה ולא הוכשרו
 לקרבן מן החטים עד שקבלו התורה והביאו מנחה חדשה מן
 החטים • ולע'ן לתת טעם לבבא ספירת העומר ששמינו
 במטנה בד'פרקים העולם נידון בפסח על התבוא' ולכך ביום
 השני של פסח היו קוצרים את העומר ומקריבין אותו כדי
 להעלות זכרון של ישראל לרבן לפני ה' ויהיה נגד דינם
 לטובה כמט' בגמרא מ'ה פק' • תניא רבי יהודה אומ' משום
 רבי עקיבה מפני מה אמרה תורה הקריבו לפני עומר בפסח
 כדי שתתברך לכם תבואה שבטרת ומפני מה שתי הלחם
 בעצרת שזמן פירות האילן הוא כדי שיתברכו פירות האילן
 והסוך המים בחג כדי שיתברכו גשמי שנה • והנה באלו ה'ז'
 שבועות שבין פסח לעצרת התבואה היא בפסק סכנה כדכתי'
 שבועות חוקות קביר ישמר לנו ועל זה היה הכבוא מ'יח את
 יעראל בשם ה' האותי לא תיראו נכאום ה' אם מפני לא תחילו
 וכו' • שהכוונה היא האותי לא תיראו מפני הים שהוא גבוה
 מהארץ וכטבע הוא יורד וסוף את העולם לולי ששמי חול'
 גבול לים בסבועה וחוק פלא יעברוהו לחול והמו גליו לסוף
 את העולם ולא יעברוהו הגלים לחול ולכך לא תיראו ממני
 מפני שנאום ה'שבועתי פלא להביא עוד המים למבול אבל
 עכ' אם מפני לא תחילו • והתחיל לפרש על ראשון שהו האותי
 לא תיראו פי' ואמר אשר שמי חול וכנגד אם מפני לא תחילו
 אמר ולא אמרו בלבב' כירא כל את ה' הנותן גסם יורה ומלקום
 ועכ' הרבר תלוי בשבועות חוקות קביר שבין פסח לעצרת
 כדכתי' לירא מפני כדי לסמור אלו השבועות • ובפסוק הזה
 רדשו חזל ישמור לנו מהשרב ישמור לנו מטללים רע' ורחות
 קשות ולכך היו מניפים בעומר למעלה ולר' רוחות ואחזל כדי
 לעצור טללים רעים וכו' והרבר כריך ביאור איך באות' תנופה
 היו כעברים הטללים רעים אבל הכוונה היא שישראל היו
 כנענים לאביהם שבשמים ומתפללים על התבואה בשעת
 הקרבת העומר וכשהיו מניפים למעלה ולר' רוחות היו מכווני'
 שלא ירדו טללים רעים ורוחות קשות ומתוך כך היו נרבים
 לרבן לפני ה' ולכך בותה התור' לספור השומ' עד יום החמשי'
 לפי שבכל ספיר' וספיר' אנו מכווני בתפלה שיעלה וירצה לרבן
 לפני ה' • ולפי דעתי לכך תקנו בקריאת מזמור אלהים יחננו
 ויברכנו מלבד שיש בו מט' תיבות כנגד מט' ימי הספיר' זהם ז'
 פסוקים מספיק אלהים יחננו וכו' כנגד ז'סבועות ותצ'א שים
 בפסוק ראשון ז' תיבות ובכתוב אחרון ז' תיבות לרמז שמצוה
 כג ב 23 2 לתיני

ה' המסכן וחכם מלט את העיר בחכמתו ואמרת' אני טובה
 חכמה מגבורה אחר טע' באוראזו מעלת החכמ' שהיא טובה
 יותר מהגבורה הכוב' את יצרו לפי שהכובט את יצרו הוא בסכנה
 פן יתגבר יצרו עליו עוד ויאבר מה שכבר עשה אבל כשהוא
 בא בחכמה על יצהט אז אף לו חטט וחכמת המסכן בזויה
 שאין רובץ של בריות נשמעים לו ודבריו אינם נשמעים אבל
 כשהוא ררך מצי' ומצא בה איש מסכן וחכם ומלט את העיר
 בחכמתו שאיזה חכם הרואה הנולד לירע כי סוף ארס למות
 ותקות אנוס רמה ומ' וארס לא זכר את האיש המסכן ההוא
 דרסוהו חזל אמר הק'בה אתון לא ארכרתוניה אלא מררר
 ליה והסירותי לב האבן וכו' וכוונתם לררום שאעפי' שאין כח
 ב'צהט ובחכמתו לגרם את יצה' המוחזק בארס אמר הבה
 ארס לא זכר את האיש המסכן לעצרו לגרם יצה' אבל אני
 עזרו ומגרמו והסירותי לב האבן • והוא מס' כופה רשע
 לצדיק שמרב' ב'צהר וה' לא יעזבו בירו שהבה עזרו כמחול
 ולכך קרא יצהט מסכן בבחינה אחרת להיותו מסכן עצמו
 כדי לסמור את תורת ה' ומכוונתיו • ועוד ירצה וארס לא זכר
 את האיש המסכן סליהות יצהט נקרא מסכן ונקרא חכם הנה
 בבחינת שהוא מסכן ארס לא זכר אותו אבל בבחינת חכמתו
 הוא מלט את העיר בחכמתו ושומעים לו • ואמרת' אני טובה
 חכמה בזמן שהיא מגבורה שהוא מתגבר על יצרו אבל חכמ'
 המסכן שממסכן דבריו טרום ואינו מקיים כמחול אומר לא
 תגבול לא תקח עותד והוא גובב ולקח עותד אז היא חכמתו
 בזויה ודבריו אינם נשמעים • זהו ביאור פסוק טוב ילד
 מסכן וחכם אעפי' יצהט קטן בשנים ק'צהר שמלר יב סנה
 קורס ממנו ועוד שה'צהט הוא חסכן וכל אחי דם שכאונה ואין
 שומעים ממנו ויצה' הוא מלך שהכל נשמעים א'ליו עכ' הוא
 טוב ממנו בבחינת החכמה ש'צהט חכם ויצה' כסיל אשר לא
 ירע להחר ולמלט נפשו ליפול ברשתו אשר טמן והוא בעונו
 ימות כי מבית הסורי יבא למלך ירעה לתת טעם שלא ישמעו
 לקול היצה' אף על פי שנקרא מלך למה כי מבית הסורים
 מלשון סרייא הנקרא בממרא רבר סרוח ומאום ואמרו בעשו
 יבא הוא וסריותו עמו מאותו סרחון שבמע' האטה כשיבא
 מבטן אמו יבא למלך לפתח חטאת רובץ וגם בעורנו במלכ'
 נולד רם זה יצהט שנקרא חסכן ורל בא וסכן אכלו ולא היה לו
 כח במלכותו לרחותו לרם זה יצהט שלא יהיה מקום תחנותו
 אכלו ובמלכותו נולד רם ויבא אכלו • ראיתי את כל החיים
 המהלכים תחת השמש עם הילד השני אשר יעמר תחתיו •
 הכוונה לומר שהצדיקים שהם נקראים חיים כדכתיב ובניהו
 בן איש חי הם כמטבים אחר הילד השני שהוא יצהט שהוא
 בא שני לאחר יב סנה שבא יצהר וזהו ראיתי את כל החיים
 הצדיקים כשהמלכים תחת השמש בענייני עה' אינם כמטבי'
 אחר יצה' שנוהר תחילה לפתח חטאת רובץ אלא כל כוונתה
 היא לשמים על הילד השני שנוהר שני אחר יב סנה אשר יעמר
 תחתיו לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאן • ובס' עקב הרחבתי
 עוד בזה ונחזור לביאור המאמר אשרי מטכיל אל דל זשה
 עיר קטנה וכו' מפני זה רל האמו' אף מרבר ב'צהט שלהיותו
 דל אינם שומעים ממנו ואשרי מטכיל שנותן בדעתו לומר
 שהיזהט הוא מטכיל בחכמ' ומתוך היותו כותן לרל ל'צהט כח
 ההשכלה שנקרא חכם הוא שומע לו בבחי' חכמתו והשכלתו
 ואשריו למי שמטכיל לרל שנותן לו יתרון בשביל ההשכל' שהוא
 מטכיל בכל החמה ומתוך כך שומע לו גם הק'בה ביום רעה
 כשתזרמן רעה או עבירה ליר' ימלטהוה' שלא יסבל בה ויה'
 ישמרהו מיצה' כדכתיב ה' לא יעזבו בירו • או יאמר ביום
 רעה שהוא יום המות ימלטהו הידיו מלאכי רעים שלא ישלטו

דרוש א רפרשת אמור

למזמי טבועות ובלשון הז' ימים יעשה היכר לומר היום ז' ימים
שהם טבוע אחד ספק הוא פסוק א' ב' אונותיו ועוד אני אומר
כיון שטיקק הספירה הוא להיותם יום ליום מכוונים בתפלה
לא ל' חי יסמור לנו חוקות קציר מהערב ומטללים רעים לכך
אמרנו אלהים יחננו ויברכנו בתבואה בהארת פני כרי להודיע
בארץ דרכי טובך ובכל גוים ישועתך פאתה מוטע אונת
מחרפת רעב בגוים וזהו טעם ברכה כוללת לכל בני עולם
יורוך עמים אלהים אלנו ישראל יורוך עמים כולם אלנו כל בני
עולם וזהו ג' פסוק ארץ נתנה יבולה יברכנו אלהים לרמוז
שכל ענין ספירה זו של העומה הוא כדי להתברך בתבואה
ולזה רמזה התורה והבאתם את עומר ראשית קצירכם והניף
את העומר לפני ה' לזכרכם לומר שתנופה זו היא לרבו איתכם
לפני ה' שיעבור לכם טללים דעים וכו' מתוך שישראל מסתכלי
כלפי מעלה בשעת התנופה ומתפללים להקבה זהו טכונב
ופפרתם לכם כלומר להנאתכם וטובתכם כי מתוך כך ז'
סבתות תמימות תהיינה טיהיו תמימות מכל מום וחסרון
בתבואה כי טבוע חוקות קציר יסמור לנו מהערב ומכל רבר
רע ובוים חמשים יום טים זכות קבלת התורה בידכם תבואו
לחס תנופה שתיס כנגד תורה שבכתב ותורה טבעע והיו
כאפות א' א' לרמוז על מעלת התורה שבכתב פני עצמ' וחסבות
תורה טבעע בפני עצמה והעפ' טכל המנחות באות מזה ב'
הלחם היו חתך כיון שהם רומזות על תורה שבכתב ותורה
טבעע אעפ' טיהיו חתך איך שאור טבעיפה טהאליכה" מעכב
כי אם פגע בך מנוול זה מטכהו לבית המדרש כי לוחות אבן
מטבירי את לב האבן יום להרכיב עוד הענין שבמתי בחינו'
אלו היתה מצות ספירת העומר אם על בחינת התור טהמטפה
לישא בתו של מלך וקבעו לו זמן עיניו כופיות במספר הימים
להניע למבוקמו ואומר היום עברו כך ימים מהמועד הקצוב
וכן בכל יום ויום עד שיגיע עת לכל חפץ וכך אנו מוני ואומר
היום כך ימים עברו מהזמן שבין פסח לעצרת כדי להשיג
חתונת התורה וכך אנו מוני המספר הזה כדי לטהר עצמנו
בתנופה בכל הימים האלה טהתבואה בטכנה כדי להיות לנו
מזון ופרנסה לקיום התורה כי אם איך קמח איך תור' וכך פטה
הבה ובאת ישראל ממזרים טהוריד להם המן לפרנסת קודם
קבלת התורה טאם איך קמח איך תורה ומטם ולהלץ שקבלו
התורה אם איך תורה טלא יקיימה איך קמח טלא יהיה להם
כרססה ולכך אנו עושים בכל טנה מספר העומר זכר למה
טעשה הקבה בירידת המן עומר לגולגולת כדי טהה' מוזמ'
פרנסתם ויקבלו התורה כן אנו סופרי ימי העומ טהיא הכנה
אל המזון והתבואה טהיא במקום המן ותתברך התבואה
מתוך טאנו נותנים לב טהעולם רנון בתבואה ונטוב אל ה'
בהכנה טיהיה מזומן המזון כדי טבוים מתן תורה התקיים
התורה ולזה אפטר טרמיה התורה קח ככנת אחת ותן טמה
מלא העומר מן למען יראו את הלחם וכי רתינה קודם טכנב'
זלוחית המן אבל עכטיו טכנמה מנין אנו רואין וירעי' אונתי
אמנם כיון טאנו מוכיץ במספר העומר אנו נותנים לב טעומר
זה הוא רמז לעומר המן טהיה יורד לגולגולת ומתוך זכירה
זו יתן אל לבו טזו היא הכנה לתורה וישוב אל ה' ותתברך
התבואה וטעה כי תבואו אל הארץ טנתבטל העומר של המן
היורד בכל יום ועכטיו תקצרו קצירה וכדי שתתברך לכם
התבואה ותהיה מזומן פפרנסתכם לקיום התורה והבאתם
את עומר ראשית קצירכם טהוא עומר כנגד המן טהוא עומר
לגולגולת וטע חזל אמר הבה אני הייתי נותן עומר לכל אחד
ואני טאל מכלכם עומר ההד והבאתם את עומר וכו' וכל
דרייקי חזל טם והבאתם את עומר ולא אמר ויקחת כדכתיב

בבכורים ולקחת מראשית ובאת אל הכהן אמנם כאן רמז
טהיה הבאה וחזרה אל העומר פנתן להם הקבה במן עומר
לגולגולת עכטיו יבואו אונת עומר בין כל ישראל כדי טכנמה
חסדו של הקבה ויתנו לב לטוב אל ה' ומתוך זה תתברך
התבואה טהיא ההכנה אל התורה טכיתה בו בסוף ועל
זה אנו אומרים ממזר זה של אלהים יחננו טכנב בו העניינים
כפולים יורוך עמים אלהי יורוך עמים כולם וחזר וטנה הפסוק
פעם אחרת וכן כפל כל הברכות יברכנו אלהים ב' פעמים
אמנם כאן רמז הב' כונות טים בספירת העומר הא' הוא לספ'
ימים של מועד בא מתן תורה כי הקבה כח גבול של חמשים
יום מפסח מועד באתם ממזרים עד יום מתן תורה ולזה אלה
יחננו כמחול בפסוק יאר ה' פניו אליך ויחך יאר במחול התור'
טכאמר ותורה אור ויחך זו חן התורה טכאמר יתן לראשך
ליות חן וכז' כפרט בפסוק זה אלהים יחננו בליות חן של
תורה ויברכנו יאר פניו אונת באור תורה שאור זה קים
סלה לרעת בארץ דרך כטיעלה התורה מהמלאכים והורידה
לתחתונים בארץ כ' בזה בכל הגמ' ישועתך טאלמלא קבלו
ישראל את התורה לא כתקיים העולם טכאמר מנוגים ארץ
וכל יושביה ובזכות אכסי תכספי עמדיה סלה הרי טיפועת
התורה ככללה לכל גוים אפילו אלה טאופן טמורך עמים טהם
ישראל כדכתיב אף חובב עמים טהם ישראל גט יורוך עמים
כולם שאר האומות כיון שבתורה נתקיים העולם והם קיימים
ימחורו וירכנו לאומים כשרץ הקבה העולם בפסח על התבואה
וטפוט לעמים טהם יט' במיטור ועלם כי מתוך זה זכרים אלה
טהם הלאומים ובארץ תחם סלה בפלוה וטובע מתוך ישראל
טמקיימים התורה ויורוך עמים אלנו ישראל על ברכת הפרנס'
טארץ נתנה יבולה וגם יורוך עמים כולם שאר האומות טאף
על פי טיברכנו אלהים על טהוא אלהינו מ' הברכה מטכנת
לאפסי ארץ טיברכנו אלהים וייראו אונת כל אפסי ארץ כי
הוא הכנות להם מחייתם ומזונם והכל בכלל יט' הרי טהממזור
זה הוא כולל ענין התורה וענין הברכה בפרנסה טהם הב'
דברים הנרמזים בספירת העומר והכל הולך אל ענין התור'
טהיא בו' בסוף יש במזמור ז' ככוקים כנגד ז' טבועות ומט'
תיבות כנגד מט' יום של הספירה וכמו טהרחבתי למעל' וכפי
דרך זה יתבאר טמה ובקונטרס' את קציר ארצכם לומר טבהיונת
הארם מכונן בספירת העומר אל ב' דברים טאמרנו הקבה
יברך איתכם טתתברך התבואה ויהיה לכם קציר מרובה
ובקונטרס' את קציר ארצכם ואף על פי טאתה גרמת אל
הקציר הזה מ' לא תכלה פאת טרך בקונטרך' ובזה כתבארה
פרשת העומר כ' עניינה מיוסד על ארבי דברי חזל' ועכטיו
כבארט' וטע כי טם יט' נוכח היות הארם נכון לעבור את
אזרו כי זה יורה נטילת הלולב בימינו לומר דיון ככח טהוא
לב חכם ליימינו הוא המכנה וימ' חיים כי לולב בגימט' עולה
חיים ולבא אל הענין נקדים טירוע הוא טאין רשות לישראל
לטמות בזמן הזה כי אם טמחה של מכה כמחז' אסור' לארם
טימלא טחוק פיו בפה' טכאמר אז ימלא טחוק פינו וכו' וכתיב
יטמה ישראל בעטיו טמה לא כאמר אלהי יטמה אבל בטמחת
מכה היא מכות עטה הביא הר' מבס' זל במנין המכו' טכ' וטמח'
בתוך והנה כריך לרעת מה היא טמחה האחת טכטונינו
בחג הסוכות רבטלמח בחג המכות יט' לטמות על טהזויא ה'
את אבותינו ממזרים גס בחג טהטועות יט' טמחה טכיתה
לנו התורה אבל בחג הסוכות לא ידענו מה היה זה ומה גס
לרע' טעם מכה זו לטעו' טוכ' מה ענין יואם היא מהטע' המפור'
במקרא כי בטוכו' הוטבתי את בני יט' כפי זה היה ראוי לחוג
את חג הסוכות מוזאי חג הפסח' ומה טככת טהוא באורח

דרוש א דפרשת אמור

קרה

חיים הוא ידוע עם * ומתו כפי הפטט אנו כריכה לבאר מה זה ועל מה זה * ועוד ים להפליא כי בחג הסוכות כתוב ג' פעמים ענין השמחה ובחג הטבועות פעם אחת אבל בפסח איך כתוב בו אפילו שמחה אחת ובילקוטם אמור הביאו חז"ל ענין זה וז"ל **אתה מוצא ג' שמחות כתיב בחג ושמחת בחגך והיית אך שמח** ושמחתם לפני ה' אלהיכם ז' ימים אבל בפסח איך אתה מוצא פסח בו אפילו שמחה אח' למה אתה מוצא שבפסח התבואה כרמיית ואיך ארס יורע אם עושה הסנה אם איכה עושה * ר"א מפני שמותו בו המצוי * וכך את מוצ' ימי החג אנו קורין בהם את ההלל אבל בפסח איך אנו קורין את ההלל אלא ביט' ראשון ולינו למה מסו' בפסח אויבך אל תשמח ובהכסלו ל' יבל לבך * וכך את מוצא שאיך כתוב בעצרת אלא שמחה א' רכתיב ועשית חג טבועות לה' אלהיך ושמחת אתה וביחקך ולמה כתוב בה שמחה א' והתבואה ככנסה בפנים ומה טעם איך כתוב עם ב' שמחות לפי שפירות האילן כירוכין אבל ב' ה' איך כתוב עם אפילו שמחה א' הכפשות נידונין ומבקש ארס את נפשו יותר מממונו * אבל בחג לפי פטלו הנפשות רימוס ביום הכיפורים כמו שנאמר כי ביום הזה יכפר עליכם * ועוד שהתבוא' ופירות האילן בפנים לפיכך כתב ג' שמחות ושמחת בחגך ושמחתם לפני ה' אלהיכם והיית אך שמח * מהו אך שמח את מוצא אעפ' שהארס שמח בעה' איך שמחתו שמחה שלימה היאך כולר לו בנים הוא מיצר עליהם לומר שמה אינם על קיימא אבל לעת' לבא הבה מבלע את המות לכח אותה השמחה תהיה שלימה שנאמר אז ימלא שחוק פיכו ולטובינו רבה * וכפי הפטט יתבאר ג' בשר ועוד להבי' ענין הלולב ואתרוב בלקיחת ב' ימי מה עניינם * ונלעד' שירוע הוא שפיקר קיומן של ישראל הוא בזכות התורה וכשיבאו ממזרים לא יבא אלא בשביל שהיו עתירין לקבל התורה שנאמר בהזכירך את העם ממזרים תעבדון וכו' ובאותו זמן לא הוכשרו ערין לקבל התורה כי היו ג' מקרב גוי מה אלו עע' וכו' ער שנתלבנו ימי ליבון אותם ז' טבועות שבין פסח לעצרת ואז קייבלו התורה ולכך בחג הפסח לא הזכיר שמחה כיון שעדין אינם הגוי' לקבל התורה אבל בחג הטבועות שקבלו התורה הזכירה שמחה בעבור התורה והנה ער שהמלך במסיבו כרדי נתן ריחו טעמו העגל וכפרו באכזי ה' כתבלבל העולם ער פעלה מטה להוריד לוחות' שניות ואימתי ביום הכיפורים שלכך הוקבע ליום בלי' וכפר' לכל ישראל נמצא עכשיו לאחר יום הכיפורים אנו עושים חג באילנו עכשיו נתקבלה התורה ויש בו ג' שמחות טעכסיו וכתעורר' שמחת יציאת מזרים בחג הפסח ושמחת כל התורה בחג הטבועות כיון שעכשיו ניתנו הלוחות שניות וכאטרו יש מעולם נמצאו כאן ג' שמחות ולכך הזכירו בחג הסוכות כל הג' רבלי' חג המצות וחג הטבועות וחג הסוכו' כי עכשיו נתחדשו כולם בלוחות שניות וזו היא השמחה עיקרית * ובזה אבאר מה שנתנו טעם חז"ל למצות לולב לפי שיש' ושרי האומות העולם ככנסים ומקטרגים לפני הבה ולית אכן ירעין מאץ אינון ככחין ממה שישראל יוצאין מלפני הבה ולולביהן וכו' אכן ירעין ישראל ככחין וכך דרשו בעימות בימינוך שהוא הלולב ככח וכו' * וקשה להלום ענין המלחמה הזאת והניצוח * אחכם עם מה שכתבתי מתבאר שלא ניתנה ונתקיימה התורה ער יום הכיפורים בלחות השניות והנה בלוחות ראשונות היו יש חירות מהמלכות ובלוחות שניות לא נתקיים חירות זה כיון שהיו מעשה ירי משה ולא מעשה אלהים בלוחות הראשונות ואם איך חירות ליש' מהמלכות אלא למי שעוסקים בתור' כדכתיב איך חובב עמים כל קרוסיו בדרך כמת' ועל זה מבקש' שטנה לוחות העולם ב' ה' לומר שאעפ' שקבלו הלוחות שניות שניתנו

כ"ה עכ"ז הם מעשה ידי אדם ויש רשות לאומות עליהם אבל כפישראל מחזיקים במצות הלולב ועושים אגורה מהל' מינין דהיינו הערבה שאין לה טעם זרחה כדמיון עמי הארץ שאין להם לא תורה ולא מצוה ויש כח לאומות לשלוט בהם עושים אותם אגורה עם האתרוג שיש לו טעם וריח רמז לתח טעם להם תורה ומצות וכטעם שאין כח לאומות להשתעב' בתלמידי חכמים כך בכל אגורתם איך שליטה לאה עליהם ויש ניצוח על האומות באופן שלא יהיו משתעבדין בהם וזה כדמיון ג' במאמרם ז' פרי עץ הרר זה הבה וכו' לומר טעכסיו מתדבק' בה' ליה' ולא ישובו עוד לכסלה לסור מאחריו כמו טעמו בזמן העגל וזהו שרמזו ג' במאמרם בזכות ראשון חמי פורע לכס מן הראשון זה עשו שהוא רמז על המלכות שנתחדשו בלוחות שניות שניתנו ב' ה' ובאים להתגבר על ים ובזכות התורה והמצות נעשו כולם אגורה א' להגן אלנו על אלנו הבה פורע מעשו הבא להשתעבר בהם וישראל כנכחים ומה גם גם כי הממטכ נעשה מוצאי' ה' זכה' ייחר שכינתו בקרב ישראל וזהו טעם אכלי טעושים שמחת התורה בחג הסוכו' כי זה היו העיקרי' בקבלת התורה כי בטבועות קלקלו אחכמה טקבלו ועכשיו נתקבס העול' מהי' מהיה בחג הזה שמחת בית השואב' שמשם שואבים רוח הקדש * והנה כתבתי ראשי פרקים ישמע חכם ויוסף לקח טוב * גם ביארתי פסוקי הפרשה ש' אמו' ומטה בסוכות תשבנו כל האזרח בישראל יסבו בסוכות כלעד' עם מחז' ארץ לוי כל המקיים מצות סוכה בעה' אחר הבה הוא קיים מצות סוכה בעה' חמי מסיך עליו מחמתו של ג' ה' וכך דרשו באותה טעה הבה עושה סוכה לדריקים וכו' ועוד דרשו הבה מוטיבו בסוכתו של לוי' לעתיר לבא * ובזה מתבאר הפסוק בסוכות תשבנו בעה' ולעתיר לבא יסבו בסוכות שעתיר הבה לעשות כאמור * וגם' דרשו ולקחתם לכס ביום הראשון וכו' ויש א' הוא והלא ט' יום לא ראשון לחשבון עונות וקשה והרי נאמר במקד' ביום הראשון שבתון ולא הוקשה להם כלום גם פתה נאמר ראשון לז' ימים שאמר וחגות' אריתו חג לה' ימים ונלעד' שהוקשה לחז' כיון שהמקד' מדבר במקדש עכ' נאמ' ושמחת לפני ה' ימים ובמקדש היו נוהגים ר' ימים כל ז' ימים ואיך אמר ולקחתם ביום הראשון כיון שגם בכל ז' הימים נוהגת מצוה ז' ולמה הניח מלדבר במקדש ודיבר במדינה שנוהגת יום א' לזה דרשו ראשון לחשבון עונות ואיך ראשון זה מוציא שאר הימים כי בכל ז' הימים נוהג במקדש אלא לומר שהוא ראשון לחשבון עונות ומה שהזכיר כאן חשבון העונות הוא פס' מה שכתבתי טעכסיו בלוחות שניות ביום הכיפורים קבלו עליהם עול הבה' שער עכשיו היו כרוני' כפנייה ועכשיו כאשת איש ואם יחטאו כחשבים בחשבון עונות ומיד מחזיקי' במצות נעיונות בימינוך ככח * ועכשיו כבא לביאור המאמר שהזכרתי וצריבין אנו לבאר קשר הכתובים פסוקי מה יתרון עם פסוקי והבאתם את עומר כו' ועוד קשה על מה בקשו לבנות ס' קהלת בשביל שראו כתוב והלך בדרכי לבך ויהלא מי שקרא זה קרא סופו של הכתוב שאמר ורע כי על כל אלה ולמה רבו לבנות ואם כוונתם לבנות אותי אעפ' שראו סוף הכת' איך נחה דעתם אחכ ואמרו יפה אמר שלמה ועק' לשלמה למה אמר בתחלה והלך בדרכי לבך ואחכ חזר לומר ורע כי על כל אלה יבואך האלהי במשפט ולישתוק מתרוייהו ועק' שפתחו בתחל' הפסוק שאמר שמח בחור * ואחכ עשו הקטיוא מים והלך בדרכי לבך דמשמע שלא חשו על מ' שמח בחו' כי אם על מ' והלך בדרכי לבך * ועק' שהוא אומר שדבריו נוטים לכד מינות ואם איך אמר הרי כל חכמתו של שלמה דמשמע דלא קשי להו אלא שאין ברברים אלנו חכמה והרי קים ליה ברברא מיניה

דרוש ב פרשת אמור

שמור ומ' דפ'ך אס על כל אלה הרברים הטובים ממא
 אעפ' שיש בידך תורה מ' יביאך האלה' במשפט וזהו סדרסו
 אותם החכמי' לשבח בפסוק זה ומ' בקשו לגנוז לפי שיש בו
 קושי בתחלת הפסוק מחמתו של שלמה שאמר שמח בחור
 בילדותיך והלל שמח בחור בבחורותיך והס' כי לא להזכיר ענין
 הילדות כי הילדות והשחר' הבל' ועור מכאו רבריו מטין לזכר
 מינות שהיו משה רבינו אמר וזכרתם את כל מצות ה' ועשית'
 אותם ואפ' הזהירם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם
 ואיך אמר שלמה והלך ברדכי לבך כיון שיש בידך תורה ואמ'
 דרכי לשון רבים וידקדק לומר מטין לזכר מינות כי חזל ררשו
 אחרי לבבכם זו מינות ואחרי עיניכם זו זנות וכאז' אמ' שלמה
 מראה עיניך דהיינו עין טובה אבל מ' ררכי לבך ולא אמר
 דרך לבך כראה שיש להלך בדרך המינות ולכך לא הביאו חזל
 אלא והלך ברדכי לבך ולא הביאו סוף הפסוק ובמראה עיניך
 וכת' שלא אמר כך שלמה אלא בהית' שיש בידו התורה הוא
 מובטח שלא יחטא והרי כיון שהתורה הרצועה להתי' לו ללכת
 אחרי דרכי לבו טוב אין להענישו לית דין ולית ריין ואיך הוא
 אומר אח' ודע כי על כל אלה יביאך במשפט כי לא תתן לו
 רשות להלך ברדכי לבו וגם לא תביאונו במשפט ולמה נתת לו
 רשות מה שלא נתן מרעה ואח' תאיימנו ברבר המשפט .
 וכיון שרקדקו ברבריו שעה שאמר כי על כל אלה והלל על
 אלה יביאך במשפט מאי כל אלה וזה גילה לנו פיהכתי' שהיא
 דרשת חזל במ' קהלת שמח בחור בילדותיך זו מקרא שלמדת
 בזמן הילדות ויטיבך לבך בבחורותיך זו משנה והלך ברדכי
 לבך זה במרא' ודע כי על כל אלה הרברים שיש בידך מקרא
 משנה גמרא יביאך האלהים במשפט על המעשים כי תכלית
 הכל הוא המעשי טובי' ויש לרמז' בילדותיך על היזכה סנקרא
 ילדי' ובזה נחיישב יפה הכתוב יזכרש' זו יש לרדוש המקרא
 שאומר כי תבואו אל הארץ וקצרתם את קצירה והבאתם את
 עומר ראשית קצירכם אל הכהן שיש לרקדק רמשמע שקורם
 יקצרו קצירה של הארץ ואח' נכטו להביא עומר ראשית קציר'
 והרי מצות העומר היא לקצור תחילה ראשית העומר ולהביאו
 אל הכהן ואח' קוצרים קציר שדה . ובררשה זו יש לרדשו
 דרך רמז שהאר' זורע בעה' ושם בעה' יקצור אשר זרע וזהו
 כי תבואו אל ארץ החיים ארץ העלוונה אשר אני נותן לכם
 בעהב וקצרתם את קצירה את אשר זרעתם בעה' והבאתם
 את ראשית קצירכם דהיינו מה שלמר הארם בילדותו ונאמר
 עליו שמח בחור בילדותיך גם המקרא שלמר בתחיל' הלימוד
 זהו ראשית קצירכם והבאתם אל הכהן מקריב כפשותם
 על ישראל לרצון להם לפני ה' :

שמור ומ' דפ'ך אס על כל אלה הרברים הטובים ממא
 אעפ' שיש בידך תורה מ' יביאך האלה' במשפט וזהו סדרסו
 אותם החכמי' לשבח בפסוק זה ומ' בקשו לגנוז לפי שיש בו
 קושי בתחלת הפסוק מחמתו של שלמה שאמר שמח בחור
 בילדותיך והלל שמח בחור בבחורותיך והס' כי לא להזכיר ענין
 הילדות כי הילדות והשחר' הבל' ועור מכאו רבריו מטין לזכר
 מינות שהיו משה רבינו אמר וזכרתם את כל מצות ה' ועשית'
 אותם ואפ' הזהירם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם
 ואיך אמר שלמה והלך ברדכי לבך כיון שיש בידך תורה ואמ'
 דרכי לשון רבים וידקדק לומר מטין לזכר מינות כי חזל ררשו
 אחרי לבבכם זו מינות ואחרי עיניכם זו זנות וכאז' אמ' שלמה
 מראה עיניך דהיינו עין טובה אבל מ' ררכי לבך ולא אמר
 דרך לבך כראה שיש להלך בדרך המינות ולכך לא הביאו חזל
 אלא והלך ברדכי לבך ולא הביאו סוף הפסוק ובמראה עיניך
 וכת' שלא אמר כך שלמה אלא בהית' שיש בידו התורה הוא
 מובטח שלא יחטא והרי כיון שהתורה הרצועה להתי' לו ללכת
 אחרי דרכי לבו טוב אין להענישו לית דין ולית ריין ואיך הוא
 אומר אח' ודע כי על כל אלה יביאך במשפט כי לא תתן לו
 רשות להלך ברדכי לבו וגם לא תביאונו במשפט ולמה נתת לו
 רשות מה שלא נתן מרעה ואח' תאיימנו ברבר המשפט .
 וכיון שרקדקו ברבריו שעה שאמר כי על כל אלה והלל על
 אלה יביאך במשפט מאי כל אלה וזה גילה לנו פיהכתי' שהיא
 דרשת חזל במ' קהלת שמח בחור בילדותיך זו מקרא שלמדת
 בזמן הילדות ויטיבך לבך בבחורותיך זו משנה והלך ברדכי
 לבך זה במרא' ודע כי על כל אלה הרברים שיש בידך מקרא
 משנה גמרא יביאך האלהים במשפט על המעשים כי תכלית
 הכל הוא המעשי טובי' ויש לרמז' בילדותיך על היזכה סנקרא
 ילדי' ובזה נחיישב יפה הכתוב יזכרש' זו יש לרדוש המקרא
 שאומר כי תבואו אל הארץ וקצרתם את קצירה והבאתם את
 עומר ראשית קצירכם אל הכהן שיש לרקדק רמשמע שקורם
 יקצרו קצירה של הארץ ואח' נכטו להביא עומר ראשית קציר'
 והרי מצות העומר היא לקצור תחילה ראשית העומר ולהביאו
 אל הכהן ואח' קוצרים קציר שדה . ובררשה זו יש לרדשו
 דרך רמז שהאר' זורע בעה' ושם בעה' יקצור אשר זרע וזהו
 כי תבואו אל ארץ החיים ארץ העלוונה אשר אני נותן לכם
 בעהב וקצרתם את קצירה את אשר זרעתם בעה' והבאתם
 את ראשית קצירכם דהיינו מה שלמר הארם בילדותו ונאמר
 עליו שמח בחור בילדותיך גם המקרא שלמר בתחיל' הלימוד
 זהו ראשית קצירכם והבאתם אל הכהן מקריב כפשותם
 על ישראל לרצון להם לפני ה' :

סדר אמור דרוש ב

תנחומא

ויאמר ת' אל משה . אמור . אל חכמינו
 ואמרת אליהם הרי ב' אמור' משל לשבח
 שהיה נכנס ויוצא לפני חמלך אל המלך גזור אני עריך שלא
 חרוא את המלך לעולם לפני שאתה יוצא ונכנע לפני שר
 חטמא פלטרין של המלך כך אמר חכו למשח גזור אני על
 חכמינו חכמינו למקדש שלא יטמאו למלך הווא אמור
 לנפש לא יטמא בעכו .

ידוע

הוא שה' נתן המצות ליש' כדי לזכותם כמאמר
 דבי חכמיא בן עקשיא רבה הקבה לזכות את יש'
 לפיכך הרבה להם תורה ומצות והטעם להיות האדם מחובר
 מנוף וכפש כדרך להשלימים לנפש כפי איכותיה ולגוף כפי
 איכותו

שמור ומ' דפ'ך אס על כל אלה הרברים הטובים ממא
 אעפ' שיש בידך תורה מ' יביאך האלה' במשפט וזהו סדרסו
 אותם החכמי' לשבח בפסוק זה ומ' בקשו לגנוז לפי שיש בו
 קושי בתחלת הפסוק מחמתו של שלמה שאמר שמח בחור
 בילדותיך והלל שמח בחור בבחורותיך והס' כי לא להזכיר ענין
 הילדות כי הילדות והשחר' הבל' ועור מכאו רבריו מטין לזכר
 מינות שהיו משה רבינו אמר וזכרתם את כל מצות ה' ועשית'
 אותם ואפ' הזהירם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם
 ואיך אמר שלמה והלך ברדכי לבך כיון שיש בידך תורה ואמ'
 דרכי לשון רבים וידקדק לומר מטין לזכר מינות כי חזל ררשו
 אחרי לבבכם זו מינות ואחרי עיניכם זו זנות וכאז' אמ' שלמה
 מראה עיניך דהיינו עין טובה אבל מ' ררכי לבך ולא אמר
 דרך לבך כראה שיש להלך בדרך המינות ולכך לא הביאו חזל
 אלא והלך ברדכי לבך ולא הביאו סוף הפסוק ובמראה עיניך
 וכת' שלא אמר כך שלמה אלא בהית' שיש בידו התורה הוא
 מובטח שלא יחטא והרי כיון שהתורה הרצועה להתי' לו ללכת
 אחרי דרכי לבו טוב אין להענישו לית דין ולית ריין ואיך הוא
 אומר אח' ודע כי על כל אלה יביאך במשפט כי לא תתן לו
 רשות להלך ברדכי לבו וגם לא תביאונו במשפט ולמה נתת לו
 רשות מה שלא נתן מרעה ואח' תאיימנו ברבר המשפט .
 וכיון שרקדקו ברבריו שעה שאמר כי על כל אלה והלל על
 אלה יביאך במשפט מאי כל אלה וזה גילה לנו פיהכתי' שהיא
 דרשת חזל במ' קהלת שמח בחור בילדותיך זו מקרא שלמדת
 בזמן הילדות ויטיבך לבך בבחורותיך זו משנה והלך ברדכי
 לבך זה במרא' ודע כי על כל אלה הרברים שיש בידך מקרא
 משנה גמרא יביאך האלהים במשפט על המעשים כי תכלית
 הכל הוא המעשי טובי' ויש לרמז' בילדותיך על היזכה סנקרא
 ילדי' ובזה נחיישב יפה הכתוב יזכרש' זו יש לרדוש המקרא
 שאומר כי תבואו אל הארץ וקצרתם את קצירה והבאתם את
 עומר ראשית קצירכם אל הכהן שיש לרקדק רמשמע שקורם
 יקצרו קצירה של הארץ ואח' נכטו להביא עומר ראשית קציר'
 והרי מצות העומר היא לקצור תחילה ראשית העומר ולהביאו
 אל הכהן ואח' קוצרים קציר שדה . ובררשה זו יש לרדשו
 דרך רמז שהאר' זורע בעה' ושם בעה' יקצור אשר זרע וזהו
 כי תבואו אל ארץ החיים ארץ העלוונה אשר אני נותן לכם
 בעהב וקצרתם את קצירה את אשר זרעתם בעה' והבאתם
 את ראשית קצירכם דהיינו מה שלמר הארם בילדותו ונאמר
 עליו שמח בחור בילדותיך גם המקרא שלמר בתחיל' הלימוד
 זהו ראשית קצירכם והבאתם אל הכהן מקריב כפשותם
 על ישראל לרצון להם לפני ה' :

דרוש ב רפרשת אמור

קרו

הס מרוחקי מטומא' המת טמא' מהעגל כי בכפוי לא רבך מוס ח' וכוונתו הית לשמי' כמח' ולפי ראו שבני אהרן שחין בידו שמץ מטומא' העגל גם לא יהיו מתטמאין בטומאת המת סגר העגל יומם כיון שאהרן עם' העגל וכתו בתור העגל אשר עשה אהרן וממסכ' טומא' מת ליס' מתוך אותו מעש' אעפ' שהיה יורע תעלמו' ובוחץ לבבו עכ' מפני הרואי' התקיף הבה שתהי' טהרתן של ישראל מטומאת המת טגרס העגל עי' של אהרן ובניו לומר שאם במעשה ידיו נמסכה הטומאה של המת גם יריו תרפיכה ועי' תהיה כפרתן וטהרתן וזבה מרוקדק שאמר גם זאת חוקת התור' ויקחו אליך פרה רה'לל זאת חוקת הפרה אלא רמז זאת חוקת התורה כולה שהגורם תקלה לחבירו הוא ישתדל להסיר התקלה בעצמו וכיון עפי' אהרן באותו מעשה אעפי' שהיה לבו לשמים ממ' כמסך טומאת המת גם הוא ובניו יתעסקו בפרה שהיא טהרתן של ישראל וזש' אמור אל הכהנים מצוה זו שלא יטעה שהוא מכח אהרן אביהם שהיה לבו לשמי' ולעתיד ענין הפרה שמהרת מהטומאה אמרת אליהם א בני אהרן הכז' ונרמז כל זה גם כן בפסוק אמרות ה' אמרות שהם ב' הפרשיות טהור' שמדבר' בעניני טהרה עי' בני לוי שנקראו כסף כרוף כדכתיב התם וישב מזרף וטהר את בני לוי ומה הם אליו הב' פרשיות שכתבו עי' שבטו של לוי שנקר' כסף כרוף הא' היא בעליל לארץ שהיא טומאת המת שנקבר ונכנס בארץ והפרשה הב' היא פ' פרה שהיא מזוקק שבעתים שיש בה מ' שבעה ז' כהנים ז' טמאים ז' טהורים כו' כמח'ל' שם וזבה נקבא' כפל אמור ואמרת . עוד במ' תחומא אמור אל הכהנים א' שם וכי יאמרו אליכם ררשו אל האובות ואל הידוענים כו' הלא עם אל אלהיו ידרוש אחר הבה אם יאמרו אליכם אלה בנינו חל האלהים שבעמים ודרשו אל האובות אמרו להם הלא עם אל אלהיו ידרוש וכו' למה לנו להביא חי העולמים כו' אלהים אמר הלא עם אל אלהים חיים וכדרוש א' המתי' פה להם ולא ידברו וכו' ואכן כתיב בני ואתם הרבקי' בה אלהיכם חיים כולכם היום לפיכך נדרוש באלהים חיים אבל אלוהות של אלה מתים כמוהם והיו עושיהם כו' וכי תאמרו ממי נדרוש הרי הוא אמור וזאת אל הכהנים הלוים ואל העושה כו' וקשה קטר ררשו זו בפסוק אמור . יעק' כיון שאמר הלא עם אל אלהיו ידרוש מהו זש' אחי ואם תאמרו ממי נדרוש והרי כאמר הלא עם אל אלהיו ידרוש . וכדקדק עוד דקרוקי רברים במאמרם זל . ולעידן שבאו לתרץ כפל אמור ואמרת ועוד למה הפסיק בין שתייהם אל הכהנים בני אהרן וכך ה'לל אמור ואמרת אל הכהנים בני אהרן למה הביאו פסוק וכי יאמרו אליכם אלה דרשו אל האובות לפי שמי' עלה שמים וירד לומר לכם את רבר ה' זש' בנינו אל אלהים שבעמים שמתעם זה יש לכם להניחו כי על השמים כבודו ואינו משגיח בתחתונים ודרשו אל האובות מהם למטה בארץ והם מצפנפים ומהגים ובקולס אתם שומעי' אמרו להם הלא עם אל אלהיו ידרוש אכן יש לנו אלהים חיים וכתיב בני ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כולכם היום לפיכך נדרוש באלהים חיים אבל אלוהות של אומות מתים כמוהם והיו עושיהם וכמא' שמשני כרדף יש לנו לדרוש באלהים אם מכר שהוא אלהים חיים ומי יביח אל החיים וילך אל המתים ועוד שגם אכן קראים חיים מכר שאכן דבק' בה' והם דומי' לאלהיה' שפה להם ולא ידברו כמתים וכל זה נרמז בפסוק אמור אל הכהנים שהוא סמוך לפסוק ואיש או אשה כי יהיה בהם אוב וידעונו מות יומתו שהכונה מי שמה מתים ירשו באובות שיומתו פה להם ולא ידברו אבל ישראל החי' הם דבקים בה' הוא אלהים חיים ומ' ואם תאמרו ממי נדרוש הוא להשיב על דברי האומות שאמרן' הניחו אל אלהים שבעמים סכונת' כו' הוא

אזכרתו ולהטבת שלימות הנפש כתן הבה' לישראל את התורה לפי שהנפש היא רוח ממללא כמו שתרגם המתרג' ויהי האדם לכפם חיה לרוח ממללא וברוח פיו פעום בתור' כותן שלימות ברוח אשר בקרבנו ולהטלים איברי הגוף החומריים נתן הבה המצוות שהם נעשות במעשה בגופו ואיבריו ולזה כיון ח'ל' מדרשו פ' שמיכי כל אמרת אלוה' כרופה לא נתנו המצוות אלא לזרף בהם הבריות מגן הוא לחוסים בו והענין הוא שהאדם נוכח עפר מהארמה ונשמת רוח חיים באפיו והרי הנשמת' היא כסף מעורב בקיבו עפר מהחומר וכדי לזרף את הכסף שיש בו קיבוי מערבים עוד בכסף ההוא מטע עופרת ומתוך כך זרדך הכסף ויכא נקי כך הנשמה הטהורה שיש בה תערובת עפר וחומר עכור כרוף לזרפה עי' מעשה המכו' שנעש' כחומר כי במעשה החומ' הזה הוא מזרף את החומר שנתעכב בנשמת' ונעשה כולו נשמה טהור' וזשה כל אמרת אלוה' כרוף שבמעשה המצוות הוא מזרף לנשמה שהיא כרופה מסיבי החומר כמו שמזרפים את הכסף עי' חומר אחר ובמעשה המצוות נעשה לו מגן כמו שהמגן מביא את האדם מדי חרב כן המצוה היא מגינה ומבלת מן החטא שלא לנטות אחרי החומר והוא נטוה אחר הנשמה ונעשה כסף כרוף וזשה אמרות ה' אמרות טהור' ירבה שאמרות המצוות אשר בזה הם אמרו טהור' שמתהרים הרוח והנשמה מסיבי החומר לפי שמתוך המצוות יסאר כסף כרוף בעליל לארץ שסכסם בכור הארץ להזקק ויכא מזוקק שבעתים . ובמ' רבה ררשו מקרא זה בכמה פנים ומקצתם ביארתי בס' כסף נבחר עם . עוד שם לח'ל' א' תנחום בר חינלחי ב' פרשיות הכתיב לנו משה בתורה והם טהורות ועי' מי נתנו עי' שבטו של לוי שכתוב בו כסף כרוף בעל ל לארץ וכתו' ויכא מזרף ומטה' כסף וטהר את בני לוי וזקק אות ואינו זו פ' המת ופ' פרה ארומה' וכריכין אנו לרקד מה כוננת לדרוש בפסוק אמרות האמרות טהורות כסף כרוף עם מ' ר' תנחום ועוד רהאי קרא האמרות האמרות טהורות הובא כאן בפרט' זו על פסוק אמור אל הכהנים שכן תמצא בתחלת הענין אמור אל הכהנים הבי תנחום פתח אמרות האמרות טהור' ועכשיו חזר רבי תנחום בדרשה זו ומה ענין זה לפסוק של אמור אל הכהנים וכדקדק מהו ב' פרשיות כתב לנו משה בתורה וכי שתיים בלבד הם והלא א' פרשיות וכך מ' והן טהורות והלא כל התורה כולה היא טהורה ועי' מ' ועי' מי נתנו עי' שבטו של לוי ובשלמא פרשת המת לא נכטווי כי אם בני אהרן משבט לוי אבל פ' פרה שהיא באה לטהר הרי היא נוהגת בכל הטמאים כהנים לויים וישראלים . ונלעד' שבאו לרקדך כפל אמור ואמרת ועוד סיניו האמירות הא' היא אמור בהו' והשני' ואמרת לעתיד ויתבאר דקרוקים אלו בפסוק אמרות האמרות טהור' לומר שתי פרשיות שהם אמרות אמרות מרבר' בעניני טהרה הא' בטהרת הכהנים שלא יטמאו וזה שנית בטהרת הטמאים שיטהרו באפר פרה ועי' מי נתנו שתייהן עי' שבטו של לוי שכן תמצא בפ' זו אמור אל הכהנים וגם טהרת הפרה כתיב וירבר ה' אל משה ואל אהרן וכתוב ונתתם אותה אל אלעזר וכו' וזה שרמזו כאן אמור אל הכהנים דין טהרת הכהנים שלא יטמאו ואמרת ג' בעתיד דיני פרה המטהרת אליהם אל הכהנים בני לוי שבת לוי הכהנים תהיה טהרה טהרה לטהר את כל הטמאים וטעמו של רבר הוא להיות טומאת המת נמסכה ומעשה העגל לפי שחזרה הזוהמה שניטלה במתן תורה שהיו חירות ממללך ועכשיו בעשיית העגל חזרה למקומ' ואכן כאר' ימותן והנה לכאורה יראה האדם שאהרן הכהן היה גרמה במעשה העגל ועל ידו באה תקלת המיתה והטומאה לעולם לז' הבה' אמור א' הכהנים שאררבה להיותם בני אהרן הקני' הוא

דרוש ב לפרשת אמור

הוא לומר כיון שהאלהים בשמי' אם תדרשו בו מי יעלה השמי' להגיד לכם את דבר ה' וזש' ממי נדרוש לדעת את אשר דבר ה' הרי הוא אומר ובאת אל הכהנים שעי' אורים ותומים שביד הכהנים אתם דורשים לידע דבר ה' וזה נרמז כאן בפסוק ויאמ' ה' אל משה על דבריהם שאומרים ממי נדרוש לידע דבר ה' אמור להם אל הכהנים ילכו והם יגידו באורי' את דבר ה' וזמ' שמי' אל הכהנים היא מה שיאמר משה לישראל ובאת אל הכהני' ואמרת להם שלכפס האובו לא יטמאו לדרוש בהם' עוד במ' רבה רבי יהושע דסכני' אמר בשם רבי לוי מה התיב והיית רק למעלה מוטב היה לשאול באורים ותומים של מעלה ולא באוב וידעונו של מטה הוא שאמ' לעבדיו בקשו לי אשת בעלת אוב וכיו' דרקק מה כוונתם לדרוש בפסוק אמור ובפסוק והיית רק למעלה ועק' מש' מוטב היה לשאול באורים דמשמע שלא שאל באורים חיל קרי בכתוב וישאל שאלו בה' ולא ענהו גם באורים גם בכביאים וכו' וגם קשו קראי אהרדי דהכא כתיב וישאל שאלו בה' וכדברי הימים כתיב ולא דרש שאלו בה' וימיתו דמשמע שלא שאל באורים וכן קשה ענין זה במש' בגמרא פ' דברכות אמר רבא בר חיננא קבא משמיה דרב כל העושה דבר עביר ומתבייש בה מוחלי' לו על כל אשר עשית ורילמא כיבור שאני אלא מהכא ויאמ' שמואל אל שאלו למה הרגתני ויאמ' שאלו כר לי מאד ולא ענני ה' גם בחלומות גם בכביאים ואילו באורים ותומים לא קאמר ומל' דאחילו ליה שאמר ויאמר שמואל א שאלו למה תשאלני וה' קר מעליך וכו' ומת' אתה ובכרך עמי וא' יוחנן עמי במחיצתי ויהיך רוחה מתוך המאיר הזה ששאל שאלו באורים ותומים וכיון ששאל באורים הוכיחו לו למה לא אמ' ולא ענני ה' באורי' אלא שנתבייש להזכירם אבל אם אתה אומר שאלו באורים מנין הוכיחו חז' שנתבייש והלא לא הזכירם לפי שלא שאל באורים והיאך יאמר ולא ענני ה' באורים והוא לא שאל בהם' ואכ' צריך לישב משה ולא דרש בה' וגם מה שאחז' כאן מוטב היה לשאל באורים וכו' והואיל ואתא לידן מאמר זה כבאר הספקות הנפלות בו ע' דרקק מנין הוכיחו שהמתבייש בעבירה א' מוחלי' לו על כל עונותיו ושמה אותה עביר' לזכרה כמתלהלו וכי' הוכיחו דבר זה מפסוק למען תזכרו ובנות דרילמא התם נתביישו מכל טמאיהם ופשיעיה' ולכך כתפסרו כולם כאמר ועק' כשהוכיחו משאלו שנתבייש מנ' דלא הזכיר האורים מפני שנתבייש ורילמא לא היה מפני הבושה שלא כתבייש אלא חשש שאם יאמר ולא ענני באורים יסיבנו שמואל והרי אתה גרמת לעצמך שהרגת לנו עיר הכהני' ואיך ישיב אותך באורים ע' הכהנים ולכך לא הזכיר האורי' ועוד נדקדק מ' ואלו אורים ותומים לא קאמר מאי ואלו אורים ותומים דה' לל' ולא קאמר אורים ותומים ועק' כשהוכיחו משאלו למה לא הקשו ורילמא מלך שאני שאינו דומה המלך המתבייש לשאר העם המתבייש כי כיון גבורתו וכן הקשו בגמ' במש' רבה בר חיננא כל שאפשר לבקש רחמים ואינו מבקש נקרא חוטא שנאמר גם אנכי חלילה לי מחטוא לה' מחדל להתפלל וכו' ואם תח' הוא כריך שיחלה עצמו עליו דכתיב ואיך חולה מכם עלי זרילמא מלך שאני והתם נמי ק' זיא לי טובא כשהוכיחו מפסוק גם אנכי חלילה לי מחטוא שנקר' חוטא למה לא הקשו ורילמ' כיבור שאני כמו שהקשו בפסוק למען תזכרו ובושת גם שם יש להקשות דילמא מי שאפשר להתפלל על הכבור ואינו מתפלל נקרא חוטא אבל על חבירו היחיד אינו נקרא חוטא וכ' וכחזון לכתוב שקשה עוד לחז' שדרשו שמתחלו לשאול עונותיו איך גם עז' עמלק כחמל' הוא אומר לו אחיך כשאר לא שמע בקול

הוא עמי' חרון אפו בעמלק ומאח' שנתבייש ולא הזכיר האורי' הם כי לא להזכיר עז' עמלק לפי שכבר נחמל' ועק' מנ' דאחילו ליה מדכתיב אתה ובכרך עמי במחיצתי ורילמא מ' לל' עמי במחיצתי הוא כחז' שאמר שמו' לשאלו אם אתה שומע לעצתי לישל' בחרב תהא מיתתך כפר' עליך ויהא גורלך עמי במקום שאני שרי' שם ושמע שאלו לעצתו ונהרג הוא ובניו שיהא חלקו עם שמואל הנביא פנא' עמי במחיצתי הרי שזכה למחיצת שמואל בטביל ששמע לעצתו ונהרג ומיך לנו לדרוש שאחילו ליה בטביל שנתבייש ולא הזכיר באורים' וגם כבאר למדרש חז' מנין דרשו שאמר שמואל אם תהרג בחרב יהא חלקך עמי' ועוד למה הוכיחו מלת עמי מפסוק לדרוש עמי במחיצתו ועק' שאם נחמלו לו עז' נוב עיר הכהנים איך נפקד עז' זה לאחר מיתתו אל שאלו ואל' בית הדמים אשר המית את הגבעונים והיכן מצינו שהמית' לא על שהרג נוב עיר הכהנים שהיו מספקים להם מים ומזון' ונלמד' בבית המדרש הזה שבא רבא בר חיננא לומר שהעושה דבר עביר ומתבייש בה הוא יורה שכתב מלפני יוצרו ובוס' וכל' מלפניו וכיון שזכה את בוראו איך לך תשובה גדולה מזו ונחמלו כל עונותיו כי לא ישוב עוד לכסל' לאח' שנתבייש מפני יוצרו ושזה ה' לנגד תמיר מיימינו כל ימוט והוכיח זה מדכתיב למען תזכרו ובושת דקשה דה' לל' למען תזכרו מכל אשר עשית ובושת בפסוק לך ומתבייש למען תזכרו ובושת ולא כתיב מכל אשר עשית משמע שהבושה איכה מכל אשר עשה רק בהיותו בוס' וכללם מרבר אחר והקשו רילמא כיבור שאני והוכיחו משאלו דשאל באורים ותומים כדכתיב וישאל שאלו בה' ולא ענהו' גם באורי' והא דכתיב ברברי הימים ולא דרש אתה' הוא שאמ' שלא ענהו ה' באורים היה לו לחזור ולדרוש פעם שנית באורים והוא לא עשה כן לא כשראה שלא ענהו באורים מיד נפכה ל' האובות וזש' חז' מוטב היה לדרוש באורים ותומים של מעלה ולדרוש פעם אחר פעם ולא לפנות אל האובות שלמטן וזהו והיית רק למעלה אפילו כשהיית ריק מהיות כענה באורי' היה לך לדרוש פעם אחרת באורים שהם למעלה ולא למטה באובות וזש' סמוך לפסוק ואיש או אשה כי יהיה בהם איש זה שאלו ואשה זו בעלת אוב ויאמר ה' אל משה אמור אל הכהנים שהם האורים כי מוטב לדרוש באורים של מעלה ולכפס האוב לא יטמ' וכשב' לפני שמואל אמר ולא ענני ה' גם בכביאים ואילו אורי' ותומים לא קאמר הכוונה שמיניו שרמו שאלו לשמואל מה שאל באורי' ולא נענה מדכתיב ואלהים סר מעלי' ואל' ענני גם בכביאים דמיניו שכתנו' שם המפורש בין כפלי החושן ומכא השם הגדול היו עניים האורים ותומים וזש' ואלהים סר מעלי' שהו' שם סבין כפלי החושן סר מעלי' ולא ענני גם בכביאים ובה' מדוקדק מש' שם גם בכביאים דלא שייך גם בתחלת הענין אלא אמ' גם על הנרמז במלת אלהים בענין האורים וכפי זה שהזכיר שאלו שלא ענהו ה' באורים הרי שלא חשש עז' שמואל אתה גרמת לעצמך לפי שהרגת את נוב עיר הכהני' ועב' לא הזכיר האורים בפירוש אלא ברמז מפני שנתבייש וזש' ואלו אורים ותומים לא קאמר כלומר לא קאמר בפירוש אלא ברמז כמו שכתבנו' ומה שלא הקשו ורילמא מלך שאני אפשר לומר שמה שלא ענהו הקב' באורי' הוא שרצה ה' להור' שניטלה המלוכה מידו ועיקר האורים הם להיות נשאל המלך בהם וזש' שמואל אל שאלו למה תשאלני לידע על מה לא עכך ה' באורים כי הסר מעליך להיות ערך המלך זה דור וקדעה הממלכה מן ועתה ויהי ה' עונה מעתה לערך שנעשה מלך ונשאלים באורים למלך ואעפ' שהיו נשאלים לכו' ולמי שהזכירו צורך בו מ' לא היה נשאל בתור' ב' ולא בתור' מ' שהזכירו צורך בו אלא

דרוש א לפרשת בהר

הזהירם ממלכד שיהיו נזהרים בטומאת המת במגע הזהירים בטומאת אהל רכתיב והבא א האוהל יטמא כו' וזו היא הרחק שלא יגעו בטומאת מת ואעפי' טומאת אהל היא ג' בישראל שאינם נכנסים למקדש מ' עיקר הטעם היה משום הרחוק הכהני שהם רומי באומנו' כמו הטבח וכיון שהזהירו על האהל כרי להרחיקם מהטומאה לא חלקה התורה אה' כ' בין ישראל ובין הכהני' וזוהי מתבאר כפל האמירות אמ' אל הכהני' שלא יטמאו וכדי שלא יטמאו במת מתוך שהם עסוקי' תמי' בזבחי' בהפסח וניתוח הנני עושה בשבילם הרחק' ואמר להם אמירה ואזהרה אחרת דהיינו והבא אל האהל יטמא דהיינו שלא יראו פני המת לעול' אעפי' שאי' נוגעי' בו כרי להרחיק' מטומאת המת ולכך הוא אומ' לנפש לא יטמ' דקשה דה' אל אמ' הכהני' לנפש לא יטמאו או יאמר אמ' הכהני' נפש לא יטמא מאי לנפש לא יטמא אבל עם דרשה זו יתורץ הכל שמש' ואמרת אליה הוא לרמזו אמירת והבא אל האהל יטמא וכן טעם לאות' אמיר' ואזהרה' שהי' הרחק' כדי שלכנפס לא יטמא שאם יראו פני המת בבית אחת יס לחוס טמא יטמאו ג' במגע לכך הזהירם גם על האהל ואמרת להם אותה אזהרה של טומאת אהל והבא אל האהל כדי שלכנפס לא יטמא וכתייטבו בזה כפל האמירות * באם יאסיהו *

סדר בהר סיני דרוש א

מדרש חנחומא וכי חמכרו ממכר לעמיתך מח כחיב למעלה מהענין ושכחה הארץ שבת לה' ואח' וכי חמכרו ממכר' א' לעו' תקפר בחו' שוקיו עמודי שש מיוסדי' חמבור חוז יס' לו כותרת מלמעלה זכס' מלמטה * א' שמואל ב' ג' גוריא אין לך פרשת בתורה שאין לה כותרת וכו' מה ברבי' למעלה ומדבר ח' אל משה בהר סיני לאמר דבר אל בני ישראל כי תבאו אל הארץ וכו' ואח' פרשת וכול' וספרת לך שבע אב' לא שמר שמיטות ויובלו' או לא שמר אחד מחס' סוף שאני עושה אוהו שימכור ארצו וכי חמכרו ממכר לעמיתך חוד בו יפה ואם לא חוד בו סוף שהוא מוכר שדחו שנאמר וכי ימוך אחיך ומכר מאחוזתו חוד בו יפה ואם לאו סופו למכור בחו' שנאמר ואיש כי ימכור בית מושב וכו' ואם לאו סופו מחזור על' הפחחייב ש' וכי ימוך אחיך ומטרה ידו עמך וכו' עד סוף הענין * ע"ש *

ידוע הוא שהרובה שיחיה בהשלמת נפשו הוא שיחזיק עצמו בעה' כבר בארץ וכאודר נטה ללון והעפ' עצמו קבע בעה' אינו יכול לקנות שלימות נפשו זוט' טעה בית רשעים יסמר וזהו ישרי' יפריח ירצה שהרשעי' עושים דירתם בעולם הזה דירת קבע ובית מושב ומי עושה המותם ישמרי' והישרי' הם מחזקים עצמם בעה' כשכחי' אהלים כאהל רועי המטלטל שאין לו קבע ולכך יפריח' וכן אמ' טעה מארה' בבית רשע ונוה כדריקים יברך עיני' בביאורי' ה' ביאור הכתובים הנמשכי' במ' כסף כרף שביארתי למשלי' ולזה כיון התכ' שאמר הילודים למות שיחשוב האדם בלבו כי הולך הוא לבית עולמו ולמיתה' הוא עומר וזוהי החי יתן אל לבו ללכת בררכי' ה' ואמר הוא היה אומ' לפי שקוד' אמ' שהקד' והתאו' והכבו' מוכיחי' האר' מן העול' שאפי' לקבא' בחכמ' שקבא' סופרים תרבה חכמה מ' מוכיחים האדם מן העולם לפי שמתוך קבא' אינו לומ' לשמה ורובה להתג' על חבירו ומקנתו וכו' לדי' פנאה ותחרות וכך כשהקבא' היא עם הרשעים והחטאים שהזהירו א' יקבא' לברך בחטאים היכא רהשעה משחקת להם וכן התאו' לא מבעי' תאות ההכחות אלא תאות התור' כרייה הרחקה רבה פ' כשכל בה' כמו שאמ' טעה' לתאוה יבקש כפרד בכל תושיה יתגלע לא יחפץ

שאין ליורא כלל מ' מה שראית כן את ראית את שמואל וזה יורה לך שאין לך פוס סוק כיון ששמואל הכבי' עלה על ידך ותאמ' האשה אלהים ראיתי עולים שאינו שמואל בלבד כי אם אלהים שה' משה עול' עמו והם אהי' לפי שאי' כמו האובו' שעולי' מהתהו' ער הארץ אבל אלו עולי' הם למעלה מהארץ' ויחא' לה מה תארו ותאמ' אים זקן עולה ירצה ששמואל מת בן כב' שנה וקפצה עליו זקנה כמחז' כי היכי דלא לירכנו אבתריה ולכך אמר' אים בדמיון תואר איש בחור ופניו כפי זקן זה תימ' לכא' שאול זהו שמואל כמו שכתבנו ויקוד אפי' ארצה וישתחו' ויאמר שמואל אל שאול למה הרב' זקני' להעלות עמי' גם את משה כי חשבתי שהוא יום הרין ויאמר שאול בר לי מאד משמע דברך לא שהעלי' את משה עמך מחשש יום הרין וכש' אי' שיש לי לחוש מיום הרין ובר לי מאד דקו' אם איש מתוך חושש' מיום הרין מה כעס' אכחנני' עור ירצה בר לי מאד שאמ' הנה רעת פלשתי' ברנ' ואיני חושש' כמו שאני חושש' מהר זה רוד' שהו' בא' עמם לעזר' כי עם אכיש היה וחסב' שאול שעמם היה בא' וזר זה רוד' הוא קשה לי מאד ופלשתיים כלחמים בי' ואלהים סר מעלי' וכו' ויאמר שמואל ולמה תשאלני כיון שה' סר מעליך מסיב' מעשיך רכתיב וימת שאול במעלו' אשר מעל וכו' ויקרע הממלכה מידך מכה שהחזקת בידך בכנף בגדי' ויקרע' או אמרתי קרע' הממלכ' ויתנה לרעך לרוד' וימהר שאול ויסול מלא קומתו ויירא מאד מדברי' שמואל יש מפרשי' שנתיר' מדברי' שמואל שאמ' שהעל' עמו את משה מחשש' יום הרין או כתייר' מדברי' אלו שאם שמואל חשש' מה יעשו כל בני עול' ויתרא' האם ותאמ' לוי שמע בקול שפחתך ואשימה לפניך פת לחם ואכול' וימאץ ויאמר לא' אוכל ויפרשו בו עבריו' כפי הענין ה' ויפרשו בו עבריו' וכתוב ויפרשו לפי שאין מסרבו' לגדול' וכש' למלך וכאן פרשו דרך המוסר לפסור בגדול' ויפרשו בו עבריו' וישמע לקולם * ועכשיו כבול' לביאור המאמר * ויש לרקוק בו שחז' הקשו' כפל האמירות ולא תירדו כלום וע' מה ענין המטל הזה * ועק' למה צוה המלך לטבח הנכנס וינא' ולא לאנשים האחרים שכנסים וינא' לכניו *

ועוד למה גזר שלא יראה פני המת לעולם דתיכח שלא יטמא במת כמ' בממשל גזר אפי' על הכהני' שלא יטמאו למת ולמה כנס בממשל שלא יראה פני המת ויכא' בממשל שלא יטמאו למת ונרקרק מ' גזר אפי' על הכהנים הנכנס' למקדש שלא יטמאו וכי על הכהנים הנכנסים למקדש גזר ולא על שאי' נכנסו והרי צד שזה בכל הכהני' אפי' בעלי מומין שפסולין לעבוד במקדש והם מזהירים שלא לטמא ועוד כבאר מ' לכך הוא אומר לנפש לא יטמא מה ררקק בפסוק עכשיו' ונלע' שבאו לתרץ כפל האמירות והביאו מ' לטבח כי הכנסו וינא' לפני המלך לא הוכרך להזהירם זולתי לטבח שכל עסקיו הם בבהמות שחוטות ומהם טרפות ומתות וחשש המלך כיון שהוא מורגל בין בהמות המתות שמה יחא' נמשך גם להיו' נמכא' בין המתים של בני אדם וכדי להרחיקו עשה לו סייג' שאפילו ראית המת דהיינו להכנס בבית שיש בו מת אעפי' שאינו נוגע בו לא יכנס לעולם פ' יכא' ליגע במת אבל לשאר הנכנסים אינם כריוכין הרחקה זו כיון שאינם רגילים בין המתים כמו הטבח שרגיל בין הבהמו' השחוטות והמתות זוט' גזר אפי' עליך דייקא לפי שאותה טבח שלא תראה פני המת לעולם מפני שאת' יוכ' וכנס לפני שלא תטמא הפלטרין של המלך אם תגע במת ולעשו' לך סייג' אי' מרחיקך אפילו מראיי' המת בלא מגע דהיינו טומא' אהל כך הבה' גזר על הכהני' הנכנס' למקד' שהם עבוקים כמו הטבח בשחיטת הבהמו' וזריק' הדם ורקו' בני אהרן את הדם וכו' וערכו את הנתי' כו' ויש לחוש פ' יבואו מתוך שהם רגילי' בכך ללא ולהטמא למת כי כנפס הבהמה יהיה נפש האר' לזה

דרוש א לפרשת בהר

קלח

וחפץ כסיל בתבונה כי אם בהתגלות לבו ירכה שמי מורק
 אחר תאוה הוא כפרר מחבריו מאי אפשר לו להיות במימה
 וסלוס עם חבריו לפי שהיא התאוה תאוה פגם חבריו מתאוה
 בה ובהכרח יהיה ביניהם ממלוקת אבל בתנאי שהיא התורה
 יתגלע האדם ויש לורעות להתאונות תאות התורה אם תהיה
 תאותו לשמה אבל הכסיל כממאה התושיה והתורה לא יתפון
 בתבונה חיכו מתאוה אותה כרי להתבונן אלא בהתגלות לבו
 לגלות עצמו שהוא חכם וכיון שאינו לשמה התאוה מוכיאתו
 מהעולם גם הכבוד מורק אחר השררה תמיר הוא באנחה
 לפי שבורחת ממנו וכי תימא כיכר יעשה האדם להנצל משלם
 חלה לזא הוא היה אומ' התיקון עירוק האדם בעצמו שהילודים
 למות אחר הילודים ולא אחר החיים כלומר אם יסתכל שבני
 אדם הם ילודים אדם ילוד אשה ובא מטיפ סרוחה וכו' ולמות
 שהוא הולך למקום עפר רמה ותולעה וגם סופו של אדם ליתן
 דין וחשבון לפני מוכן מרש ביום התחיה והמתי עתיד להיחי'
 והחיים לירון או יאמר והחיים לידון שהחי יתן אל לבו וירדנו
 בגשש כיון שהם ילודים מטפה סרוחה ועתידים למות רמה
 ותולעה ומתפיים יום התחיה כל רברים אלני החיים שהם בעלי
 הטבל עליהם לרין ברעתם סכין עזה הוא ראוי להם לסוף
 יצרכם באותם ג' דברים קמאה ותאוה וכבוד וכו' ואל יבטיחך
 יצרך סכין שיש לך יסורין קשים בעולם הזה אדרבה השאול
 הוא בית מנוס להנצל מיסורין קשים של עה' כמו שאמר איוב
 המחכים למות ואינו יכו וכו' ואמר אם אקוה שאול ביתו כו' עיי
 בדרוש חוקה ביארתי ופה לזא טע' אהה נוכר שמה התגלגלו
 בגלגול הרע לבא לפה' ועכ' אהה נוכר פעם אחרת ועכ' אהה
 חי בשה' עם עונם היסורין הקשים וכו' עוד אפשר שיש נכמה
 אחרת ואל יבטיחך יצרך שים במאול מנוס לך והק' יבטיחך
 יצרך שים במאול בית מנוס לך והוא פתחון פה להשיב תשוב'
 בכתת לפני הבה טע' אהה נוכר ולא באת לעול הזה ברבונק'
 גם עכ' אהה חי שלא רצית לבאת מבטן אהך כי אם בעכ' כמו
 שמבואר בחכמות באורך ובזאת התשוב' תאמ' שאין להעמיך
 על חטאתיך כיון שלא באת לפה' ברבונ' כי אם בהכרח יקשה
 זכה' שיוצרו קראו רע שנאמר ואמר הריעונו לזא אל יבטיחך
 וצרך בתשובות אליו כי אין בהם ממש טעל כרתך אהה עתיד
 ליתן דין וחשבון לפני מנה' על בחירתך שהיתה בדרך ונטית
 אחר הרעות ותוכל עור יאמר הילודים ולא אחר החי למות
 לרמות כי אדם הראשון היה יכול לחונ' לולא שחטא וכל הילודי'
 מאמה הם מעתדים למות לאכונק' אדם הראשון שנכר ולא
 כולר כי לא היה מעותד למות ורמו' טכטחוטב טעבטמו הוא
 סלר ועור לורבות בקנים בעה' אטפו למות והמקום אשר
 במחטבתם מכפס תמיר יום המות הם החיים העיקרים כי
 הרובה שימות יחיה והרובה שיחי' ימות וכלאו מאמ' כי בתוכה'
 זו עירוק האדם שהילודים למות חז' המתים עתידים להחיות
 והחיים אחי' הני' - - - - - לירון ביום הדין כי בוראי'
 אין חטא בידיהם כיון שרנו בעה' שהילודים למות ואמ' כבוד
 הילודים למות להוריע שהוא אל כמחל' שלא היה ראוי אדם
 הראשון למות אלא מפני שגפה הבה טעתידיס הבובד נכר
 וחירס לעשות אלונות אכ' להוריע שה' הוא האל ואין מלברו
 לכך נזר שהילודים הם למות וכנגד מ' המתים להחיות אמר
 להוריע שהוא הנוכר הוא הכחיל ואמר לשון כפול כי מתוך
 תחית המתים שהוא בריאה חדשה ידונו שמה' המוכר האדם
 בראשונה כי הוא הנוכר בתחילה והוא הבורא בתחיה זככרד
 מ' והחי' לירון אמ' הא' הריין הוא בעל הדין ליום הדין אחר
 התחיה ואל יבטיחך יצרך דכתיב מוריד שאול ועל ואל יע' לך
 קטחון במאול שמוך לעל' ותמס' לזא טע' אהה נוכר

וכו' וכן על כרחך אהה עתיד ליתן דין וחשבון כפי מעמד
 ביום הדין הברול' הרי שכל עיקר השלימות תלוי בהיו האד'
 עושה עצמו עראי בעה' וזהו טעם השמיטה שרצה הבה לזכו'
 את ישראל שימזיקו עמם כאורחים בעה' ולא כרדים דירת
 קבע כי לה' הארץ ומלואה' ילכא לביאור הפרשה כרקוק מאי
 בהר סיני לאמר' וידוע הוא מררם חזל והביאו רמ' בפרשה
 ועיר מהו אשר איני ניתן לכס ורק קווי הכתובים אשר ביארתי
 בכסף כבחר' וכל שרמז לומר בהר סיני סמוך לפרש המקלל
 ובעל הטורים פי' שאמר לו הקב"ה בהר סיני כתבתי לא תשא
 את שם ה' אהיך לשוא ומכאן מתבא עונם ונקוב מס' ה' וכל ער
 כיון שהכיתו משה במשמר לפרוש להם על פי ה' אם היה חייב
 מיחה או לאו רבר אתו קעות כי הרי בהר סיני כתוב עונם
 מקלל אביו ואחיו מות יומת וכ' וק' לאבינו שבטמים שהמקב
 הוא במיתה והיאך כסתפק' אם חייב מיתה או לאו וספק' בהר
 סיני יתבאר במאמר שהעננו בקר' ואמר שנת שבתון יהיה
 לארץ שלא יחשוב האדם לומר תיכא דטס טכיס תזרע ואלהם
 תטבות בז' אבל מי שלא זרע ארצו ובא לזרע בשנה החמישי'
 או שישית הייתי אומר שזרע טפ נים ובשביעית ישמנו לזא
 שנת שבתון בין אם זרעת כל השט טכיס או לא זרעת אין אנו
 נותנים תורת כל א' בידו אלא טכה אחת כולל' לכל שנת שבתון
 תהיה לארץ ויש לי לבאר בענין הפרשה הנו' למה סמך עיי
 אימאת ממון לפרשת שמיטה וכן הביא גם כן בענין אונאת
 דברים' ונבאר פסוק וכי תמכרו ממכר שהוא מכר כפול
 ולמה חזר לומר או קנה שכיון שהוא המוכר הוא הקונה בכלל
 גם כן וכל זה אבאר במאמר שהעננו בקר' ויש לרקוק
 במאמר מה זו טאלה טטאלו מה כתי' למעלה מן הענין ושבת'
 הארץ ואח' וכי תמכרו מה הקשה להם בשמיכות זה ועל מ'ם
 רבי אלעזר סוקין עמרי טס מה העמור הזה וכו' כך יש כותר'
 למעלה וידבר ה' בהר סיני לאמר רבר אל בני ישראל כי תבואו
 אל הארץ אשר אני נותן לכם למה הארץ להבי' כל המקראות
 האלו יעוד מנין למרו' שאם לא אמר שמיטה יוכל פשוט למכור
 נכסי ביתו רכתיב וכי תמכרו כי אין מספיק הסמיכות לררו'
 כן' ובמסכת פרכין בבמרא דרטו כן ושי' רע' רסמך ליה
 וכי תמכרו והקשו בתוספו ורלמא מטוס דזרע וקבר בסביעית
 ומנ' שהוא מטוס אבקה של טביעית שנשא ונתן בפירוט טביעי'
 והירבו דמדותיו של הבה טדה כנגד מרה ואינו מתחכם למכר'
 כליו על שזרע אלא על ששטא ונתן בפירות טביעית הוא מוכר
 כליו וכפי דרכי ימתק לחכי בעה' קוטית התוספות ונדקדק
 ג' שאמר אם לא אמר שמיטה מוכל או לא אמר אחר מהם
 דרלמא הסמיכות הוא לאמר שמיטה והיכל' ודוקא' אם לא
 אמר שמיטה אבל אם לא אמר הא' מכל ורקדק ענין מ'ם הבה
 למטה הזכה' ל' ישראל על השמיטה שלא נבלה היוכן רמיוה'
 עוד דקדקתי' במאמר והן הסמיכות והבסיס טפ' בפרשה זו
 ומ' ל' לז' לררו' טסוף שהוא מכר עצמו ולא הוא לברו' אלא
 כל ישראל ומכרו' סכך בומי ירמיהו גלה יע' ומכר' ללכבוד
 נכר על השמיטה' ונלעף' שהוקשה לחזל מס' וכי תמכרו
 ממכר שהוא כפול לומר ב' פעמים ממכר וגם שמה' לומר או
 קנה רבנרואי אם יש מוכר יש ג' קונה' ועף' כיון שמה' בענין
 השמיטה ושבתה הארץ למה האפסוק בענין שמיטה לז' וכי
 תמכרו ממכר אל תנוי טהוא ריבי אונאה' ואל' שמה' לומר וכי
 תאמרו מזה מכלל בטל ה' ה' לא כרע ולא כלסוף את תבואתינו
 חמה סויר לאומרו סמוך לדיני השמיטה ולמה הפסיק לז' בא ר'
 אלפרז ואמר שר' הם כעמור' סי' לז' כותרת סממך זאת קורם
 בהר סיני לאמר ומה ענין שמיטה אל' הר' סיני אלא הכונה
 להזכיר את ישראל על רבר השמיטה שתלוי בה קימם בארץ
 וא

דרוש א רפרשת בהר

ואם לאו הם עוללים מתוכה והכי קאמר וידבר האל משה ומה דבר לו פי' ואמר בהר סיני לאמ' איני בא לומר לך דיני השמיטה כיון כבד אמרתי בהר סיני עם שאר הרינים בפ' ואלה המשפטים כתוב והשביעית תשמטנה ונטשתה ועתה דבר אל בני ישראל כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם הוא בתכאי שטבתה הארץ שאלכ איני נותנה לכם ואבלה אתכם ממנה ול'א אשר אני נותן ולא אמר נתתי לפי שערין הרבר שקול ואני נותן מחרש אם תשבת הארץ ואם לאו איני נותן אותה לכם ותבולו ממנה ולאזהרה זו ותכאי זה באתי לזרזך ולהזהירך שתזהיר לבני ישראל וזוהי מרוקתך שלא אמר וידבר ה' בהר סיני ש משה אלא וידבר ה' אל משה והריבור היה בהר סיני לאמ' כבר אמרתי דיני השמיטה בהר סיני ועכשיו דבר אל בני ישראל התכאי הזה שלא תבואו אל הארץ אשר אני נותן הוא בתכאי שטבתה הארץ שבת לה' כן תקיימו מצות היוכל ואם לא שמרו השמיטה והיוכל או א' מהם הם מוכרים כלי בהיהם ונלפד שהוא ברור דבר זה במקרא וכי תמכרו ממכר שהוא כפול ור'ל דרשו מכאן עונש מנשא ונותן בפירות שביעית כמה קשה אבקה של שביעית וכז'הכי דייק קרא לאכלה ולא לסחורה * גס ביוכל כתיב מן השדה תאכלו את תבואתה ולא מהמכר וסמך לזה ואמר וכי תמכרו מפירות שביעית או יובל סופכם לעשות נכסיהם ממכר לעמיתך ואפשר ג' לרמוז מה שאמר ואם לא שמר שמיטה ויובל או לא שמר א' מהם שה'רמות בפסו וכי תמכרו ממכר שהם ב' ממכרים שמכר פירות שמיטה ויובל או קנה מיד עמיתך שהיא ק'יה א' מפירות שביעית או מפירות יובל * עוד רמז כי בזמן שאין יובל נוהג והשמיטה היא נוהגת כגון בזמן הזה אם לא שמר אחת מהם הוא מוכר מטלטלין והזכי כאן ענין האונאה לפי שכיון שמה שמוכר זה כלי ביתו הוא על מה שמכר ונשא ונתן בפירות שביעית לכך הוא מוכר כלי ביתו ואם היה מקום לומר שמי שיאכה אותו אין לו עון כי לא עשה זה מעשה ישראל כיון שעבר ונשא ונתן ומכר פירות שביעית ולכך לא נהגו בו מנהג ישראל ל'א אל תוננו איש את אחיו כי אחיו אקרי ושמי תאמר לפחות אוננו אונאת רברים לזלזלו על שעבר על מצות השמיטה ולכך ראוי לעונש מכירת מטלטלין לזה חזר ואמ' לא תוננו איש את עמיתו באונא דברים ואם לא חזר בו מוכר שרהו לא חזר בו מוכר ביתו ואף על פי שלפי הכדראה יותר עונש חמור הוא לו מכירת השדה שממנו פרנסתו יותר ממכירת הבית שאי' עושה פירו' א'מנס בבחיבה אחרת חמורה מכירת הבית לפי שהשדה היא מכירה שחוזרת ביוכל אבל מכירת הבית בערי חומה היא מכירה לחלוטין אם אינה נבאלת לקוף שנה א' היא כמכרת לצמיתות ואינה יובאה ביוכל שנאמר וכי ימכור בית מושב עיר חומה ובבחי' זו היא קשה מכירת הבית של עיר חומה ואם לא חזר בו מחזר על הפתחים שנא' וכי ימוך אחיך והחזקת בו וכו' כאן על הדיבית ופרט בו נשך אובל כשך כסף מה שלא פרט בפ' המשפטים כמו שאבאר למטה בס' עוד רקקתי במאמ' מהו הכותר והבסיס סו' בפ' זו ומנין לח'ל לדרוש סוף שהוא מוכר עכמו ולא הוא ל'ברו אלא כל ישראל נמכרים שכן בימי ירמיהו גלו ישראל ונמכרו ל'בוכד נכר על השמיטין וכל שח'ל דרשו פסוקו כי לי בני ישראל עבדו עבדו עבדו הם שהוא כפול ולמעלה אמר הכתוב עבדי הם וכאן שכל עבדים עבדי הם לזה דרשו סימוך לפסוק וכי ימוך אחיך ומכר ל'בר תושב או לעקר זה גוי עש' עש' השמיטה ט'ל חזר בו ואז כל ישראל נמכרים לעבדים ל'גוים וזהו עסקך ואמר כי לי בני ישראל עבדים כלומר בבחי' לי בני ישראל עבדים למלכות אשפי' ש'ברי הם מ'אמי מענינם סיהי עבדים לאומן ואשפ' לרמות השמיטה במלת כי לי יהיונו אונל

דכתי' כי לי כל הארץ והם עבדו על זה לכך יהיו עבדי לאומות ולמלכות וכיון שהם גולים גם השכינה גולה שהיא הולכת עמם בגלות וזהו שרמז שם אמי האלהים כלימ' אתם תהיו עבדים גם אני האלהים מגלה פניתי פדרשו אמר הקבה למטה הזהר לישראל על השמיטה שכתוב בסוף הענין את שבתותי תשמרו והכונה שדרשה כך הזהרו שתשמרו את שבתותי שהם השמיטות ותיראו מ' ר' בריה' הא' הוא מקרטי שלא יחרב בעון השמיטה וגם אני ה' שמי הגדול יהיה גולה בתוך בני ישראל וגם הרבר הזה נרמז בתחלת הענין שכתוב ושבתה הארץ שבת לה' לזהויר לישראל כי בשמרים שבתות הארץ יהיה שבת ומרובע לשם השלל תלך השכי' בגלות עס ישראל וזהו כותרת העמור למעלה שהוא בתחלת הפרשה כוה על השמיטה שגלות בא עליה ותגלה השכי' עם ישראל ואם תשבות הארץ יהיה ג' שבת לה' שלא תגלה השכי' ועש' בסיס לעמוד בסוף הפרשה את שבתותי תשמרו כנ' * עוד יתבאר עס מה שאח'ל במ' תנחומא וכי ימוך אחיך אש' אל תבזול דל כי דל הוא שאמי עשיתי אותו דל מי שגזול אותו או מלעבי' עלת חרף עושהו באילו עלי הוא מלעבי' שנא' לעב' לרש חרף עושהו מהו אל תבזול דל וכי יש ארס גזול דלים ומהו גזול ממנו והוא דל אלא אם אתה למוד לפרנסו ומזרת כך רע שאתה גזולו הו' אל תבזול דל כי דל הוא הו' מפרנסו שאין לו ממקום אחר כו' * ויש לרקק קשר הפסוקים ומה הוקשה להם בכל אחר מהם ומהו זה שאמר שאמי עשיתי אותו דל כי פשוט הוא ועוד שאמר מי שגזולו או מלעבי' מה ענין יש למלעבי' עם הגזול וכך מה שחזר לטאול אל תבזול דל וכי יש ארס גזול דלים כו' ומעיקרא למאי אתא * ונלעד שח'ל הקשו בפסוק שאמר וכי ימוך אחיך ומטה ירו'ל תקח מאתו כשך דמשמע שאם אינו עני הו' ליקח ממנו כשך זה אינו כי הרב' שוה איסורו לעני' ולעשרת' וע'ן איך הוא אומר וכי ימוך אחיך ומטה ידו שהו' תכל' העניו ל תקח מאתו כשך כי אם אין לו מה יאכל איך הוא ליקח ממנו כשך והלואי יהיה לו יכולת לפרוע קצת מהקרן ואיך תיסק ארעתי' מיקחו ממנו כשך לזה הביא פסוק אל הגזול דל רקשה איך הוא אומר אל תבזול דל לפי שהוא דל דמשמע אבל לעני' הותר ל'גזלו כיון שאינרל והם דברים שאין להם טעם ולזה בא ופירש אל תבזול דל שמרבר בנושא ונותן בפירו' שביעית אשר חטא לה' וא' ארס סבור כיון שמה פיר' מנכסיו ונתמטמט לירד מנכסיו אינו גזרת המזל שגזרו על הטעיה להיות עני לא מצד הענין וכיון שהעני' בא לו מחמת עונש מעשיו ולא מתחלת יבירתו שגזרו עליו להיות עני אלא עשיר היה ולפי שנשא ונתן בפירו' שביעית נעשו מוכר מטלטלין זל' חזר בו ומכר שדה ומכר בתנו' אח' יד ל'פערים ח' ל'ארס כיוכא בזה שאם עשיתי דל בעון כשמי אתה סבור שהותר לך ל'גזלו ואף על פי שאין בידו תמה ל'גזלו ממ' כיון שמרבר בנושא ונותן בפירות שביעית שמכר מטלטלין ושדה ה' כת' עכמ' * וק' אחיך שאשפי' שזה הוא עני באומה שעשה צדו פייחזר לו שקה סמכר בשבת היוכל ואמר האו'ל'ן אמת פראו' ל'גמול בדיקה וחסד עשה עניי' הדל' אבל לאי' כוה סבתר ל'ל בעון השמיטה וסופו להיות לו כי ערה זכרם שמכרם חוזרין לו ביוכל אם ין למה אתן על לבו בתורת בדיקה כיון שאינו ארס הגוף אליו בשעת דוחקו על שדהו ולכשתב' במב' ותחזור אליו חקך ממנו הקין והרבי' כו' לאי' כיוכא בזה מותר ליקח ממנו רבית כיון שלא שמר השמיטה כדת משה וישראל לזה אמרה התורה כי ימוך אחיך מחמת שחטא ואמי עשיתי דל אל תגזלו ליקח ממנו כשך ותרבית לא דבית בממון וגם לא תאמ' לו אלוה לך כו' חסדים כרי שתתן ל' משדך לכשתחזור אלך כו' וחזי דהיינו כשך אונל

דרוש א לפרשת בהר

קרט

אח' סה' ריב' סלא יתנו אחרי' סוד' עיניו רעה בגל' אחרי' סלא יזכו במצו' כרי לברכס ה' בכל' מסלת ידם ויט' ארס' אח' טעוטה עכמו מסלי' בנדרב' סמא' עשו הקהל מיצו' מספי' וכו' ופטו עכמו סלא לתת כיון שהנרב היתה דים ואצפי' סאחכ כותן בראותו סלא הספיקו המתנדבי' בעס' שיעור הכריך' מת' הוא היה רובה שיתנו אחרי' תחלה אולי יספי' והוא לא יתן זה עיניו רעה בשל' שהתנו' או עוט' סמו' לבעליו לרעתו ירכ' כס' העשיר' אינו מצו' ממנו לברק' והעוט' הוא סמו' אתנו זהו לרעתו כי רעה חולה תלה עליו כמבוא' בס' הזוה' יואכ' זהו עינו רעה בשל' שאינו רוב' לזכו עכמו למצן יברכהו ה' באט' יס' לו ויט' ארס' סה' רוב' ליתן ויתנו אחרי' שהוא הנריב' שמתרל' להיו' הוא ראסון למתנדבים בעס' ונודר למעל מערכו כרי ססא' כל הקהל יתנו לב' וירינו ק' ו ממנו אס' ארס' זה שאינו אמר' במצו' נתן בנדרב' סך זה כס' אכחנו סיס' לנו יותר הון ומצו' סראוי' לנו לעשו' על אותו ערך ובזה תוספי' הנדרב' למעל' זהו ודאי חסי' טעו' לפני' מהסוד' לפי' שהכרי' הוא גותן כפי' ערכו אבל זה סנתן יותר מערכו כרי סה' באי' אחרי' ילמרו ממנו הוא חסיד וזהו סמא' יתן תחלה כרי סיתנו אחרי' בסופ' בודאי זו היא מרת חסירו' טזכה וזכה לראתי' ויט' ארס' סראוי' לתת לו בנדרב' במסל' זהוב' או התחיל במתנדבי' ואח' חכי' זהוב' באופן' שהאכס' סה' למט' מערכו פוחי' והולכי' כפי' ערכ' וה' גור' במי' עוט' הנדרב' וזס' לא יתן ומזה גורס' סלא יתנו אחרי' סאומרי' אס' אותו פלוני לא נתן אולי נתן כפי' ערכו מה נעסס' אכחנו זהו נקר' רסע' שחט' והחטי' אחרי' זהו הנדרב' בפי' המסנה ולמרו שהדרך היסרה היא לפתוח' ידו ולתת לעני' ואביון לפי' טיות' ממה טעוט' בה' עס' העני' העני' עוט' עס' בה' כמס' רל' במ' רבה יתני' ה' הוטעי' יות' ממה טבעל' הבי' עוט' עס' הפני' העני' עוט' עס' בה' סכך' רות' אומר' לכעני' עס' האיש אשר עשיתי עמו היום בועז' אשר עשה עמי איך כתיב כאן לא אשר עשיתי עמו הרבה פעולו' טובו' עשיתי עמו היו' בטביל' שפרסכי' שהאכילני פרוס' אחת' : ויש לרקק' למה לא הוכיח מתחיל' הססו' סאת' ותנר' לה אשר עשת' עמו ועק' מזה ליה האי' ררעה ררילמ' אשר עשיתי עמו רל' אשר עשיתי פעולתו היום ומל' לרוס' הרבה פעולו' שהס' פעולו' הנכס' : עק' דכיה' רכאמ' שהעני' עושה עס' בה' אבל מל' טיות' ממה טבעל' הבי' עוט' העני' עוט' סו' רלמא' סקולי' הס' ומה סמא' אשר עשיתי עמו ולא אשר עשה עמי חדא' מיקי'ה נקט' : ונלעד' דמרי' דקר' לא יליף' ראי' ותנר' לה אח' אשר עשת' עמו הפעול' וכמו סאבאר' בעה' פי' הססו' כפי' פטוטו' אבל יליף' מסיפי' דקר' דקאמ' עס' האי' אשר עשיתי עמו רהסת' ליכא' למי' אשר עשיתי עמו פעולה' דא' ה' לל' ותאמ' עס' האיש בועז' רהא' כבר הנדי' עס' מי עשת' אות' פעול' ולא כסא' לה לומ' כי אס' עס' האיש וה' לל' בקיבו' כמרץ' עס' האיש בועז' מאחר' סלא באק' כי אס' לפרס' את' עס' האיש לבר' ועק' רה' לל' הסר' אשר עשיתי בו הוא סרה בועז' רהא' לא סייך למי' אשר עשיתי ופעלתו הפעול' כי אס' בסרה ולא באיש' : ומכח' קוטיו' אן סבסוק' חלל' טעפור' אשר עשיתי עמו איכ' פטיה' סל' עבור' עבור' בסר' כי אס' עשייה' ופעול' סל' הנכס' טעפחה' עס' בועז' הרי סקעני' עושה עס' בעל' הבית' ומזכה' את' נפשו במעשה' הכרקה' : ומס' מל' ריותה' ממה טבעל' הבית' עושה' וכו' אימא' דסקוליס' הס' : נראה טבעל' המאמר' הוכיח' זה ממה טראינו' שרות' אומרת' וממבחת' עכמה' בפיה' עס' האיש אשר עשיתי עמו היום : ואי' אימא' דסקוליס' טניהס' הבעל' הבית' עס' העני' לא היה לה' לסבת' עכמה' טפיה' כי אינו דרך' ארץ' וה' לל' לתלות' הסבת' ב' בועז' ולומר' עס' האיש אשר עשה עמי ובסלמא' אס' היה זולתה' אומר' דברים' אן היק' אפשר' לומ' דסקוליס' אס' אבל ממה טראינו' כי סיה' המדרב' ומספי' בטבח' סלה' ולא היה זה מן' הראוי' מפאן' למדנו' שיתר' מפי' טעוטה' בה' וכו' וזהו סרקק' בעל' המאמ' לומי' סכך' רות' אומרת' לבעמי

אח' סה' ריב' סלא יתנו אחרי' סוד' עיניו רעה בגל' אחרי' סלא יזכו במצו' כרי לברכס ה' בכל' מסלת ידם ויט' ארס' אח' טעוטה עכמו מסלי' בנדרב' סמא' עשו הקהל מיצו' מספי' וכו' ופטו עכמו סלא לתת כיון שהנרב היתה דים ואצפי' סאחכ כותן בראותו סלא הספיקו המתנדבי' בעס' שיעור הכריך' מת' הוא היה רובה שיתנו אחרי' תחלה אולי יספי' והוא לא יתן זה עיניו רעה בשל' שהתנו' או עוט' סמו' לבעליו לרעתו ירכ' כס' העשיר' אינו מצו' ממנו לברק' והעוט' הוא סמו' אתנו זהו לרעתו כי רעה חולה תלה עליו כמבוא' בס' הזוה' יואכ' זהו עינו רעה בשל' שאינו רוב' לזכו עכמו למצן יברכהו ה' באט' יס' לו ויט' ארס' סה' רוב' ליתן ויתנו אחרי' שהוא הנריב' שמתרל' להיו' הוא ראסון למתנדבים בעס' ונודר למעל מערכו כרי ססא' כל הקהל יתנו לב' וירינו ק' ו ממנו אס' ארס' זה שאינו אמר' במצו' נתן בנדרב' סך זה כס' אכחנו סיס' לנו יותר הון ומצו' סראוי' לנו לעשו' על אותו ערך ובזה תוספי' הנדרב' למעל' זהו ודאי חסי' טעו' לפני' מהסוד' לפי' שהכרי' הוא גותן כפי' ערכו אבל זה סנתן יותר מערכו כרי סה' באי' אחרי' ילמרו ממנו הוא חסיד וזהו סמא' יתן תחלה כרי סיתנו אחרי' בסופ' בודאי זו היא מרת חסירו' טזכה וזכה לראתי' ויט' ארס' סראוי' לתת לו בנדרב' במסל' זהוב' או התחיל במתנדבי' ואח' חכי' זהוב' באופן' שהאכס' סה' למט' מערכו פוחי' והולכי' כפי' ערכ' וה' גור' במי' עוט' הנדרב' וזס' לא יתן ומזה גורס' סלא יתנו אחרי' סאומרי' אס' אותו פלוני לא נתן אולי נתן כפי' ערכו מה נעסס' אכחנו זהו נקר' רסע' שחט' והחטי' אחרי' זהו הנדרב' בפי' המסנה ולמרו שהדרך היסרה היא לפתוח' ידו ולתת לעני' ואביון לפי' טיות' ממה טעוט' בה' עס' העני' העני' עוט' עס' בה' כמס' רל' במ' רבה יתני' ה' הוטעי' יות' ממה טבעל' הבי' עוט' עס' הפני' העני' עוט' עס' בה' סכך' רות' אומר' לכעני' עס' האיש אשר עשיתי עמו היום בועז' אשר עשה עמי איך כתיב כאן לא אשר עשיתי עמו הרבה פעולו' טובו' עשיתי עמו היו' בטביל' שפרסכי' שהאכילני פרוס' אחת' : ויש לרקק' למה לא הוכיח מתחיל' הססו' סאת' ותנר' לה אשר עשת' עמו ועק' מזה ליה האי' ררעה ררילמ' אשר עשיתי עמו רל' אשר עשיתי פעולתו היום ומל' לרוס' הרבה פעולו' שהס' פעולו' הנכס' : עק' דכיה' רכאמ' שהעני' עושה עס' בה' אבל מל' טיות' ממה טבעל' הבי' עוט' העני' עוט' סו' רלמא' סקולי' הס' ומה סמא' אשר עשיתי עמו ולא אשר עשה עמי חדא' מיקי'ה נקט' : ונלעד' דמרי' דקר' לא יליף' ראי' ותנר' לה אח' אשר עשת' עמו הפעול' וכמו סאבאר' בעה' פי' הססו' כפי' פטוטו' אבל יליף' מסיפי' דקר' דקאמ' עס' האי' אשר עשיתי עמו רהסת' ליכא' למי' אשר עשיתי עמו פעולה' דא' ה' לל' ותאמ' עס' האיש בועז' רהא' כבר הנדי' עס' מי עשת' אות' פעול' ולא כסא' לה לומ' כי אס' עס' האיש וה' לל' בקיבו' כמרץ' עס' האיש בועז' מאחר' סלא באק' כי אס' לפרס' את' עס' האיש לבר' ועק' רה' לל' הסר' אשר עשיתי בו הוא סרה בועז' רהא' לא סייך למי' אשר עשיתי ופעלתו הפעול' כי אס' בסרה ולא באיש' : ומכח' קוטיו' אן סבסוק' חלל' טעפור' אשר עשיתי עמו איכ' פטיה' סל' עבור' עבור' בסר' כי אס' עשייה' ופעול' סל' הנכס' טעפחה' עס' בועז' הרי סקעני' עושה עס' בעל' הבית' ומזכה' את' נפשו במעשה' הכרקה' : ומס' מל' ריותה' ממה טבעל' הבית' עושה' וכו' אימא' דסקוליס' הס' : נראה טבעל' המאמר' הוכיח' זה ממה טראינו' שרות' אומרת' וממבחת' עכמה' בפיה' עס' האיש אשר עשיתי עמו היום : ואי' אימא' דסקוליס' טניהס' הבעל' הבית' עס' העני' לא היה לה' לסבת' עכמה' טפיה' כי אינו דרך' ארץ' וה' לל' לתלות' הסבת' ב' בועז' ולומר' עס' האיש אשר עשה עמי ובסלמא' אס' היה זולתה' אומר' דברים' אן היק' אפשר' לומ' דסקוליס' אס' אבל ממה טראינו' כי סיה' המדרב' ומספי' בטבח' סלה' ולא היה זה מן' הראוי' מפאן' למדנו' שיתר' מפי' טעוטה' בה' וכו' וזהו סרקק' בעל' המאמ' לומי' סכך' רות' אומרת' לבעמי

דרוש א רפרשת בהר

לכעמי וכו' וה' ללכת ברכות עם האיש אשר עשיתי עמו היום וכו' לא הכונה לומר שמאחר שרות היא בעצמה היתה אומרת זה לפעמי ומשבחת עמיה אי איתא דסקולים כינהו העני וכו' לא הוה לה לומר דברי שבח בפיו ואדרב' היה לה לשבח לבועז אשר עשה עמה לא להיות אמת שיותר ממה שבעל הבית עושה עם העני וכו' לכך התחזקה לומר האמת שהוא עשה עמו וכו' .

עור אפשר לומר דהא דלא מוכיח מרישיה דקרא דיותר ממה שעושה בעל הבית עם הגני וכו' הענין הוא יושוס דאימא אלא דסקולים הם וחדא מנייהו נקיט אבל מסיפיה דקרא דמכיוונו שחזרה לשבח עמה ולומר פעם ב' אשר עשיתי עמו מפס ראייה מאחר שאמרה ב' פעמי' שהיא עשתה עמו והו' עשה פעם אחת מכאן ראייה שיותר ממה שבעל הבית כו' והראיה שהוא עשה פעם אחת והיא כפלה דבריה שהיא שעשתה עמו . וזו בעל המאמר ספן רות אומרת לנעמי וכו' כלומר לאחר שהגידה לה פעם אחת רות לומר לה פעם ב' עם האיש אשר עשיתי עמו מכאן ראייה שיותר עשתה היא עמו ולכך אמר שהיא עשתה עמו ב' פעמים שהיא עשתה עמו והוא עשה עמה פעם אחת וכו' .

ובפסע הכתוב יש לרדק מש איפה ליקטת היום ואכה עשית שהם דברים כפולים ולא עור אלא שהפסיק במלת היום בין הדבקים וכך ה' לל איפה ליקטת ואכה עשית היום . וכך קשה בהשגות רות ותגד לה את אשר עשתה עמו ותאמר עם האיש אשר עשיתי עמו היום בועז שהם דברים כפולים . אמנם כל שראתה נעמי את אשר לקטה שהיא כאיפ' שעורי ורכה ברע' שאין סך גדול כזה נלקט מהלקט שלוקטים העניים בשדות ובודאי שאין זה כי אם שכר פעולה אשר פעלה עם הקוצרים ובשכר טרחת נתנו לה וגם נכטרף לזה הלקט שלקט לעצמה וזו איפה ליקטת היום כי הלקט של היום הזה שהוא יום אחד לא יעלה שיעור איפה שעורים ובודאי שעשית עמו פעול' בשכר ואכה עשית יהי מכירך ברוך מי שהכי' אותך לקחתך בשכרו כדי לההנותך יהי ברוך ותגד לה את אשר עשתה עמו ואפס לי לומר שבודאי עשתה עמו מלאכה לקצור קצירו כשאר הקוצרי' שכן כתוב ותשב בכד הקוצרים ואפס' שנראה שהוא בשעת האוכל ממנו יש לדרוש שהוא אמר לה לעת האוכל גושי הלום והיא נזרדה ותשב בכד הקוצרים לקצור עמהם כדי שתאכל מוגיע כפיה ואח' לעת האוכל ויכבט לה קלי ותאכל ותשב ועותר . וגם אפשר לומר שרמו לה אכה עשית פעולת שכיר שהאכילוך שאין דרך בעלי השדות ליתן אוכל למלקטי והלאוי יניחום ללקוט כדין התורה בודאי שזה האוכל שאכל והותרת הוא מעשיי העעול' וכיון שהבאת עמך מהאוכל אשר האכילוך כרכתיב ותתן לה את אשר הותרה משבחה זו הוראת עשיית פעולת שכיר ואם נתנו לך מתנת הגם יהי רצון שהי מכירך ברוך ותגד לה את אשר עשתה עמו וקצרה קצירו עם הקוצרי' מהו שאמרה לה האיש אשר עשיתי עמו היום בפעולת שכיר הוא בועז זה אפשר כפי הפשט . ודרך חז'ל הוא על אופן אחרי עוד כלער בביאור פשט הכתובי' ותרא חמות את אשר לקטה שהוא שיעור גדול יותר מכדי ליקטת יום אחד ועוד ראתה שהביאה חטים חבוטים שלא כדרך הקוצרים שדרך להביא השבולים וחבוטים אותם בביתם ותאמר לה חמותה איפה לקטת באי זה מקום היית מלקטת ואכה עשית החביט' בודאי לא נעשית החבטה במקום הלקיטה וחזרה ואמרה יהי מכירך ברוך לומר שאם נזרמן לך מי שיאמר לך שתחבטי השבולים בשדהו יהי מכירך ברוך מי שעשה עמך חסד זה ותגד לה את אשר עשתה עמו שעשוי' של חבטת החמו' היתה עמו בחברתו של בעל השדה במקום הלקיטה היתה עם עמו החבטה ולפי שיש לחסוד שלא לעשות חסד זה להכיחה ללקוט בשדהו וגם

לתת לה רשות לחבוט את אשר לקטה אלא מחמת שמך דבר של מחסבה לזה ותאמר שכית עם האיש אשר עשיתי עמו בחברתי ובפניו היתה החבט' הוא בועז הכדיק כי אין לחשוב על בועז הכדיק כל מאומה רע ועוד ירכה כפי דרך זה שאמר' יהי מכירך ברוך מי יתן שמכירך ליתן לך רשו' לחבוט השבלי' יהיה אדם ברוך ועשיר ותגד לה שלא עשתה החבט' ע' הנערל שיש לחסוד אותם כרכתיב אהבת אתנן על כל גרנו דגן מהיו שטופים בזכות אבל עשתה החבט' עמו עם בעל השדה עצמו כי בפניו היתה החבטה ואם תבא לחסוד גם לבעל השדה שמה פרנן הוא לזה ותאמר עם האיש בעל השדה אשר עשיתי החבט' עמו אכלו הוא בועז הכדי' עוד ירכה יהי מכירך שהכיר שצריכ' את ללקוט גם לי גם לך ולכך הניחך ללקוט שיעור זה כי אילו לא הכירך לא היה מניח ללקוט המספיק אפילו לאחת יהי מכירך ברוך כי לקטת גם עשית לשיעור ב' בני ארסי' עוד אפשר לפרש מש בעל המאמר יותר ממה שעושה וכו' לפי שיש בדברי רות ב' פעמים אשר עשתה עמו אשר עשיתי עמו וזהו הרבה פעולות עשיתי עמו וביאור הענין שכתבתי בועז לעת האוכל גושי הלום יש בו שית סיטין במדר' ברו' בשלמ' בחזקיהו במנשה במלך המשיח וכפי אותם דרשות זכה בועז בזכו' מה שהאכילה לרות ואמר לה גושי הלום זכה במלכה מזרעו דוד ושלמה וחזקיהו הרי פעל פת לחם שהאכיל לרות . אמרה רות עשיתי עמו כמה טובות שיבא ממנו דוד המלך ושלמה המלך וחזקיהו ומלך המשיח ואין לך טובות גדולות מאלו וזהו כפל אשר עשתה עמו אשר עשיתי עמו בזכות פת לחם שהאכילתי היום בועז וזה כל והוא נכון וכפי זה יתבאר הפסוק האמר . . ותאמר נעמי ברוך הוא לה' ותאמר קרוב לנו האיש מגואלינו הוא שתי אמירות הללו למה אמנם כנגד הג' גימיה של פת לחם שנתן לה אמרה ברוך הוא לה אשר לא עזב חסרו וכנגד מה שאמרה עם האיש אשר עשיתי עמו כמה טובו' שיתקיי' בזרעו גושי הלום זה מלכות ותאמר קרוב לנו האיש מגואלינו הוא שזה האיש יגאל וממך יבא כל אותם הטובות וברכו' שהוא המלכות של הלום כי כיון שקרוב לנו האיש הוא היה גואלינו בנישואך שעתידים הטובות והברכו' לאחת ממני וממך עו'פי' בני שיתיה כי גדולה ג' מהזדקה ובוועז נתן ברוך לרות אבל רות גמלה חסד עמו להפלי' נפשו וזהו יותר ממה שבה עושה שהו' הזדקה העני עושה עם בה חסד בהפלי' נפשו . עוד ירכה כי גדול המעשה יותר מהעושה והעני הוא מעשה לכה ובה הוא עושה עוד יש לי לבאר בפשט הכתובים ויאמר לה לעת האוכל גושי הלום ירכה שאת' שלעת האוכל שהוא מאכל כל אדם בד' שעות גושי הלום ואכלי עמי' לפי שהפעולים שהיום לאכול ער טעה ה' וזהו ואכלת מהלחם ואהכ תתאו' עוד לאכול על שמהר' לאכול סעודת הבקר בד' שעות וטבלת פתך שיש בדרך אז תטבלי בחומץ והי' לא עשתה כן לבא לאכול אכל בועז לא ותשב מדר הקוצרים ולא יעבה בתוכם מחמת . . . ולפיכך בא בועז ויכבט לה קלי כיון שלא רצתה לאכול עמו לחם ויכבט לה קלי זעיר בראשי אכבעותיו ולא רצה לתת לה הרבה מפני החסד ושרת הברכה במעיה של אותה צדקת והותר . . . ויש לרדק כיון שמה שנתן לה בועז היה דבר מועט בראשי אכבעותיו והברכה שרתה במעיה שאכלה לשבחה והותר א' מה נתנה לנעמי מאשר הותרה משבחה כי עיקרו לא היה בו מה לאכול כי שיעור שבראשי אכבעותיו הוא דבר מועט ומה יתן זה לפני חמותה שאם מעיה נתברכו אין בזה מה ליתן וה' דבר של חסד ואטלול' להליך דבר מועט כזה ממקול למקום ואפשר שמפני כך הוכיחו שהברכה שרתה במעיה מדכתיב ותתן לה את אשר הותרה משבחה דמשמע שהיא הותרה בברכת

דרוש א רפרשת בהר

קמ

ואת המתים ואמרנו במדרש את החי' שהיה זן אונת ואת המת' סנטפל בתכריכיהן וקשה טובא שהרי ערוך לא זן אונת לנעמי ורות כי הרי הלכ' רות ללקט בסאר עם יס ואם על זמן אימלך מרב הרי לא היה צריך אימלך גדול העיר לבועז וכך מס' נטפל בתכריכהן הרי מחלוק וכליון מתו בארץ מואב וערפה ורות נטפלו בתכריכיהן וכל נעמי ספרה בסבמו של בועז סרגיל לעשות חסד עם החיים עניי העיר וגם עם המתים מתי מצוה סבעיר ליטפל בתכריכיהן וחזרה והמרה לרות מגואלינו הוא לרמוז לה טעמיה ליכסא כי הוא הגול' ותאמר רות בס' כי אמר לי חז' דרסו סקראה כאן מואביה על סאמר' עם הנערי והוא אמר עם נערותי ולי אפסר לרקוק מ'ס תרבוקין כי הנזן נופל' אל הכקבות דכתיב וכה תרבוקין עם נערותי וכאן אמרה עם הנערי תרבוקין והלל' תרבוקי אמנם כך אמר' עשיו סהורעתי סהוא קרוב לנו הבגתי גם מה סאמ' לנו לירבק בנערותי סאינו ח'ז' מסמץ דבר ערוה אלא מצר קורבה והיטיב עמדי לומ' עם הנערים אשר לי כל זמן סהם יוטבם בקציר תרבוקין עם נערותי עד אם כלו הקציר ותאמר נעמי טוב בתי סאפי בסעת היביאה מהבני' ללכת לסדה כי תכ' יעם נערותי וכס' בספדה תרבוקי עם נערותי ותרבוקי בנעמת בועז בין ביביאה בין בסעת לקיטה באופן סהיתה מלקטת בסדה וגם ותסב את חמותה בערב היא באה זבבקר היא סבחה ותאמר לה נעמי חמותה בתי הלא אבקס לך מנות אשר ייטב לך ירבה כי עד עכסיו היתה רות בבחינת כלתה של נעמי ועתה סבאה נעמי להסיאה לרות קראה בתו כי מעתה נכתבולה מלהיות כלתה כיון סהיא נסאת לאיס אח' וברוך טובע יהיה לנעמי חרון אף ודאנה בניסואיה ואמר ייטב לה לרות יהיה רעה כסול' לנעמי אם הבנים לכך אמרה לה איני מחשבת אותך לכלה אלא לבת סהאם רובה בתק' בתה וכיון סאת בתי הלא אבקס לך מנות אשר ייטב לך אעפ' סלא ייטב לי רובה אני בטובתך ותקנתך:

סדר בחוקותי דרוש א

במדרש רבא אמ' בחוקותי תלב' החד' ועחר בניס' שמעו לי ואשרי דרבי ישמורו סדב' ביעקב דכחי' וודר יעקב נדר לאמר' רבנן ורב אסי רבנן אמרי על חבל חשיבו חב'ה ועל חפרנסס לא חשיבו אם יהיה אלהים עסדי אל' וחנח אנבי עמך' ושמרני אל' וססרחיך' בדרך חוח אשר יהנכז חולך אל' ככל אשר תלך' וסבחי בשלוס אל' כידת אבי' אל' וחשיבו חוקי אל' חאדכו חואח' ועל חפרנסס לא חשיבו אר' אסי אף על חפרנס' חשיבו דכחי' בלי לא אעובך ואין לסון עויכ' חאמור' כאן אלא לשון פרנס' כד' נער חיהי גם זקנתי ולא ראיתי צדיק נעזב וורעו מבקש להם אע' שורעו ובניו חס סבקשים לחס' לא ראיתי לאותו צדיק אביהם נעזב סיראתו של חב'ה אר' חושעיא אשרי ילוד אשר סבך שומע מפי כוראו אר' חנינ' בר פפא אשרי ואשריכם כסנחקיימו כל חתנאי' הללו סחחתי עמכם אר' אחא אף לבניו אמר כן שנאמר ועהה בניס' שמעו לי אשרי ואשריכם לכשחוקקו כל חתנאי' הללו סהתנתי עמכם איסחי כשחשמו את חורתי שנאמר אם בחוקותי תלכו:

דבר

ידוע הוא היות קיום העולם תלוי בקיום התורה כמות סנאמר אם לא בריתי יומם ולילה חוקן סמי' וארץ לא סמתי ולזה כיון התנא' סאמר בעשרה מאמריו נברא העולם ומת' תל' והלא במאמר אח' יכול להבראות אלא להפרע מהרעעיס סמאכדים את העולם סנברא בי' מאמריו וליתן סכר טוב לכדיקים סמקיימים את העולם סנברא בי' מאמרות' ויט' כד' א' 24 2

בברכת מעיה לפי סאם היה מה סנתן לה בועז דבר מועט און לומר בו ותתן לחמות' כי מה תתן זה דבר מועט ומת' מוכיח סמרתה הברכה באכבעותיו והיה שיעור כס' כדי לאכול ולתת מהמות' אבל ממאי דכתי' ותאכל ותסבע ותנות יס להכי סמרת' הברכה במעיה כי בזה יברך לומר ותותר היא מברכת מעיה אבל אם הברכה היתה באכבעותיו הלל' ויותר הקל' כי היא לא עשתה בזה דבר לתלו בה המותר והותר' ותקס ללקט הכונה סבעוד' אוכלי' אכלה והותר' ותן מיר ללקט מרוב זריות' ומה גם כיון סלא היתה אכילתה לסבע' מריבו מאכל' כי לא אכלה רק מעט בראשו אכבעותיו על כן לא בקטה ננות אח' המאכל סהרי סביעתה אינה טובע' רק בברכ' ה' ולכך ותקס מיר ללקט הלקט סהותר לעני' ללקט ולפי סחשט בועז סן ימכאו ויהיה נערי' לחסד' לרות סלכך מיהר לקוט ללקט כדי ללקוט ולאסוף בעמרי' כי און רוח אונת בעו סהקוברי' עסוקי באכיל' לא בועז לנערי' גם בין העמרי' תלקט אעפ' סתראו לרות מלקט' תלקט בין העמרי' כי זהו דעתך סהיה מער' ללקוט באותו מקו' כדי לפסוט ידה גכ' בעמרים ממ' לא תכלימו' לאח' לה הלל' תכלמי ליכנס בתוך העמרי' כי יספיק ללקוט אחרי הקוברי' חוץ לבין העומרים חס' וכו' את נערי' לאמר' בסביל מה סהיה אפסר לנערי' לאמר' סכיון סהיה מלקטת בין העמרים און זה כי אם רוע מרזויה סאיכה מספקת לעצמה בלקט סאחר הקורים לא רובה גכ' לאסוף בתוך העמרים והוא גזל לכך אמ' להם לא תכלימו' ולא עוד לא סגם סמכחו מהצבתיס הקטני' ועזבתם ולקטה וברבר הזה היה מקום לנעור בה כי לא טבעה עין מהלקט וגם בין העמרים אל' ליקח גכ' הצבתיס בתור' סכחה וקול' ג' עמרי' איכס סכחה וכס' צבת א' סל עמרי' ממ' לא תנערו בה' ומת' היא לא לקחה כלום אלא ותלקט בסרה ולא בין העמרים ותלקט ולא מהצבתיס ותחבוט וכו' ותשא ותבא העיר סחבטה אותם בסדה כדי סיהי' לה כח לסאת על סכמה ולבא העיר סבעו היות בסבלי' אל' תתאפל' להכיל לסאת כל הנעמרים לבא העיר ותרא חמות' סיעור הדבה של חטויס כי בזה ידעה סלקטה לקט מרובה ויט' מקום חשט פן ח'ו יבאה מהסור' כיון סהו כולס סטופי זמה ומה גם בסעת הגרנות לכך הקרימה רות ותוכא ותתן לה את אשר הותרה מסבעה ל' ור' סאעפ' סלא ייתן לה כי אם קל זעיר בראשי אכבעות סרתה הברכה במעיה ואכ' כסס סמרת' הברכ' בענין מאכל' כך סרת' הברכה בענין לקיטתה ומלת' ה' היתה זאת לברך מעשה ידיה יעס זה עי' בני סיחי' מ'ס נעמי לרות איפ' לקטת ואכה עסית יהי מסכרך בדרך על סרכתה להוכיח לנעמי כי בירכה ה' בלקיט' איפה א' ביום א' קכסס סנתברכה במעיה והותרה מסבעה אמרה לה הגירי כל' לי באמה מקום עסית סמא' אותי אדם המכירך היה אדם ברוך כי הברכה סרתה באכבעותיו ומכרו היא הברכה על אכול והותר' ותגד לה בקוטי' את אשר עשתה עמו כי היא המברכת ותאמר עס האיש אשר עסיתי עמו היום סאני עסיתי לו סס זה חרס נכר' היום הזה בועז על סס עז ונבר' יתאמ' לה איפה לקטת היום כל הלקט הזה סהוא איפה אחת לקטת ביום א' סאין הברכ' סורה אל' עי' איפ' צריק ואנה עסית חסוד עעטה העני עס בעל הבית אס היה במקום סכר און לאו יחי מסכרך ברוך סבא לקרב את הגר וראוני לברכה בהיותו הוא צריך ולכך התגלגל על ידי ברכה גם לך ותגד לה את אשר עשתה עמו סהיא אככז מצי' לחס וחזרה ואמרה מלכד חסוד עעטה העני עס בה עסיתי עס האיש הזה עוד חסד סנתוסף לו היום הזה עס חביב ונקרא עמו היום הזה בועז כי עימו עז ונברה ביראת' הזקנה סס זה היום הזה מצר מה סקרא' אותי ותאמר נעמי ברוך הוא לה מצר מעשיו אשר לא עזב את החי'

דרוש א רפרשת בחקתי

לירקוק הקושיא של מה תל פהיא הפך מקושיית והלא במאמר
אח זמכאו כאן קושיית פטיטא ולמה ועק' מט לא רלא סיק' **לומר**
אלא בתחילת התירוץ ועק' טאם היה יכול לבראתו
במאמ' א' איד' יסדע מהרשע' על טאברו העול סכבר' בי מאמרו
והרי לא אברו ארפר' שה' אפס' להבראו במאמ' א' והוא רבה
לבראתו בעשרה וכי מי טנבב חפץ טיה ריכר טקפאוהו בי
יתחייב עשרה או אח טהוא שוייו וכך קשה בתת סכר לבריקי'
על שמקיימים דבר טקברא בעשרה מאמרות שהרי היה יכול
להבראת במאמ' א' ועק' כי הבה תפץ חסד ואינו חפץ לחייב
בריה ולמה ברא העולם בי מאמרו כרי לחייב את הרשעים
ונלעד טהנתא בא להשמיענו בי מאמרו והוקשה לו מה תל
כלומה למדנו בזה טקברא בי מאמרו רמאי כפקא לן
מינה אם נברא בי מאמרו או בה' לזה טא טאה אחרת כי בזה
יתורכו בט' אוהו והלא במאמ' א' יכול להבראו וכיון טכך למה
הוכרך למו ויחא ויחא י' פעמי' כי הי'לל ויח' יהי ריקיע יהי מאור'
תוכא הארץ ויטרכו המי' ולמה הוכרך למו מאמ' בכל פרט ופרט
אלא מאי אית לך למימר בתירוץ טאה זו טרפה הבה להפרע
מ הרשע' ובה' יתבא לך מה בא ללמרו בי מאמרו כבר העול'
וביאור הענין הוא טהעול אינו מתקיי' לא בתור טהם י' הרבר'
טטה כלולה התורה וכנגד לו פי דברו נאמרו י' מאמרו ללמרו
טהי מאמרות טבהם נברא העולם הם מתקיימים בי הדברות
ואם אין מתקיימי' י' הרברות מחריבים העול סכבר' בי מאמרו
וזם להפרע מהרשעים טאיכס מתקיימי' י' הרברות שמתוך כך
מחריבי' העולם טנברא בי מאמרו והרי הם י' כנגד י' ואכ' יפה
למדנו התכא טאמר בי מאמרו נברא העול' כי בזה יקח הארס
מוסר הטכל לומר למה נברא בי מאמרות לא כרי ללמד לארס
דעת טילמוד בי הרבר' ומתוך כך יהיה בקי בתור ועופק בהי
ועם זה ית' מחיל' בפרשת אס בחוקותי תלכו חוקים שחקקתי
בהם את השמי' ואת הארץ טכ' אס לא בריתי יומם ולי' חוקות
שמים וארץ לא שמי' חוקים טבהם חקקתי את השמש והירח
טנאמר כה אמר ה' נותן שמש לאוק יומם חוקי' ירח וכוכבי'
לאור לילה חוקות טבהם חקקתי את החול טכ' אשר שמי' חול
גבול לים חוקים טבהם חקקתי את התהום טכ' בחוקו חוב על
פני תהום חוקות שחקקתי ל' זכרה כו' וצריך לבאר מה
כוונת חול ברבריהם' ונלעד שחקקתי בפסוק אס בחוקותי
תלכו טאמר בלשון אס והראוי לומר הוא והלכתם בחוקותי
ושמרתם מצותי כמו טכתוב בטמה מקומות ולמה אמר אס
בחוקותי' ועק' טאיך כאן גזירה בפסוק אס בחוקותי תלכו
זאת מצותי תשמרו ונתתי גשמי' וכך הי'לל את בחוקותי תלכו
זאת מצותי תשמרו ונתן גשמיכס בעתם וכו' לזה דרשו פי
מחודס בפסוק טאה הבה הלא תדעו ותבינו כי חוקות שמים
טנבראו ביום ראשון הם תלויים בתורה גם חוקות שמש וירח
טנבראו בד' הם תלויים בחוקי התור' גם חוקו' שחקקתי בהם
הים הם במאמ' יום ב' יהי ריקיע מבריל בין מים העליוני' למים
התחתונים טהוא הים וחוקות שחקקתי החול הוא מאמ' יום ג'
יקו המים ותראה היבשה ודרשו חול יקו המים יעשו קו למי'
אטר שמי' חול גבול לים' חוקות שחקקתי התהו הוא מאמר
ישרכו המים כפס חיה טהם הדג' על פני תהום יחוקו' שחקקתי
הת' זכרה הוא יום ו' טנברא ארס וכרמז' ביצרתו התורה טהיא
מטבר' את היצהר' וזם טס נעשה ארס כלו בזכו' נעשה ונשמע
טל קבלת התורה מתקיי' הארס ומטבר את לב האבן בלחות
האבן של תורה' ובפסוק זה טל בחוקותי כרמזו העניינו' האו
טאמ' אס בחוקותי תלכו אס תרכו טאקיי' לכס חוקותי דהיינו
חוקות שחקקתי שמים וארץ שמש וירח וכו' תלכו ואת מצותי
תשמרו דהיינו תלכו בקי' התור' ותשמרו המצו' וכפס' הטתו'

זאת אס בחוקותי טהם אכיל' חזי' וטעטנו תלכו כמתהלך בתומו
זאת מצותי תשמרו דהיינו לימוד ועשייתם טאעפי טאחול' זאת
התור לעולה העוסק בתור' עולה כאילו מקריב עול ואכ' הלומד
בכל מצוה ומצו' כאילו מקיימ' ולמה נכרכ עור קיו' המצוה לזה
הזיה' ואת מצותי תשמרו זו מטנה ועכ' ועשייתם איתס במעשה
המצות בטעל וכפס טאתס בידכס המצוה כפולה בתלמוד
ובמעשה גם אכסי אטלס במוטבה סכר כפול' ונתתי גשמיכס
טאעפ טהגשמי הם ביר הבה טני יפתח ה' לך את אוזרו כו' ומז'
כטיט' עוסקי' בתור' נותן להם גשמי' ונקראי' גשמיכ' לפי טעמו
מעטי' הראוי להם זהו סכר א' ועור זאת אעשה להביאם בעתס
בלילי רבעיו' לפי טהגשמי הם טאחו לעולם אביא בעת' בטעה
טאיך בני ארס יוצאים מבתיהם ונתנה הארץ יבולה כל מה
טזרעו' בה יצמיח כי בטנה טבעול אינו כומח כל מה טזרעים
בארץ ואס זרעו חטוי יוכא'י ממנה בכ זוכי' כי זכה תונה הארץ
אבל לכס העשוי' רכוכו טל מקום מה טהולכת' לארץ טהיו חטוי'
או טעורי' ונתנה הארץ יבולה ולא ממיך אס ואטלח בכ ברכה
במכונס לאח קביר' יושני' לכס דעס טהוא עומ' לכס אח' קביר'
ויתברך והמי' ריט את בני' ובכיר' יסג' את זרע וטעפי' טהיו'
היך בריבוי' לא טטבעו יין רק מהלחם ואכלת' לחמיכ' לטובע
וכיון טאיך איתס מטתכרי' ביין אז ויטבת' לבטח בארצכ' טהרי'
לא גלי'ט' לא על היך טכ' השותי' במזרקי' יין כו' לכך עתה יבלו
בראש גולי' וכיון טאיך איתס טבעי' מהיך כי אס תאכלו לחמיכ'
לטובע ולא יין לטובע אז איכ' גולי' ויטבת' לבטח בארצכ' וכס'
טאתס יוטבי' בטח טלא תגלו כך תטבו בטח טלא יבואו עליכ'
אווי' ונתתי טלום בארץ וטכבתי' ואיך מחריר ואת' תדרשו את
אוויכ' כו' ודרשו מכס מהחלטי' טככס חמטה מאה ואח' עוד
תחליטוכ' לרדוף ק' מכס רבב' לפי טכב' היה לכל א' א' כנגד
עטרי' ומאה פעמי' מאה הם רבב' י' לפי' ואעפי' טאתס הולכים
למלחמ' לא יכשל כח טלכס בפרי' ורובי' כי ופניתי' ל' וזה רבתי'
אתכס ואעפ' טתפנהו ותרכו ער מאד טהבטחתי' אתכ' בברייתי'
הרבה ארבה את זרעכ' ככוכבי' השמי' וטחול' הים ממ' לא יחסר
לכס מזון ואכלת' יטן כושן יוכל זה הוא הכנה א' השכר העיקרי
לפי טאס איך קמת איך תור' טלא כיתנ' התורה לא לאוכלי' המן
ונמכאו יעורי' לו הכנה להיו פנוי הארס לעכו בתוה' אבל עיקר
הטכ' הוא והתהלכתי' בתוככ' כי היכל' ה' המה הצדיקי' העוסקי'
בתור' טהם מרכב' לטכ' וכת' הרי באי' טהבה דורט' אות' תמי'
וקרובה טכינתו הם נעשנים יותר מהצומדי' בחל' טאינו דומה
המכעים את המלך' בלטריץ של מלך' למכעים חוץ לפלטרין
לזא' אעפי' טאהיה בתוככס מ'טעכ' לא תבעל נעטי' אתכס
בהיותכס חוטאים לנגד פני כדכתיב' במוסר ואף גם זאת לא
מאסתי' ולא בעלתי' ועו' יש לי לבאר במ' המ' חוקי' שחקקתי
ליצהר' עם ביאור כל המאמ' וז' ר' לני' בטס ר' תמא' בר חכינא
אמ' חקים טהם חקוקי' ליצהר' ההד' הוי חוקוקי' חקקי' און יח' **לוי**
מטל למקו' ארימון טהוא ר' ר' ר' מה טעמה המלך
הוסיב בו קוסטריכיום בטביל' לטמרו' כך אמ' הבה תור' קרוייה
אבן וי' זכר' קרוי אבן תורה קרוייה אבן טכ' את לוחות האבן
והתור' והמכו' וי' זכר' קרוי אבן דכתיב' והסירתי' את לב האבן
מבשרכ' תורה אבן וי' זכר' אבן האבן טעמו' את האבן יוקשה
מה הם החוקי' החוקקי' ל' זכר' ועוד מהו השומ' טהוסיב הבה
וכן להביך כיון טהי' זכר' נקר' אבן והתור' אבן ואת' הבה האבן
טעמו' האבן מאך מוכח איזה מהו השומ' או הטובר את האבן
האח' כי לא פורט' כיון טעניה קרוייה אבן' אמנם כל ר' חל'
באו לירקוק מה שדקדקנו למעלה בפסוק אס בחוקותי טאיך
לו גזירה הפסוק זה' ומהו אס בחוקותי' לטון תלוי' ולא אמר
בחוקותי' ה' לכו' לזה דרשו טרמזו כאן טעה הוי החוקקים
חקקי'

דרוש א לפרשת בחתני

קמא

ונלמד מדרשנו בפסוק מ' אס בחוקתי תלכו מאי תלכו
 רמז דהילל אס חוקתי תשמרו ועור פאך נזירא
 בפסוק זה אס בחוקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ונתתי גמייכ'
 וכך הילל אס בחוקתי תלכו ואת גמייכס וכדועך איך יעדה
 התורה סבר גמיי בשמירת המצות וכי זו תורה חו סברה
 בלבד • לזה הביאו פסוק חסבתי ררכי ויתבאר עם מחזל
 בברכות על פסוק שמרה נפשי כי חסיר אני שאמר רוד לא
 חסיר אני סכל מלכי מזרח ומערב יסני' ער ג' טעות ויודר היה
 מעורר הסחר ובאים הסנהדרין אלי וביאים ישראל זאומרים
 אחינו כריכיך להתפרנס והוא אומר לכו ופסו את ריכ בגדו'
 ומיר מלכיס במפיבוסת וכו' • ולזא רוד רבסע גלוי וכפוי
 לפיך שבכל יום יום סהייתי קס מעסק התורה מחנות הליל'
 ואז הייתי אומ' בלבי פת לעשו גס אכיל לביתי ולכורך מלכותי
 ולמחר אלך למקום פלוגי כי איך בזה ביטול תורה כיון שחנות
 לילה קמתי להלל ועסקתי בתורה עד אור הבקר ואפ"ה היו
 רגלי מביאות אותי לבתי כסמית ומדרשו ויהייתו מולח הגרמי
 להלל' ולא הייתי הולך עמם וזסה חסבתי ררכי אמרתי בלבי
 הם אלן דרכי הדריכיני לי עם התורה סיפה ת"ת עם דרך ארץ
 ואשבה מאותו הדרך ביעץ היו רגלי מביאות אותי אל עדותיך
 בבתי כסמית ומדרשות וכפי זה יאמר אס בחוקתי תרביז
 עמך בהם אלה יהיה לך כרבר על טבע ותלכו בהם כי הם
 יחזרו אחרך ומכנה גורדת מכנה סאת מספטי תשמרו ועמית'
 אותם • ורבי הוכא רריס חסבתי מתן סכרן הכתוב בפרסה
 סהס דברים גממים ולבי נקיפה ומה גס כי נמאחתי עובר עת
 לקבל מרס ואשיבה תשובה ככונה על זה כי איך ההזלחון' הלג
 סכרי דין הכנה כרי לבא אל עדותיך מכיון סאיך טרדה לארסי •
 וכפי זה יהיה פי' רגלי אל עדותיך כמו רגליס לרבר מיעוריס
 אלן הם רגלי' והכ' לממור פרותיך ורבי תחום דריס חסבתי
 מה סכתוב בתורה סאיך עיקר הסכר ונתתי גמייכ' סהו רבר
 גמיי כי ראה מה כתי' תמן ונתתי שלום בארץ מסמו סל הבת'
 קרני שלום ויפסך סמו ביניהם וכך בקללות את ויפסתי ליסרה
 וקספה דהילל ואיפסך אתכם מאי ויפסתי • אמנס רמז סעיקר
 העונס הוא לעקב ועל כר התוספת ויפסתי ליסרה ברברים
 גופנייס' עור אפטר שאמר רבי תחום חסבתי בענין הברכו'
 סאמר ענין הגממים בתחילה ואחכ הוסיף לומר ונתתי שלום
 כראה ססכר השלום הוא מרובה מסכר הגממים סהרי זו אף
 זו הוא אומר ונתתי גמייכס ולא עור אל גס ונתתי סלנו ובענין
 הקללות כתיב קודם אס' לא תשמעו לי ונתתי פני ונבסת' וכו'
 ואס ער לה לא תשמעו ויפסתי ליסרה ונתתי סמיכס • כפרזל
 סהיא עזירת גממים הרי סקרא לעזירת הגממים תוספ מכנה
 ויסקורין ובברכות כראה סאיכס הגממי' תוספת ברכה כי אס
 השלום ואכ הילל סס בקללות ויפסתי ליסר' אחכס ונתתי פני
 ונבסתס ורדו בכס סנאיכס ונבסתס • זס חסבתי דרכי סלא
 ראי זה כראי זה לעשות עיקר ייתר מהשלום או מהגממים
 ואשיבה תשובה ככונה כי רגלי אל עדותיך סהעיקר הוא הסלנו'
 ולכך בברכות הוא מיישר תחילה הגממים סהס רגליס לרבר
 והכנה להיות הארס פניו במזונותיו להשיג אל עדותיך ומתוך
 הסכנה ונתתי שלום ואס לא תשמעו איך שלום סהיא העיקר
 וממ לא אסתום לכס דרך התשובה תחילה אולי תשובו ולכך
 אינח לכס הגממים סהס ההכנה לחזור אל השלימות ואס ער
 אלה לא תשמעו לי ויפסתי ליסר' לבלק מכס ההכנל הגממי'
 כי מתוך כך יהיו כנעלים עשרי התשובה ולרדת ר' אבא אמר
 חסבתי צרכו מא' ער תינו והקללות הפוכות זס ואשיבה רגלי
 לפי סהאותיות הראשונו כקראו ראש והאחרונו הם רגלי' להס
 וזה סהשכתי סקדמה הואו להא דהיינו לומר סעתיך להפוך

אחיקי און סהוא יבה' סיט לו חוקיס לא טוביס להית מפתה
 הארס בתחלה ברברקל ואחכ מתגבר כמחזל בתחיל' רומה
 לחנוט סל בוכיא ואחכ נעשה סקלע סל ספיכה סכא' הו מוסכי
 העת בחבלי הסוא ואחכ כעבות העבלה בתחלה דומה יכה'
 לאורח ואחכ נעשה בעל הבית ולו הם החוקי סל יכה' להכנס
 בתחילה ברבר קל ואחכ תכבד עבודתו ברבר חמור והקצה
 אמר עליו אס תיטיב ררכך סאת תזכה לברכה כרכתוב ויטא
 אהרץ את ידיו אל העס ויברכ' גס סאת אני מוחל עונותיך ואס
 לא תיטיב לפתח חטאת תס כקבה ואחכ ריבץ ומתגב כזכר
 ולזא כאך הבה אס בחוקתי כלומר מה סכתבתי אס תטיב
 ואס לא תטיב סהיה יכרך רורפך ואתה סקול מה תעשה אס
 תיטיב אס לא תטיב החוק בחוקתי תלכו סהס חוקי התורה
 כי הם יכניעו לחקתי און חוקות יכה' סכן קראס הבה לוח'
 אבן לסבר יכה' סקרוי אבן וביאו הענין סאחזל למה כקראו
 לוחות אבן לפי שרוב עונסי התורה הם באבן בסקילה ועור
 דרשו לוחות אבן סיסיס הארס לחיון כאבן לעסוק בתור' ולא
 ידוס וכיון סכן סעונסי התורה היא באבן אכ יכה' המפתה
 לארס ידוס כאבן ואין לו פתחון פה לפתות כיון סרוא סעונסי
 החטאים בגפנות' הוא באבן תבא התורה ומסבור לאבן סל
 יכה' • עוד סס במדרס רבה' אף אחא חוקיס סמביאים את
 הארס לחיי ע"ה הדר' והיה הכסאר בזיון והנותר בירושלים
 קרוס יאמר לו סל הכתוב לחייס בירושלים הוא סעופך בתור'
 סהיא עץ חייס סקאמר עץ חייס היא וכו' • וכונת רבריהס
 לתרץ מטה' אס בחוקתי תלכו באופן אחר ורקדך מ'ס תלכו
 סהוא לומר סהעונסוקיס בחוקות התורה הם ילכו לעול' התחיה
 כרכתוב כי הולך הארס א' בית עולמו והק' אס בחוקתי סהס
 חוקות התורה תלכו אל עולס התחי' הדר' והיה הכסאר בזיון
 וכו' סהכתוב אמר כי מכיון תבא תורה ודבר ה' מירושלס וע'
 אמר והיה הכסאר בזמן התחיה סיחיו ויעמרו לפניה' הוא
 מכיון אותו בן ארס סעסק בתורה היוצאה מכיון כי מכיון
 תבא תורה וכך הנותר יהיה מירושלי' כרכתוב רבר ה' מירושלים
 וכיון סעסקו בתורה בעה' ילכו מחיל אל חיל' כפעה וקרוס
 יאמר לו סהוא קייס בתחיה כל הכתוב לחייס סעסק בתורה
 סכתוב בה עץ חייס היא למחזיקיס בה' • עוד במדרס' •
 בתחילת הפרסה • אס בחוקתי תלכו • הדר חסבתי דרכי
 ואשיבה רגלי אל עדותיך • אמר רוד רבסע בכל יום יום ויום
 הייתי מחשב ואומר למקום פלוגי ולבית רירה פלוגי' אני הולך
 והיו רגלי מביאות אותי לבתי כסמית ולבתי מדרשות הדר'
 ואשיבה רגלי אל עדותיך ר' הוכא בסס רבי אחא אמ' חסבתי
 מתן סכרן סל מצות והפסירן סל עבירות ואשיבה א' עדותיך •
 רבי מחס חתנא ררבי אלעזר בר אביא אמר חסבתי מה
 סכתבת לנו בתורה אס בחוקתי תלכו ומה כתיב תמן ונתתי
 שלום בארץ יואס לא תשמעו לי מה כתיב תמן ויפסתי ליסרה
 ר' אבא בריה רבה' היי' אבס' • יונתן אמר חסבתי ברכות
 חסבתי קללות • ברכות מאלף וער תינו • וקללות מן ואלו וער
 הא ולא עור אלס סהס הפוכות • אף אבין אס זכיתס דריני
 הופך לכס קללות לברכות אימתי כסתשמרו את תורתי הדר'
 אס בחוקתי תלכו • יוס לרקדך קסר דרשו אלן בפסוק זה
 ותנו זס את רוד כי פשוט הוא סהס אלה דרבי רוד בתהלותיו
 גס איך כורך לומר כאך רבסע בכל יום יום' כי אינה תפלה
 להבה' • ועור סהכתוב אומר ואשיבה רגלי אל עדותיך ובעל
 המאמר דרס והיו רגלי מביאות אותי ועור כבאר מ'ס חסבתי
 מתן סכרן ומ'ס חסבתי מ'ס סכתב' בתורה אס בחוקתי תלכו
 מה כורך לומר מה כתיב תמן ונתתי שלום • ועור למה פרט
 דברזה בלבד ולא הזכיר מה סכתב' סס ונתתי גמייכס בעתס:

דרוש א לפרשת בחתתי

הקללות לברכות דהיינו כבוד * ועכשיו כבא לביאור המאמר
מפתחתי בו פתח העשר * והנה מאמר זה הובא במדרש רבה
ס' ויבא וס' בבבא נבחר בי רתי כונת רבריהס זל * אמנם
בפרשה זו באה מאמר בעיני וכריך לבארו כפי לפונס. ולכא
לביאורו. אכיו לפניך מה שכתבתי עם בבבא נבחר זל * יש
לרקר' במאי פליגי ררבנין לא ררפינמי אעזבך הווא פרנסה
ונמלא שהסיבוהו גם על הפרנסה * ועוד קסה אמאי חטיב
כי דוכלא הרברים שהשיב לו אם יהיה אלהים עמרי אל הנה
אנכי עמך וכו' ומספיק לומר על הפרנסה לא השיבו והרברים
ברורים איך השיבוהו על אם יהיה אלהים עמרי ועל ושמרני
וכו' כי בזה לא נחלקו אלא על הפרנסה אם השיבוהו גם כן
אם לאו ומה לו להזכיר הרברים שהשיבוהו ואל חולק ברבר
זה * ונלער כי לא נכלס מרבנין ג' דאעזבך עז לא ראייתי
בריק נעזב שמדבר על הפרנסה אלא מטוס הרר המקר' סכך
סאל יעקב אם יהיה אלהים עמרי והשיב לו הקבה על ראשו
ראשו ויש כאן ר' שאלות אם יהיה אלהים עמרי אחר * ושמרני
קשניתי * וכתן לי לחם לאכול הג' וסבתי בסלום הר' ובתשובה
השיב על הראשונה הנה אנכי עמך * ועל הב' וסמרתך וקפץ
מהג' שהיא וכתן לי לחם לאכול אל הר' שאל. וסבתי בסלום
השיבו והשיבוותך ואל אעזבך היא תשובת הפרנסה היה לו
לאמרה במקומה אחר וסמרתך. יאמר כי לא אעזבך שהיא
כגד הסליסית שאל וכתן לי לחם וכיון שהתשובה הג' היתה
והשיבוותך כגד וסבתי והיתה ראויה להיות לא אעזבך כגד
וכתן לי לחם לאכול נראה מכאן שלא השיבו על הפרנסה ולכך
קפץ מהשניה לר' וסבתי בסלום והשיבוותך ולכך הביאו רבני
כל הפסוק אל * ורבי איסי אמר אף על הפרנסה השיבו ואל
דעתמה על שלא הביא התשובה אחר וסמרתך וקפץ ממנה
לו השיבוותך לפי שהפרנסה מעולם לא עזב הבה לפוס כריק
ז'ט אהכ כי לא אעזבך כלומר לא הזכרך להשיב לו לא עלמה
שהוא רבר של תורס כי על הפרנסה כתיב ולא ראייתי כריק
נעזב ולכך לא אמר ולא אעזבך טאכ היה ראוי לאומרו כסדר
אחר וסמרתך ולא אעזבך אלא אחר באחרונה כי על רבר
הפרנס' זהו רבר פשוט לכל כריק כי בוראי לא אעזבך כרכתי
ולא ראייתי כריק נעזב * ועדין אבי כריק לבאר מאמר זה כפי
הנכחא שיש במד פ' בחוקותי ואל אף על הפרנסה השיבו טאכ'
ולא ראייתי כריק נעזב אעפ' שזרעו מבקם לחם לא ראייתי כרי'
נעזב מיראתו של הבה וכפי נוסח זה קסה טובא רלא רישיה
סיפיה פתח בהשיבו על הפרנסה וסייס אעפ' שזרעו מבקם
לחם לא ראייתי כריק נעזב מיראתו של הקבה אכ לא אעזבך
אינו לפסן פרנסה סכך דרענעזב מיראתו של הקבה * ונלער
טרכה לומר שהטעם שהשיבו הבה לא אעזבך שהיא הפרנסה
לאחר והשיבוותך אעפ' שיעקב סאל הפרנסה וכתן לי לחם
לאכול בשאלה הג' והבה השיבו בר' * הענין הווא לפי שיעקב
בשאלתו טסאל וכתן לי לחם לאכול לא טאל לחם לזרעו ובניו
אלא וכתן לי לחם לברי בררך אשר אנכי הולך ולא חטם על
הזרע לא אעפ' שיהיה זרעו מבקם לחם לא נעזב מיראתו של
הבה סכך אמר וכתן לי לחם והיה ה' לי לאלהים ולא חטם אם
זרעו יבקם לחם וכיון שרא' הבה חסירותו שלא נעזב מי תו
אעפ' שזרעו יבקם לחם גם הבה הרב' להיטיב עמו והבטוחו
גם על פרנסת זרעו ולכך סינה וכתב לא אעזבך לבסוף לפי
טאס כתב לא אעזבך כג' לאחר וסמרתך היה משמע לא
אעזבך לעצמך כמו ששאלת וכתן לי לחם לאכול לכך אל הבה
קורס והשיבוותך דהיינו בבניס זרע קייס ואלחכ הבטוחו לא
אעזבך כרי לקייס הבטחת הפרנסה גם על הזרע ולא עזבו
הבה קורס והשיבוותך דהיינו בבני' זרע קייס ואלחכ הבטוחו

לא אעזבך כרי לקיי' הבטחת הפרנסה גם על הזרע ולא עזבו
הבה ליעקב ולזרעו ונרמו לא אעזבך בענין הפרנס' ער אמר
עשיתי לזרעך אשר דברתי לך לעצמך וה' ענין אמיתי במאמר
מאר * ועוד חדשתי שמה שאלמרו חזל בפרשה זו אעפ' שזרעו
מבקם לחם לא ראייתי כריק נעזב מיראתו של הבה הווא טבא
לרקר' למה הביא ענין הפרנסה בלשון עזיבהי * ואמר טבא
לרמוז מט' הנהוב בפכת הכרי' שאינו נעזב מיראתו של הבה
אעפ' שיהיה זרעו מבקם לחם ולכך לא השיבו על הפרנסה
במקומה כסדר הטאלה ואמר כי לא אעזבך לומר לו כי כטס
טאין אתה נעזב מיראתי אעפ' שיהיה זרעך מבקם לחם כך
ראוי לו למרוד לך כמדתך שלא אעזבך ולכא כי לא אעזבך
מרה כגד מרה כטס שאינך נעזב מיראתי על פת לחם גם
אני לא אעזבך וזה גכל ככון יומעת' אני בא לביאור מאמרני
ויס לרקר' בו קסר ב' הכתובים הבאים כא' אם בחוקותי עם
פסוק ועתה בניס שמעו לי ומה הוקסה בכל א' מהס ועק מטס
מדבר ביעקב מנין להס לר' לדרוש בפרטות ביעקב כיון
טטלמה כתב הפסוק הזה דרך כלל אל בני ישראל ללמד מוסר
הכל ורעת דרכי ה' ועוד נבאר מט' אשרי ואשריכ' כטתקיימו
התנאים מה' הס תנאים הללו טאס הווא האמור בענין וכתתי
בטמיכס וכו' ה' לל כטתקיימו ההבטחות ולא יכדק לקראתס
תנאים ואס התנאים הס מט' אם בחוקותי וסמרת' מצותי איך
הווא אומר אלחכ אימתי כטתשמרו תורותי דמטמט טסס ב'
דברים טטמירת התנאים תלוי בטמירת התורה והמכונת ואלכ
חרא ניכחו * ונלעד' שרקר' חזל מט' אם בחוקותי וה' לל
והלכתס בחוקותי ומאי אם בחוקותי * ועוד אמאי נקט לישנא
דמלכו * ועוד טאין גזירה בפסוק זה דה' לל אם בחוקותי
תלכו וכו' לתן בטמיכס וכו' לזה הביאו פסוק ועתה בניס שמעו
לי פיס לרקר' טאמר שמעו ולא פירס הדבר אשר יס' עזו *
ועיק' דה' לל אשרי דרכי ישמורו מאי ואשרי ולכך דרשוהו
ביעקב סגד כרד לאמר אם יהיה אלהי' עמרי כמו ס' יאירתי
למעלה * ובה יתייטב מט' אם בחוקותי שהווא מה סגד יעקב
ואמר אם יהיה אלהים עמרי ושמרני וכו' וסבתי בסלום וכו'
דהיינו בתנאים הללו והיה ה' לי לאלהים ולכך אמ' הבה קרמו
טאקייס התנאים שהתנה יעקב במלת אם יהיה אלהים עמרי
ושמרני וכרמו רבר זה במלת אם בחוקותי כלו' התנאי שהתנ'
יעקב במלת אם יהיה אלהי' אקייס אותס התנאי כטבחוקותי
תלכו ואת מצותי תשמרו וכאן כרמו קייס כל אותס תנאים
סכגד אם יהיה אלהים עמרי כתיב ופניתי אליכס וכו' וכגד
וסבתי בסלום כתיב וכתתי שלום בארץ וכגד וכתן לי לחם
לאכול כתיב ואלכתס לחמכס לטובע הרי סכל התנאי שהתנ'
יעקב ואמר אם יהיה וכו' הבטיח הקבה שיתקיימו כטתשמרו
התורה דכתיב אם בחוקותי כלו' התנאים של אם טאמר יעקב
יתקיימו כטבחוקותי תלכו וזהו אושר לי ולכס שהקבה רופה
בטובתן של ישראל כי חספ' ה' הווא ומרפ' להעניב וכרמו
במלת ואשרי דרכי ישמורו שהווא של ואשרי הווא רמוז אושר
אחר לי ואשרי לכס כסדר כתיב תשמורו דהיינו מה סכתו' בתורה
בחוקותי תלכו שהליכ' היא בררכי גם אמ' ואת מצותי תשמרו
דהיינו מט' שלמה דרכי ישמורו דרכי כגד בחוקותי חלבו
וישמורו כגד ואת מצותי תשמרו ומס' אשרי ילוד אשה טכך
שמע מפי בוראו הווא טאעפ' שיעקב לא סאל לחם לבניו אלא
לעצמו וכתן לי לחם לי דייקא וואמר טאעפ' שיהיה זרעו מבקם
לחם מט' והיה ה' לי לאלהים והבה הבטוחו גם על זרעו טאמר
לו והשיבוותך בבניס ובמות ולא אעזבך מהפרנס' וזה ער אשר
אס עשיתי כלומר האושר טאמי מתאשר דהיינו אשרי ואשריך
כטיתקיימו אלו התנאים טאמר יעקב אם יהיה חלהים עמרי
ושמרני

דרוש א' דפרשת בהתתי

קמב

עשיתי וכו' עשיתי וכו' לקיומם ולעשות האשר דיברתי לך וכן
 כדמז קיום התבואה בתורה עם שאמר והיה זרעך כעש הארץ
 יסמת בךך במים גם זרע ישראל יתברכו בתורה שנמשל למים
 זרע והנה זרע עמך ושמרתך כנגד עמתי תשמרו בכל אשר
 תלך כנגד בחוקותי תלכו. הרי טקיומו של עולם הוא תלוי
 בתורה וזו התנאי בן בגבגב אומ' הפוך בה והפוך בה דכולא
 בה ובה תחזי וסיב וכלי בה ומיכ' לא תזנו שאין לך מדה טובה
 הימנ' בן הא הא אומ' לפי' בערא אג' - והמפרש' פי' שיש לדרוש
 כיור מט' פני טמא ומט' פני טהור הפוך בה לדרוש טמא והפוך
 בה לדרוש טהור רכולא בה לו' וכו' רבוי אהי' וכו' כר'
 שחזר לדברי בן תימא שאמר בן חמט שנים למקרא זכו עד
 בן ק' כאלו מת ועבר ובטל מן העולם וכפי זה יאמר הארס
 טעבר מק' טנה כיון שחשוב אני כמות אס כן פטור אני מעסק
 התורה כי במתים חפשי לז' הפוך בה כסתסיה בן ק' טנה
 תהפך ותחזור במקרא כמו בן הפנים וגם בן הוכן י' ובן כ'
 כדך סיהפוך הסדר כמו בן ק' עיחטוב עכמו מת כי הדובה
 סיויה חיי עהב ימות ואס בבחירתו יחטוב עכמו לחי ולא
 יחטוב במיתה לא יקנה טוס שלמו' לךך אומר הפוך בה והפוך
 בענין סדר חיי הארס הפוך תמיד בעסק התורה רכולא בה
 ובה תחזי ירבה איה לך קיום והיה לא מתוך התורה וסיב ובלי
 בה תזכה לזקנה כי אורך ימים בימינה וגם בבחירתך תהיה
 בקרא זקן זה קנה חכמה כמבא שאין לך מדה טובה הימנה
 עוד יש לי לדרוש מטנה זו של בן בגבגב וכן הא הא כי ידוע
 הוא שהיו גרים ולכך כקראו כן בן בגבגב ר'ל בן גרים והיו
 הא הא שהיה הא שניתוספה באברהם אבי הגרים ואומר
 דעלניו בפלוגתא רבי אליעזר ורבי יהושע שאחז' במדרש
 ריבה עקילם הגר בא לפני רבי אליעזר וא' מאי רבתי ואוהב
 גר לתת לו לחם ושמן וכו' זו היא אהבתו והלא בני ביתי ועבדי
 איני מתרגי' בזה ורחשו ואל וכו' קלה היא בעיניך מה שכתוב
 אותו זקן ואמר וכתן לי לחם לאכול וכו' בא לפני ד' יהושע וא'
 לחם זו תורה שנאמר לכו לחמו בלחמי לחם זה לחם הפנים
 ושמה אלו בגרי כהנ' והנה בן בגבגב סבר כר' יהושע שלחם
 האומר בגר הוא תורה ולז' הפוך בה והפוך בה לא תחטוב
 שלחם הוא כפטונו על פת לחם כי הפוך בה הבנתו ותחבא בו
 ימנע שהיה לחמה של תורה ולחם הפני וכולל לומ' שאס תהפוך
 מלת לחם היא מלח והוא ענין הקרבנות שנאמר ולא תשבת
 מלח ברית אלהיך וכו' על כל קרבנך תקריב מלח. ואכ' כולא
 בה במלת לחם ככלל לחם הפנים ולחמה של תור' מלבד המובן
 פת לחם ללבב אנוש יסער. ובן הא הא שהיה גר אחר סובר
 לעולם לחם כפטונומה שאמר אוהב גר לתת לו לחם הוא
 להיו' לפנס בערא אג' ואילו היה לגר מערני עולם בעהז' לא
 היה סכרו ככ' גדול לעהב וככלל האהבה הוא להזמין לו סכר
 גדול לעהב שזמין לו הקבה לחם לאכול בעהז' ולפני בערא
 של הפהז' יהיה גר טוב ואג' לעהב ולכך כינה עם הגר
 הזה בן הא הא לומר שלמרנו מאברהם שניתוסף לו הא בשע'
 מלתו להיותו אז בן ק' טנה כדי להרבו' לו סכרו לעהב כי לפנס
 בערא אג' וא' וכן מצינו ברות הכרקת כשנתגיר' שלא בקשה
 טוס רבר מתענמי העולם רק הלכה ללקט לחם לפי אכלה וז'ט
 ותאמר רות המואביה א נעמי אכלה כא הערה ולקט' בטבולי'
 הכוונה שאמרה רות כיון שאני מואביה ואיני מותרת להנשא
 לישראל כי עריו לא ירעה שנתחרטה ההלכה של עממי ולא
 עמונית ואנכי חטבתי שקרוביך יצקו ויעשו חסד עמנו ועד
 עה לא ראינו מואמה טוב לכך אכלה כא הערה ללקט בטבולי'
 אחר אשר אמבא חן לקרב אחי ולעשות עמי חסד אהי ואפטר
 שלא רברה על בעל הערה אבל אכלה בחברת אשר אמבא חן

בעמיו להזלכמי עמו וללקט ותאמי' לה לבי בניי מאת ככתי' ולא
 מואביה טכבר בתחרטה הלכה מואבי' ולא מואביה. חלקך
 ותבא ותלקט כמתחז' ססיימה הדרכים והיתה הולכ' ובאה עד
 שמבאה בני ארס מהוגמים ללכת עמס והוא מט' אחר אשר
 אמבא חן בעימי. ותלקט בערה אחרי הקוצרי שהיה כנופה
 ולא היתה הולכת סמוך לקוצרים רק אחרי מופלג מהקוצרים
 כדי שלא יחטאו בה סהרי ויקר מקרה כל הרואה אותה דואס
 קרי ולכך לא רכחה סיהיו בני ארס ככשלים בה והלכה אחרי
 הקוצרים מופלג מהס הרבה. זבזה מדוקדק מה שרמז כאן
 הכתוב הזה לומר ויקר מקרה שהרואה אותה רואה קרי' אלא
 שהיא עשתה בחכמה ללקט אחרי הקוצרים מופלג מהס לפי
 שויקר מקרה כל הרואה אותה היה רואה קרי'. והנה בזמן
 בא עבית לחס ויאמר לקוצרים ה' עמכם כלומר רואה אני שה'
 עמכם טהבה טוכן עמכם כיון שיש בידכם רבר מסד וברקה
 ויאמרו לנו יברכך השכרקה זו היא שמורה לך שאתה בטל
 הערה וכתיב נתן נתן לו למען יברכך ה'. ויאמר בועז
 לכערה הנכב על הקוצרים למי הכערה הזאת אחז' וכו' לא היה
 מכיר אותה בועז אלא רבר כניעות ראה בה א' מלקט' באינה
 מלקטת וכו'. ויש לרקדק מה הוקמה לחז' דאמי' דלא היה
 מכיר אותה כי תמול בואה ועדין לא הכיר בה ולא ידעה.
 אמנם כל דחז' דקדקו מט' למי הכערה שאס בא לשאל עליה
 כי לא הכירה ולא ידעה הילל מי הכערה הזאת מרקאמר למי
 הכערה מטמע טהכיר בה ואינו שואל אלא למי הכערה היכן
 היא שרוייה וא' יקטה וכו' לא ירע שהיה שרוייה אבל נעמי
 שכיון שירע בה פטיטא שירע ג' בכל עניינים טלה לז' אשט'
 על הכניעות טראה בה למי הכער' היאך למרה המוס' והכניעו'
 ולמי בסובת מי יש בה כל הכניעות הזדי ויפן הכער מואביה
 היא ספר בגנותה שאינה מבני ישראל רק מואבי' היא והכניעו'
 הוא מכר נעמי טבאה עמה. ותאמר אלקטה כא וכו' בא לומ'
 שאשע' שאתה רואה אותה אחרי הקוצרים מופלג מהס אינו
 מכר חסידות כי אס היה רובה לאסוף בעמרים שהיא גזל וכדי
 שלא נראה מה שהיא עושה לכך היא אחרי הקוצרי מופלג מהס
 ורן אותה לחובה כי אמרה אלקטה כא מעט ואח' ברשתה
 לאסוף בעמרי' שאינו לקט ולכך היא אחרי הקוצרי' ולא סמוך
 להס והיא עבלימת ותבא ותלקט מאז הבוקר ועד עתה וכפי
 ערך זה מובן שטבתה הבית מעט הוא איה לה טבב' לסיקור על
 רלתות ביתה כי היא יבאנית בביתה לא יטכור רגליה כי הרי
 מאז הבקר ועד עתה עמדה כאן ולא לקטה כלום ועד' אס
 תרגיל עזמה יהיה טבתה הבית מעט. עוד ירבה זה שלקטה
 מן הבקר עד עתה הוא מעט לאותה שהיא יושבת בבית וכט'
 לשתיהס' ובזה אפשר לבאר מחז' שאמר תפיש לו ק' מאות'
 טבבית שהיא מכפה לה טכיוונו לומר שהנער עשה ק' ואמר
 אס מה שלקטה מהבקר עד עתה הוא מעט לאותה שיושבת
 בבית כט' וקונסוא מונט לפרספת שתייהן ריות נעמי היושבת
 בבית כי לא יספיק אפילו לא מהז'. עוד אפשר שדקדקו חז'
 מנין לנער לומר שאינה רגילה רות לטבת בבית כי יטובתה
 בבית הוא מעט טבביתה לא יטכור רגליה ודילמא היס יפאה
 לבקש מחיה ולחס לה לז' שתפס ליה הנער ק' ואמר והרי ב'
 כשים באו א' זקנה וא' בחור וראוי לזקנה שתבא ללקט והנערה
 תטב בבית וכיון שהזקנה היא יושבת בבית כט' הבחור ואות'
 טבבית שהיא הזקנה היא מכפה לה והבחורה מלקט' בטרות
 איה זה כי אס רוע מדותיה טבביתה לא יטכור רגליה. עוד
 אפשר שהנע' הסיב ודיבר תופע על רות כי מואבי' היא וטביתה
 לא יטכור רגליה וראיה לרבר ותבא ותעמר מאז הבקר ועד
 עתה ורייק טלא אמרותבא ותלקט אלא ותבא ותעמר כלומר
 הנה